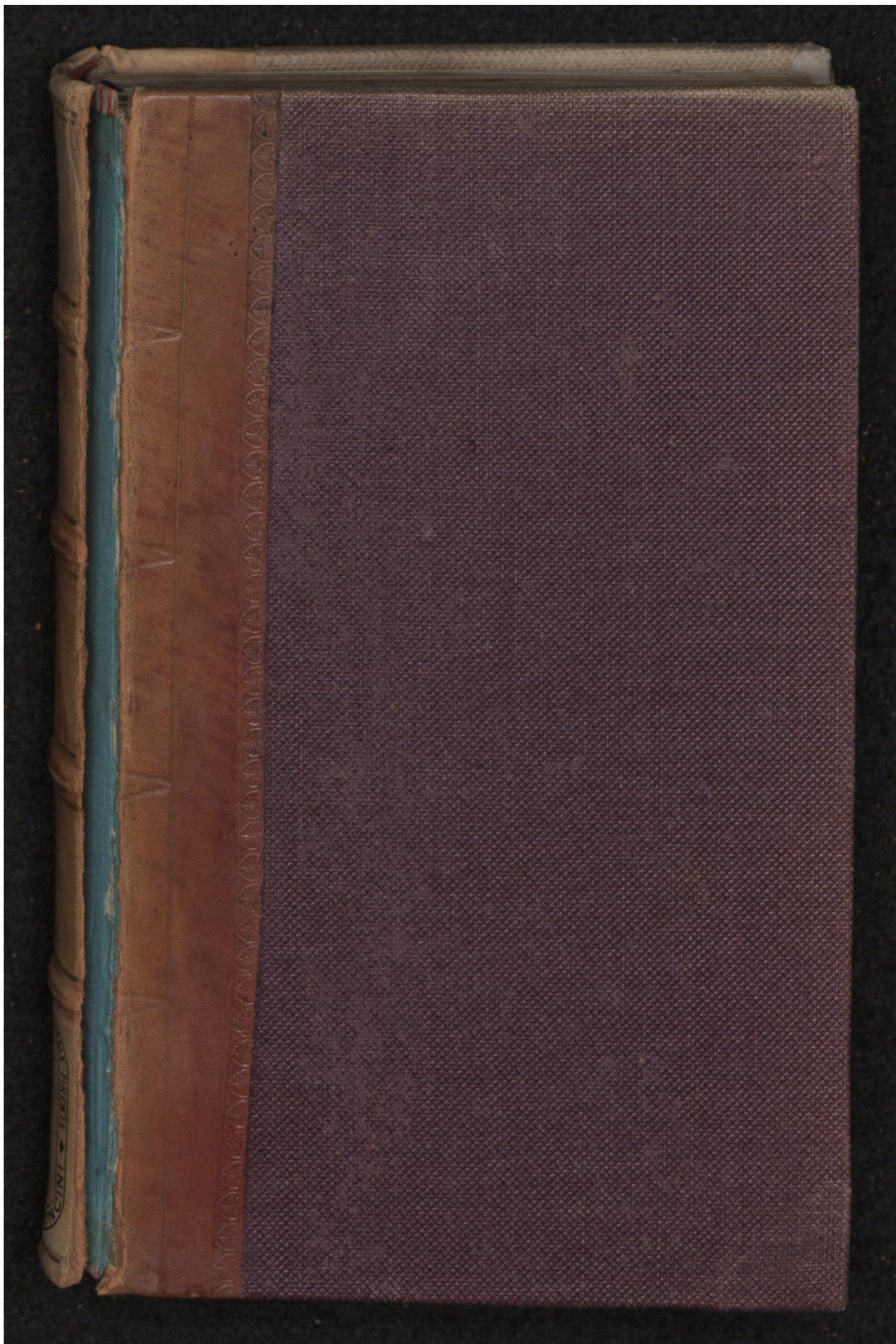
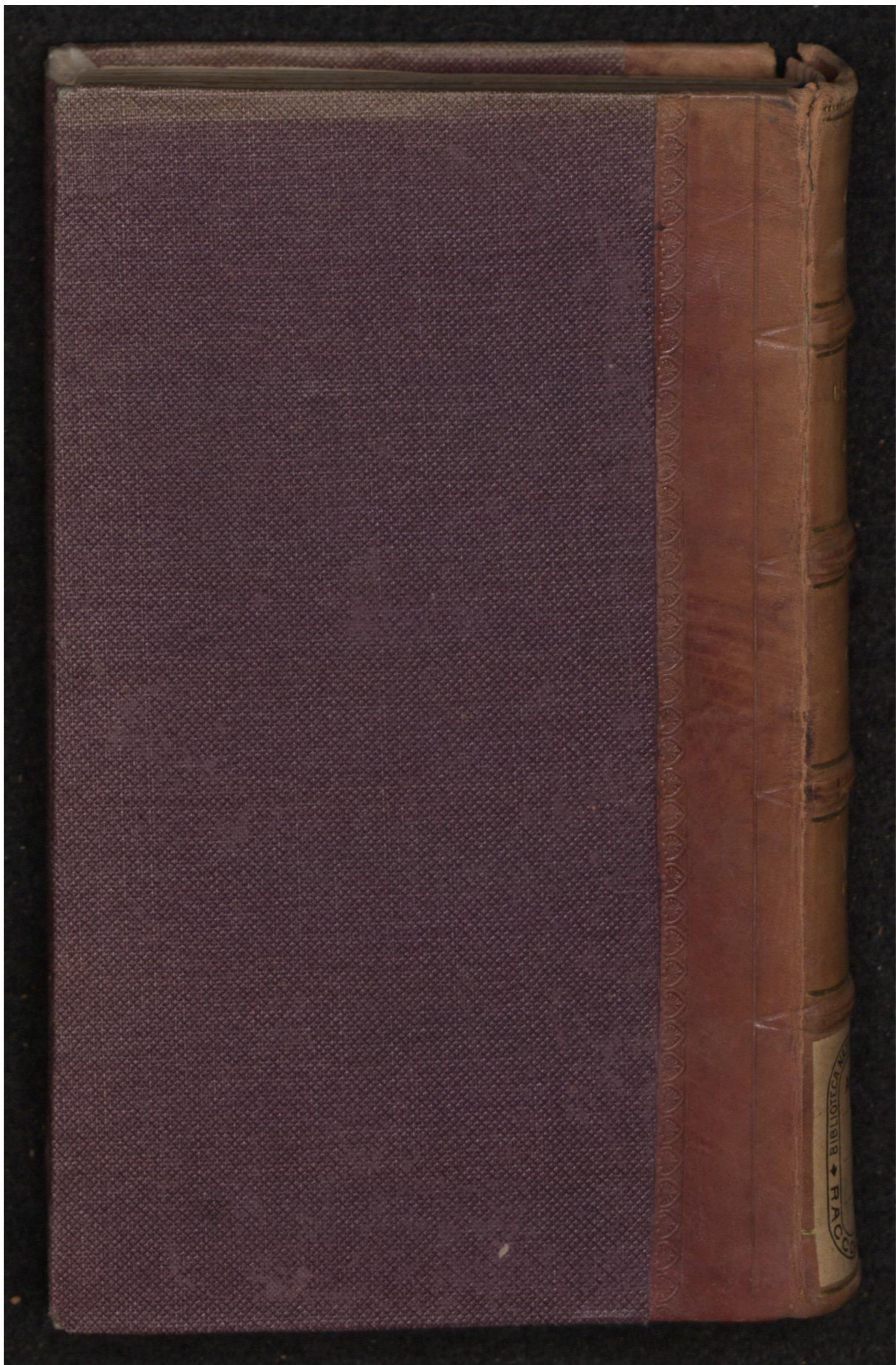

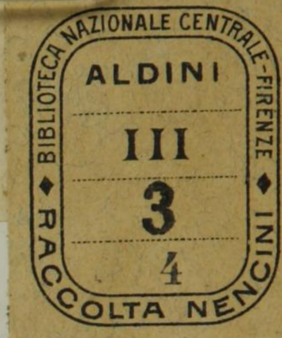

CLAUDIANI
OPERA
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
III
3
4

BIBLIOTECA NA
RACC

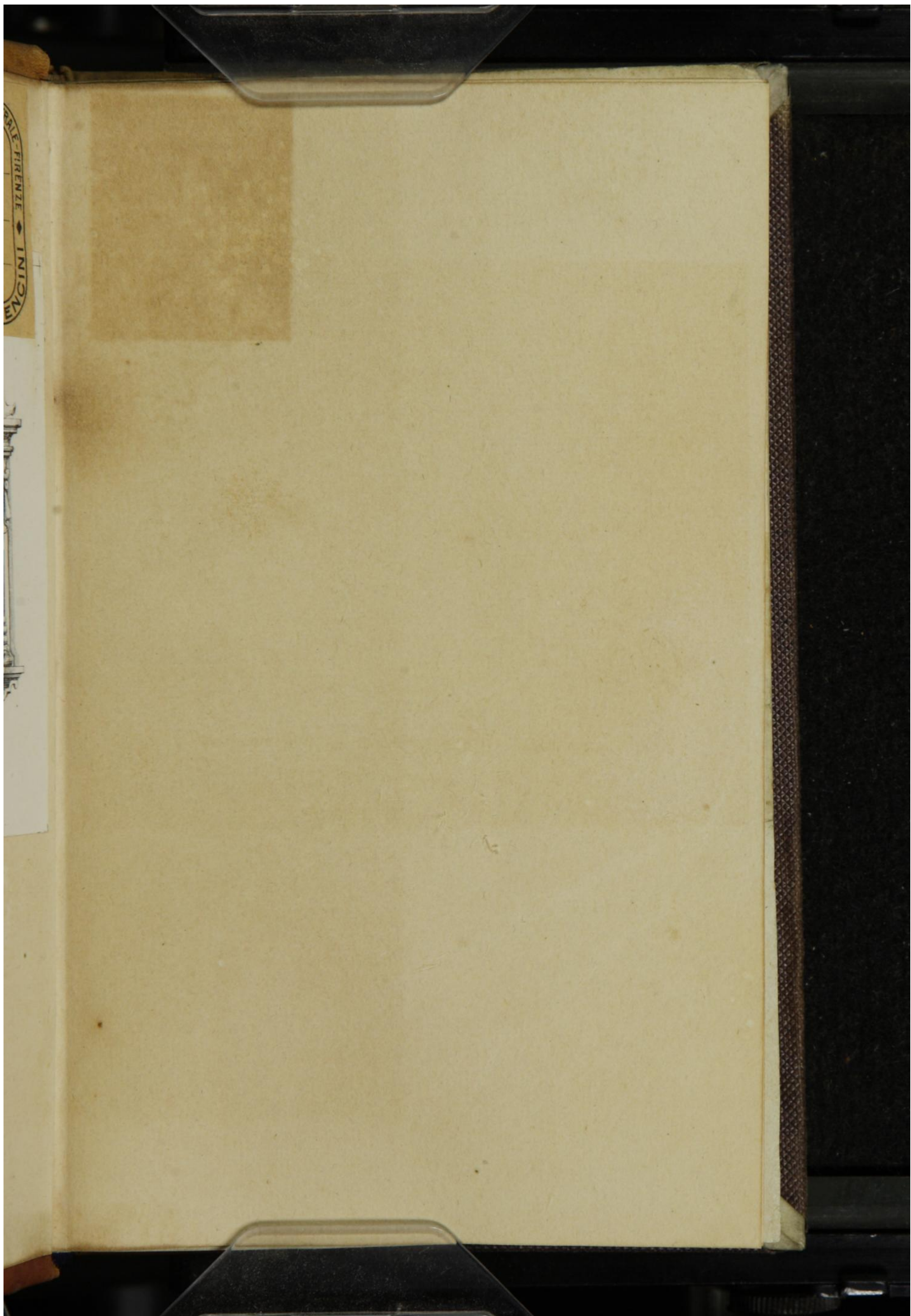

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
III
3
4
RACCOLTA NENCINI

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1874

FIRENZE

CL. CLAVDIANI OPERA QVAM DILIGENTISSIME CASTIGATA, QVORVM INDICEM IN SEQVENTI PAGINA REPERIES.

Nomina, & ordo librorum, qui hoc uolumine continentur.

FRANCISCVS ASVLANVS NICO
LAO DE GADDIS FLO-
RENTINO EPISCOPO
FIRMEN. DIGNIS-
SIMO. S. P. D.

q Væ antea ad nos constanti omnium sermone de humanitate, & prudentia tua afferebantur Nicolaë: ea nos superiorib. dieb. cum hic esses: agnouimus, atq; ita probauimus: ut longe opinionem omnium, quæ de tua uirtute erat, uicisse uidearis. Itaq; tantum ad amorem, & meam in te obseruantiam accessit: ut uehementer cuperem aliquod meæ in te uoluntatis signum dare. id quod omnino mihi hoc tempore uidebor consecutus: si eo abs te animo hæc accipientur: quo à nobis dantur. ego enim cum maiora per hoc tempus, neq; possim, neq; audeam: quantum in me fuit: effeci, ut Cl. Claudianus quàm emendatissimus in lucem prodiret: & sub tuo nomine legeretur. Is enim demum est poëta, q singulares, atq; incredibiles uirtutes tuas diuino illo suo afflatu, & cõmode explicare, et ornate illustrare potuisset. Nam, & si ea fuit Claudiani uirtus, is spiritus: ut in quancunq; partem se traderet: summus, & excellens existeret poëta: tamen nescio quo pacto, in egregia alicuius præstanssimi uiri laude prosequenda, præstare mihi longe uideatur. id quod tu facillime, quæ tua est prudentia, & optimarum artium stu-

dium iudicabis: simul et illud in eo ipso poëta pertractando fieri senties: ut cum summa animi tui oblectatione diuinam illius naturam, & ingenium admireris. ita est enim aliquando festiuus, ita concinnus, ita elegans, nihil ut fieri possit argutius. ita uero aliquando insurgit: ac artificiosa uerborum conclusione carmen explicat: nihil ut sit magnificentius, & illustrius. uitia tanta acerbitate prosequitur, & execratione: ut pœnas impijs, et consceleratis hominibus constituere uideatur. uirtutes eo elogio extollit: atque his ad cœlum uerbis fert: ut ij demum immortales, feliceśq; sint: ad quos illa honestandos studium, et ingenium contulerit suum. Quæ cum ita sint: non uereor, ne sim tibi operam, & diligentiam probaturus meam. Non enim solum multa, quæ peruerse legebantur, curauimus restituenda: sed totum plane opus diffusum antea, ita disposuimus: ut summam possit legentibus iucunditatem afferre. huc adde, quod in Herculem carmen nõ inelegans, & de Sirenis epigrãma nos primi ex fragmento quodã uetustissimo in medium protulimus. nec tamen negamus, hæc omnia meliora melioribus exẽplaribus effici posse: præsertim cum multa in his desiderentur: nonnulla si non penitus mendose, non tamen omnino syncere legantur. Sed nos in primis illud, apud eos omnes, qui Claudianum aliquando in manus sument: testatum etiam atq; etiam uolumus: idcirco eum nos ita correctum, ac informatum tibi potissimum mittendũ curasse: quod in te uirtutes illæ omnes reperiuntur, atq; excellent: quas in gratiam ille Honorij, Stiliconis, Manlij, & cæterorum carminibus suis expresserit. Itaq; de te ipse

cadius & Honorius felicissimi ac doctissimi imperatores, senatu petente statuam in foro diui Triani erigi, collocariq; iusserunt.

Εἰν ἑνὶ Βιργιλίοιο νόον καὶ μοῦσαν Ὁμήρου
Κλαυδιανοῦ Ῥώμη καὶ βασιλεῖς ἔθεσαν. id ad uerbũ latine sonat.

In uno Virgilij mentem, & musam Homeri,
Claudianum Roma, et reges posuerunt. nobis ita placuit interpretari.

Mœonidæ cui mens Claudi, cui musa Maronis,
Hanc tibi cum Roma, Cæsar uterq; dedit.

Ad hanc statuam alludit ipse in præfatione belli Getici pro Stilicone.

Sed prior effigiem tribuit successus amœnam,
Oráq; patricius nostra dicauit honos.
Annuit hic princeps titulum poscente senatu.
Respice iudiciũ, q̃ graue musa subis. et paulo post.
Quod legimur medio, conspicimurq; foro.

Multa scripsit, quæ quoniam sunt in manibus: non esset nostri ocij singula recensere. de eius obitu nihil certi habetur.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO PRIMI LIBRI IN RVFINVM.

P
Hoebeo domitus Python cum decidit arcu:
Membraq; Cyrrhæo fudit anhela iugo:
Qui spiris tegeret montes: hauriret hiatu
Flumina: sanguineis tingeret astra iubis.
Iam liber Parnasus erat: nexuq; soluto
Cœperat erecta surgere fronde nemus:
Concussæq; diu spaciosis tractibus orni,
Securas uentis explicuere comas.
Et qui uipereo spumauit sæpe ueneno
Cephisus: nitidis purior ibat aquis.
Omnis io pæan regio sonat: omnia Phœbum
Rura canunt: tripodas plenior aura rotat.
Auditoq; procul musarum carmine dulci,
Ad Themidis coeunt antra seuera dei.
Nunc alio domini telis Pythone perempto,
Conuenit ad nostram sacra caterua lyram.
Qui stabilem seruant augustis fratribus orbem.
Iustitia pacem, uiribus arma regunt.

te ipse nihil aliud dicam: nisi ut optimus, maximusq; deus faciat: ut eum breui honoris gradum adipiscaris: in quo, & te ipso frui possis, & eam cæteris animi tui bonitatem præstare: quam à puero præ te tulisti: & nunc tantopere expetis. Vale, et me, & Bernardinum Sandrum, quem se tibi totum dedicauit: commendatos habeas.

CL. CLAVDIANI VITA IANO PARRHASIO AVTHORE.

Cl. Claudiano poëtæ simile quiddam contigit, quod Homero. quippe quem sibi ciuem nonnulli uendicant: et in primis Hispani, ac Florentini: qui dubia diu uictoria certauerunt: nos Aegypto adiudicamus ex eius ad Adrianum uersibus.

Audiat hoc commune solum, longeq; citrinis
Nota Pharos: flentemq; attollens gurgite uultum
Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

& ad Gennadium Procons.

Graiorum populis, & nostro gurgite Nilo.

Vbi nostro Nilo sic ait, ut Martialis ad Licianum,

Nostræq; laus Hispaniæ. Sed et Suidas Alexãdrenum fuisse tradit: & Apollinaris Sidonius hoc endecasyllabo.

Et Pelusiaco satus Canopo
Qui ferruginei toros mariti
Et musa canit in feros superna.

Romanis principibus Arcadio, Honorioq;, quos in uita coluit: acceptus fuit, amplissimus ab utroq; munerib. honestatus, & statua: cuius basis in foro Traiani cum hoc elogio inuenta est.

CL. CLAVDIANO. V. C. TRIBVNO & notario inter cæteras uigentis artes prægloriosissimo poëtarum, licet ad memoriam sempiternam carmina ab eodem scripta sufficiant: attamen testimonij gratia ob iudicij sui fidem. DD. NN. Ar=

At nos indecores longo torpebimus æuo
Omnibus eiectæ regnis? agnoscite tandem
Quid furias deceat. consuetas sumite uires:
Conuentuq; nefas tanto decernite dignum.
Iam cupio Stygijs inuadere nubibus astra:
Iam flatu uiolare diem: laxare profundo
Frena mari: fluuios ruptis immittere ripis:
Et rerum laxare fidem. sic fata cruentum
Mugijt: & totos serpentum erexit hiatus:
Noxiaq; effudit concusso crine uenena.
Anceps motus erat uulgi. pars maxima bellum
Indicit superis: pars ditis iura ueretur:
Dissensuq; alitur rumor. ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi: cum flamine fracto
Durat adhuc, sæuitq; tumor, dubiumq; per æstum
Lassa recedentis fluitant uestigia uenti:
Improba mox surgit tristi de sede Megæra:
Quam penes insani fremitus, animiq; profanus
Error, & undantes spumis furialibus iræ.
Non nisi quæsitum cognata cæde cruorem,
Illicitumq; bibit: patrius quem fuderit ensis:
Quem dederint fratres. hæc terruit Herculis ora:
Hæc defensores terrarum polluit artus.
Hæc Athamanteæ direxit spicula dextræ.
Hæc Agamemnonios inter bacchata penates
Alternis lusit iugulis: hac auspice tedæ
Oedipoden matri, natæ iunxere Thyesten.
Quæ tunc horrisonis effatur talia dictis.
Signa quidem ô sociæ diuos attollere contra
Nec fas est: nec posse reor: sed lædere mundum

S i libet: & populis commune intendere letum.
E st mihi prodigium cunctis immanius Hydris,
T igride mobilius fœta, uiolentius Austris,
A crius Harpyis, flauis incertius undis,
R ufinus, quem prima meo de matre cadentem,
S uscepi gremio: paruus reptauit in isto
S æpe sinu: teneroq; per ardua colla uolutus
V bera quæsiuit fletu: linguisq; trisulcis
M ollia lambentes finxerunt membra Cerastæ.
M e tradente dolos gestus, artemq; nocendi
E didicit simulare fidem: sensusq; minaces
P rotegere: & blando fraudem prætexere risu
P lenus sæuitiæ. lucriq; cupidine feruens.
N on Tarthesiacis illum satiaret arenis
T empestas preciosa Tagi: non stagna rubentis
A urea Pactoli: totumq; exhauserit Hermum:
A rdebit maiore siti. quàm fallere mentes
D octus? & unanimes odijs turbare sodales?
T alem progenies hominum si prisca tulisset:
P irithoum fugeret Theseus: offensus Oresten
D esereret Pilades: odisset Castora Pollux.
I psa quidem fateor uinci rapidoq; magistram
P ræuenit ingenio: nec plus sermone morabor:
S olus habet scelerum quicquid possedimus omnes.
H unc ego, si uestræ res est accommoda turbæ:
R egalem ad summi perducam principis aulam.
S it licet ille Numa grauior: sit deniq; Minos:
C edet: & insidijs nostri flectetur alumni.
O rantem sequitur clamor: cunctæq; profanas
P orrexere manus: inuentaq; tristia laudant.

CL. CLAVDIANI IN RVFI-NVM LIBER PRIMVS.

Aepe mihi dubiam traxit sententia mentẽ,
Curarent superi terras: an nullus inesset
Rector: & incerto fluerent mortalia casu.
Nam cũ dispositi quæsissem fœdera mundi,
Præscriptosq́; mari fines, anniq́; meatus,
Et lucis, noctisq́; uices: tunc omnia rebar
Consilio firmata Dei. qui lege moueri
Sydera, qui fruges diuerso tempore nasci,
Qui uariam Phœben alieno iusserit igne
Compleri: solemq́; suo: porrexerit undis
Littora: tellurem medio librauerit axe.
Sed cum res hominum tanta caligine uolui
Aspicerem: lætosq́; diu florere nocentes
Vexariq́; pios: rursus labefacta cadebat
Relligio: causæq́; uiam non sponte sequebar
Alterius: uacuo quæ currere semina motu
Affirmat: magnumq́; nouas per inane figuras
Fortuna, non arte regi. quæ numina sensu
Ambiguo, uel nulla putat uel nescia ueri.
Abstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum:
Absoluitq́; deos. iam non ad culmina rerum
Iniustos creuisse queror. tolluntur in altum
Vt lapsu grauiore ruant. Vos pandite uati
Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.
Inuidiæ quondam stimulis incanduit atrox
Alecto, placidas late cum cerneret urbes
Protinus infernas ad limina tetra sorores,

C oncilium deforme uocat. glomerantur in unum
I nnumeræ pestes Herebi: quascunq; sinistro
N ox genuit fœtu, nutrix discordia belli,
I mperiosa fames, leto uicina senectus,
I mpatiensq; sui morbus, liuorq; secundis
A nxius, & scisso mœrens uelamine luctus,
E t timor, & cæco præceps audacia uultu,
E t luxus populator opum, cui semper adhærens
I nfelix humili gressu comitatur egestas.
F œdaq; auaritiæ complexæ pectora matris,
I nsomnes longo ueniunt examine curæ.
C omplentur uario ferrata sedilia cœtu:
T oruaq; collectis stipatur curia monstris.
A lecto stetit in medijs: uulgusq; tacere
I ussit: & obstantes in tergum reppulit angues:
P erq; humeros errare dedit. tum corde sub imo
I nclusam rabidis patefecit uocibus iram.
S icine tranquillo produci sæcula cursu?
S ic fortunatas patiemur uiuere gentes?
Q uæ noua corrupit nostros clementia mores?
Q uo rabies innata perit? quid inania prosunt
V erbera? quid facibus nequicq̃ cingimur atris?
H eu nimis ignaue, quas cœlo Iuppiter arcet:
T heudosius terris. en aurea nascitur ætas:
E t proles antiqua redit. concordia, uirtus,
C umq; fide pietas alta ceruice uagantur:
I nsignemq; canunt nostra de plebe triumphum.
P roh dolor, ipsa mihi liquidas delapsa per auras
I ustitia insultat: uitijsq; à stirpe recisis
E licit oppressas tenebroso in carcere leges.

Illa ubi cæruleo uestes connexuit angue:
Nodauitq; adamante comas: phlegethonta sonorum
Poscit: & ambusto flagrantis ab aggere ripa:
Ingentem piceo succendit gurgite pinum:
Pigráq; ueloces per tartara concutit alas.
Est locus, extremum pandit qua Gallia littus:
Oceani prætentus aquis: quo fertur Vlysses
Sanguine libato populum mouisse silentum.
Illic umbrarum tenui stridore uolantum
Flebilis auditur questus: simulacra coloni
Pallida, defunctásq; uident migrare figuras.
Hinc dea prosiluit: Phœbíq; egressa serenos
Infecit radios: ululatúq; æthera rupit
Terrifico. sensit ferale Britania murmur.
Et Senonum quatit arua fragor: reuolutáq; Tethys
Substitit: & Rhenus proiecta torpuit unda.
Tunc in caniciem mutatis sponte colubris
Longæuum mentita senem, rugísq; seueras
Persulcata genas, & ficto languida passu.
Inuadit muros Elysæ, notissima dudum
Tecta petens: oculísq; diu liuentibus hæsit:
Peiorem mirata uirum. tunc talia fatur.
Ocia te Rufine iuuant? frustráq; iuuentæ
Consumis florem patrijs inglorius aruis?
Heu nescis quid fata tibi, quid sydera donent,
Quid fortuna paret. toti dominabere mundo:
Si parere uelis. artus ne sperne seniles.
Nanq; mihi magicæ uires, æuíq; futuri
Præscius ardor inest. noui quo Thessala cantu
Eripiat lunare iubar. quid signa sagacis

A egypti ualeant: qua gens chaldæa uocatis
I mperet arte deis nec me latuere fluentes
A rboribus succi, funestarumq́; potestas
H erbarum: quicquid letali germine pollet,
C aucasus: & Scythicæ uernant in gramine rupes:
Q uas legit Medea ferox, & callida Circe.
S æpius horrendos manes, sacrisq́; litaui
N octurnis Hecaten: & condita funera traxi
C arminibus uictura meis: multosq́; canendo.
Q uamuis parcarum restarent fila: peremi.
I re uagas quercus, & flumina stare coegi:
V ersaq́; non prono curuaui flumina lapsu
I n fontes reditura suos. neu uana locutum
M e fortasse putes: mutatos cerne penates.
D ixerat: & niueæ (mirum) cœpere columnæ
D itari: subitoq́; trabes lucere metallo.
I llecebris capitur: nimiumq́; elatus auaro
P ascitur intuitu. Sic rex ad prima tumebat
M æonius, pulchro cum uerteret omnia tactu.
S ed postq̃ riguisse dapes, fuluamq́; reuinctos
I n glaciem uidit latices: tunc munus acerbum
S ensit: & inuiso uotum damnauit in auro.
E rgo animi uictus, sequimur quocunq; uocabis:
S eu tu uir, seu numen ait. patriaq́; relicta
E oas furiæ iussu tendebat ad arces:
I nstabilesq́; olim Symplegadas: & freta remis
I nclyta thessalias: celsa qua bosphorus arce
S plendet: & Othrysijs Asiam discriminat oris:
V t longum permensus iter, ductusq́; maligno
S tamine fatorum, claram subrepsit in aulam:

Illicet ambitio nasci. discædere rectum.
Venum cuncta dari profert arcana: clientes
Fallit: & ambitos à principe uendit honores.
Ingeminat crimen. commoti pectoris ignem
Nutrit: & exiguum stimulando uulnus acerbat.
Ac ueluti innumeros amnes accedere Nereus
Nescit: & undantem quamuis hinc hauriat Istrum:
Hinc bibat æstiuum septeno gurgite Nilum:
Par semper similisq; meat. sic fluctibus auri
Expleri calor ille nequit. cuicunq; monile
Contextum gemmis, aut prædia culta fuissent:
Rufino populandus erat: dominoq; parabat
Exitium fœcundus ager metuenda colonis
Fertilitas. laribus pellit detrudit auitis.
Finibus: aut aufert uiuis: aut occupat hæres.
Congestæ cumulantur opes: orbisq; ruinas
Accipit una domus. populi seruire coacti:
Plenaq; priuato succumbunt oppida regno.
Quo uesane ruis? teneas utrunq; licebit
Oceanum: laxet rutilos tibi Lydia fontes:
Iungantur solium Crœsi, Cyriq; tiaræ:
Nunquam diues eris: nunq̃ satiabere quæstu.
Semper inops. quicunq; cupit. contentus honesto
Fabricius paruo, spernebat munera regum:
Sudabatq; graui consul Seranus aratro:
Et casa pugnaces Curios angusta tenebat.
Hæc mihi paupertas augustior. hæc mihi tecta
Culminibus maiora tuis. tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra dapes. rapiunt Tyrios tibi uellera succos:

Et picturatæ saturantur murice uestes:
Hic radiant flores: & prati uiua uoluptas
Ingenio uariata suo. fulgentibus illic
Surgunt strata toris: hic mollis panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura soporem.
Turba salutantum latas ibi perstrepit ædes:
Hic auium cantus: labentis murmura riui.
Viuitur exiguo melius. natura beatis
Omnibus esse dedit: si quis cognouerit uti.
Hæc si nota forent: frueremur simplice cultu.
Classica non fremerent: non stridula fraxinus iret,
Non uentus quateret puppes: non machina muros.
Crescebat scelerata sitis: prædæq; recentis
Incestus flagrabat amor: nullusq; petendi
Cogendi'ue pudor. crebris periuria nectit
Blanditijs: sociat perituro fœdere dextras.
Si semel e` tantis poscenti quisq; negasset:
Efferа prætumido quatiebat corda furore.
Quæ sic Getuli iaculo percussa leæna,
Aut Hyrcana premens raptorem bellua partus,
Aut serpens calcata furit? iurata deorum
Maiestas teritur. nunquam reuerentia mensæ,
Non coniux, non ipsi simul, non pignora cæsa,
Sufficiunt odijs. non extinxisse propinquos,
Non notos egisse sat est. extinguere ciues
Funditus, & nomen gentis delere laborat.
Nec celeri mittit leto: crudelibus ante,
Supplicijs fruitur. cruciatus, uincla, tenebras
Dilato mucrone parat. proh sæuior ense
Parcendi rabies: concessaq; uita dolori.

Mors

Mors adeo'ne parum est? causis fallacibus instat:
Arguit attonitos se iudice. cætera segnis:
Ad facinus uelox. penitus regione remotas
Impiger ire uias. non illum syrius ardens,
Bruma'ue Ryphæo stridens aquilone retardat.
Effera torquebant auidæ præcordia curæ:
Effugeret nequis gladios: ne perderet ullum
Augusto miserante nefas. non flectitur annis:
Non ætate labat. iuuenum rorantia colla
Ante patrum uultus stricta cecidere securi.
Ibat grandæuus nato moriente superstes
Post trabeas exul. quis prodere tanta relatu
Funera? quis cædes possit deflere nefandas?
Quid tale immanes unquam gessisse feruntur
Vel Scinis isthmiaca pinu? uel rupe profunda
Sciryon? uel Phalaris tauro? uel carcere Sylla?
O' mites Diomedis equi: Busiridis aræ
Clementes. iam Cinna pius, iam Sparthace lenis
Rufino collatus eris. deiecerat omnes
Occultis odijs terror: tacitiq; sepultos
Suspirant gemitus: indignariq; uerentur.
At non magnanimi uirtus Stiliconis eodem
Fracta metu medio, solus sed turbine rerum
Contra letiferos rictus, contraq; rapacem
Mouit tela feram, uolucris non præpete cursu
Vectus equi, non pegaseis adiutus habenis.
Hic cunctis optata quies, hic sola pericli
Turris erat: clypeusq; trucem porrectus in hostem:
Hic profugis sedes: aduersaq; regna furori:
Seruandis hic castra bonis. hucusq; minatus

Hærebat: retroq́; fuga cedebat inerti.
Haud secus hyberno tumidus cum uertice torrens
Saxa rotat, uoluitq́; nemus, pontesq́; reuellit:
Frangitur obiectu scopuli: quærensq́; meatum
Spumat: & illisa montem circunsonat unda.
Qua dignum te laude feram? qui pene ruenti,
Lapsuroq́; tuos humeros obieceris orbi?
Te nobis trepidæ ceu sydus dulce carinæ
Ostendêre dei: geminis quæ lapsa procellis
Tunditur: & uicto trahitur iam cæca magistro.
Inachius quondam perhibetur in æquore Perseus
Neptuni domuisse pecus: sed tutior alis
Te non penna uehit, rigida cum gorgone Perseus:
Tu non uipereo defensus crine Medusæ.
Illum uilis amor suspensæ uirginis egit:
Te Romana salus. taceat superata uetustas:
Herculeos conferre tuis iam desinat actus.
Vna Cleonæum pascebat sylua leonem:
Arcadiæ saltum uastabat dentibus unum
Sæuus aper: tuq́; ô compressa matre rebellis
Non ultra Libyæ fines Anthee nocebas:
Solaq́; fulmineo resonabat Creta iuuenco:
Lernæamq́; uirens obsederat Hydra paludem:
Hoc monstrum non una palus, non una tremebat
Insula: sed Latia quicquid ditione subactum
Viuit: & à primis Ganges horrebat Iberis.
Hoc neq; Geryon triplex, nec turbidus orci
Ianitor æquabunt: non si concurrat in unum
Vis Hydræ, Scyllæq́; fames, & flamma Chymæræ.
Certamen sublime diu, sed moribus impar

Virtutum,

Virtutum, scelerumq; fuit. iugulare minatur:
Tu prohibes. ditem spoliat: tu reddis egenti.
Eruit: instauras. accendit prælia: uincis.
Ac uelut infecto morbus crudescere cœlo
Incipiens, primo pecudum depascitur artus:
Mox populos urbesq; rapit: uentisq; perustis
Corruptos Stygiam pestem diffundit in amnes:
Sic auidus prædo iam non per singula sæuit:
Sed sceptris inferre minas, omniq; perempto
Milite Romanas audet prosternere uires.
Iam gentes Istrumq; mouet: Scythiamq; receptat
Auxilio: traditq; suas hostilibus armis
Relliquias. mistis descendit Sarmata Dacis:
Et qui cornipedes in pocula uulnerat audax
Massagetes: patriumq; bibens Mœotin Alanus:
Membraq;, qui ferro gaudet pinxisse Gelonus.
Rufino collecta manus. uetat ille domari:
Innectitq; moras: & congrua tempora differt.
Nam tua cum Geticas strauisset dextera turmas
Vlta ducis socij letum: parsq; una maneret
Debilior: facilisq; capi: tunc proditor ille
Impius imperij, coniuratusq; Getarum,
Distulit instantes eluso principe pugnas,
Hunnorum laturus opem. quos affore bello
Norat: & inuisis mox se coniungere castris.
Est genus extremos Scythiæ uergentis in ortus
Trans gelidum Tanain: quo non famosius ullum
Arctos alit. tristes habitus, obscænaq; uisu
Corpora mens duro nunquam cessura dolori.
Præda cibus: uitanda Ceres: fratremq; secare

Ludus: & occisos pulchrum iurare parentes.
Nec plus nubigenas duplex natura biformes
Cognatis aptauit equis. acerrima nullo
Ordine mobilitas, insperatiq; recursus.
Quos tamen impauidos contra spumantis ad Hebri
Tendit aquas, sic ante tubas, ferrumq; precatus.
Mauors nubifero, seu tu procumbis in Aemo:
Seu te cana gelu Rhodope, seu remige Mœdo
Sollicitatus Athos, seu caligantia nigris
Ilicibus Pangæa tenent: accingere mecum:
Et Thracas defende tuos. si lætior adsit
Gloria: uestita spolijs donabere quercu.
Audijt illa pater: scopulisq; niualibus Aemi
Surgit: & hortatur celeres clamore ministros.
Fer galeam Bellona mihi: nexusq; rotarum
Tende pauor: rapidos frenet formido iugales.
Festinas urgete manus. meus ecce paratur
Ad bellum Stilico: qui me de more trophæis
Ditat: & hostiles suspendit in arbore cristas.
Communes semper litui, communia nobis
Signa canunt: iunctoq; sequor tentoria curru.
Sic fatus campo insilijt: lateq; fugatas
Hinc Stilico turbas: illinc Gradiuus agebat,
Et clypeis, & mole pares. stat cassis utriq;
Sydereis hirsuta iubis: loricaq; cursu
Extuat: & largo satiatur uulnere cornus.
Aerior interea uoto, multisq; Megæra
Luxuriata malis, mœstam deprehendit in arce
Iusticiam: atq; prior diro sic ore lacessit.
En tibi prisca quies, renouataq; sæcula rursus

Vt rebare

Vt rebare uigent: en nostra potentia cessit:
Nec locus est usquam furijs. huc lumina flecte:
Aspice barbaricis iaceant quot mœnia flammis.
Quas mihi Rufinus strages, quantumq; cruoris
Præbeat: & quantis epulentur cædibus hydri.
Linque homines, sortemq; meam. pete sydera. notis
Autumni te redde plagis: quà uergit in austrum
Signifer, æstiuo sedes uicina leoni.
Iam pridem gelidæ cessant confinia libræ.
Atq; utinam per magna sequi conuexa liceret.
Diua refert. non ulterius bacchabere demens.
Iam pœnas dabit iste tuus: iam debitus ultor
Imminet: & terras qui nunc, ipsumq; fatigat
Aethera: nec uili moriens condetur arena.
Iamq; aderit læto promissus Honorius æuo,
Nec forti genitore minor, nec fratre corusco:
Qui subiget Mœdos: & cuspide proteret Indos:
Sub iuga uenturi reges, calcabitur asper
Phasis equo: pontemq; pati cogetur Araxes.
Tuq; simul grauibus ferri religata cathenis
Expellère die: debellatasq; draconum
Tonsa comas, imo baratri claudêre recessu.
Tunc tellus communis erit: tunc limite nullo
Discernetur ager: nec uomere sulcus adunco
Findetur: subitis messor gaudebit aristis.
Rorabunt querceta fauis. stagnantia passim
Vina fluent, oleiq; lacus: nec murice tinctis
Velleribus quæretur honor: sed sponte rubebunt
Attonito pastore greges: pontumq; per omnem
Ridebunt uirides gemmis nascentibus algæ.

CL. CLAVDIANI IN RV-
FINVM LIB. II.

i Am post edomitas alpes, defensáq; regna
Hesperiæ, merita complexus sede parentem,
Auctior adiecto fulgebat sydere mundus.
I amq; tuis Stilico romana potentia curis
E t rerum commissus apex. tibi credita fratrum
V traq; maiestas, geminæq; exercitus aulæ.
R ufinus (neq; enim patiuntur sæua quietem
C rimina: pollutæq; negant arescere fauces)
I nfandis iterum terras accendere bellis
I nchoat: & solito pacem turbare tumultu.
H æc etiam secum. quanam ratione tuebor
S pem uitæ fragilem? qua tot depellere fluctus
A rte queam? premor hinc odijs: hinc milite cingor.
H eu quid agam? non arma mihi, non principis ullus
A uxiliatur amor: matura pericula surgunt
V ndiq;: & impositis radiant ceruicibus enses.
Q uid restat? nisi cuncta nouo confundere luctu?
I nsontesq; meæ populos miscere ruinæ?
E uerso iuuat orbe mori. solatia leto
E xitium commune dabit. nec territus ante
D iscedam. cum luce simul linquenda potestas.
H æc fatus, uentis ueluti si frena remittat
A eolus: abrupto gentes sic obice fudit:
L axauitq; uiam bellis: & nequa maneret
I mmunis regio, cladem diuisit in orbem:
D isposuitq; nefas. alij per terga ferocis
D anubij solidata ruunt: expertaq; remos

Frangunt

Frangunt stagna rotis. alij per Caspia claustra,
Armeniasq; niues inopino tramite ducti
Inuadunt orientis opes. iam pascua fumant
Cappadocum, uolucrumq; parens Argæus equorum.
Iam rubet altus Alys. nec se defendit iniquo
Monte Cilix: Syriæ tractus uastantur amœni:
Assuetumq; choris, & læta plebe canorum,
Proterit imbellem sonipes hostilis Orontem.
Hinc planctus Asiæ. Geticis Europa cateruis
Ludibrio, prædaq; datur, frondentis ad usq;
Dalmatiæ fines. omnis qua mobile ponti
Aequor, & Adriacis tellus interiacet undas:
Squalet inops pecudum, nullis habitata colonis
Instar anhelantis Libyæ: quæ torrida semper
Solibus, humano nescit mansuescere cultu.
Thessalus ardet ager. reticet pastore fugato
Pelion. Aemathias ignis populatur aristas.
Iam plaga Pannoniæ, miserandaq; mœnia Thracum
Aruaq; Mysorum, iam nulli flebile damnum,
Sed cursus solennis erat: campusq; furori
Expositus: sensumq; malis detraxerat usus.
Eheu q̃ breuibus pereunt ingentia causis.
Imperium tanto quæsitum sanguine, tanto
Seruatum, quod mille ducum peperere labores:
Quod tantis Romana manus contexuit annis:
Proditor unus iners, angusto tempore uertit.
Vrbs etiam, magnæ quæ dicitur æmula Romæ:
Et Calcedonias contra despectat arenas.
Iam non finitimo Martis terrore mouetur:
Sed propius lucere faces: & raucã sonare

Cornua: uibratisq; peti fastigia telis
Aspicit. hi uigili muros statione tueri:
Ii iunctis properant portus munire catenis.
Obsessa tamen ille ferus lætatur in urbe:
Exultatq; malis: summoq; à culmine turris
Impia uicini cernit certamina campi.
Vinctas ire manus. hunc per uada cærula mergi
Seminecem. hunc subito percussum uulnere labi:
Dum fugit. hunc animam portis efflare sub ipsis.
Nec canos prodesse seni: puerique cruore
Maternos undare sinus: immensa uoluptas:
Et risus plerunq; subit. dolor afficit unus:
Quod feriat non ipse manu. uidet omnia late
Præceptis incensa suis: & crimine tanto
Luxuriat: castrumq; sibi non abnegat hostem:
Iactabatq; ultro: quod soli castra paterent:
Sermonumq; foret uicibus permissa potestas.
Egregij quoties exisset fœderis author,
Stipatus socijs: circumq; armata clientum
Agmina, priuatis ibant famulantia signis.
Ipse inter medios, ne qua de parte relinquat
Barbariem: reuocat fuluas in pectore pelles:
Frenaq;, & immanes pharetras, arcusq; sonoros
Assimulat: mentemq; palàm testatur amictus.
Nec pudet Ausonios currus, & iura regentem
Sumere deformes ritus, uestemq; Getarum,
Insignemq; habitum Latij mutare, togæq;.
Mœrent captiuæ pellito iudice leges.
Quis populi tunc uultus erat? quæ murmura furtim?
Nam miseris, nec flere quidem: aut lenire dolorem

Colloquijs

Colloquijs impune licet. quo nam usq; feremus
Exitiale iugum? duræ quis terminus unquam
Sortis erit? quis nos funesto turbine rerum
Aut tantis soluet lachrymis? quos barbarus illinc
Hinc Rufinus agit? quibus arua, fretumq; negatur?
Magna quidem per rura lues, sed maior oberrat
Intera tecta timor. tandem succurre ruenti
Heu patriæ Stilico. dilecta hic pignora certe,
Hic domus, hic thalamus, proprium genialibus omen,
Hic tibi felices erexit regia tedas:
Vel solus sperate ueni. te prælia uiso
Languescent: auidiq; cadet dementia monstri.
Talibus urgetur discors Aurora procellis.
At Stilico Zephyris cum primum bruma remitti,
Et iuga diffusis nudari cœpta pruinis,
Partibus Italiæ tranquilla in pace locatis,
Vtraq; castra mouens, Phœbi properabat ad ortus,
Gallica discretis, Eoáq; robora turmis
Complexus. nunquam tantæ ditione sub una
Conuenere manus: nec tot discrimina uocum.
Illic Armeniæ uibratis crinibus alæ
Feruida collectæ facili uelamina nodo.
Inde truces flauo comitantur uertice Galli:
Quos Rhodanus uelox, Araris quos tardior ambit:
Et quos nascentes explorat gurgite Rhenus.
Quosq; rigat retro pernicior unda Garumnæ:
Oceani pleno quoties impellitur æstu.
Mens eadem cunctis: animiq; recentia ponunt
Vulnera. non odit uictus: uictor'ue superbit.
Et quamuis præsens tumor, & ciuilia nuper

Classica, bellatrix'q; etiam nunc ira caleret:
In ducis eximium conspirauere fauorem.
Haud aliter Xerxem toto simul orbe sequutus
Narratur rapuisse uagos exercitus amnes:
Et telis umbrasse diem. cum classibus iret
Per scopulos: tectum'q; pedes contemneret æquor.
Vix alpes transgressus erat: nec iam amplius errat
Barbarus: aduentum'q; tremens, se cogit in unam
Planitiem: tutoq; includit pascua gyro.
Tum duplici fossa non exuperabile uallum,
Asperat alternis sudibus: muriq; locata
In speciem cæsis obtendit plaustra iuuencis.
At procul exanguis Rufinum perculit horror.
Infectæ pallore genæ: stetit ore gelato.
Incertus, peteret ne fugam: ueniam'ue subactus
Posceret: an tantos sese transferret in hostes.
Quid nunc diuitiæ? quid fului uasta metalli
Congeries? quid purpureis effulcta columnis
Atria? prolatæ'ue iuuant ad sydera moles?
Audit iter: numerat'q; dies: spatio'q; uiarum
Metitur uitam: torquetur peste futura:
Nec recipit somnos: & sæpe cubilibus amens
Excutitur: pœnam'q; luit formidine pœnæ.
Sed redit in faciem: scelerum'q; immane resumit
Ingenium: sacrasq; fores prædiuitis aulæ
Intrat: & Arcadium immisso terrore precatur.
Per fratris regale iubar, per fata parentis
Aetherei, florem'q; tui te deprecor æui:
Eripe me gladijs. liceat Stiliconis iniquas
Euitare manus. in nostram Gallia cædem

Coniurata uenit. quicquid ligat ultima Tethys.
Extremos ultra uolitat gens si qua Britannos
Nota mihi: digni capiendi credimur armis.
Tot signis unum petitur caput. unde cruoris
Ista sitis? geminum cœli sibi uendicat axem:
Et nullum uult esse parem. succumbere poscit
Cuncta sibi. regit Italiam. Libiamq́; coercet.
Hispanis, Gallisq; iubet. non orbita solis,
Non illum natura capit. quascunq; parauit,
Hic augustus opes: & quas post bella recæpit;
Solus habet. possessa semel non reddere curat.
Scilicet ille quidem tranquilla pace fruatur?
Nos premat obsidio? quid partem inuadere tentat?
Deserat illyricos fines: eoa remittat
Agmina: fraternas ex æquo diuidat hastas:
Nec sceptri tantum fueris, sed militis hæres:
Quod si dissimulas nostræ succurrere morti:
Nec prohibere paras: manes & sydera testor:
Hæc ceruix non sola cadet. miscebitur alter
Sanguis: nec stygias ferar incomitatus ad umbras:
Nec mea securus ridebit funera uictor.
Hæc ubi. dictatur facinus: missusq́; repente
Qui ferat extortas inuito principe uoces.
Interea Stilico iam lætior hoste propinquo,
Nec multo spatij distantibus æquore uallis
Pugnandi cupidas accendit uoce cohortes.
Armenijs frons læua datur: per cornua Gallos
Dexteriora locat: spumis ignescere frena,
Pulueris extolli nimbos, lateq́; uideres
Surgere purpureis undantes anguibus hastas:

Serpentumq; uago cœlum sæuire uolatu.
Implet Thessaliam ferri nitor: antraq; docti
Cornipedis, teneroq; amnis reptatus Achilli,
Et nemus œtæum resonat clamore: niualis
Ossa tonat: pulsoq; fragor geminatur olympo.
Intumuit uirtus: & lucis prodigus arsit
Impetus: haud illos rupes, haud alta uetarent
Flumina. præcipiti strauissent omnia cursu.
Si tunc his animis acies collata fuisset:
Prodita non tantas uidisset græcia clades:
Oppida semoto pelopeia marte uigerent:
Starent arcadiæ: starent lacedæmonis arces:
Non mare fumasset geminum flagrante corintho:
Nec fera cecropias traxissent uincula matres.
Illa dies potuit nostris imponere finem
Cladibus: & sceleris causas auferre futuri.
Inuida proh quantum rapuit fortuna triumphum.
Inter equos, interq; tubas mandata feruntur
Regia: & armati ueniunt ductoris ad aures.
Obstupuit. simul ira uirum, simul obruit ingens
Mœror: & ignauo tantum licuisse nocenti
Miratur. dubios anceps sententia uoluit
Euentus: peragat pugnas: an fortia cœpta
Deserat. Illyricis ardet succurrere damnis:
Præceptis obstare timet. reuerentia frangit
Virtutis stimulos: hinc publica commoda suadent,
Hinc metus inuidiæ. tandem indignatus ad astra
Extollit palmas: & ab imo pectore fatur.
Numina Romanis nondum satiata ruinis:
Si iuuat imperium penitus de stirpe reuelli:

Vno si placuit deleri sæcula lapsu:
Si piget humani generis: prorumpat in arua
Libertas effrena maris: uel limite nullo
Deuius errantes phaëton confundat habenas.
Cur per Rufinum geritur? procumbere mundum
Hoc authore pudet. medijs reuocamur ab armis,
Proh dolor: & strictos deponere cogimur enses.
Vos arsuræ urbes, peritura'q; mœnia testor:
Cedo equidem: & miserum permitto cladibus orbē.
Flectite signa duces: redeat iam miles eous.
Parendum est. taceant litui. prohibete sagittas.
Parcite. contiguo Rufinus id imperat hosti.
His dictis omnes una fremuere manipli.
Quantum non italo percussa Ceraunia fluctu
Quantum non madidis illisa tonitrua coris:
Secerni'q; negant: erepta'q; prælia poscunt:
Insignem'q; ducem populus defendit uterq;:
Et sibi quisq; trahit. magno certatur amore:
Alternam'q; fidem non illaudata lacessit
Seditio: tali'q; simul clamore mouetur.
Quis mihi nudatos enses? quis tela lacertis
Excutit? & solui curuatos imperat arcus?
Quis nam audet stricto leges imponere ferro?
Inflammata semel nescit mitescere uirtus.
Iam mihi barbaricos sitientia pila cruores
Sponte uolant: ultro'q; manus mucrone furenti
Ducitur: & siccum gladium uagina recusat.
Non patiar. semper'ne Getis discordia nostra
Proderit? en iterum belli ciuilis imago.
Quid consanguineas acies? quid diuidis olim

Concordes aquilas? non dissociabile corpus
Coniunctumq; sumus. te qua libet ire sequemur.
Te uel Hyperboreo damnatam sydere thulem.
Te uel ad incensas Libyæ comitabor arenas.
Indorum si stagna petas, rubriq; recessus
Littoris: auriferum ueniam poturus Hidaspen.
Si calcare notum, secretáq; littora Nili
Nascentis iubeas: mundum post terga relinquam:
Et quocunq; loco Stilico tentoria figet:
Hic patria est. dux inde uetat. desistite quæso:
Atq; auidam differte manum. cadat iste minacis
Inuidiæ cumulus. non est uictoria tanti,
Vt uidear uicisse mihi. uos fida iuuentus
Ite mei quondam socij. nec plura locutus
Flexit iter. uacuo qualis discedit hiatu
Impatiens remeare leo: quem plurima cuspis,
Et pastorales pepulerunt igne cateruæ:
Inclinatq; iubas: demissáq; lumina uelat:
Et trepidas mœsto rimatur murmure syluas.
Vt sese uidit legio disiuncta relinqui,
Ingentem tollit gemitum: galeásq; solutis
Humectat lachrymis: pressámq; morantia uocem
Thoracum ualidos pulsant suspiria nexus.
Tradimur heu, tantúmq; sequi prohibemur amorem.
Exclamant: tradis'ne tuas dux optime dextras,
Quas tibi uictrices toties bellona probauit?
Nos adeo uiles? adeo felicior axis
Hesperius? meruit qui te rectore teneri?
Quid nobis patriam? quid cara reuisere tandem
Pignora? dilectos'ue iuuat coluisse penates?

Te sine dulce nihil. iam formidata tyranni,
Tempestas subeunda mihi: qui forte nefandas
Iam parat insidias: qui nos aut turpibus Hunnis
Aut implacatis famulos præstabit Alanis.
Quanquam non adeo robur defecerit omne:
Tantáue gestandi fuerit penuria ferri.
Tu licet occiduo maneas sub cardine solis,
Tu mihi dux semper Stilico: nostrámq; uel absens
Experiere fidem. dabitur tibi debita pridem
Victima. promissis longe placabere sacris.
Tristior æmonijs miles digressus ab oris,
Tangebat Macedum fines: murosq; subibat
Thessalonicæ tuos. sensu dolor hæret in alto
Abditus: & tacitas uindictæ præstruit iras.
Spectaturq; fauens odij locus: aptaq; leto
Tempora: non quisquam tanta de plebe repertus,
Proderet incautis qui corda minantia uerbis.
Quæ non posteritas, quæ non mirabitur ætas
Tanti consilium uulgi potuisse taceri?
Aut facinus tam grande tegi? mentisq; calorem
Non sermone uiæ, non inter pocula rumpi?
Aequalis tantum tenuit constantia turbam.
Et fuit arcanum populo. percurritur Hebrus,
Deseritur Rhodope: Thracúmq; per ardua tendunt.
Donec ad Herculei peruentum nominis urbem.
Vt cessisse ducem: propius uenisse cohortes
Cognita Rufino: magna ceruice triumphat,
Omnia tuta ratus: sceptrumq; capescere feruet:
Et coniuratos hortatur uoce clientes:
Vicimus: expulimus. facilis iam copia regni.

Nullus ab hoste timor, quis enim, quem uincere solum
Horruit, hunc tanto munitum milite uincat?
Quis ferat armatum? quem non superauit inermem?
I nunc exitium nobis meditare remotus
Incassum Stilico. dum nos longissima tellus
Diuidat: & medijs Nereus interstrepat undis,
Alpinas transire tibi me sospite rupes
Haud dabitur. iaculis illinc me figere tenta.
Quære ferox ensem: qui nostra ad mœnia tendi
Possit ab Italia. non te monimenta priorum,
Non exempla uetant. quis nam conatus adire
Has iactat uitasse manus? detrusimus orbe
Te medio: tantisq; simul spoliauimus armis.
Nunc epulas tempus socij, nunc larga parare
Munera: donandumq; nouis legionibus aurum.
Opportuna meis oritur lux crastina uotis.
Quæ nolit rex ipse, uelit, iubeatq; coactus
In partem mihi regna dari. contingat in uno
Priuati fugisse modum, crimenq; tyranni.
Talibus acclamat dictis infame nocentum
Concilium: qui perpetuis creuere rapinis:
Et quos una facit Rufino causa sodales:
Illicitum duxisse nihil. delicta fuere
Nexus amicitiæ. iam iam connubia læti
Despondent aliena sibi: frustraq; uicissim
Promittunt quas quisq; petat: quas deuoret urbes.
Cœperat humanos alto sopire labores
Nox gremio: pigrasq; sopor diffuderat alas.
Ille diu curis animum stimulantibus ægrum
Labitur in somnos. uix toto corde quierat:

Ecce uidet diras alludere protinus umbras,
Quas dedit ipse neci: quarum quæ clarior una
Visa loqui. proh surge toro: quid plurima uoluis
Anxius? hæc requiem rebus, finemq; labori
Allatura dies. omni iam plebe redibis
Altior, & læti manibus portabere uulgi.
Has canit ambages. occulto fallitur ille
Omine: non capitis fixi præsagia sentit.
Iam summum radijs stringebat lucifer Hemum:
Festinamq; rotam solito properantior urget.
Tandem uisurus Rufini funera Titan
Prosiluit stratis: densæq; capacia turbæ
Atria regifico iussit splendere paratu.
Excæptura dapes, & quod post uota daretur
Inscribi proprijs aurum fatale figuris.
Ipse salutatum reduces post prælia turmas
Iam regale tumens, & principe celsior ibat:
Collaq; fœmineo iactabat mollia gestu
Imperij certus. tegeret ceu purpura dudum
Corpus: & ambirent ardentes tempora gemmæ.
Vrbis ab angusto tractu, quæ uergit in austrum
Planities uicina patet. nam cætera pontus
Circuit, exiguo dirimi se tramite passus.
Hic ultrix acies ornatu fulgida martis
Explicuit cuneos. pedites in parte sinistra
Consistunt. equites illinc poscentia cursum
Ora reluctantur pressis sedare lupatis.
Hic alij sæuum cristato uertice nutant:
Et tremulos humeris gaudent uibrare colores:
Quos operit: formatq; calybs coniuncta per artem

F lexilis inductis hamatur lamina membris:
(Horribilis uisu) credas simulachra moueri
F errea: cognatosq; uiros spirare metallo.
P ar uestitus equis. ferrata fronte minantur:
F erratosq; mouent securi uulneris armos.
E t iusso stat quisq; loco. metuenda uoluptas
C ernenti: pulcherq; timor, spirisq; remissis
M ansuescunt uarij uento cessante dracones.
A ugustus ueneranda prior uexilla salutat.
R ufinus sequitur. qui fallere cuncta solebat,
C allidus affatu: deuotaq; brachia laudat
N omine quenq; uocans: notosq; patresq; reuersis
N unciat incolumes. illi dum plurima ficto
C ertatim sermone petunt: intendere longos
A tergo amplexus: insperatoq; suprema
C ircuitu sociare parant. decrescere campus
I ncipit: & clypeis in se redeuntia iunctis
C uruo paulatim sinuantur cornua ductu.
S ic ligat immensa uirides indagine syluas
V enator. sic attonitos ad littora pisces
A equoreus populator agit: rarosq; plagarum
C ontrahit anfractus: & hiantes colligit oras.
E xcludunt alios. cingi se feruidus ille
N escit adhuc: grauiterq; apprensa ueste morantem
I ncrepat Augustum. scandat sublime tribunal.
P articipem sceptri. socium declaret honoris.
C um subito stringunt gladios. uox desuper ingens
I nfremuit. nobis etiam deterrime nobis
S perasti famulas imponere posse cathenas?
V nde redi nescis? patiar'ne audire satelles?

Qui

Qui leges alijs, libertatemq; reduxi?
Bis domitum ciuile nefas. bis rupimus alpes.
Tot nos bella docent nulli seruire tyranno.
Diriguit. spes nulla fugæ. seges undiq; ferri
Circunfusa micat. dextra, læuaq; reuinctus
Hæsit: & ensiferæ stupuit mucrone coronæ.
Vt fera, quæ montes nuper dimisit auitos:
Altorumq; exul nemorum damnatur arenæ
Muneribus commota ruit. uir murmure contra
Hortatur: nixusq; genu uenabula tendit.
Illa pauet strepitus: cuneosq; erecta theatri
Despicit: & tanti miratur sibila uulgi.
Vnus per medios audendi pronior ense
Prosilit exerto: dictisq;, & lumine toruus
Appetit. hac Stilico, quem iactas pellere dextra,
Te ferit. hoc absens inuadit uiscera ferro.
Sic fatus. meritoq; latus transuerberat ictu.
Felix illa manus. talem quæ prima cruorem
Hauserit: & fessi pœnam libauerit orbis.
Mox omnes fodiunt hastis: artusq; trementes
Dilaniant. uno tot corpore pila tepescunt:
Et non infecto puduit mucrone reuerti.
Hi uultus auidos, & adhuc spirantia uellunt
Lumina. truncatos alij rapuere lacertos.
Amputat ille pedes. humerum quatit ille solutis
Nexibus. hic fracti reserat curuamina dorsi.
Hic iecur, hic cordis fibras, hic pandit anhelas
Pulmonis latebras. spacium non inuenit ira.
Nec locus est odijs. consumpto funere uix tum
Deseritur: sparsumq; cadit per tela cadauer.

Sic mons Aonius rubuit, cum Penthea ferrent
M ænades. aut subito mutatum Actaeona cornu
T raderet insanis Latonia uirgo molossis.
C riminibus ne tuis credis fortuna mederi?
E t male donatum speras æquare fauorem,
S upplicijs? una tot millia morte rependis?
E uersis agedum Rufinum diuide terris
D a caput Othrysijs. truncum mereantur Achiui.
Q uid reliquis dabitur? nec singula membra perēptis
S ufficiunt populis. uacuo plebs undiq; muro
I am secura ruit. senibus non obstitit ætas:
V irginibus'ue pudor. uiduæ, quibus ille maritos,
A bstulit: orbatæq; ruunt ad gaudia matres:
I nsultantq; alacres. laceros iuuat ire per artus:
P ressáq; calcato uestigia sanguine tingi.
N ec minus assiduis certant elidere saxis
P rodigiale caput: quod iam de cuspide summa
N utabat digna rediens ad mœnia pompa.
D extera quin etiam ludo concessa uagatur
A era petens: pœnasq; animi persoluit auari
T erribili lucro. uiuosq; imitata retentus
C ogitur adductis digitos inflectere neruis.
D esinat elatis quisquam confidere rebus:
I nstabilesq; deos, & lubrica numina discat.
I lla manus, quæ sceptra sibi gestanda parabat:
C uius se toties submisit ad oscula supplex
N obilitas. inhumata diu, miseroq; reuulsa
C orpore, feralem quæstum post fata poposcit.
A spiciat, nequis nimium sublata secundis
C olla gerat. triuijs calcandus spargitur ecce

Qui

Qui sibi pyramidas, qui non cedentia templis
Ornatura suos extruxit culmina manes.
Et qui sydonio uelari credidit ostro
Nudus pascit aues. iacet, en qui possidet orbem
Exiguæ telluris inops: & puluere raro
Per partes tegitur. nusquam, totiesq; sepultus.
Senserunt conuexa necem: tellusq; nefandum
Emolitur onus, iam respirantibus astris.
Infernos grauat umbra lacus. pater Aeacus horret:
Intrantemq; etiam latratu Cerberus urget.
Tunc animæ, quas ille fero sub iure peremit:
Circunstant: nigriq; trahunt ad iudicis urnam
Infesto fremitu. ueluti pastoris in ora
Commotæ glomerantur apes: qui dulcia raptu
Mella trahit. bellaq; cient: & spicula tendunt.
Et tenuis saxi per propugnacula cunctæ
Rimosam patriam, dilectaq; pumicis antra
Defendunt: pronoq; fauos examine uelant.
Est locus infaustis, quo conciliantur in unum:
Cocytus Flegetonq; uadis, inamœnus uterq;
Alueus. hic uoluit lachrymas: hic igne redundat.
Turris per geminos flammis uicinior amnes;
Porrigitur. solidoq; rigens adamante sinistrum
Proluit igne latus. dextra cocytia fundit
Aequora: triste gemens: & fletu concita plangit.
Huc post emeritam mortalia sæcula uitam,
Deueniunt. ibi nulla manent discrimina fati.
Nullus honor: uanoq; exutum nomine regem
Perturbat plebeius egens. quæsitor in alto
Conspicuus solio pertemptat crimina Minos.

Et iustis dirimit sontes. quos nolle fateri
Viderit: ad mala mox transmittit uerbera fratris.
Nam iuxta Rhadamantus agit. cum gesta superni
Curriculi, totosq; diu prospexerit actus:
Exæquat damnum meritis: & muta ferarum
Cogit uincla pati. truculentos ingerit ursis:
Prædonesq; lupis. fallaces uulpibus addit.
At qui desidia semper, uinoq; grauatus
Indulgens ueneri, uoluit torpescere luxu:
Hunc suis immundæ pingues detrudit in artus.
Qui iusto plus esse loquax: arcanaq; sueuit
Prodere: piscosas fertur uicturus in undas.
Vt nimiam pensent æterna silentia uocem.
Quos ubi per uarios annos, per mille figuras
Egit Lethæo purgatos flumine: tandem
Rursus ad humanæ reuocat primordia formæ.
Tum quoq; dum lites, Stygijq; negocia soluit
Dura fori: ueteresq; reos ex ordine quærit:
Rufinum procul ecce notat: uisuq; seuero
Lustrat: & ex imo concussa sede profatur.
Huc superum labes, huc insatiabilis auri
Proluuies, precioq; nihil non ause parato.
Quodq; mihi summum scelus est: huc improbe legum
Venditor, Arctoi stimulator perfide martis.
Cuius ob innumeras strages angustus auerni
Iam sinus: & plena lassatur portitor alno.
Quid demens manifesta negas? en pectus inustæ
Deformant maculæ: uicijsq; inoleuit imago:
Nec sese commissa tegunt. genus omne dolorum
In te ferre libet. dubio tibi pendula rupes

Immineat

Immineat lapsu. uolucer te torqueat axis.
Te refugi fallant latices: atq; ore natanti
Arescat decepta sitis: dapibusq; relictis
In tua mansurus migret præcordia uultur.
Quanquam omnes alij, quos hæc tormenta fatigant:
Pars quota sint Rufine tui. quid tale uel audax
Fulmine Salmoneus, uel lingua Tantalus egit?
Aut inconcesso Tityus deliquit amore?
Cunctorum si facta simul iungantur in unum:
Præcedes numero. quo tanta piacula quisquam
Supplicio conferre ualet? quid deniq; dignum
Omnibus inueniam? uincunt cum singula pœnas?
Tollite de medijs animarum dedecus umbris.
Aspexisse sat est. oculis iam parcite nostris:
Et Ditis purgate domos. agitate flagellis
Trans Styga, trans Herebū. uacuo mandate baratro
Infra Titanum tenebras, infraq; recessus
Tartareos, nostrumq; Chaos: quo Ditis opaci
Fundamenta latent: præceps ubi mersus anhelet:
Dum rotat astra polus: feriunt dum littora uenti.

CL. CLAVDIANI DE BELLO GILDONICO PRAEFATIO.

P Andite defensum reduces Helicona sorores:
Pandite: permissis iam licet ire choris.
Nulla per Aonios hostilis bucina campos,
Carmina mugitu deteriore uetat.
Tu quoq; securis pulsa formidine Delphis,
Floribus ultorem Delie cinge tuum.
Nullus Castalios latices, & praescia fati
Flumina polluto barbarus ore bibit.
Alphaeus late rubuit: siculumq; per aequor
Sanguineas belli rettulit unda notas.
Agnouitq; nouos absens Arethusa triumphos.
Gildonis sensit teste cruore necem.
Immensis Stilico succedant ocia curis:
Et nostrae patiens corda remitte lyrae.
Nec pudeat longos interrupisse labores:
Et tenuem musis constituisse moram.
Fertur & indomitus tandem post praelia Mauors
Lassa per Othrislas fundere membra niues.
Oblitusq; sui posita clementior hasta,
Pierijs aures pacificare modis.

CL. CLAVDIANI LIB. DE BELLO GILDONICO.

Edditus imperijs auster, subiectaq; rursus
Alterius conuexa poli rectore sub uno.
Conspirant gemini frenis communibus orbes:
Iunximus Europam Libyæ: concordia fratrum
Plena redit: patrijs quod solum defuit armis.
Tertius occubuit nati uirtute tyrannus.
Horret adhuc animus: manifestaq; gaudia differt.
Dum stupet: & tanto cunctatur credere uoto.
Nec dum Cinyphias exercitus attigit oras:
Iam domitus Gildo. nullis uictoria nodis
Hæsit. non spatio terræ, non obice ponti
Congressum, profugum, captum uox nunciat una:
Rumoremq; sui præuenit laurea belli.
Quo (precor) hæc effecta deo? robusta, uetusq;
Tempore tam paruo potuit dementia uinci?
Quem ueniens induxit hyems: uer perculit hostem.
Exitium iam Roma timens, & fessa negatis
Frugibus, ad rapidi limen tendebat olympi,
Non solito uultu, nec qualis iura Britannis
Diuidit: aut trepidos submittit fascibus Indos.
Vox tenuis: tardiq; gradus: oculiq; iacentes:
Interius fugêre genæ: ieiuna lacertos
Exedit macies: humeris uix sustinet ægris
Squalentem clypeum: laxata casside prodit
Caniciem: plenamq; trahit rubiginis hastam.

Attigit ut tandem cœlum: genibusq; tonantis
Procubuit: tales orditur mœsta querelas.
Si mea mansuris meruerunt mœnia nasci
Iuppiter augurijs: si stant immota Sibyllæ
Carmina: Tarpeias si non dum despicis arces:
Aduenio supplex. non ut proculcet Oaxem
Consul ouans: nostræq; premant pharetrata secures
Susa: nec ut rubris aquilas figamus arenis.
Hæc nobis, hæc ante dabas. nunc pabula tantum
Roma precor: miserere tuæ pater optime gentis.
Extremam defende famem: satiauimus iram:
Si qua fuit: lugenda Getis, & flenda Sueuis
Ausimus. ipsa meos horreret Parthia casus.
Quid referam morbi'ue luem, tumulos'ue repletos
Stragibus? & crebras corrupto sidere mortes?
An fluuium per tecta uagum, summisq; minantem
Collibus? ingentes uexi submersa carinas,
Remorumq; sonos: & Pyrrhæ sæcula sensi.
Hei mihi, quo latiæ uires? orbisq; potestas
Decidit? in qualem paulatim fluximus umbram?
Armatis quondam populis, patrumq; uigebam
Consilijs. domui terras: orbemq; reuinxi
Legibus: ad solem uictrix utrunq; cucurri.
Postquam iura ferox in se communia Cæsar
Transtulit: elapsi mores: desuetaq; priscis
Artibus, in gremium pacis seruile recessi.
Tot mihi pro meritis Libyam, Nilumq; dedere:
Vt dominam plebem, bellatoremq; senatum
Classibus æstiuis alerent: geminoq; uicissim
Littore diuersi complerent horrea uenti.

S tabat certa ſalus. Memphis ſi forte negaſſet:
P enſabam Pharium Getulis meſſibus annum.
F rugiferas certare rates, lateq; uidebam
P unicat niliacis concurrere carbaſa uelis.
C um ſubito par Roma mihi diuiſaq; ſumpſit
A equales aurora togas: Aegyptia rura
I n partem ceſſere nouam: ſpes unica nobis
R eſtabat Libye: quæ uix ægreq; fouebat
S olo ducta noto. nunquam ſecura futuri,
S emper inops, uentiq; fidem poſcebat & anni.
H anc quoq; nunc Gildo rapuit ſub fine cadentis
A utumni: pauido metimur cerula uoto
P uppis ſi qua uenit: ſi quid fortaſſe potenti
V el pudor extorſit domino: uel prædo reliquit:
P aſcimur arbitrio Mauri. non debita reddi,
S ed ſua concedi iactat: gaudetq; diurnos
V t famulæ præbere cibos: uitamq;, famemq;
L ibrat barbarico faſtu: uulgiq; ſuperbit
F letibus: & tantæ ſuſpendit fata ruinæ.
R omuleas uendit ſegetes: & poſſidet arua
V ulneribus quæſita meis. ideo ne tot annos
F lebile cum tumida bellum Carthagine geſſi?
I circo uoluit contenta luce reuerti
R egulus? hæc damnis genitor Cannenſibus emi?
I ncaſſum toties lituis naualibus arſit
H iſpanum Siculumq; fretum? uaſtataq; tellus?
T otq; duces cæſi? ruptaq; emiſſus ab alpe
P œnus? & attonitæ iam proximus Hannibal urbi?
S cilicet ut domitis frueretur barbarus afris.
M uro ſuſtinui martem: noctesq; cruentas

Collina pro turre tuli. Gildonis ad usum
Carthago ter victa ruit? hoc mille gementis
Italiæ clades? impressaq; sæcula bellis?
Hoc Fabius, fortisq; simul Marcellus agebant:
Vt Gildo cumularet opes? haurire uenena
Compulimus dirum Siphacem: fractumq; Metello
Traximus immanem Marij sub uincla Iugurthã:
Et Numidæ Gildonis erunt? proh funera tanta,
Proh dolor, in Bochi regnum sudauit uterq;
Scipio. Romano uicistis sanguine Mauri.
Ille diu miles populus, qui præfuit orbi:
Qui trabeas, & sceptra dedit: quẽ semper in armis
Horribilem gentes: placidum sensere subactæ:
Nunc inhonorus, egens perfert miserabile pacis
Supplicium: nulloq; palàm circundatus hoste
Obsessi discrimen habet. per singula letum
Impendet momenta mihi: dubitandaq; pauci
Præscribunt alimenta dies. heu prospera fata
Quid mihi septenos montes, turbamq; dedistis,
Quæ paruo non posset ali? felicior essem
Angustis opibus. mallem tolerare Sabinos
Et Veios. breuior duxi securius æuum.
Ipsa nocet moles. utinam remeare liceret
Ad ueteres fines: & mœnia pauperis Anci.
Sufficerent Hetrusca mihi, Campanaq; culta:
Et Quinti, Curijq; seges: patriæq; petenti
Rusticus, & proprias ferret dictator aristas.
Heu quid agam? Libyam Gildo tenet, altera Nilum.
Ast ego quæ terras humeris, pontumq; subegi,
Deseror. emeritæ iam præmia nulla senectæ.

Dij, quibus iratis creui: succurrite tandem:
Exorate patrem. tuq; ó si sponte per altum
Vecta Palatinis mutasti collibus Idam:
Prælatoq; lauas Phrigios Almone leones:
Maternis precibus natum iam flecte Cybele.
Sin prohibent parcæ: falsisq; elusa uetustas
Auspicijs: alio saltem prosternite casu:
Et pœnæ mutate genus. Porsena reducat
Tarquinios. renouet feriales Allia cædes.
Me potius sæui manibus prosternite Pyrrhi.
Me Senonum furijs, Brenni me reddite flammis
Cuncta fame leuiora mihi. sic fata, refusis
Obticuit lachrymis. mater Cytherea parensq;
Flet Mauors, sanctæq; memor Tritonia uestæ:
Nec Cybele sicco, nec stabat lumine Iuno.
Mœrent indigetes: & si quos Roma recepit:
Aut dedit ipsa deos. genitor iam corde remitti
Cœperat: & sacrum dextra sedare tumultum.
Cum procul insanis quatiens ululatibus axem,
Et contusa genas, medijs apparet in astris
Africa. rescissæ uestes, & spicea passim
Serta iacent. lacero crinales uertice dentes
Et fractum pendebat ebur. taliq; superbas
Irrupit clamore fores. Quid magne moraris
Iuppiter, auulso nexu, pelagiq; solutis
Legibus, iratum populis immittere fratrem?
Mergi prima peto. ueniant prærupta Pachynno
Aequora: laxatis subsidant syrtibus urbes.
Si mihi Gildonem nequeunt abducere fata:
Me rape Gildoni. felicior illa perustæ

Pars Libyæ.nimio quæ se munita calore
Defendit:tantiq; uacat secura tyranni.
Crescat Zona rubens.medius flagrantis olympi
Me quoq; limes agat.melius deserta iacebo
Vomeris impatiens.pulsis dominentur aratris
Dypsades:& sitiens attollat gleba Cerastas.
Quid me temperies iuuit? quid mitior æther?
Gildoni fœcunda fui.iam solis habenæ
Bissenas torquent hyemes:ceruicibus ex quo
Hæret triste iugum.nostris iam luctibus ille
Consenuit:regnumq; sibi tot uendicat annis.
Atq; utinam regnum.priuato iure tenemur
Exigui specie fundi:quod Nilus,& Athlas
Dissidet,occiduis quod gadibus arida Barce:
Quodq; Parethonio secedit littore Ganges:
Hoc sibi transcribit proprium.pars tertia mundi
Vnius prædonis ager.distantibus idem
Inter se uitijs cinctus.quodcunq; profunda
Traxit auaritia:luxu peiore refundit.
Instat terribilis uiuis.morientibus hæres:
Virginibus raptor:thalamis obscœnus adulter.
Nulla quies:oritur præda cessante libido:
Diuitibusq; dies.& nox metuenda maritis.
Quisquis uel locuplex, pulchra uel coniuge notus
Crimine pulsatur falso:si crimina desunt:
Accitus conuiua perit.mors nulla refugit
Artificem:uarios succos,spumasq; requirit
Serpentum uirides,& adhuc ignota nouercis
Gramina:si quisquam uultu præsentia damnet:
Liberius'ue gemat:dapibus crudelis in ipsis

E micat ad nutum ſtricto mucrone miniſter.
F ixus quiſq; toro tacita formidine libat
C arnifices epulas: incertaq́; pocula pallens
H aurit: & intentos capiti circunſpicit enſes.
S plendet tartareo furialis menſa paratu
C æde madens, atrox gladio ſuſpecta ueneno.
V t uino calefacta uenus: tum ſæuior ardet
L uxuries: muſtis redolent unguenta coronis
C rinitos inter famulos, pubemq́; canoram.
O rbatas iubet ire nurus: nuperq́; peremptis
A rridere uiris. Phalarim tormentaq́; flammæ
P rofuit, & ſiculi mugitus ferre iuuenci:
Q uàm tales audire choros: nec damna pudoris
T urpia ſufficiunt. Mauris clariſſima quæque
F aſtidita datur. media Carthagine ductæ
B arbara Sydoniæ ſubeunt connubia matres.
A ethiopem nobis generum, Naſamona maritum
I ngerit: exterret cunabula diſcolor infans.
H is fretus ſocijs, ipſo iam principe maior
I ncedit. peditum præcurrunt agmina longe.
C ircundant equitum turmæ, regesq́; clientes,
Q uos noſtris ditat ſpolijs. perturbat auita
Q uenque domo. ueteres detrudit rure colonos.
E xilijs diſperſa feror. nunquamńe reuerti
F as erit? errantesq́; ſolo iam reddere ciues?
I ret adhuc in uerba dolor: niſi Iuppiter alto
C œpiſſet ſolio. uoces adamante notabat
A tropos: & Lacheſis iungebat ſtamina dictis.
N ec te Roma diu, nec te patiemur inultam
A frica communem proſternet Honorius hoſtem.

Pergite securæ: uestrum uis nulla tenorem
Separat: & soli famulabitur Africa Romæ.
Dixit. & afflauit Romam meliore iuuenta.
Continuo redit ille uigor: senijq; colorem
Mutauere comæ. solidatam crista resurgens
Erexit galeam: clypeiq; recanduit orbis:
Et leuis excussa micuit rubigine conus.
Humentes iam noctis equos, lethæaq; somnus
Frena regens, tacito uoluebat sydera cursu.
Iam duo diuorum proceres, seniorq;, minorq;
Thedosij pacem laturi gentibus ibant:
Qui Iouis archanos monitus, mandataq; ferrent
Fratribus: & geminis sancirent fœdera regnis.
Sic cum præcipites arcem uicere procellæ:
Assiduoq; gemens undarum uerbere nutat
Descensura ratis: cæca sub nocte uocati
Naufraga Ledæi sustentant uela Lacones.
Circulus ut patuit lunæ: secuere meatus
Diuersos, italas senior tendebat ad oras.
At pater intrantem portum: qua bosphorus arctat:
Archadij thalamis, urbiq; elapsus Aeoæ,
Quem simul ut uidit natus (nam clara nitebat
Cynthia) permisto tremuerunt gaudia fletu:
Complexuq; fouens, quos non sperauerat artus:
O' mihi post alpes nunc primum reddite: dixit,
Vnde tuis optatus ades? da tangere dextram:
Qua gentes cecidere feræ: quis tale remouit
Præsidium terris? ut te mortalia pridem
Implorant: lugentq; pium: fortemq; requirunt.
Cui pater in tales rupit suspiria uoces.

Hoc erat? in fratres medio discordia Mauro
Nascitur? & mundus, germanáq; dissidet aula?
Gildonis'ne salus tanti sit causa furoris?
Scilicet egregius morum, magnóq; tuendus:
Et cuius meritis pietas infracta recedat.
In primo genitore uide. ciuile calebat
Dissidium: dubio stabant Romana sub ictu.
Quis procul Armenius? uel quis Mœotide ripa
Rex ignotus agit? qui me non iuuit euntem?
Auxilio fouere Getæ: uenere Geloni.
Solus at hic non puppe data, non milite misso
Subsedit fluitante fide: si signa petisset
Obuia detecto summissius hoste, dolerem.
Restitit in speculis fati: turbáq; reductus
Librauit geminas euentu iudice uires,
Ad rerum momenta cliens, seséq; daturus
Victori. fortuna simul cum marte pependit.
O'si non cupidis essem præreptus ab astris:
Exemplum sequerer Tulli: laniandáq; dumis
Impia diuersis aptarem membra quadrigis.
Germani nunc usq; tui responsa colebat:
Num iterum cal:at· tali te credere monstro
Post patrem, fratremq; paras? sed magna rependit:
Inq; tuam sortem numerosas transtulit urbes.
Ergo fas pretio cedet? mercede placebit
Proditio? taceo, læsi ꝙ transfuga fratris,
Quod leuis ingenio, quamuis discrimine summo
Proditor apportet suspensa morte salutem.
Nunquam gratus erit. damnamus luce reperta
Perfidiam: nec nos patimur committere tali

Hoc genus emptori. ciues cum mœnibus offert.
Hic uendit patriam. pleriq; in tempus abusi
Mox odere tamen. tenuit sic Graia Philippus
Oppida: pellæo libertas concidit auro.
Romani scelerum semper spreuere ministros.
Noxia pollicitum domino miscere uenena
Fabricius Regi nudata fraude remisit:
Infesto quem marte petit: bellumq; negauit
Per famuli patrare nefas. ductosq; Camillus
Trans murum pueros obsessæ redidit urbi.
Traduntur pœnis alij: cum prælia soluant.
Hic manet, ut moueat: quod respuit alter in hostem,
Suscipis in fratrem. longi proh dedecus æui:
Cui placet australes Gildo condonat habenas:
Tantaq; mutatos sequitur prouincia mores:
Quaslibet ad partes animum mutauerit anceps:
Transfundit secum Libyam: refluumq; malignus
Commodat imperium. Mauri fuit Africa munus.
Tollite Massilas fraudes: remouete bilingues
Insidias: & uerba soli spirantia uirus.
Ne consanguineis certetur comminus armis
Deprecor. hæc trucibus Thebis, hæc digna Mycenis.
In Mauros hoc crimen eat. quid noster iniquum
Molitur Stilico? quando non ille iubenti
Paruit? an quisquam nobis deuotior extat?
Vt sileam uarios, quos mecum gesserit: actus:
Quæ uidi post fata loquar. cum diuus abirem
Res incompositas fateor, tumidasq; reliqui.
Stringebat uetitos etiam tum exercitus enses
Alpinis odijs: alternaq; iurgia uicti,

Victoresq;

V ictoresq; dabant. uix hæc amentia nostris
E xcubijs, nedum puero rectore quiescet.
H eu quantum timui uobis: quod libera tanti
M ilitis auderet moles: cum cæca remoto
F erueret tam læta metu. dissensus acerbus,
E t grauior consensus erat. tunc ipse paterna
S uccessit pietate mihi: tenerumq;, rudemq;
F ouit: & in ueros eduxit principis annos:
R ufinumq; tibi, quem tu tremuisse fateris:
D epulit. hunc solum memorem, solumq; fidelem
E xperior. uolui, si quid dum uita maneret:
A ut uisus uoluisse gerit, uenerabilis illi
C eu præsens, numenq; uocor. si tanta recusas:
A ut soceri reuerere faces: aut respice fratris
C onnubium: pignusq; meæ regale Serenæ.
D ebueras etiam fraternis obuius ire
H ostibus: ille tuis. quæ gens, qui Rhenus, & Ister
V os conspirantes opibus, iunctosq; tulisset?
S ed tantum permitte: cadet. nil poscimus ultra.
I lle licet sese prætentis Syrtibus armet:
O ppositoq; Atlante tegat, licet arua referta
A nguibus, & solis medios obiecerit æstus:
N oui consilium: noui Stiliconis in omnes
A equalem casus animum. penetrabit arenas:
I nueniet uirtute uiam. sic Diuus: & inde
S ic natus iussis genitor parebimus ultro.
A mplector præcepta libens: nec charior alter
C ognato Stilicone mihi commissa prophanus
I lle luat. redeat iam mitior Africa fratri.
T alia dum longo secum sermone uolutant:

Hesperiam peruenit auus: castumq; cubile
Ingreditur: Tyrio quo fusus Honorius ostro
Carpebat teneros Maria cum coniuge somnos:
Assistit capiti. tunc sic per somnia fatur.
Tantá'ne deuictos tenuit fiducia Mauros
Chare nepos? iterum post me coniurat in arma
Progenies uesana Iubæ? bellumq; resumit
Victoris cum stirpe sui? Firmum'ne iacentem
Obliti? Libyam nostro sudore receptam
Rursus habent? ausus latio contendere Gildo?
Germani non fata timet? nunc ire profecto
Nunc uellem: notosq; senex ostendere uultus.
Non'ne meam fugiet Maurus cum uiderit umbram?
Quid dubitas? exurge toris. inuade rebelles.
Captiuum mihi redde meum. desiste morari.
Hoc generi fatale tuo. dum sanguis in orbe
Noster erit: semper pallebit Regia Bocchi.
Iungantur spolijs Firmi, Gildonis opima.
Exornet geminos Maurusia laurea currus.
Vna domus toties una de gente triumphet.
Dij bene, ꝙ tantis inter labentibus annis
Seruati, Firmusq; mihi, fraterq; nepoti.
Dixit: & afflatus uicino sole refugit.
At iuuenem stimulis immanibus æmula uirtus
Exacuit. iam puppe uehi: iam stagna secare
Feruet: & absentes inuadere cuspide Mauros.
Tunc iubet acciri socerum: dextramq; uocato
Conserit: & quæ sit potior sententia quærit.
Per somnos mihi sancte pater iam sæpe futura
Panduntur: multæq; canunt præsagia noctes.

anq; procul Libycos uenatu cingere saltus:
E t iuga rimari canibus Getula uidebar.
M œrebat regio sæui uastata leonis
I ncursu, pecudum strages: passimq; iuuenci
S emineces: & adhuc infecta mapalia tabo:
S parsaq; sanguineis pastorum funera campis.
A ggredior latebras monstri: mirumq; relatu
C onspicio. dilapsus honos. ceruice minaces
D efluxere iubæ, fractosq; inglorius armos
S upposuit seruile gemens: iniectaq; uincla
V nguibus, & subitæ collo sonuere cathenæ.
N unc etiam paribus secum certare trophæis
H ortatu me cogit auus. quonam usq; remoti
C onctamur? decuit pridem complere biremes:
E t pelagi superare moras. transmittere primus
I pse paro: quacunq; meo gens barbara nutu
S tringitur: adueniat. Germania tota feratur
N auibus: & socia comitentur classe Sicambri.
P allida translatum iam sentiat Africa Rhenum.
A n patiar tot probra sedens? iuuenisq; relinquam
Q uæ tenui, uexiq; puer? bis noster ad alpes
V lterius genitor defensum regna cucurrit.
N os prædæ faciles insultantiq; iacemus?
F inierat. Stilico contra cui talia reddit.
A duersi'ne tubam princeps dignabere Mauri?
A fferet ignauus clari solatia leti?
T e bellante mori? decurret Honorius inde:
H inc Gildo. prius astra Chaos miscebit auerno:
V indictam mandasse sat est. plus nominis horror
Q uàm tuus ensis aget. minuunt præsentia famam.

Qui stetit: æquatur campo: collataq; nescit
Maiestatem acies. sed quod magis utile facto,
Atq; hosti grauius (sensus aduerte) docebo.
Est illi patribus, sed non & moribus iisdem
Mastezel fugiens: qui dira piacula fratris,
Spemq; suam, uitamq; tuo commisit asylo.
Hunc ubi tentatis frustra mactare nequiuit
Insidiis: patrias in pignora contulit iras.
Quosq; manu pueros paruos gestauerat una:
Occidit. iuuenes, inhumataq; corpora uulgo
Dispulit: & tumulo cognatas arcuit umbras:
Naturamq; simul, fratremq; hominemq; cruentus
Exuit: & tenuem cæsis inuidit arenam.
Hoc facinus refugo damnauit sole Mycenas:
Auertitq; diem sceleri: sed reddidit Atreus
Crimen: & infandas excusat coniuge mensas.
Huic odium, non poena fuit. te perdita iura,
Te pater ultorem, te nudi puluere manes,
Te pietas polluta rogat. si flentibus aram,
Et proprium miseris nomen statuistis Athenæ:
Si Pandionias planctu traxere Phalanges
Inachides: belloq; rogos meruere maritis:
Si mœstos squalore comæ, lachrymisq; senatum
In Numidas pulsus solio commouit Adherbal:
Hunc quoq; nunc Gildo, tanto quem funere mersit:
Nunc doleat uenisse ducem: seseq; minorem
Supplicibus sciat esse tuis. quem sede fugauit:
Hunc præceps, fugiat. fregit quem clade: tumescat:
Agnoscatq; suum, trahitur dum uictima, fratrem.
Hæc ubi sederunt genero notissima marti

Robora:

R obora præcipuos electa pube maniplos
D isponit: portuq́; rates instaurat Hetrusco.
H erculeam suus Alcides, Iouiamq́; cohortem
R ex ducit superum. premitur nec signifer ullo
P ondere. festinant adeo uexilla moueri.
N eruius insequitur: meritusq́; uocabula Felix
D ictaq́; ab Augusto legio, nomenq́; probantes
I nuicti clypeoq́; animosi teste Leones.
D ictis ante tamen princeps confirmat ituros,
A ggere conspicuus. stat circunfusa iuuentus
N ixa hastis: pronasq́; ferox accommodat aures.
G ildonem domitura manus, promissa, minasq́;
T empus agit. si quid pro me doluistis in armis:
O stentate mihi. iusto, magnoq́; triumpho
C iuiles abolete notas. sciat orbis eous,
S itq́; palàm, Gallos causa non robore uinci.
N ec uos, barbariem quamuis collegerit omnem:
T erreat: aut Mauri fremitus raucosq́; repulsus
V mbonum: & nostros passuri comminus enses.
N on contra clypeis tectos galeisq́; micantes
I bitis: in solis longe fiducia telis.
E xarmatus erit, cum missile torserit: hostis.
D extra mouet iaculum: prætentat pallia læua:
C ætera nudus eques. sonipes ignarus habenæ
V irga regit. non ulla fides, non agminis ordo.
A rma oneri: fuga præsidio. connubia mille.
N on illis generis nexus: non pignora curæ:
S ed numero languet pietas: hæc copia uulgi.
V mbratus dux ipse rosis & marcidus ibit
V nguentis: crudusq́; cibo titubansq́; lyæo.

Confectus senio, morbis stuprisq; solutus.
Excitet incestos turmalis bucina somnos:
Imploret citharas, cantatricesq; choreas,
Offensus stridore tubæ: discatq; coactus
Quas uigilat ueneri: castris impendere noctes.
Non'ne mori satius, uitæ quàm ferre pudorem?
Nam quæ iam regio restat? si dedita Mauris
Regibus, illyricis accesserit Africa damnis?
Ius latium quod tunc Meroe, rubroq; solebat
Oceano cingi: tyrrhena clauditur unda.
Et cui non Nilus, non intulit India metas:
Romani iam finis erit Trinacria regni?
Ite recepturi, prædo quem sustulit, axem:
Ereptumq; notum caput insuperabile rerum.
Aut ruet in uestris, aut stabit Roma lacertis.
Tot mihi debetis populos, tot iura, tot urbes
Amissas: uno Libyam defendite bello.
Vestros imperium remos, & uestra sequatur
Carbasa: despectas trans æquora ducite leges.
Tertia iam ceruix solito mucrone rotetur:
Tandem funereis finem positura tyrannis.
Omnia conueniunt dicto: fuluusq; tonantis
Armiger ad liquidam cunctis spectantibus æthram
Correptum pedibus curuis innexuit hydrum.
Dumq; reluctantem morsu partitur obunco
Hæsit in ungue caput: truncatus decidit anguis.
Ilicet augurijs alacres per saxa citati,
Torrentesq; ruunt. non mons, non sylua retardat.
Pendula ceu paruis moturæ bella colonis
Ingenti clamore grues, æstiua relinquunt

Thracia:

T hracia: cum tepido permutant Strimona Nilo.
O rdinibus uarijs per nubila texitur alis
L ittera: pennarumq; notis inscribitur Aër.
V t fluctus tetigere maris: tunc acrior arsit
I mpetus: arripiunt naues: ipsiq; rudentes
E xpediunt: & uela legunt: & cornua summis
A ssociant malis. quatitur Tyrrhena tumultu
O ra: nec Alpheæ capiunt naualia Pisæ.
S ic Agamemnoniam uindex cum Græcia classem
S olueret: innumeris feruebat uocibus Aulis.
N on illos strepitus, impendentisq; procellæ
S igna, nec aduentus dubij deterruit austri.
S oluite iam socij: clamant: aut rumpite funem.
P er uada Gildonem, quamuis aduersa petamus.
A d bellum nos trudat hyems. per deuia Ponti
Q uassatis cupio tellurem figere rostris.
H eu nimium segnes, cauta qui mente notatis:
S i reuolant mergi, graditur si littore cornix.
O ra licet maculis asperserit occiduus sol:
L unaq; conceptis liuescat turbida choris:
E t confusa uagos iaculentur syders crines.
H ymbribus humescant Hœdi: nimbosaq; Taurum
D ucat hyas: totusq; fretis descendat Orion.
C erta fides cœli. sed maior Honorius author.
I llius auspicijs immensa per æquora miles,
N on plaustris arcto ut regor. contemne Booten
N auita: turbinibus medijs permutte carinas.
S i mihi tempestas Libyam, uentiq; negabunt:
A ugusti fortuna dabit. iam classis in altum
P rouehitur. dextra Ligures, Hetruria læua

I nquitur: & cæcis uitatur Corsica saxis.
H umanæ speciem plantæ se magna figurat
I nsula. Sardiniam ueteres dixere coloni:
D iues ager frugum. Poenos Italos'ue petenti
O pportuna situ. quæ pars uicinior Afris
P lana solo, ratibus clemens. quæ respicit Arcton
I mmitis, scopulosa, procax, subitis'q; sonora
F luctibus, insanos infamat nauita montes.
H inc hominum, pecudum'q; lues, hinc pestifer aër
S æuit: & exclusis regnant Aquilonibus Austri.
Q uos ubi luctatis procul effugere carinis:
P er diuersa ruunt sinuosæ littora terræ.
P ars adit antiqua ductos Carthagine muros.
P artem littoreo complectitur obuia muro.
V rbs Libyam contra Tyrio fundata potenti
T enditur in longum Caralis: tenuem'q; per undam
O buia dimittit fracturum flamina collem:
E fficitur portus medium mare: tuta'q; uentis
O mnibus ingenti mansuescunt stagna recessu.
H anc omni petiere manu: proris'q; reductis
S uspensa Zephyros expectant classe fauentes.

Desiderantur reliqua.

CL. CLAVDIANI LIBER PRIMVS IN EVTROPIVM INCIPIT.

Semiferos partus, metuendaq; pignora matri:
Mœnibus in medijs auditum nocte luporum
Murmur: & attonito pecudes pastore locutas:
Et lapidum duras hyemes: nymboq; minacem
Sanguineo rubuisse Iouem: puteosq; cruore
Mutatos: binasq; polo concurrere lunas:
Et geminos soles mirari desinat orbis.
Omnia cesserunt Eunucho consule monstra.
Heu terræ, cœliq; pudor. trabeata per urbes
Ostentatur anus: titulumq; effœminat anni.
Pandite pontifices Cumanæ carmina uatis.
Fulmineos solers Hetruria consulat ignes:
Immensumq; nefas fibris exploret Aruspex.
Quæ noua portendant superi: Nilusne meatu
Deuius, & nostri tentat iam transfuga mundi,
Se rubro miscere mari. ruptone Nyphate
Rursus barbaricis oriens uastabitur armis?
An morbi uentura lues? an nulla colono
Responsura seges? quæ tantas expiet iras
Victima? quo diras iugulo placabimus aras?
Consule lustrandi fasces: ipsoq; litandum
Prodigio: quodcunq; parant hoc omine fata
Eutropius ceruice luat. sic omina nobis?

H oc regni fortuna tenes? quæ nam ista iocandi
S æuitia? humanis quantum bacchabere rebus?
S i tibi seruili placuit fœdare curules
C rimine: procedat laxata compede consul.
R upta quirinales sumant ergastula cinctus.
D as saltem quæcunq; uirum discrimina quædam
S unt famulis: splendorq; suus: maculamq; minorem
C onditionis habet: domino qui uixerit uno.
S i pelagi fluctus, Libyæ si discis arenas,
E utropij numerabis heros, quot iura, quot ille
M utauit tabulas: uel quanta uocabula uertit.
M utatus quoties medicum dum consulit emptor:
N e qua per occultum lateat iactura dolorem.
O mnes pœnituit precij: uenumq; redibat.
D um uendi potuit. postquam deforme cadauer
M ansit: & in rugas totus defluxit aniles:
I am specie doni certatim limine pellunt:
E t fœdum ignaris properant obtrudere munus.
T ot translata iugis summisit colla: uetustum
S eruitium, semperq; nouum. nec destitit unquam.
C œpit sæpe tamen cunabula prima cruentis
D ebita supplicijs. rapitur castrandus ab ipso
V bere. suscipiunt matris post uiscera pœnæ.
A duolat Armenius certo mucrone recisos
E doctus mollire mares: damnoq; nefandum
A ucturus pretium. fœcundum corporis ignem.
S edibus exhaurit geminis: unoq; sub ictu
E ripit officiumq; patris, nomenq; mariti.
A mbiguus uitæ iacuit: penitusq; supremum
I n cerebrum secti traxerunt frigora nerui.

L audemus ne manum? quæ uires abstulit hosti?
A n potius fato causam tribuisse queramur?
P rofuerat mansisse uirum. felicior extat
O pprobrio. seruiret adhuc, si fortior esset.
I nde per Aßyriæ trahitur commercia ripæ.
H inc fora uenalis Galata ductore frequentat:
P ermutatq; domos uarias. quis nomina possit
T anta sequi? miles stabulis Ptolomæus in illis
N otior, hic longo lassatus pellicis usu
D onat Arithæo: neq; enim iam dignus haberi:
N ec maturus emi. cum fastiditus abiret:
Q uæ gemuit? quanto planxit diuortia luctu?
H æc erat heu Ptolomææ fides: hoc profuit ætas
I n gremio consumpta tuo: lectusq; iugalis:
E t ducti toties inter præsepia somni.
L ibertas promissa perit. uiduum'ne relinquis
E utropium? tantasq; premunt obliuia noctes?
C rudelis, generis proh sors durissima nostri.
F œmina cum senuit retinet connubia partu:
V xorisq; decus matris reuerentia pensat.
N os lucina fugit. nec pignore nititur ullo:
C um forma dilapsus amor. defloruit oris
G ratia: qua miseri scapulas tutabimur arte.
Q ua placeam ratione senex. sic fatus acutum
A ggreditur lenonis opus. nec segnis ad artem
M ens erat, officijq; capax: omnesq; pudoris
H auserat insidias, custodia nulla tuendo
F ida toro. nulli poterant excludere uectes.
I lle uel ærata Danaën sub turre latentem
E liceret. fletus domini fingebat amantis:

I ndomitusq; mora. pretio lenibat auaras:
L asciuasq; iocis. nec blandior ullus euntis
A ncillæ tetigisse latus: leuiterq; reductis
V estibus occulto crimen mandasse susurro.
N ec furtis quæsisse locum, nec fraude reperta
C autior elusi fremitus uitare mariti.
H aud aliter iuuenum flammis Ephyreia Lais
E gemino ditata mari, cum serta refundit
C anicies: iam turba procax, noctisq; recedit
A mbitus: & raro pulsatur ianua tactu:
S eq; reformidat speculo damnante senectus.
S tat tamen: atq; alias succingit lena ministras:
D ilectumq; diu quamuis longæua lupanar
C ircuit: & retinet mores: quos perdidit ætas.
H inc honor Eutropio: cumq; omnibus unica uirtus
E sset in eunuchis thalamos seruare pudicos:
S olus adulterijs creuit: nec uerbera tergo
C essauere tamen. quoties decepta libido
I rati caluisset heri: frustraq; rogantem
I actantemq; suos tot iam per lustra labores.
D otalem genero, nutritorem'ue puellæ
T radidit Eous rector, consulq; futurus
P ectebat dominæ crines: & sæpe lauanti
N udus in argento lympham gestabat alumnæ:
E t cum se rapido fessam proiecerat æstu
P atricius roseis pauonum uentilat alis.
I amq; æuo lassata cutis, sulcisq; genarum
C orruerat, passa facies, rugosior uua.
F laua minus presso finduntur uomere rura.
N ec uento sic uela tremunt. miserabile turpes

Exedere caput tineæ. desecta patebant
Interualla comæ. qualis sitientibus aruis
Arida ieiunæ seges interlucet aristæ.
Vel qualis gelidis pluma labente pruinis
Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.
Scilicet ut trabeis iniuria cresceret olim:
Has in fronte notas, hoc dedecus addidit oris
Luxuriæ fortuna suæ. cum pallida nudis
Ossibus, horrorem dominis præberet imago:
Decolor & macies occursu læderet omnes.
Aut pueris latura metus, aut tædia mensis
Aut crimen famulis, aut procedentibus omen.
Et nihil exhausto caperent in stipite lucri.
Sternere quippe toros, uel cædere ligna culinæ:
Membra negant. aurum, uestes, arcana tueri
Mens infida uetat. quis enim committere uellet
Lenoni thalamum? tandem ceu funus acerbum,
Infaustamq; suis trusere pœnatibus umbram.
Contemptui iam liber erat. Sic pastor obesum
Lacte canem, ferroq; ligat, pascitq; reuinctum.
Dum ualidus seruare gregem: uigiliq; rapaces
Latratu terrere lupos: cum tardior idem
Iam scabie laceras deiecit sordidus aures:
Soluit: & exuto lucratur uincula collo.
Est ubi despectus nimius iuuat: undiq; pulso
Per cunctas licuit fraudes impune uagari:
Et fatis aperire uiam. proh quisquis Olympi
Summa tenes? tanto'ne libet mortalia risu
Vertere? qui serui non est admissus in usum:
Suscipitur regnis: & quem priuata ministrum

Dedignata domus: moderantem sustinet aula:
Vt primum uetulam texere palatia uulpem:
Quis non ingemuit? quis non irrepere sacris
Obsequijs doluit toties uenale cadauer?
Ipsi quin etiam tali consorte fremebant
Regales famuli: quibus est illustrior ordo
Seruitij: sociumq; diu spreuere superbi.
Cernite quem Latijs poscant annectere fastis:
Cuius & eunuchos puduit. sed uilior ante
Obscuræ latuit pars ignotissima turbæ.
Donec abundanti furijs qui rebus eous
Exitium, primumq; sibi produxit ab imis
Euectus thalamis. summos inuasit honores.
Quàm bene dispositum terris? ut dignus iniqui
Fructus consilij primis authoribus instet?
Sic multos fluuio uates arente per annos
Hospite qui cæso monuit placare Tonantem:
Inuentas primum Busiridis imbuit aras
Et cecidit sæui, quo dixerat, hostia sacri.
Sic opifex tauri, tormentorumq; repertor,
Qui funesta nouo fabricauerat æra dolori:
Primus inexpertum Siculo cogente tyranno
Sensit opus: docuitq; suum mugire iuuencum.
Nullius Eutropius quàm qui se protulit ante
Direptas possedit opes: nullumq; priorem
Perculit exilio: solumq; hoc rite peregit,
Authorem damnare suum. postquam obsitus æuo
Semuir excelsum rerum sublatus in arcem.
Quod nec uota pati, nec fingere somnia possunt.
Vidit sub pedibus leges, subiectaq; colla

Nobilium,

N obilium, tantumq́; sibi permittere fata:
Q ui nihil optasset plus libertate mereri.
I am iam dissimulat dominos: alteq́; tumescunt
S eruiles animi. procerum squalore repletus
C arcer: & exulibus Mœroe, campiq́; gemiscunt
A ethiopum. pœnis hominum plaga personat ardēs.
M armaricus claris uiolatur cædibus Hammon.
A sperius nihil est humili, cum surgit in altum.
C uncta ferit: dum cuncta timet. desæuit in omnes:
V t se posse putent. nec bellua tetrior ulla est,
Q uàm serui rabies, in libera colla furentis.
A gnoscit gemitus: & pœnæ parcere nescit,
Q uam subijt: dominiq́; memor quem uerberat, odit.
A dde, ꝙ eunuchus nulla pietate mouetur:
N ec generi, natis'ue cauet. clementia cunctis
I nsimiles, animosq́; ligant consortia damni.
I ste nec eunuchis placidus, sed peius in aurum
A estuat. hoc uno fruitur succisa libido.
Q uid neruos secuisse iuuat? uis nulla cruentam
C astrat auaritiam, paruis exercita furtis:
Q uæ uastare penum, neglectaq́; sueuerat arcæ
C laustra remoliri: non uberiore rapina
P eccet in orbe manus? quicquid se tigris ab Aemo
D iuidit: hoc certa proponit merce locandum
I nstitor imperij, caupo famosus honorum.
H ic Asiam uilla pactus regit. ille redemit
C oniugis ornatu Tyriam. dolet ille paterna
B ithynos mutasse domo suffixa patenti
V estibulo. precijs distinguit regula gentes.
T ot Galatæ, tot Pontus eat, tot Lydia nummis.

Si Lydiam tenuisse uelis: tot millia ponas:
Si Phrygas adde parum propriæ solatia sorti.
Communes uult esse notas: & uenditus ipse
Vendere cuncta cupit. certantum sæpe duorum
Diuersum suspendit onus: cum pondere iudex
Vergit: & in geminas nutat prouincia lances.
Non pudet, heu superi populos uenisse sub hasta
Vendentis? certe pudeat quod iure sepultum
Mancipium tot regna tenet: tot distrahit urbes.
Pollentem solio Crœsum uictoria Cyri
Fregit: ut eunucho fluerent Pactolus, & Hermus?
Attalus hæredem uoluit te Roma relinqui.
Restitit Antiochus præscripto margine Tauri.
Indomitos curru Seruilius egit Isauros:
Et Pharos Augusto iacuit, uel Creta Metello.
Ne non Eutropio quæstus numerosior esset:
In mercem ueniunt Cilices. Iudæa sophenæ.
Romanus'q; labor, pompeiani'q; triumphi.
Quo struis hos auri cumulos? quæ pignora tantis
Succedunt opibus? nubas, ducas'ue licebit:
Nunquam mater erit, nunquam pater. hoc tibi ferrū,
Hoc natura negat. te grandibus India gemmis,
Te folijs Arabes, ditent te uellere Seres:
Nullus inops adeo, nullum sic urget egestas:
Vt uelit Eunuchij fortunam, & membra pacisci.
Iam'q; oblita sui, nec sobria diuitijs mens
In miseras leges, hominum'q; negocia ludit.
Iudicat eunuchus. quid iam de consule miror?
Prodigium est quodcunq; gerit. quæ pagina lites
Fœmineas meminit? quibus unquam sæcula terris,

Eunuchi

E unuchi uidere forum? sed nequa uacaret
P ars ignominia: neu quid restaret inausum:
A rma etiam uiolare parat: portentaq; monstris
A ggregat: & secum petulans amentia certat.
E rubuit Mauros, aduersaq; risit Enyo:
D edecus Eoum quoties intenta sagittis,
E t pharetra fulgens anus exercetur amazon.
A rbiter aut quoties belli, pacisq; recurrit,
A lloquiturq; Getas. gaudet cum uiderit hostis.
E t sentit iam deesse uiros. incendia fumant.
M uris nulla fides. squalent populatibus agri:
E t medio spes sola mari. trans Phasin aguntur
C appadocum matres: stabulisq; abducta paternis
C aucaseas captiua bibunt armenta pruinas:
E t Scythicis mutant Argei pabula syluis.
E xtra Cimmerias taurorum claustra paludes.
F los Syriæ feruet spolijs: nec sufficit atrox
B arbarus: in cædem uertit fastidia prædæ.
I lle tamen (quid enim seruum, mollemq; pudebit?
A ut quid in hoc poterit uultu flagrare ruboris?)
P ro uictore redit. tunc cum uexilla sequuntur,
E t turmæ similes eunuchorumq; manipli.
H ellespontiacis legio dignissima signis.
O buius ire cliens, defensoremq; reuersum
C omplecti placet ipse sibi: laxasq; laborat
D istendisse genas: fictumq; inflatus anhelat
P uluere respersus tineas. & solibus ora
P allidior: uerbisq; sonat plorabile quiddam.
V ltra nequiciam fractis, & prælia narrat:
P erq; suam tremula testatur uoce sororem.

D efecisse uagas ad publica commoda uires.
C edere liuori, nec sustentare procellas
I nuidiæ, mergiq; fretis spumantibus orat.
E xoretq; utinam. dum talia fatur ineptas
D etergit lachrymas: atq; inter singula dicta
F lebile suspirat. qualis uenit arida socrus
L onginquam uisura nurum, uix lassa resedit:
E tiam uina petit. quid te turpissime bellis
I nseris? aut sæui pertentas Pallada campi?
T u potes alterius studijs hærere Mineruæ?
T u telas, non tela pati. tu stamina nosse.
T u segnes operum solers urgere puellas:
E t niueam dominæ pensis inuoluere lanam.
V el si sacra placent: habeas pro Marte Cybellem.
R auca Celenæos ad tympana disce furores.
C ymbala ferre licet, pectusq; illidere pinu.
I nguinis & reliquum phrygijs abscindere cultris.
A rma relinque uiris. geminam quid diuidis aulā?
C onarisq; pios odijs committere fratres?
T e magis ah demens, ueterem si respicis artem
C onciliare decet. gestis pro talibus annum
F lagitat Eutropius, nequid non polluat unus:
D ux acies, iudex prætoria, tempora consul.
N il adeo fœdum est, quod non exacta uetustas
E diderit: longiq; labor commiserit æui.
O edipodes matrem, natam duxisse Thyestes
C antatur. peperit fratres Iocasta marito,
E t Pelopea sibi. Thebas, ac funera Troiæ
T ristis Ericthæi deplorat scena theatri.
I n uolucrem Tereus. Cadmus se uertit in anguem.
Scylla

S cylla nouos mirata canes. hanc arbore figi:
E leuat hanc pluma. squamis hanc fabula uestit.
H unc soluit fluuio. nunquam spado consul in orbe,
N ec iudex, ductor'ue fuit. quodcunq; uirorum
E st decus, eunuchi scelus est. exempla creantur,
Q uæ soci superent risus, luctus'q; cothurni.
Q uam pulchre conspectus erat? cum tenderet artus
E xangues onerare toga? cinctu'q; grauatus,
I nducto'q; senex obscœnior iret in auro?
H umani qualis simulator Simius oris?
Q uem puer arridens pretioso stamine serum
V elauit? nudas'q; nates, ac terga reliquit?
L udibrium mensis erecto pectore diues
A mbulat: & claro sese deformat amictu.
C andida pollutos comitatur curia fasces.
F orsitan & dominus præbet miracula lictor
C onsule nobilior: libertatem'q; daturus
Q uam nondum meruit. scandit sublime tribunal:
A tq; inter proprias laudes Aegyptia iactat
S omnia prostratos'q; canit se uate tyrannos.
S cilicet in dubio uindex Bellona pependit:
D um spado Tyresias, eneruatus'q; Melampus
R eptat ab extremo referens oracula Nilo.
O bstrepuere auium uoces. exhorruit annus
N omen: & insanum gemino proclamat ab ore:
E unuchum'q; uetat Ianus accedere fastis
S umeret illicitos & enim si fœmina fasces,
E sset turpe minus. mediis, leuibus'q; Sabæis
I mpetrat hic sexus: reginarum'q; sub armis
B arbariæ pars magna iacet. gens nulla probatur

E unuchi quæ sceptra ferat. Tritonia Phœbe,
V esta, Ceres, Cibele, Iuno, Latona coluntur.
E unuchi quæ templa dei? quas uidimus aras?
I nde sacerdotes: hæc intrat pectora Phœbus:
I nde canunt Delphi. Troianam sola Mineruam,
V irginitas uestalis habet. flammas'q; tuetur.
I i nullas meriti uittas, semper'q; profani.
N ascitur ad fructum mulier, prolem'q; futuram:
H oc genus inuentum est ut seruiat. Herculis arcus
C oncadit Hyppolite. danai fugere bipennem
P enthesilea tuam. claras Carthaginis arces
C reditur, & centum portis Babylona superbam
F œmineus struxisse labor. Quid nobile gessit
E unuchus? quæ bella tulit? quas condidit arces?
I llas præterea rerum natura creauit.
H os fecere manus. Seu prima Semiramis astu
A ssyrijs mentita uirum, neu uocis acutæ
M ollicies, leues'q; genæ se prodere possent.
H os sibi coniunxit similes: seu parthica ferro
L uxuries uetuit nasci lanuginis umbram:
S eruatoq; diu puerili flore coëgit
A rte retardatam Veneri seruire iuuentam.
F ama prius falso similis, uano'q; uideri
F icta ioco. leuior uolitare per oppida rumor
R ideri'q; nefas, ueluti nigrantibus alis
A udiretur olor. coruo certante ligustris.
A tq; aliquis grauior morum, si talibus inquit
C reditur: & nimijs turgent mendacia monstris:
I am testudo uolat. profert iam cornua uultur.
P rona petunt retro fluuij uada. Gadibus ortum

Armenij

Armenij texere diem. iam frugibus aptum
Aequor, & assuetum syluis delphina uidebo.
Iam chocleis homines iunctos: & quicquid inane
Nutrit. Iudaicis quæ pingitur India uelis.
Subijcit: & mistis salibus lasciuior alter,
Miraris? nihil est quod non in pectore magnum
Concipit Eutropius. semper noua, grandia semper
Diligit: & cœleri degustat singula sensu.
Nil timet à tergo. Vigilantibus undiq; curis
Nocte, dieq; patet. lenis, facilisq; moueri
Supplicibus: mediaq; tamen mollissimus ira.
Nil negat: & sese uel non poscentibus offert.
Quodlibet ingenio subigit: traditq; fruendum.
Quicquid amas: dabit illa manus. communiter omni
Fungitur officio: gaudetq; potentia flecti.
Hoc quoq; consilijs peperit: meritoq; laborum
Accipit: & trabeas argutæ præmia dextræ.
Postquam uera fides facinus uulgauit Eoum
Gentibus: & Romæ iam certius impulit aures:
Eutropium'ne etiam nostra dignabitur ira?
Hic quoq; Romani meruit pars esse doloris?
Sic effata: rapit cœli per inania cursum
Diua potens: unoq; Padum translapsa uolatu,
Castra sui rectoris adit. Tum forte decorus
Cum Stilicone gener pacem implorantibus ultro
Germanis responsa dabat, legesq; Caycis
Arduus: & flauis signabat iura Sueuis.
His tribuit leges. his obside fœdera sancit
Indicto. bellorum alios transcribit in usus:
Militet ut nostris detonsa Sicambria signis.

Laeta subit Romam pietas: & gaudia pene
Mouerunt lachrymas: tantoq; exultat alumno.
Sic armenta suo iam defensante iuuenco
Celsius assurgunt erectae cornua matri.
Sic iam terribilem stabulis, dominumq; ferarum
Crescere miratur genitrix Massila leonem.
Dimouit nebulam: iuueniq; apparuit ingens.
Tunc sic orsa loqui. Quantum te principe possum
Non longinqua docent. domito quod saxone tethys
Mitior: aut fracto secura Britania Picto.
Ante pedes humili Franco, tristiq; Sueuo
Perfruor: & nostrum uideo Germanicae Rhenum.
Sed quid agam? discors oriens felicibus actis
Inuidet: atq; alio phoebi de cardine surgunt
Crimina: ne toto conspiret corpore regnum.
Gildonis taceo magna cum laude receptam
Perfidiam: & fretos Eoo robore Mauros:
Quae suscepta fames, quantum discriminis urbi,
Ni tua uel soceri nunquam non prouida uirtus,
Australem arctous pensasset frugibus annum.
Inuectae Rhodani Tyberina per hostia classes
Cyniphneisq; ferax Araris successit aristis.
Theutonicus uomer, Pyreneiq; iuuenci
Sudauere mihi. segetes mirantur Iberas
Horrea: nec Libyae senserunt damna rebellis.
Iam Transalpina contenti messe quirites.
Ille quidem soluit meritas (scit Tabraca) poenas.
Vt pereat quicunq; tuis confixerit armis.
Ecce recens iisdem clades a partibus exit,
Terrorisq; minus, sed plus habitura pudoris,
Eutropius

Eutropius consul. pridem tolerare fatemur,
Hoc genus Arsacio postquam se regia fastu
Sustulit: & nostros corrupit parthia mores.
Præfecti sed adhuc gemmis, uestiq; dabantur
Custodes: sacroq; adhibere silentia somno.
Militia eunuchi nunquam progressa cubile,
Non uita spondente fidem, sed inertia tantum
Mentis pignus erat. secreta monilia seruent.
Ornatus curent Tyrios. à fronte recedant
Imperij. tenero tractari pectore nescit
Publica maiestas. nunquam uel in æquore puppim
Vidimus eunuchi clauo parere magistri.
Nos adeo sperni faciles? orbisq; catina
Vilior? Aurora sanè quæ talia ferre
Gaudet: & assuetas sceptris muliebribus urbes,
Possideant. quid belliferam? communibus urunt
Italiam maculis nocituráq; probra seueris
Admiscent populis? peregrina piacula forti
Pellantur longe Latio. ne transeat alpes
Dedecus. in solis quibus extitit, hæreat aruis.
Scribat Alis. scribat famæ contemptor Orontes.
Per te, perq; tuos obtestor Roma triumphos
Nesciat hoc Tybris. nunquam poscentibus olim
Qui dare Dentatis annos, Fabijsq; solebat,
Martius eunuchi repetat suffragia campus.
Aemilios inter, seruatoresq; Camillos,
Eutropius. iam chrysogonis tua breue potestas
Narcisisq; datur. natos hoc dedere pœnæ
Profuit: & misero ciuem præponere patri.
Hoc mihi Ianiculo positis Hetruria castris

Quesijt: & tantum fluuio Porsenna remotus.
Hoc meruit uel ponte Cocles, uel Mutius igne.
Visceribus frustra castum Lucretia ferrum
Mersit: & attonitum tranauit Clœlia Tybrim.
Eutropio fasces obseruabantur adempti
Tarquinijs? quicunq; meæ uexere curules
Laxato ueniat socijs spectator Auerno.
Impensi sacris Decij prorumpite bustis,
Torquatiq; truces, animosaq; pauperis umbra
Fabritij, tuq; ó si forte inferna piorum
Iugera, & Elysias scindis Serane nouales.
Pœno Scipiade. pœno præclare Lutati.
Sicania Marcelle ferox, gens Claudia surgat.
Et Curij ueteres: & qui sub iure negasti
Viuere Cæsareo paruo procede sepulchro
Eutropium passure Cato. remeate tenebris
Agmina Brutorum, Coruinorumq; cateruæ.
Eunuchi uestros habitus, insignia sumunt
Ambigui Romana mares. rapuere tremendas
Annibali, Pyrrhoq; togas. flabella perosi
Aspirant trabeis. iam non umbracula gestant
Virginibus, Latias ausi uibrare secures.
Linquite fœmineas infelix turba latebras,
Alter quos pepulit sexus. nec suscipit alter
Execti Veneris stimulos & uulnere casti.
Mista duplex ætas. inter puerumq; senemq;.
Nil medium. falsi complete sedilia patres.
Ite noui proceres: infœcundoq; senatu
Eutropium stipate ducem. celebrate tribunal
Pro thalamis uerso iam discite more curules

Non matrum pilenta ſequi. ne priſca reuoluam,
Neu numerem quantis iniuria mille per annos
Sit retro ducibus. quanti fœdabitur æui
Canicies? unam ſubeant quot ſæcula culpam?
Inter Arithei faſtos, & nomen herile
Seruus erit: domino'q; ſuos æqualis honores,
Inſeret. heu ſemper Ptolemæi noxia mundo
Mancipia. en alio lædor grauiore Photino:
Et patior maius Phario ſcelus. ille cruorem
Conſulis unius Pellæis enſibus hauſit:
Inquinat hic omnes. ſi nil priuata mouebunt:
At tu principibus, noſtræ tu proſpice cauſæ,
Regales'q; aduerte notas. hunc accipit unum
Aula magiſtratum. uobis, patribus'q; recurrit
Hic alternus honos. in crimen euntibus annis.
Parce quater conſul. contagia faſcibus oro
Defendas ignaua tuis. neu tradita libris
Omina, ueſtitus'q; meos, quibus omne quod ambit
Oceanus, domui tanta caligine mergi,
Calcari'q; ſinas. nam quæ iam bella feramus
Mollibus auſpiciis? aut quæ connubia prolem?
Vel frugem laturus ager? quid fertile terris?
Quid plenum ſterili poſſit ſub conſule naſci?
Eunuchi ſi iura dabunt, leges'q; tenebunt?
Ducant penſa uiri: mutato'q; ordine rerum
Viuat Amazonio confuſa licentia ritu.
Quid trahor ulterius? Stilico quid uincere differt
Dum certare pudet? neſcis q turpior hoſtis
Lætitia maiore cadit. piratica magnum
Erigit. illuſtrat ſeruilis laurea Craſſum.

A nnuis. agnosco fremitum: quo palluit Eurus,
Q uo Mauri, Gildoq; ruit. quid martia signa
S ollicitas? non est iaculis, hastis'ue petendus.
C onscia succumbent audito uerbere terga.
V t Scytha post multos rediens exercitus annos,
C um sibi seruilis pro finibus obuia pubes
I ret: & arceret dominos tellure reuersos:
A rmatam ostensis aciem fudere flagellis.
N otus ab incœptis ignobile reppulit horror
V ulgus: & obductus sub uerbere torpuit ensis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO LIBRI SECVNDI IN EVTROPIVM.

Q Vi modo sublimes rerum flectebat habenas
Patricius: rursus uerbera nota timet:
Et solitos tarde passurus compedis orbes,
I n dominos uanas luget abisse minas.
C ulmine deiectum uitæ fortuna priori
R eddidit insano iam satiata ioco.
S cindere nunc alia meditatur ligna securi:
F ascibus & tandem uapulat ipse suis.
I llicitas consul pœnas, se consule soluit,
A nnus qui trabeas, hic dedit exilium.
I nfaustum populis in se quoq; uertitur omen.
S æuit in authorem prodigiosus honor.
A blato penitus respirant nomine fasti:

Maturamq; luem sanior aula uomit.
Dissimulant socij: coniuratiq; recedunt.
Procumbit pariter cum duce tota cohors.
Non acie uicti, non obsidione coacti,
Ne pereant ritu, quo periere uiri.
Concidit exiguæ dementia uulnere chartæ.
Confecit sæuum litera Martis opus.
Mollis fœminea detruditur arte tyrannus:
Et thalamo pulsus perdidit imperium.
Sic iuuenis nutante fide, ueteriq; reducta
Pellice, defletam linquit amica domum.
Caniciem largo raram de puluere turpat:
Et lachrymis rugas implet anile gemens:
Suppliciterq; pias humilis prostratus ad aras
Mitigat iratas uoce tremente nurus.
Innumeri glomerantur heri, sibi quisq; petentes
Mancipium solis utile supplicijs.
Quamuis fœdus enim, mentemq; obscœnior ore
Ira dabat precium pœna meretur emi.
Quas spado nunc terras, aut quē transibis in axē?
Cingeris hinc odijs, inde recessit amor.
Vtraq; te gemino subsidere regia damnat.
Hesperius nunq̄, iam nec eous eris.
Miror cur alijs, qui pandere fata solebas:
Ad propriam cladem cæca sibylla taces.
Iam tibi nulla uidet fallax insomnia Nilus:
Peruigilant uates nec miserande tui.
Quid soror? audebit tecum conscendere puppem?
Et ueniet longum per mare fida comes?
An fortasse toros eunuchi pauperis odit?

Et te nunc inopem diues amare negat?
E unuchi primus iugulum secuisse fateris:
Sed tamen exemplo non feriere tuo.
V iue pudor satis. en quem tremuere tot urbes.
En cuius populi sustinuere iugum.
D ireptas quid plangit opes? quas natus habebit?
Non aliter poteras principis esse pater.
I mprobe quid pulsas muliebribus astra querelis?
Quid tibi sub Cypri littore parta quies.
O mnia barbarico per te concussa tumultu.
Crede mihi terris tutius æquor erit.
I am non Armenios iaculis terrebis: & arcu,
Per campos uolucrem non agitabis equum.
D ilecto caruit Bizantius ore senatus.
Curia consilijs æstuat orba tuis.
E meritam suspende togam, suspende pharetram
Ad Veneris partes, ingeniumq; redi.
N on bene gradiuo lenonia dextera seruit.
Suscipiet famulum te Cytherea libens.
I nsula læta choris, blandorum mater amorum,
Nulla pudicitiæ cura placere potest.
P rospectant Paphiæ celsa de rupe puellæ:
Sollicitæ saluam dum ferat unda ratem.
S ed uereor teneant ne te Tritones in alto
Lasciuas doctum fallere Nereidas,
A ut idem cupiant pelago te mergere uenti:
Gildonis nuper qui tenuere fugam.
I nclyta captiuo memoratur Tabraca Mauro.
Naufragio Cyprus sit memoranda tuo.
V ecturum moriens frustra delphina uocabis:

Ad terram solos deuehit ille uiros.
Quisquis adhuc similes eunuchus tendit ad actus:
Respiciens Cyprum desinat esse ferox.

CL. CLAVDIANI LIBER SECVNDVS IN EVTROPIVM.

m Ygdoni cineres, & siquid restat Eoi
Quod pereat regni: certe nō augure falsō
Prodigij patuere minæ: frustraq; pacto
Vulnere, mōstriferi præsagia discitis āni.
C autior ante tamen uiolentum nauita chorum
P rospicit: & tumidæ subducit uela procellæ.
Q uid iuuat errores mersa iam puppe fateri?
Q uid lachrymæ delicta leuant? stant omnia uestri
C onsulis. immotis hæsere piacula fatis.
T unc decuit sentire nefas. tunc ire recentes
D etersum maculas: ueteri post obruta morbo
C orpora, Pæonias nequicquam admoueris herbas.
V lcera possessis alte suffusa medullis,
N on leuiore manu, ferro sanantur, & igni.
N e noceat frustra mox eruptura cicatrix
A d uiuum penetrant flammæ. quo funditus humor
D efluat: & uacuis corrupto sanguine uenis
A rescat fons ille mali: truncantur & artus
V t liceat reliquis securum uiuere membris.
A t uos egregie purgatam creditis aulam:
E utropium si Cyprus habet? uindictaq; mundi
S emiuir exul erit? quis uos lustrare ualebit
O ceanus? tantum facinus quæ diluet ætas?

I nduerat nec dum trabeas: mugitus ab axe
R edditus inferno. rabies arcana cauernas
V ibrat, & alterno confligunt culmina lapsu.
B acchatus per operta tremor calcedona mouit
P ronus: & in geminas nutauit Bosphorus urbes.
C oncurrere freti fauces, radice reuulsa
V itant instabilem rursus Symplegada nautæ.
S cilicet et Stygiæ præmittunt signa sorores:
E t sibi iam tradi populos hoc consule gaudent.
M ox oritur diuersa lues. hinc Mulciber ignes
S parserat, hinc rapto proruperat obice Nereus.
H æc flagrãt, hæc tecta natant, quã numina pœnam
S eruatis sceleris? cuius tot cladibus omen
C onstitit? incumbas utinam Neptune tridenti:
P ollutumq; solum toto cum crimine mergas.
V nam pro mundo furijs concedimus urbem.
V tq; semel patuit monstris iter: omnia tempus
N acta suum properant: nasci tum decolor hymber
I nfantumq; noui uultus, & dissona partu
S emina. tum lapidum fletus, armentaq; uulgo
A usa loqui: medijsq; feræ se credere muris.
T um uates sine more rapi: lymphataq; passim
P ectora fatidici stimulis ignescere Phœbi.
F ac nullos cecinisse deos, adeó ne retusi
Q uisquam cordis erit? dubitet qui partibus illis
A ffore fatalem castrati consulis annum?
S ed q̃ cæcus inest uitijs amor? omne futurum
D espicitur: suadentq; breuem præsentia fructum.
E t ruit in uetitum damni secura libido.
D um mora supplicij lucro: serumq; quod instat

Creditur

C reditur: haud equidem contra tot signa Camillo
D etulerant fasces: ne dum proh sexus inerti
M ancipio. cui cuncta licet responsa iuberent:
H ortantesq; licet spponderent prospera diui:
T urpe fuit cessisse uiros. exquirite retro
C rimina. continui lectis annalibus aeui
P riscae recensetis. euoluite saecula fastis.
Quid senis infandi capreae, quid scena Neronis
T ale ferunt. spado Romuleo succinctus amictu
S edit in augustis laribus. uulgata patebat
A ula salutantum studijs, huc plebe senatus
P ermista, trepidiq; duces, omnisq; potestas
C onfluit. aduolui genibus. contingere dextram
A mbitus: & uotum deformibus oscula rugis
F igere. praesidium legum, genitorq; uocatur
P rincipis: & famulum dignatur regia patrem.
P osteritas admitte fidem. monumenta petuntur
D edecoris: multisq; gemunt incudibus aera
F ormatura nefas. haec iudicis illa togati.
H ic nitet armati species. numerosus ubiq;
F ulget eques. praefert eunuchi curia uultus.
A c ueluti caueant, ne quo consistere uirtus
P ossit pura loco. cunctas haec ora laborant
I ncestare uias. maneant immota precamur:
C ertaq; perpetui sint argumenta pudoris.
S ubter adulantes tituli, nimiaeq; leguntur
V el maribus laudes: claro quod nobilis ortu
C onueniat domini: quod maxima praelia solus
I mpleat: & pariter miles. quod tertius urbis
C onditor. hoc Bizas Constantinusq; uidebunt?

I nter quæ tumidus leno producere cœnas
I n lucem: fetere mero: dispergere plausum
E mpturas in uulgus opes: totosq; Theatris
I ndulgere dies. alieni prodigus auri.
A t soror, & si quid portentis creditur uxor,
M ulcebat matres epulis: & more pudicæ
C oniugis, eunuchi celebrabat uota mariti.
H anc amat: hanc summa de re, uel pace, uel armis
C onsulit. huic curas, & clausa palatia mandat.
C eu stabulum, uacuamq; domum, sic magna tueri
R egna nihil: patiensq; iugi deluditur orbis.
M itior alternum Zephyri iam bruma teporem
S enserat: & primi laxabant germina flores.
I amq; iter in gremio pacis solenne parabant
A d muros Amphysa tuos, auctore repertum
E utropio: pelagi ne tædia longa subirent:
S ed uaga lasciuis flueret discursibus æstas.
V nde tamen tanta sublimes mole redibant:
C eu uinctos traherent Medos, Indumq; bibissent.
E cce autem flauis eradiuus ab usq; Gelonis
A rua cruentato repetebat Thracia curru.
S ubsidunt pangea rotis: altæq; sonoro
S tridunt axe niues: et uerticæ constitit Aemi:
F œmineasq; togas pressis conspexit habenis.
S ubrisit crudele pater: tristisq; micantem
Q uassabat galeam tunc implacabile numen
B ellonam alloquitur: quæ sanguine sordida uestem
I llyricis pingues pectebat cladibus hydros.
N ec dum molliciæ, nec dum germana mederi
P ossumus Eoæ, nunq̃ corrupta rigescent
Secula.

S ecula. Cappadocum tepidis Argeus acervis
A estuat. infelix etiam nunc pallet Orontes.
D um pereunt: meminere mali: si corda parumper
R espirare sinas: nullo tot funera sensu
P rætereunt: tantiq; leuis iactura cruoris.
A spicis obscœnum facinus? quid crinibus ora
P rotegis? heu quales sese diffundit in actus
P arua quies? quantum nocuerunt ocia ferri.
Qui caruit bellis, eunucho traditur annus.
A ctum de trabeis esset, si partibus una
M ens foret Hesperijs. rueret derisa uetustas:
N ullaq; calcati starent uestigia iuris.
Ni memor imperij Stilico, morumq; priorum
T urpe relegasset defenso Tybride nomen:
I ntactamq; nouo seruasset crimine Romam.
I lle dedit portum: quo se pulsata referret
M aiestas Latij, deformatæq; secures.
I lle dedit fasces: ad quos oriente relicto
C onfugeret sparsum maculis seruilibus æuum.
Quam similes hæc aula uiros (ad mœnia uisus
D irige) non saltem tacita formidine mussant.
N on damnant animo. plaudentem cerne senatum,
E t Byzantinos proceres, Graiosq; quirites.
O' patribus plebes, ó digni consule patres.
Quid? quod & armati cessant? & nulla uirilis
I nter tot gladios, sexum reminiscitur ira?
H uccine nostrorum cinctus abiere nepotum?
S ic Bruti despectus honos? ignosce parenti
R omule. quod seruus temeratis fascibus ultor
A dueniam. iam iam largis hæc gaudia fixo

Compensent lachrymis. quid dudũ inflare moraris
Tartaream Bellona tubam? quid stringere falcem,
Qua populos à stirpe metis? molire tumultus.
Excute delitias. Thracum, Macedumq; ruinæ
Tædet: & in gentes iterum sæuire sepultas.
Damna minus consueta mouent. trans æquora sæuas
Verte faces. alijs exordia sume rapinis.
Non tibi Rhyphæis hostis quærendus ab oris.
Non per Caucasias acito turbine ualles
Est opus. Ostrogothis colitur, mistisq; Gothunnis
Phryx ager. hos paruæ poterunt impellere causæ
In scelus: ad mores facilis natura reuerti.
Sic eat: in nostro quando iam milite robur
Torpuit: & molli didicit parere magistro.
Vendicet arctous uiolatas aduena leges.
Barbara Romano succurrant arma pudori.
Sic fatus: clypeo quantum uix ipse deorum
Arbiter, infesto cum percutit æthera nimbo:
Intonuit. responsat Athos: Aemusq; remugit.
Ingeminat raucum Rhodope concussa fragorem.
Cornua cana gelu mirantibus extulit undis
Hebrus: & exanguem glacie timor alligat Istrum.
Tunc adamante grauem, nodisq; rigentibus hastam,
Telum ingens nulliq; deo iaculabile torsit.
Fit late ruptis uia nubibus. illa per auras
Tot freta, tot montes, uno contenta uolatu
Transilit: & Phrygiæ medijs affigitur oris.
Sensit humus. gemuit Nysæo palmite felix
Hermus: & aurata Pactolus inhorruit unda:
Totaq; submissis fleuerunt Dyndima syluis.

Nec dea

Nec dea præmissæ stridorem segnius hastæ
Consequitur: centumq; uias meditata nocendi.
Tandem Thargibilum (Geticæ dux improbus aulæ
Hic erat) aggreditur. uiso tum forte redibat
Eutropio. uacuus donis, feritasq; dolore
Creuerat: & teneris etiam quæ crimina suadent
Ingenijs. Scythicum pectus flammabat egestas.
Huic sese uultu simulatæ coniugis offert:
Mentitoq; ferox incedit barbara gressu.
Carbaseos induta sinus. post terga reductas
Uberibus propior mordebat fibula uestes:
Inq; orbem tereti mitra redeunte capillum
Strinxerat: & uirides flauescere iusserat angues.
Aduolat: & niueis reducem complectitur ulnis:
Infunditq; animo furiale per oscula uirus.
Principe quam largo ueniat: quas inde reportet
Diuitias: astu rabiem motura, requirit.
Ille iter ingratum. uanos deflere labores.
Quos super eunuchi fastus: quæ probra tulisset.
Continuo secat ungue genas: & tempore pandit
Arrepto gemitus. i nunc deuotus aratris
Scande solum: positoq; tuos mucrone sodales
Ad rastros sudare doce. bene rura Gothumnus
Excolet: & certo disponet sydere uites.
Felices aliæ, quas debellata maritis
Oppida, quas magnis quæsitæ uiribus ornant
Exuuiæ. quibus Arguæ, pulchræq; ministrant
Thessalides. famulas & quæ meruere Lacænas.
Me nimium timido, nimium iunxere remisso
Fata uiro: totum qui degener exuit Istrum.

Qui refugit patriæ ritus: quem detinet æqui
Gloria: concessóq; cupit uixisse colonus.
Quam dominus rapto. quid pulchra uocabula pigris
Pertentas uitijs? probitatis inertia nomen,
Iustitiæ formido subit. tolerabis iniquam
Pauperiem? cum tela geras? & flebis inultus,
Cum pateant tantæ nullis custodibus urbes?
Quippe metus pœnæ. pridem mos ille uigebat,
Vt meritos colerent: impacatísq; rebelles
Vrgerent odijs. at nunc qui fœdera rumpit:
Ditatur. qui seruat: eget. uastator Achiuæ
Gentis, & Epeirum nuper populatus inultam
Possidet illyricos: iam quos obsedit amicus
Ingreditur muros, illis responsa daturus
Quorum coniugibus potitur: natósq; peremit.
Sic hostes punire solent. hæc præmia soluunt
Excidijs. cunctaris adhuc? numerumq; tuorum
Respicis? exiguamq; manum? tu rumpe quietem.
Bella dabunt socios: nec te tam prona monerem:
Si contra paterere uiros. nunc alter in armis
Sexus, & eunuchis se defensoribus orbis
Credidit. hos aquilæ, Romanaq; signa sequuntur.
Incipe barbaricæ tandem te reddere uitæ.
Te quoq; iam timeant: admirenturq; nocentem
Quem spreuere pium. spolijs, prædaq; repletus
Cum libeat. romanus eris. sic fata repente
In diram se uertit auem: rostróq; recuruo
Turpis, & infernas tenebris obscurior alas
Auspicium ueteri sedit ferale sepulchro.
Ille pauor postquam resoluto corde quieuit:

Et rigidæ

E t rigidæ ſedere comæ: non diſtulit atrox
I uſſa Deæ. ſocijs quæ uiderit, ordine pandit:
I nuitatq; ſequi. coniurat barbara pubes
N acta ducem: Latijsq; palàm deſciuit ab armis.
P ars Phrygiæ, Scythicis quæcunq; trionibus alget
P roxima Bithynos. ſolem quæ condit Ionas,
Q uæ læua attingit Galatas. utrinq; propinqui
F inibus obliquis Lydi, Piſidæq; feroces
C ontinuant auſtrale latus. gens una fuere
T ot quondam populi. priſcum cognomen & unum
A ppellata Phryges. ſed quid non longa ualebit
P ermutare dies? dicti poſt Mœona regem
M œones. Aegæos inſedit græcia portus.
T hyni Thraces erant. quæ nunc Bithynia fertur.
N uper ab oceano gallorum exercitus ingens
I llis ante uagus tandem regionibus hæſit:
G eſaq; depoſuit, iam graio mitis amictu
P ro Rheno poturus Halim. dat cuncta uetuſtas.
P rincipium Phrygibus, nec rex ægyptius ultra
R eſtitit: humani poſtquam puer uberis expers
I n Phrygiam primum laxauit murmura uocem.
H ic cecidit Libycis iactata paludibus olim
T ibia: fœdatam cum reddidit umbra Mineruam.
H ic & Apollinea uictus teſtudine paſtor
S uſpenſa memores illuſtrat pelle celenas.
Q uattuor hic magnis procedunt fontibus amnes
A uriferi: nec miror aquas radiare metallo,
Q uæ toties lauere Midam. diuerſus ad auſtrum
C urrus, & arctoum fluuijs mare, Dindyma fundunt
S angarium uitrei puro qui gurgite galli

Auctus, amazonij defertur ad hostia ponti.
Icarium pelagus, Mygalæq; littora iuncti
Marsia, Meanderq; petunt. sed Marsia uelox
Dum suus est, flexuq; carens, iam flumine mistus
Mollitur Meandre tuo. contraria passus
Quam Rhodano stimulatus Arar. quos inter apricas
Planicies, cererig; fauet: densisq; ligatur
Vitibus: & glaucos fructus attollit oliuæ.
Diues equis: felix pecori: preciosaq; picto
Marmore. purpureis cedit cui Sinada uenis.
Talem tum Phrygiam Geticis populantibus uri
Permisere dei. securas barbarus urbes
Irrupit: facilesq; capi, spes nulla salutis
Nulla fugæ. putribus iam propugnacula saxis
Longo corruerant æuo: pacisq; senecta.
Interea gelidæ secretis partibus Idæ
Dum sedet: & thyasos spectat de more Cybelle:
Curetumq; alacris ad tympana suscitat enses.
Aurea sanctarum decus immortale comarum
Defluxit capiti turris: summoq; uolutus.
Vertice crinalis uiolatur puluere murus.
Obstupuere truces omen Coribantes: & imo
Fixa metu tacitas presserunt orgia buxos.
Indoluit genitrix. tunc sic irata profatur.
Hoc mihi iampridem Lachesis longæua canebat
Augurium. Phrygiæ casus uenisse supremos
Delapsus testatur apex. heu sanguine qualis
Ibit Sangarius? quantasq; cadauera lenti
Meandri passura moras? immobilis hæret
Terminus. hæc dudum nato placuere Tonanti.
Paret

P aret finitimus luctus. frustraq; Lyæi
N on defensuros implorat Lydia thyrsos.
I amq; uale Phrygiæ tellus: perituraq; flammis
M œnia: conspicuas quæ nunc attollitis arces:
M ox campi, nudumq; solum. dilecta ualete
F lumina: nec uestris ultra bacchabor in antris.
N ec iuga sulcabit noster Berecinthia currus.
D ixit: & ad tristes conuertit tympana planctus.
L abentem patriam sacris ululatibus Atys
P ersonat: & lachrymis torui maduere leones.
E utropius, quamuis nequeat metuenda taceri
C lades: & trepidus uulgauerit omnia rumor:
I gnorare tamen fingit: regniq; ruinas
D issimulat. paruam latronum errare cateruam.
A d sontes tormenta magis, q̃ tela parari.
N ec duce frangendas iactat, sed iudice uires.
V asta uelut Libyæ uenantum uocibus ales
C um premitur, calidas cursu transmittit arenas:
I nq; modum ueli sinuatis flamine pennis
P uluerulenta uolat. si iam uestigia retro
C lara sonent. oblita fugæ stat lumine clauso.
R idendum, reuoluta caput: creditq; latere,
Q uæ non ipsa uidet. furtim tamen ardua mittit
C um donis promissa nouis. si forte rogatus
D esinat. ille semel nota dulcedine prædæ
S e famulo seruire negat. nec grata timentis
M unera, militiam nullam, nec prima superbus
C ingula dignari. nam quis non consule tali
V ilis honos. postquam precibus mitescere nullis,
N on auro cessisse uidet: creberq; recurrit

N uncius incassum: nec spes iam foederis extat:
T andem consilium belli confessus agendi
A d sua tecta uocat iuuenes. uenere proterui
L asciuiq; senes: quibus est insignis edendi
G loria: corruptasq; dapes uariasse decorum.
Q ui uentrem inuitant pretio: traduntq; palato
S ydereas Iunonis aues: & siqua loquendi
G nara coloratis uiridis defertur ab Indis.
Q uaesitus trans regna cibus: quorumq; profundam
I ngluuiem, non Aegaeus, non alta Propontis,
N on freta longinquis Maeotida piscibus explent.
V estis odoratae studium. laus maxima, risum
P er uarios mouisse sales: minimeq; uiriles
M unditiae: compti uultus: oneriq; uel ipsa
S erica. sin Hunnus feriat, sin Sarmata portas
S olliciti scenae. Romam contemnere sueti:
M irariq; suas, quas bosphorus obruit aedes.
S altandi dociles: aurigarumq; periti.
P ars humili de plebe duces. pars compede suras
C ruraq; signati nigro liuentia ferro
I ura regunt. facies quamuis inscripta repugnet:
S eq; suo prodat titulo. sed prima potestas
E utropium praefert. Osio subnixa secundo
D ulcior hic sane cunctis, prudensq; mouendi
I uris, & admoto qui temperet omnia fumo
F eruidus: accensam sed qui bene decoquat iram.
C onsidunt apices gemini ditionis Eoae
H ic coquus. hic leno. defossi uerbere terga
S eruitio. non arte pares, hic saepius emptus.
A lter ad Hispanos nutritus uerna penates.

E rgo ubi collecti proceres. qui rebus in arctis
C onsulerent: tantisq; darent solatia morbis:
O bliti subito Phrygiæ, belloq; relicto
A d solitos cœpere iocos, & iurgia Circi
T endere nequicquam magna confligitur ira.'
Q uis melius uibrata puer uertigine molli
M embra rotet. uertat quis marmora crine supino:
Q uis magis enodes laterum detorqueat artus.
Q uis uoci digitos, oculos quis moribus aptet.
H i tragicos meminere modos. his fabula Tereus.
H is necdum commissa choro cantatur Agaue.
I ncrepat Eutropius. non hæc spectacula tempus
P oscere. nunc alias armorum incumbere curas:
S e satis Armenio fessum pro limite cingi.
N ec tantis unum subsistere posse periclis.
I gnoscant senio. iuuenes ad prœlia mittant.
Q ualis pauperibus nutrix inuisa puellis
A dsidet: & tela communem quærere uictum
R auca monet. festis illæ lusisse diebus
O rant: & positis æquæuas uisere pensis:
I rataéq; operi, iam lasso pollice fila
T urbant: & teneros detergunt stamine fletus.
E micat extemplo cunctis trepidantibus audax
C rassa mole Leo. quem uix Cyclopea solum
A equatura fames. quem non ieiuna Celæno
V inceret: hinc nomen fertur meruisse Leonis,
A cer in abscentes. linguæ iactator, abundans
C orporis, exiguusq; animi. doctissimus artis
Q uondam lanificæ. moderator pectinis unci.
N on alius lanam purgatis sordibus æque

P ræbuerat calathis: similis nec pinguia quisquam
V ellera, per tenues ferri producere rimas.
T unc Aiax erat Eutropij: lateq; fremebat
N on septem uasto quatiens umbone iuuencos:
S ed quam perpetuis dapibus, pigroq; sedili,
I nter anus, interq; colos onerauerat aluum.
A ssurgit tandem: uocemq; expromit anhelam.
Q uis nouus hic torpor socij? quo nam usq; sedemus
F œmineis clausi thalamis? patimurq; periclum
G liscere desidia? grauiorum turba malorum
T exitur. ignauis trahimus dum tempora uotis.
M e petit hic sudor. mea nunq̃ dextera segnis
A d ferrum: faueat tantum Tritonia cœptis.
I ncœptum peragetur opus. iam cuncta furore
Q ui grauat: efficiam leuiorem pondere lanæ
T argibilum tumidum: desertoresq; Gothunnos
V t miseras populabor oues: & pace relata
P ristina restituam Phrygias ad stamina matres.
H is dictis iterum sedit. fit plausus, & ingens
C onsilij clamor. qualis resonantibus olim
E xoritur caueis: quoties crinitus Ephebus
A ut rigidam Niobem, aut flentem Troada fingit.
P rotinus excitis iter irremeabile signis
A rripit: infestoq; iubet bubone moueri
A gmina. Mygdonias mox impletura uolucres.
P ulcher, & urbanæ cupiens exercitus umbræ,
A ssiduus ludis: auidus splendere lauacris:
N ec soles, imbres'ue pati: multumq; priori
D ispar: sub clypeo Thracum qui ferre pruinas
D um Stilico regeret: nudoq; hyemare sub axe

S ueuerat: & duris haurire bipennibus Hebrum.
C um duce mutatæ uires. BiZantia robur
F regit luxuries. Amphyranúq; triumphi
N on peditem præcedit eques. non commoda castris
E ligitur regio. uiribus custodia nullis
A duigilat uallo. non explorantur eundæ,
V itandǽq; uiæ. nullo se cornua flectunt
O rdine. confusi passim per opaca uagantur
L ustra. per ignotas angusto tramite ualles.
S ic uacui rectoris equi: sic orba magistro
F ertur in abruptum casu, non sydere puppis.
S ic ruit in rupes amisso pisce sodali
B ellua: sulcandas cui præuius edocet undas:
I mmensúmq; pecus paruæ moderamine caudæ
T emperat: & tanto coniungit fœdera monstro.
I lla natat rationis inops: & cæca profundi
I am breuibus deprehensa uadis ignara reuerti
P alpitat: & uanos scopulis illidit hiatus.
T argibilus simulare fugam: flatúsq; Leonis
S pe nutrire leuis: improuisúsq; repente,
D um grauibus marcent epulis: hostíq; catheras
I nter uina crepant: largo sopita lyæo
C astra subit. pereunt, alij dum membra cubili
T arda leuant. alij læto iunxere soporem.
A st alios uicina palus sine more ruentes
E xcipit: & cumulis immanibus aggerat undas.
I pse Leo dama, ceruóq; fugacior ibat
S udanti tremebundus equo. qui pondere postquam
D ecidit implicitus limo: cunctantia pronus
P er uada reptabat cœno subnixa tenaci:

Mergitur: & pingui suspirat corpore moles
More suis: dapibus quæ iam deuota futuris
Turpe gemit, quoties Osius mucrone corusco
Armatur, cingitq; sinus: secumq; uolutat,
Quas figat ueribus partes: quæ frusta calenti
Mandet aquæ: quantoq; cutem distendat Echino,
Flagrat opus, crebro pulsatus perstrepit ictu.
Contexit uarius penetrans Calcedonia nidor.
Ecce leuis frondes à tergo concutit aura:
Credit tela Leo. ualuit pro uulnere terror:
Impleuitq; uicem iaculi: uitamq; nocentem
Integer, & sola formidine saucius efflat.
Quis tibi tractandos pro pectine degener enses?
Quis solio campum præponere suasit auito?
Quam bene texentum laudabas carmina tutus?
Et matutinis pellebas frigora mensis?
Hic miserande iaces. hic dum tua uellera uitas:
Tandem fila tibi neuerunt ultima Parcæ.
Iam uaga pallentem densis terroribus aulam
Fama quatit. stratas acies: deleta canebat
Agmina: Mæonios fœdari cædibus agros
Pamphilios, Pisidasq; rapi. metuendus ab omni
Targibilus regione sonat. modo tendere cursum
In Galatas: modo Bithynis incumbere fertur.
Sunt qui per Cilicas rupto descendere Tauro:
Sunt qui correptis ratibus, terraq;, mariq;
Aduentare ferant. geminantur uera pauoris
Ingenio. longe spectari puppibus urbes
Accensas. lucere fretum: uentoq; citatas
Omnibus in pelago uelis hærere fauillas.

Hos inter strepitus funestior aduolat alter
Nuncius. armatam rursus Babylona minari
Rege nouo. resides Parthos ignaua perosos
Ocia, Romanæ finem iam quærere paci.
Rarus apud Medos regum cruor: unaq; cuncto
Pœna manet generi: quamuis crudelibus æque
Paretur dominis. sed quid non audeat annus
Eutropij? socium nobis, fidumq; sodalem
Perculit: & Persas in regia uulnera mouit.
Rapturasq; fidem: læto pars nequa uacaret
Eumenidum tedas trans flumina Tigridis egit.
Tunc uero cecidere animi: tantisq; procellis
Deficiunt septi latrantibus undiq; bellis.
Infensos tandem superos, & consulis omen
Agnouere sui: nec iam reuocabile damnum
Euentu stolido rerum didicere magistro.
Nanq; ferunt geminos uno de semine fratres
Iapetionidas generis primordia nostri
Dissimili finxisse manu. quoscunq; Prometheus
Excoluit: multumq; innexuit æthera limo.
Hi longe uentura notant: dubijsq; parati
Casibus, occurrunt fabro meliore politi.
Deteriore luto prauus quos condidit author:
Quem merito graii perhibent Epimethea uates:
Et nihil æthereis sparsit per membra uigoris.
Hi pecudum ritu non impendentia uitant:
Nec res ante uident. accepta clade queruntur:
Et seri transacta gemunt. iam sola renidet
In Stilicone salus: & cuius semper acerbum,
Ingratumq; sibi factorum conscius horror

C redidit aduentum: quem si procedere tantum
A lpibus audissent: mortem, pœnasq; tremebant.
I am cuncti uenisse uolunt: scelerumq; priorum
P œnitet. hoc tantis bellorum sydus in undis
S perant. hoc pariter iusti, sontesq; precantur.
C eu pueri, quibus alta pater trans æquora merces
D euehit: intenti ludo, studijsq; soluti
L ætius amoto passim custode uagantur.
S i grauis auxilio uacuas inuaserit ædes
V ianus: laribusq; suis proturbet inultos:
T um demum patrem implorant: & nomen inani
V oce cient: frustraq; oculos ad littora tendunt.
O mnes supplicio dignos, letoq; fatentur,
Q ui se tradiderint famulis Stilicone relicto.
M utati stupuere diu: sensuq; reducto
P aulatim proprij mirantur monstra furoris:
A uertuntq; oculos. proiectis fascibus horret
L ictor: & infames labuntur sponte secures.
Q uales Aonio Thebas de monte reuersæ
M ænades, infectis Pentheo sanguine thyrsis,
C um patuit uenatus atrox, matriq; rotatum
C onspexere caput: gressus caligine figunt:
E t rabiem desciisse dolent. Quin protinus ipsa
T endit ad Italiam supplex Aurora potentem,
N on radijs redimita comam, nec flammea uultu,
N ec croceum uestita diem, stat liuida luctu.
Q ualis erat Phrygio: tegeret cum Mēnona busto.
Q uam simul agnouit Stilico (nec causa latebat)
R estitit. illa manum uictricem amplexa moratur:
A tq; ita uix lachrymans inter suspiria fatur.

Tanta'ne

T antá'ne te nostri cœperunt tædia mundi?
S ic me ludibrium famulis, risúm'q; relinquis
D ux quondam rectór'q; meus? solamq; tueris
H esperiam? domiti nec te post bella tyranni
C ernere iam licuit? sic te uictoria nobis
E ripuit? gallis'q; dedit? Rufinus origo
P rima mali. geminas inter discordia partes
H oc authore fuit. sed iam maiora mouenti
O currit iusta rediens exercitus ira.
F ortis adhuc, ferrí'q; memor. breuis inde reluxit,
F alsá'q; libertas. rursum Stiliconis habenis
S perabam me posse regi. proh cæca futuri
G audia, fraterno coniungi cœperat orbis
I mperio: quis enim tanto terrore recentis
E xempli, paribus sese committeret ausis?
C um subito monstrosa mihi, turpis'q; relatu
F abula Rufini, castratus prosilit hæres:
E t similes iterum luctus fortuna reduxit.
V t solum domini sexum mutasse uiderer.
H ic primum thalami claustris delicta tegebat
C làm, timidé'q; iubens. erat inuidiosa potestas
S ed tamen eunuchi. nec dum sibi publica iura
S umere, nec tantas audebat uertere leges.
S ed postquam pulsis'q; bonis, & fæce retenta,
P eiores legit socios, dignus'q; satelles:
H inc Osius stetit: inde Leo. fiducia creuit:
R egnandí'q; palàm flagrauit aperta libido.
P atricius consul, maculat quos uendit honores.
P lus maculat quos ipse regit. iam signa, tubæ'q;
M ollescunt. ipsos ignauia fluxit in enses.

Exultant merito gentes, facilis'q; uolenti
Præda sumus iam Bistonijs, Aemo'q; niuali.
Vastior expulsis oriens squalebit aratris.
Hei mihi quas urbes, & quanto tempore Martis
Ignaras uno rapuerunt prælia cursu.
Nuper ab extremo uniens equitatus Araxe
Terruit Antiochi muros: ipsum'q; decoræ
Pene caput Syriæ, flammis hostilibus arsit.
Vt'q; grauis spolijs, nullo'q; obstante profunda
Lætus cæde ruit: sequitur mucrone secundo
Continuũ uulnus: nec iam mihi Caucasus hostes,
Nec mittit gelidus Phasis: nascuntur in ipso
Bella sinu. legio pridem Romana Gothunni
Iura quibus uictis dedimus: quibus arua, domos'q;
Præbuimus: Lydos, Asiæ'q; uberrima uastant
Ignibus: & siquid tempestas prima reliquit.
Nec duce, nec numero freti, sed inertia nutrit,
Prodigium'q; ducum: quorum per crimina miles
Captiuus dat terga suis: quos teste subegi
Danubio: partem'q; timet, qui reppulit omnes.
Aula choris, epulis'q; uacat: nec perdita curant:
Dum superest aliquid. ne quid tamen orbe reciso
Venditur amittat. prouincia quæq; superstes
Diuiditur: geminum'q; duplex passura tribunal,
Cogitur alternis pretium sarcire peremptæ.
Sic mihi restituunt populos. hac arte reperta
Rectorum numerum terris pereuntibus augent.
In te iam spes una mihi. pro fronde Mineruæ
Has tibi protendo lachrymas. singultu ruenti.
Eripe me tandem. seruilibus eripe regnis.

N e'ue adeo cunctos paucorum crimine damnes:
N ec noua tot meritis offensa prioribus obstet.
I am iam flecte animum. suprema pericula semper
D ant ueniam culpæ. quamuis iratus, & exul
P ro patriæ flammis non distulit arma Camillus.
N on te subtrahimus Latio defensor utrique
S ufficis. armorum liceat splendore tuorum
I n commune frui. clypeus nos protegat idem:
V naq; pro gemino desudet cardine uirtus.

CL. CLAVDIANI DE LAVDIBVS STILICONIS, LIBER PRIMVS.

C Ontinuant superi pleno Romana fauore
Gaudia: successusq; nouis successibus augent.
C oniugij nec dum festiuos Regia cantus
S opierat: cecinit fuso Gildone triumphos:
E t calidis thalami successit laurea sertis:
S umeret ut pariter princeps nomenq; mariti,
V ictorisq; decus. Libyæ post prælia crimen
C oncidit Eoum: rursusq; oriente subacto
C onsule defensæ surgunt Stilicone secures.
O rdine uota meant. equidem si carmen in unum
T antarum sperem cumulos aduoluere rerum:
P romptius imponam glaciali Pelion Ossæ.
S i partem tacuisse uelim: quodcunq; relinquam:

M aius erit. ueteres actus, primamq́; iuuentam
P rosequar: ad sese mentem præsentia ducunt.
N arrem iusticiam. resplendet gloria Martis.
A rmati referam uires. plus egit inermis.
Q uod floret latium. latio quod reddita seruit
A frica. uicinum quod nescit Ibêria Maurum:
T uta quod imbellem miratur Gallia Rhenum.
A n gelidam Thracem, decertatosq́; labores
H ebro teste canam? magnum mihi panditur æquor:
I psáq; pierios lassant procliuia currus
L audibus innumeris. etenim mortalibus ex quo
T ellus cœpta coli: nunquam sincera bonorum
S ors ulli concessa uiro. quem uultus honestat:
D edecorant mores. animus quem pulchrior ornat:
C orpus destituit. Bellis insignior ille:
S ed pacem fœdat uitijs. in publica felix:
S ed priuata minus. partitum singula quenq;
N obilitant. hunc forma decens, hunc robur in armis,
H unc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris,
H unc soboles, castiq; tori sparguntur in omnes:
I n te mista fluunt: & quæ diuisa beatos
E fficiunt: collecta tenes. quid facta reuoluam?
M ilitiamq́; patris? cuius protendere famam,
S i nihil egisset clarum: nec fida ualenti
D extera duxisset rutilantes crinibus alas:
S ufficeret natus Stilico. mens ardua semper
A puero, tenerisq́; etiam fulgebat in annis.
F ortunæ maioris honos. erectus, & acer
N il breue moliri: nullis hærere potentum
L iminibus: fastisq́; loqui iam digna futuris:

Iam

I am tunc conspicuus, iam tunc uenerabilis ibas:
S pondebatq; ducem celsi nitor igneus oris,
M embrorumq; modus: qualem nec carmina fingunt
S emideis: quacunq; alte gradereris in urbe:
C edentes spacijs, assurgentesq; uidebas.
Q uamuis miles adhuc. taciti suffragia uulgi
I am tibi detulerant: quicquid mox reddidit aula.
V ix primæuus eras: pacis cum mitteris author
A ssyriæ: tanti fœdus cum gente ferire
C ommissum iuueni. Tigrim transgressus, & altum
E uphratem, Babylona petis. stupuere seueri
P arthorum proceres: & plebs pharetrata uidendi
F lagrauit studio: defixæq; hospite pulchro
P ersides, arcanum suspirauere calorem.
T huris odoratæ cumulis, & messe sabæa
P acem conciliant aræ: penetralibus ignem
S acratum rapuere aditis: rituq; iuuencos
C aldæo strauere magi. rex ipse micantem
I nclinat dextra pateram: secretaq; belli,
E t uaga testatur uoluentem sydera mytram.
S i quando socij tecum uenatibus ibant:
Q uis Stilicone prior ferro penetrare leones
C omminus? aut longe uirga transfigere tigres?
F lectenti faciles Medus tibi cessit habenas.
T orquebas refugum Parthis mirantibus arcum.
N ubilis interea maturæ uirginis ætas
V rgebat patrias suspenso principe curas.
Q uem simul imperioq; ducem, nateq; maritum
P rospiceret dubius. toto quærebat ab axe
D ignum coniugio generum thalamisq; Serenæ.

I udicium uirtutis erat. per castra, per urbes,
P er populos animi cunctantis libra cucurrit.
T u legeris: tantosq; uiros, quos obtulit orbis:
I ntra consilium uincis: sensumq; legentis.
E t gener Augustus olim socer ipse futurus
A ccedit: radijs auri, tyriaq; superbit
M aiestate torus. comitata parentibus exit
P urpureis uirgo. stabat pater inde trophæis
I nclytus: inde pium matris regina gerebat
O bsequium, grauibus subnectens flammea gemmis.
T unc & solis equos, tunc exultasse choreis
A stra ferunt: mellisq; lacus, & flumina lactis
E rupisse solo: cum floribus æquora uernis
B osphorus indueret: roseisq; euincta coronis
C ertantes Asiæ tedas Europa leuaret.
F elix arbitrij princeps, qui congrua mundo
I ndicat: & primus sensit, quod cernimus omnes.
T alem quippe uirum natis adiunxit, & aulæ:
C ui nec luxuries bello, nec blanda periclis
O cia, nec lucis fructus preciosior unquam
L aude fuit. quis enim Mysos in plaustra feroces
R eppulit? aut sæua proponti cæde tumentes
B asternas una potuit delere ruina?
P allantis iugulum Turno moriente piauit
A eneas: tractusq; rotis ultricibus Hector
I rato uindicta fuit, uel quæstus Achilli.
T u neq; uesano raptas uenalia curru
F unera: nec uanam corpus meditaris in unum
S æuitiam. turmas equitum, peditumq; cateruas
H ostilesq; globos tumulo prosternis amici.

I nferijs

I nferijs gens tota datur. nec Mulciber author
M endacis clypei, fabricataq; uatibus arma
C onatus iuuere tuos. tot barbara solus
M illia, iam pridem miseram uastantia Thracem
F inibus exiguæ uallis conclusa tenebas.
N ec te terrisonus stridor uenientis Alani,
N ec uaga Hunnorum feritas, non falce Gelonus
N on arcu pepulere Getæ, non Sarmata conto:
E xtinctiq; forent penitus, ni more maligno
F alleret augustas occultus proditor aures:
O bstrueretq; moras: strictumq; reconderet ensem:
S olueret obsessos: præberet fœdera captis.
A ssiduus castris aderat, rarissimus urbi,
S i quando trepida princeps pietate uocaret:
V ixq; salutatis laribus, uix coniuge uisa
D eterso necdum repetebat sanguine campum.
N ec stetit Eucherij, dum carperet oscula saltem.
P er galeam. patris stimulos, ignesq; mariti
V icit cura ducis. quoties sub pellibus egit
A edonas hyemes, & tardi flabra Bootæ.
S ub diuo Ryphæa tulit: cumq; igne propinquo
F rigora uix ferrent alij: tunc iste rigentem
D anubium calcabat eques: niuibusq; profundum
S candebat cristatus Athon: lateq; corusco
C uruatas glacie syluas umbone ruebat.
N unc propè Cimmerij tendebat littora Ponti:
N unc dabat hybernum Rhodope nimbosa cubile.
V os Aemi gelidæ ualles, quas sæpe cruentis
S tragibus æquauit Stilico. uos thracia testor
F lumina: quæ largo mutastis sanguine fluctus:

Dicite Bisaltæ uel qui Pangæa iuuencis
Sciditis: offenso quantæ sub uomere putres
Dissiliant glebis galeæ: uel qualia rastris
Ossa peremptorum resonent immania regum.
Singula complecti cuperem: sed densior instat,
Gestorum series: laudumq; sequentibus undis
Obruimur. genitor cæsi post bella tyranni
Iam tibi commissis conscenderat æthera terris.
Ancipites rerum ruituro culmine lapsus
Aequali ceruice subis. Sic hercule quondam
Sustentante polum, melius librata pependit
Machina: nec dubijs titubauit signifer astris:
Perpetuaq; senex subductus mole parumper
Obstupuit, proprij spectator ponderis Atlas.
Nil ibi barbariæ motus, nil turbida rupto
Ordine tentauit nouitas: tantoq; remoto
Principe mutatas orbis non sensit habenas.
Nil inter geminas acies, ceu libera frenis
Ausa manus. certe nec tantis dissona linguis
Turba, nec armorum cultu diuersior unquam
Confluxit populus. totam pater undiq; secum
Mouerat auroram, mistis hic Colchus Iberis,
Hic mytra uelatus Arabs, hic crine decorus
Armenius, hic picta Saces, fucatuq; Mœdus.
Hic gemmata niger tentoria fixerat Indus.
Hic Rhodani procera cohors, hic miles alumnus
Oceani, ductor Stilico tot gentibus unus.
Quas uel progrediens, uel conspicit occiduus sol.
In quo tam uario uocum, generumq; tumultu
Tanta quies, iurisq; metus seruator honesti

Te moderante fuit: nullis ut uinea furtis,
Vt seges erepta. fraudaret messe colonum:
Vt nihil aut sæuum rabies, aut turpe libido
Suaderet: placidi seruirent legibus enses.
Scilicet in uulgus manant exempla regentum:
Vtq; ducum lituos, sic mores castra sequuntur.
Deniq; felices aquilas quocunq; moueres:
Arebant tantis epoti millibus amnes.
Illyricum peteres: campi, montesq; latebant.
Vexillum nauale dares. sub puppibus ibat
Ionium: nullis succincta Ceraunia nimbis:
Nec iuga Leucatæ feriens spumantia fluctu
Deterrebat hyems. tu si glaciale iuberes
Vestigare fretum, securo milite ducta
Stagna reluctantes quaterent saturnia remi.
Si deserta Noti, fontem si quærere Nili:
Aethiopum medios penetrassent uela uapores.
Te memor Eurotas, te rustica musa Lycæi,
Te pastorali modulantur Mænala cantu,
Partheniumq; nemus: quod te pugnante resurgens:
Aegra caput medijs erexit Græcia flammis.
Plurima Parrhasius tunc inter corpora Ladon,
Hæsit: & Alphæus Geticis angustus aceruis
Tardior ad Siculos etiam nunc pergit amores.
Miramur rapidis hostem succumbere bellis,
Cum solo terrore ruant? non classica francis
Intulimus: iacuere tamen. non marte Sueuos
Contudimus: queis iura damus. quis credere possit?
Ante tubam nobis audax Germania seruit.
Cedant Druse tui, cedant Traiane labores:

V estra manus dubio quicquid discrimine gessit:
T ranscurrens egit Stilico: totidemq; diebus
E domuit Rhenum: quot uos potuistis in annis.
Q uem ferro, alloquijs, quem uos cum milite, solus
I mpiger à primo descendens fluminis ortu
A d bifidos tractus, & iuncta paludibus ora
F ulmineum perstrinxit iter. ducis impetus undas
V incebat celeres: & pax à fonte profecta
C um Rheni crescebat aquis: ingentia quondam
N omina, crinigero flauentes uertice Reges.
Q ui nec principibus doni, precibusq; uocati
P aruerant: iussi properant: segniq; uerentur
O ffendisse mora. transuecti lintribus amnem,
O ccursant ubicunq; uelis: nec fama fefellit
I ustitiæ. uidere pium, uidere fidelem.
Q uem ueniens timuit: rediens Germanus amauit.
I lli terribiles quibus ocia uendere semper
M os erat: & fœda requiem mercede pacisci:
N atis obsidibus pacem tam supplice uultu
C aptiuoq; rogant: quam si post terga reuincti
T arpeias pressis subeant ceruicibus arces.
O mne quod oceanum, fontemq; interiacet Istri:
V nius incursu tremuit. sine cæde subactus
S eruitio Boreas: exarmatiq; Triones
T empore tam paruo. tot prælia sanguine nullo
P erficis: & luna nuper nascente profectus,
A nte redis, quàm plena fuit: Rhenumq; minacem
C ornibus infractis adeo mitescere cogis:
V t Sueuus iam rura colat: flexosq; Sicambri
I n falcem curuent gladios: geminasq; uiator

C um uideat ripas: quæ sit Romana requirat.
V t iam trans fluuium non indignante Cayco
P ascat Belga pecus: mediumq; ingressa per Albin
G allica francorum montes armenta pererrent.
V t procul Hercin[i]æ per uasta silentia syluæ
V enari tuto liceat: lucosq; uetusta
R elligione truces, & robora numinis instar
B arbarici, nostræ feriant impune bipennes.
V ltro quinetiam deuota mente tuentur:
V ictoriq; fauent. quoties sociare cateruas
O rauit: iungiq; tuis Alemania signis:
N on doluit, contempta tamen: spretoq; recessit
A uxilio laudata fides. prouincia missos
E xpellet citius fasces, q̃ Francia reges.
Q uos dederis, seruat. non iam pulsare rebelles
S ed uinclis punire licet. sub iudice nostro
R egia Romanus disquirit crimina carcer.
M arcomeres, sompnoq; docent. quorũ alter hetruscũ
P ertulit exilium. cum se promitteret alter
E xulis ultorem: iacuit mucrone suorum.
R es auidi conscire nouas, odioq; furentes
P acis, & ingenio, scelerumq; cupidine fratres.
P ost domitas Arctos alio prorumpit ab axe
T empestas: & ne qua tuis intacta trophæis
P ars foret: australis sonuit tuba. mouerat omnes
M aurorum Gildo populos. quibus imminet Atlas:
E t quos interior nimio plaga sole relegat.
Q uos uagus humectat Cinyps, & proximus hortis
H esperidum Triton, & Gir notissimus amnis
A ethiopum, simuli mentitus gurgite Nilum.

V enerat & paruis redimitus Iuba sagittis:
E t uelox Garamas: nec quis tristibus Hammon
R esponsis alacrem potuit Nasamona morari.
S tipantur Numidæ campis. stant puluere syrtes
G etulæ. Pœnis iaculis obtexitur aer.
H i uirga moderantur equos. his fulua leones
V elamenta dabant, ignotarumq; ferarum
E xuuiæ, uastis Meroe quas nutrit harenis.
S erpentum gestant patulos pro casside rictus.
P endent uipereæ squamosa pelle pharetræ.
N on sic intremuit Simois, Cum montibus Idæ
N igra coloratus produceret agmina Memnon.
N on Ganges, quum tela procul uibrantibus Indis
I mmanis medium uectaret bellua Porum.
P orus Alexandro, prostratus Memnon Achilli.
G ildo nempe tibi, nec solum feruidus austrum,
S ed partes etiam mauors agitabat eoas.
Q uamuis obstreperet l pitas his ille regendæ
T ranstulerat nomen libyæ: scelerisq; prophano
F allax legitimi rgni prætenderat umbram.
S urgebat uaria geminum formidine bellum.
H oc armis, hoc triste dolis, hoc Africa sæuis
C inxerat auxilijs: hoc coniuratus alebat
I nsidijs oriens. illinc edicta meabant
C orruptura duces: hinc frugibus ante negatis
V rgebat: trepidamq; fames obsederat urbem,
E xitiale palàm Libycum, ciuile pudoris
O btentu tacitum, tales utrinq; procellæ
C um fremerent: laterumq; alternis ictibus anceps
I mperium pulsaret hyems: nil fessa remisit

O fficij uirtus: contraq; minantia fata
P eruigil, euentusq; sibi latura secundos,
M aior in aduersis micuit. uelut arbiter alni,
N ubibus ægæo quam turbine uersat orion:
E xiguo claui flexu declinat aquarum.
V erbera, nunc recta, nunc obliquante carina
C allidus, & pelagi, cœliq; obnititur iræ.
Q uid pimum mirer Stilico? quod cautus ad omnes
R estiteris fraudes? ut te nec noxia furto
L ittera, nec precio manus inflammata lateret?
Q uod nil in tanto rerum terrore locutus
I ndignum latio? responsa quod ardua semper
E ois dederis? quæ mox effecta probasti
S ecurus: quamuis & opes, & rura tenerent,
I nsignesq; domos, leuis hæc iactura, nec unquam
P ublicæ priuatæ cesserunt commoda causæ.
D iuidis ingentes curas: teq; omnibus unum
O bijcis, inueniens animo quæ mente gerenda,
E fficiens patranda manu. dictare paratus,
Q uæ scriptis pagenda forent, non brachia centum
T ot simul obiectis posset confligere rebus:
E uitare dolos: ueteres firmare cohortes:
E xplorare nouas: duplices disponere classes,
Q uæ fruges, aut bella ferant: aulæq; tumultum
E t Romæ lenire famem. quot nubis aperti
I mmunes oculi, per tot discurrere pates,
T ot loca sufficerent, & tot longinqua tueri?
A rgum fama canit centeno lumine cinctum
C orporis excubijs unam seruasse iuuencam.
V nde tot allatæ segetes? quæ sylua carinas

T exuit? unde rudis tanto tyrone iuuentus
E nituit? senio'q; iterum uernante resumpsit
G allia bis fractas alpino uulnere uires?
N on ego delectu Tyrij, sed uomere Cadmi
T am subitas acies concœpto dente draconis
E xiluisse reor. dircæis qualis in aruis
M essis, cum proprio mox bellatura colono,
C ognatos strinxit gladios cum semine iacto.
T errigenæ galea matrem nascente ferirent:
A rmiger & uiridi floreret milite sulcus.
H oc quoq; non parua fas est cum laude relinqui.
Q uod non ante fretis exercitus astitit ultor,
O rdine quàm prisco censeret bella senatus.
N eglectum' Stilico iam tot per sæcula morem
R ettulit: ut ducibus mandarent prælia patres:
D ecreto'q; togæ felix legionibus iret
T essera. Romuleas leges redijsse fatemur:
C um procerum iussis famulantia cernimus arma.
T yrrhenum poteras cunctis transmittere signis,
E t ratibus syrtes Libyam complere maniplis.
C onsilio stetit ira minor. ne territus ille
T e duce, suscepto martis grauiore paratu.
A ut in arenosos æstus, Zonam'q; rubentem
T enderet: aut solis fugiens transiret in ortus:
M issurus'ue sibi certæ solatia mortis,
O ppida dirueret flammis. res mira relatu:
N e timeare times: & quem uindicta manebat:
D esperare uetas. quantum fiducia nobis
P rofuit hostilis. saluæ Carthaginis arces.
I llesis Tyrij gaudent cultoribus agri:

Quos potuit uastare fuga. spe captus inani.
Nec se surripuit poenae: nostrisq; pepercit.
Demens: qui numero tantum, non robore mensus
Romanos, rapidis ibat ceu protinus omnes,
Calcaturus equis: & quod iactare solebat
Solibus effoetos mersurus puluere Gallos.
Sed didicit non Aethiopum geminata uenenis
Vulnera: non fusum crebris hastilibus imbrem:
Non equitum latijs nimbos obsistere pilis.
Sternitur ignauus Nasamon: non spicula supplex
Intorquet Garamas: repetunt deserta fugaces
Autololes: pauidus proiecit missile Mazas.
Cornipidem Maurus nequicquam hortatur anhelũ.
Praedonem lembo profugum, uentisq; repulsum
Suscepit merito fatalis Tabraca portu
Expertum: quod nulla tuis elementa paterent
Hostibus: & laetae passurum iurgia plebis,
Perfractumq; reos humili sub iudice multos.
Nil tribuat fortuna sibi. sit prospera semper
Illa quidem: sed non uni certamina pugnae
Credidimus: totis nec constitit alea castris
Nutatura semel: siquid licuisset iniquis
Casibus: instabant aliae post terga biremes.
Venturus dux maior erat uictoria nulla
Clarior: aut hominum uotis optatior unquam
Contigit. an quisquam Tigranen, armaq; Ponti
Vel Pyrrhũ Antiochiq; fugam, uel uincla Iugurthae
Conferat? aut Persen, debellatumq; Philippum?
Hi propagandi ruerent pro limite regni:
Hic stabat Romana salus. ibi tempora tuto

T raxerunt dilata moras. hic uincere tarde.
V inci pene fuit. discrimine Roma supremo
I nter suppliaum populi deforme pependit.
E t tantum Libyam fructu maiore recepit,
Q uàm peperit: quantum grauiorem amissa dolorem,
Q uàm nec dum quæsita mouent. quis punica gesta?
Q uis uos Scipiadæ? quis te iam Regule nosset?
Q uis lentum caneret Fabium? si iure perempto
I nsultaret atrox famula Carthagine Maurus?
H æc omnes ueterum reuocauit adorea laurus.
R estituit Stilico cunctos tibi Roma triumphos.

CL. CLAVDIANI DE LAVDIBVS STILICONIS.

LIBER SECVNDVS.

h Actenus armatæ laudes. nunc qualibus orbem
Moribus, & quanto frenet metuendus amore:
Q uo tandem flexus trabeas actore ragantes
I nduerit: fastisq; suum concesserit annum:
M itior incipiat fidibus iam musa remissis.
P rincipio magni custos clementia mundi
Q uæ Iouis incoluit Zonam: quæ temperat æthram
F rigoris & flammæ medio: quæ maxima natu
C œlicolum. nam prima Chaos clementia soluit
C ongeriem miserata rudem: uultuq; sereno
D iscussis tenebris in lucem sæcula fudit.

Hæc dea

H æc dea pro templis, & thure calentibus aris
T e fruitur: posuitq; suas hoc pectore sedes.
H æc docet, ut penis hominum, uel sanguine pasci
T urpe, ferumq; putes. ut ferrum marte cruentum
S ic, cum pace premas, ut non infensus alendis
M ateriem præstes odijs: ut sontibus ultro
I gnouisse uelis: deponas ocyus iram:
Q uam moueas: precibus, nunq̃ implacabilis astes:
O buia prosternas: prostrataq; more Leonum
D espicias: alacres ardent cum sternere tauros:
T ransiliunt prædas humiles. hac ipse magistra
D as ueniam uictis. hac exhortante calores
H orrificos. & quæ nunquam nocitura timentur:
I urgia contentus solo terrore coherces.
A etherei patris exemplo. qui cuncta sonoro
C oncutiens tonitru cyclopum spicula differt,
I n scopulos, & monstra maris: nostriq; cruoris
P arcus, in Oetæis exercet fulmina syluis.
H uic diuæ germana Fides, eademq; sororis
C orde tuo delubra tenens sese omnibus actis
I nserit. hæc nullo docuit liuescere fuco:
N unquam falsa loqui: nunquam promissa morari:
I nuisos odisse palàm, non uirus in alto
C ondere: non lætum speciem præmittere fraudi:
S ed certum, mentiq; parem componere uultum.
O cculto sæuire uetat: prodesse remittit.
H æc & amicitias longo post tempore firmat:
M ansuroq; adamante ligat: nec mobile mutat
I ngenium paruo strepitu: nec uincula noxæ
D issolui patitur: nec fastidire priorem.

A llicitur ueniente nouo: benefacta tenere:
R espuere offensas facilis: pariterq; minoris
O fficij, magniq; memor. superare laborat,
V tq; armis hostes: meritis sic uincit amicos.
H aec fouet absentes: haec longe sola remotis
C onsulit: haec nullis auidam rumoribus aurem
P andit: ut ignarum nunq̃ laesura clientem
I nsidiosa tuos alienent murmura sensus.
N on uiuis adnexus amor. meminisse sepultos
D esinit: in prolem transcurrit gratia patrum.
H ac tu Theudosium, tenuit dum sceptra: colebas:
H ac etiam post fata colis: nec pignora curas
P lus tua: q̃ natos dederat quos ille monendos,
T utandosq; tibi: iustos, nimiumq; fideles
F ama putat: qui cum possent commissa negare,
M aluerint nullo uiolati reddere quaestu.
A t Stilico non diuitias, auriq; relictum
P ondus, sed geminos axes, tantumq; reseruat
D epositum teneris, quantum sol igneus ambit.
Q uid non intrepidus credas? cui regia tuto
C reditur? hoc clypeo munitus Honorius altum.
N on gemuit patrem: uitaeq; & lucis in ipso
L imine contentus, nunq̃ dat iura subactis
G entibus: & secum sensit creuisse triumphos.
Q uem tu sic placida formas, sic mente seuera:
V t neq; desidiae tradas: dum pronus ad omne
Q uodlibet obsequeris: nec contra nixus ouantem
C onfringas animum: secretus consona regno
C eu iuuenem doceas. moles quid publica poscat:
C eu sanctum uenerere senem: patrijsq; gubernes

I mperium monitis: dominum submissus adores:
O bsequio moderere ducem, pietate parentem.
H inc fuit ut primos in coniuge disceret ignes:
O rdiriq; uirum non luxuriante iuuenta,
S ed cum lege tori, casto cum fœdere uellet.
P rincipe tu felix genero. felicior ille
T e socero. fratrem leuior nec cura tuetur
A rcadium: nec si quid iners, atq; impia turba
P rætendens proprio nomen regale furori,
A udeat: adscribis iuueni discordia quippe
C um fremuit: nunq̄ Stiliconis canduit ira.
S æpe lacessitus probris, gladijsq; petitus
V t bello furias ultum, quas pertulit: iret.
I llicito: causamq; daret ciuilibus armis:
C uius fulta fide. medijs dissensibus aulæ
I ntemeratorum stabat reuerentia fratrum.
Q uin & sydonias clamydes, & cingula baccis
A spera, gemmatasq; togas, uiridesq; smaragdis
L oricas, galeasq; renidentes iacynthis,
G estatosq; patri scapulis radiantibus enses,
E t uario lapidum distinctas igne coronas
D iuidis ex æquo: ne non augusta supellex,
O rnatusq; pares, geminis hæredibus essent.
M ittitur & miles: quamuis certamine partes
I am tumeant. hostem muniri robore mauis:
Q uàm uiolare fidem. permittis iusta petenti:
I dq; negas solum, cuius mox ipse repulsa
G audeat: & quicquid fuerat deforme mereri.
O mnes præterea puro quæ crimina pellunt
O re Deæ iunxere choros: unoq; receptæ

P ectore, diuersos tecum cinguntur in usus.
I ustitia utilibus rectum præponere suadet:
C ommunes'q; sequi leges: iniusta'q; nunquam
L argiri socijs: durum patientia corpus
I nstruit: ut nulli cupiat cessisse labori.
T emperies ut casta petas. prudentia ne quid
I nconsultus agas. constantia futile nequid,
I nfirmum'q; geras. procul importuna fugantur
N umina: monstriferis quæ Tartarus edidit antris.
A t primum scelerum matrem, quæ semper habendo
P lus sitiens patulis rimatur faucibus aurum:
T rudis auaritiam. cuius fidissima nutrix
A mbitio, quæ uestibulis, foribus'q; potentem
E xcubat: & precijs commercia poscit honorum:
P ulsa simul. nec te gurges corruptior æui
T raxit ad exemplum: qui iam firmauerat annis
C rimen: & in legem rapiendi uerterat usum.
D eniq; non diues sub te pro rure paterno,
V el laribus pallet. non insidiator oberrat
F acturus quemcunq; reum. non obruta uirtus
P aupertate latet. lectos ex omnibus oris
E uehis: & non quæ meriti cunabula quæris:
E t qualis, non unde satus. sub teste benigno
V iuitur. egregios inuitant præmia mores.
H inc priscæ redeunt artes. felicibus inde
I ngenijs aperitur iter: despecta'q; musæ
C olla leuant: opibus'q; fluens, & pauper eodem
N ititur ad fructum studio: cum cernat uterq;,
Q uod nec inops iaceat probitas: nec inertia surgat
D iuitijs, nec te iocunda fronte fefellit
Luxuries,

L uxuries, prædulce malum. quæ dedita semper
C orporis arbitrijs, hebetat caligine sensus:
M embraq; Circæis effeminat acrius herbis.
B landa quidem uultu, sed qua non tetrior ulla
I nterius fucata genas, & amicta dolosis
I llecebris, toruos auro circũlinit hydros.
I lla uoluptatum multos innexuit hamis.
T e nunq̃ conata capit. non praua libido
S tupris aduigilat. non tempora somnus agendi
F rustratur. nullo cytharæ conuiuia cantu,
N on pueri lasciua sonant. quis cernere curis
T e uacuum potuit? quis tota mente remissum
A ut indulgentem dapibus? ni causa iuberet
L ætitiæ. non indecores æraria lassant
E xpensæ. paruo non improba littera libro
A bsentem condonat opes. à milite parcus
D iligeris: neq; enim neglectas pace cohortes
T um ditas, cum bella fremunt. scis nulla placere
M unera: quæ metuens illis, quos spreuerit, offert
S erus: & incassum seruati prodigus auri.
A nteuenis tempus. non expectantibus ultro
M unificus: mensæq; adhibes: & nomine quenq;
Compellas, clari sub te, quod gesserat olim
A dmonitum facti: figendaq; sensibus addis
V erba: quibus magni geminatur gratia doni.
N ec, siquid tribuas, iactatum sæpius idem
E xprobrare soles: nec quos promoueris alto
T urgidus alloqueris fastu: nec prospera flatus
A ttollunt nimios: quin ipsa superbia longe
D iscessit, uitium rebus solenne secundis,

V irtutumq; ingrata comes. contingere passim
A ffariq; licet. non inter pocula sermo
C aptatur: pura sed libertate loquendi,
S eria quisq; iocis nulla formidine miscet.
Q uem uidet Augusti socerum, regniq; parentem:
M iratur conuiua parem. cum tanta potestas
C iuem lenis agat: te doctus prisca loquentem,
T e matura senex audit. te fortia miles
A spersis salibus: quibus haud Amphiona quisq̃
P raeferat, Aonias meditantem carmine musas.
N ec uelit Orpheo migrantes pectine syluas.
H inc amor, hinc ueris, & non fallacibus omnes
P ro te solliciti uotis. hinc nomen ubiq;
P lausibus, auratis celebrant hinc ora figuris.
Q uae non incudes streperent? quae flamma uacaret
F abrilis? quae sufficerent fornacibus aera
E ffigies ductura tuas? quis deuius esset
A ngulus, aut regio: quae non pro numine uultus
D ilectos coleret? talem ni semper honorem
R espueres? decus hoc rapiat: quem falsa timentum
M unera decipiunt: qui se diffidit amari.
H ic solus spreuisse potest: qui iure meretur.
V ndiq; legati properant: generiq; sub ore
I n tua centenas aptant praeconia uoces.
G rates Gallus agit: quod milite tutus inermi,
E t metuens hostile nihil, noua culmina tottis
A edificet ripis: & saeuum gentibus amnem
T ybridis in morem domibus praeuelet amoenis.
H inc Poeni cumulant laudes: quod rura tyranno
L ibera possideant. hinc obsidione solutus
Pannonius,

P annonius, potorq; Saui: quod clausa tot annis
O ppida laxatis ausus iam pandere portis:
R ursum cote nouat nigras rubigine falces:
E xesosq; situ cogit splendere ligones:
A gnoscitq; casas: & collibus oscula notis
F igit: & impresso glebis non credit aratro.
E xsectis inculta dabant, quas saecula syluis,
R estituit terras: & opacum uitibus I strum
C onserit: & patrium uectigal soluere gaudet.
I mmunis quis clade fuit? te sospite fas est
V exatum late corpus iuuenescere regni.
S ub tot principibus quaecunq; amisimus olim
T u reddis, solo poterit Stilicone medente
C rescere Romanum uulnus tectura cicatrix:
I nq; suos fines tandem redeunte colono
I llyricis iterum ditabitur aula tributis.
N ec tamen humano cedit coeleste fauori
I udicium. cingunt superi concordibus unum
P raesidijs: hostesq; tuos aut littore produnt:
A ut totum oppositi claudunt fugientibus aequor:
A ut in se uertunt furijs: aut militis ense
B acchati laniant Penthaeo corpora ritu.
I nsidias retegunt: & in ipsa cubilia fraudum
D ucunt: ceu tenera uenantem nare molossi.
O minibus uentura notant: aut alite monstrant:
A ut monitos certa dignantur imagine somnos.
P ro quibus innumerae trabearum insignia terrae
C ertatim petiere tibi. poscentibus ipse
R estiteras: & mens aliorum prona fauori
I udex dura sui faciibus succensa pudoris

Tarda uerecundis excusat praemia causis.
Ergo auidae, tantosq; noui spe consulis annos
Elusae, dominae pergunt ad limina Romae.
Si minus annueris precibus: uel cogere certe
Cunctantem, uotoq; moras auferre paratae
Conueniunt ad tecta Deae. quae candida lucent
Monte palatino. glaucis tum prima Mineruae
Nexa comam folijs, fuluaq; intexta micantem
Veste Tagum tales profert Hispania uoces.
Cuncta mihi semper Stilico, quaecunq; poposci
Concessit: tantumq; suos inuidit honores.
Augusti potuit soceri contemnere fasces:
Iam negat & genero. si non uult ductor ab orbe
Quem regit: accipiat saltem cognatus ab aula.
Exiguum'ne putat: quod sic complexus Iberam
Progeniem, nostros immoto iure nepotes
Sustinet: ut patrium commendet purpura Baetin
Quod pulchro Mariae foecundet germine regnum.
Quod domini speratur auus. tum flaua repexo
Gallia crine ferox, euinctaq; torque decoro,
Binaq; gesa tenens animoso pectore fatur.
Qui mihi Germanos solus, Francosq; subegit:
Cur nondum legitur fastis? cur pagina tantum
Nescit adhuc nomen? quod iam numerare decebat?
Vsq; adeo'ne leuis pacati gloria Rheni?
Inde caledonio uelata Britannia monstro,
Ferro picta genas: cuius uestigia uerrit
Caerulus, oceaniq; aestum mentitur amictus.
Me quoq; uicinis pereuntem gentibus inquit
Muniuit Stilico. totam cum Scotus hybernam

Mouit:

Mouit: & infesto spumauit remige tethys.
Illius effectum curis: ne bella timerem
Scoticá: ne pictum tremerem: ne littore toto
Prospicerem dubijs uenturum Saxona uentis.
Tunc spicis, & dente comas illustris eburno,
Et calido rubicunda die, sic Africa fatur.
Sperabam nullas trabeis, Gildone perempto
Nasci posse moras: etiam nunc ille repugnat?
Et tanto dubitat fasces præbere triumpho?
Qui mihi Maurorum penitus lachrymabile nomen
Ignorare dedit. post hæc Oenotria lentis
Vitibus intorquens hederas, & palmite largo
Vina fluens. si uos adeo Stilicone curules
Augeri flagratis ait, quas sola iuuare
Fama potest, quanto me dignius incitat ardor?
Vt præsente fruar? conscendentemq; tribunal
Prosequar? atq; anni pandentem claustra salutem?
Talibus alternant studijs: romamq; precantes
Pro cunctis hortantur, eat. Nec segnius illa
Paruit officio: sed raptis protinus armis
Ocyor excusso per nubila sydere tendit.
Transuehitur Thuscos: Apeninusq; uolatu
Stringitur: Eridanus clypei iam fulgurat umbra.
Constitit ante ducem: tetrica nec pallade uultu
Deterior: nec marte minor. tremit orbe corusco
Iam domus: & summæ tangunt laquearia cristæ.
Tum prior attonitum gratis affata querelis.
Seruatas Stilico per te uenerandæ curules,
Ornatas nec dum fateor. quid profuit anni
Seruilem pepulisse notam? defendis honorem

Quem fugis: & spernis, tanta quem mole tueris?
Respuis oblatum, pro quo labente resistis.
Quae'nam causa morae? quo me cunctabere rursus
Ingenio? nullus boreae metus: omnis & austri
Ora silet. cecidit Maurus. Germania cessit:
Et Ianum pax alta Ligat te consule: necdum
Digna feror. titulum'ne leuem, paruiq; nitoris
Credimus? augusti quo se decorare fatentur?
Sub iuga quo gentes captiuis regibus egi.
Non si prodigiis casus natura futuros
Signat: polluimur macula: quod rebus Eois
Omen erat. quanquam nullis mihi cognita rebus
Fabula uix tanto risit de crimine rumor.
Opprobriis stat nulla fides: nec littera uenit
Vulgatura nefas: in quo uel maxima uirtus
Est tua: quod nostros qui consulis omnia patres
De monstris taceas pellendis. deniq; nulla
Dedecoris sanctum uiolant oracula coetum:
Nec mea funestum uersauit curia nomen:
Pars sceleris dubitasse fuit. quaecunq; profana
Pagina de primo uenisset limite Phoebi:
Ante fretum deleta mihi: ne turpia castis
Auribus Italiae factorum exempla nocerent.
Publicus ille furor, quantum tua cura peregit,
Secretum meruit. laetetur quisquis Eous:
Scribere desierit fastos. portenta Gabinos
Ista latent. propriam labem tersisse laborent.
Cur ego, quae nunquam didici, sensi'ue creatum
Gratulor exemptum? delicti poenitet illos:
Nec nos credidimus. fuerit tamen omnibus unum

Crimen: & ad nostras manauerit usq; secures.
Plus ideo sumenda tibi fastigia iuris:
Ne pereat iam priscus honos: qui portus honorum
Semper erat. nullo sarciri consule damnum
Excepto Stilicone potest. bene praescia tempus
Mens tua distulerat. titulo tunc crescere posses:
Nunc per te titulus. consul succurre grauatis
Consulibus: quicunq; fuit: quicunq; futurus.
Annum redde tuum. quem mox secura sequatur
Posteritas: nec iam doleat defensa uetustas.
Sit trabeis ultor Stilico, Brutusq; repertor.
Libertas populi primo tunc consule Bruto
Reddita per fasces. hic fascibus abstulit ipsis
Seruitium. instituit sublimem Brutus honorem:
Asseruit Stilico. plus est seruasse repertum:
Quàm quaesisse nouum. quid tardius ore uerendo
Annuis? insolitus frontem circunfluit ignis.
Tandem uince tuum, qui uincis cuncta, pudorem.
Hoc etiam quamuis corrumpi munere nullo
Posse queas: mutare libens: ac suscipe cinctus:
Quos tibi diuino mecum Tritonia duxit
Pectine: tincta simul repetito murice fila
Contulimus pensis: & eodem neuimus auro.
Aurea quo Lachesis sub te mihi saecula texit.
Hic ego promissam sobolem, speratáq; mundo
Pignora praelusi: ueram mox ipse probabis
Me uatem: nostraéq; fidem uenientia telae
Fata dabunt. dixit: gremióq; rigentia profert
Dona. graues auro trabeas. insigne Mineruae
Spirat opus. rutilis hic pingitur aula columnis:

Et sacri Mariæ partus Lucina labores
Solatur. residet fulgente puerpera lecto.
Sollicitæ iuxta pallescunt gaudia matris.
Susceptum puerum redimitæ tempora Nymphæ
Auri fonte lauant. teneros de stamine risus
Vagitusq; audire putes. iam creuerat infans
Ore ferens patrem, Stilico maturior æuo
Martia recturo tradit præcepta nepoti.
Parte alia spumis fumantem serica frenæ
Purpureo primæ signatus flore iuuentæ.
Eucherius flectebat equum: iaculisq; uel arcu
Aurea purpureos tollentes cornua ceruos
Aureus ipse ferit. Venus hic inuecta columbis
Tertia regali iungit connubia nexu:
Pennatiq; nurum circunstipantur amores
Progenitam augustis, augustorumq; sororem.
Eucherius timido iam flammea subleuat ore
Virginis: arridet læto Therimantia fratri.
Nam domus hæc utroq; petit diademata sexu:
Reginasq; parit: reginarumq; maritos.
Talibus inuitat donis: dextræq; regendum
Diua simul porrexit ebur. solennibus urnam
Commouet auspicijs: auibusq; incœpta secundat.
Tunc habiles humeros armis iam uestibus ambit
Romuleis. latij sederunt pectore cultus:
Loricæq; locum decuit toga. talis ab Istro
Vel Scythico uictor rediens Gradiuus ab axe
Deposito mitis clypeo, candentibus urbem
Ingreditur trabeatus equis. spaciosa Quirinus
Frena regit: currumq; patris Bellona cruentum

D itibus exuuijs, tendens ad sydera quercum
P ræcedit: lictorq; Metus cum fratre Pauore
B arbara ferratis innectunt terga athenis.
V elati galeas lauro. propiusq; iugales.
F ormido ingentem uibrat succincta securim.
V idit ut optato se consule Roma potitam:
N unc ait elysij lucos irrumpere campi
N unc libet: ut tanti Curijs miracula uoti
F abricijsq; feram: famæ qui uulnere nuper
C alcatam fleuere togam. iam prata choreis
P ulsent: nec rigidos pudeat lusisse Catones.
A udiat hoc senior Brutus: pœnisq; tremendi
S cipiadæ. geminis tandem quod libera damnis
V nius auxilio fasces, Libyamq; recepi.
Q uod superest, unum precibus fortissime consul
A dde meis: urbiq; tuum largire parumper
Q uem rogat aduentum: quam tu belloq;, fameq;
D epulsa terris iterum regnare dedisti.
S plendida suscipiant alium te rostra Camillum.
V ltorem uideant, seruatoremq; quirites.
E t populus quem ductor ames. quibus Africa per te,
N ec prius auditas Rhodanus iam donat aristas.
V t mihi uel Massila seges, uel Gallica prosit
F ertilitas: messesq; ferat, nunc humidus auster,
N unc aquilo: cunctis ditescant horrea uentis.
Q uæ tunc flaminiam stipabunt millia uulgi?
F allax ó quoties rumor deludet amorem
S uspensum, ueniens omni dum crederis hora?
S pectabunt cupidæ matres. spargentur & omnes
F lore uiæ. superet cum Pythia limina consul

A rduus, antiqui species Romana senatus.
P ompeiana dabunt quantos proscenia plausus?
A d cœlum quoties uallis tibi martia ducet
N omen, Auentino Pallantæoq; recessu?
N unc te conspicuum castris permitte relictis:
M ox & cum genero trabeis uisura secundis.
H æc dum roma refert: iam fama loquacibus alis
P eruolat oceanum: linguis & mille citatos
F estinare iubet proceres: nullis'q; senectus,
N on iter, hybernis obstant nec flatibus alpes.
V incit amor meriti pridem: clari'q; uetustis
F ascibus ad socij properant, & uindicis annum.
S ic ubi fœcunda reparauit morte iuuentam:
E t patrios idem cineres, collecta'q; portat
V nguibus ossa pijs: Nili'q; ad littora tandem
V nicus extremo phœnix procedit ab euro.
C onueniunt aquilæ: cunctæ'q; ex orbe uolucres:
V t solis mirentur auem. procul ignea lucet
A les: odorati redolent cui cinnama busti.
N ec minor in cœlo chorus est. Exultat uterq;
T heudosius, diui'q; tui. Sol ipse quadrigis
V ere coronatis, dignum tibi præparat annum.
E st ignota procul, nostræ'q; imperuia menti
V ix adeunda Deis, annorum squalida mater
I mmensi spelunca æui: quæ tempora uasto
S uppeditat, reuocat'q; sinu: complectitur antrum
O mnia qui placido consumit numine serpens:
P erpetuum'q; uiret squamis: caudam'q; reducto
O re uorat tacito relegens exordia lapsu.
V estibuli custos, uultu longæua decoro,

Ante fores Natura ſedet: cunctiſq́; uolantes
Dependent membris animæ. manſura uerendus
Scribit iura ſenex: numeros qui diuidit aſtris,
Et curſus, ſtabileſq́; moras: quibus omnia uiuunt:
Ac pereunt: fixis cum legibus ille recenſet;
Incertum quid Martis iter, certumq́; tonantis
Proficiat mundo: quid uelox ſemita Lunæ,
Pigraq́; Saturni, quantum Cytherea ſereno
Curriculo, Phœbiq́; comes Cyllenius erret.
Illius ut Phœbus ad limen conſtitit antri,
Occurrit Natura potens: ſeniorq́; ſuperbis
Canitiem inclinat radijs. tunc ſponte recluſos
Laxauit poſtes adamas. penetrale profundum
Panditur: & ſedes, æuiq́; arcana pateſcunt.
Hic habitant uario facies diſtincta metallo
Sæcula certa locis. illic glomerantur ahena.
Hic ferrata rigent. illic argentea candent
Eximia regione domus. contingere terris
Difficilis, ſtabat rutili grex aureus anni.
Quorum præcipuum precioſo corpore Titan
Signandum Stilicone legit. tunc imperat omnes
Pone ſequi: dictiſq́; ſimul compellat euntes.
En cui diſtulimus melioris ſæcla metalli,
Conſul adeſt: ite optati mortalibus anni:
Ducite uirtutes hominum. floreſcite rurſus
Ingenijs, hilares Baccho, frugumq́; feraces.
Non inter geminos anguis glaciale triones
Sibilet: immodico nec frigore ſæuiat urſa.
Non toruo fremat igne leo: nec brachia cancbri
Vrat atrox æſtas: madidæ nec prodigus urnæ

Semina prærupto dissoluat aquarius imbre.
Phrixæus roseo producat fertile cornu
Ver aries: pingues nec grandine tundat oliuas
Scorpius: autumni maturet germina uirgo:
Lenior & grauidis allatret syrius uuis.
Sic fatus, croceis rorantes ignibus hortos
Ingreditur, uallemq; suam: quam flammeus ambit
Riuus: & irriguis largum iubar ingerit herbis.
Quas solis pascuntur equi. flagrantibus inde
Cæsariem sertis, & lactea lora, iubasq;,
Subligat alipedum. gelidas hinc lucifer ornat.
Hinc aurora comas: iuxtaq; arridet habenis,
Aureus, & nomen prætendit consulis annus:
Inq; nouos iterum reuoluto cardine cursus
Scribunt æthereis Stiliconem sydera fastis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO LIBRI. III. DE LAVDIBVS STILICONIS.

m Aior Scipiades, italis qui solus ab oris,
In propriũ uertit punica bella caput:
Non sine pierijs exercuit artibus arma,
Semper erat uatũ maxima cura duci.
Gaudet enim uirtus testes sibi iungere musas.
Carmen amat quisquis carmine digna gerit.
Ergo seu patris primæuus manibus ultor,
Subderet Hispanum legibus oceanum:
Seu Tyrias certa fracturus cuspide uires,
Inferret Libyco signa tremenda mari.
Hærebat doctus lateri: castrisq; solebat
Omnibus

Omnibus in medias Ennius ire tubas.
Illi post lituos pedites fauere canenti
Laudabatq; noua cæde cruentus eques.
Cumq; triumpharet gemina Carthagine uicta,
Hanc uindex patris, uicerat hanc patriæ.
Cum longi Libyam tandem post funera belli
Ante suas mœstam cogeret ire rotas:
Adduxit reduces secum uictoria musas:
Et sertum uati martia laurus erat.
Noster Scipiades Stilico. quo concidit alter
Annibal, antiquo sæuior Annibale.
Te mihi post quintos annorum Roma recursus
Reddidit: & uotis iussit adesse suis.

CL. CLAVDIANI LIBER TERTIVS DE LAVDIBVS STILICONIS.

Quem populi plausu, procerum quem uoce petebas:
Aspice Roma uirum. iam tempora desine longæ
Dinumerare uiæ: uisoq; assurgere semper
Puluere non dubijs ultra torquebere uotis.
Totus adest oculis: aderat qui mentibus olim:
Spe maior. fama melior. uenerare curulem:
Quæ tibi restituit fasces: complectere dextram:
Sub iuga quæ pœnos iterum romana redegit.
Excipe magnanimum pectus, quo frena reguntur

I mperij: cuius libratur sensibus orbis.
O s sacrum quod in ære colis: miraris in auro:
C erne libens. hic est pro te bellator ubiq;.
D efensor Libyæ Rheni pacator & Istri.
O stentare suos prisco si more labores
E t gentes cuperet uulgo monstrare subactas:
C ertarent utroq; pares à cardine laurus.
H æc Alemanorum spolijs, australibus illa
D itior exuuijs. illinc flauente Sicambri
C æsarie, nigris hinc mauri crinibus irent.
I pse albis ueheretur equis: currumq; secutus
L aurigerum, festo fremuisset carmine miles.
H i famulos traherent reges. hi facta metallis
O ppida. uel montes, captiuaq; flumina ferrent.
H inc Libyci fractis lugerent cornibus amnes.
I nde cathenato Gemeret germania Rheno.
S ed non immodicus proprij iactator honoris
C onsul Roma tuus. non illum præmia tantum,
Q uam labor ipse iuuat. strepitus fastidit inanes:
I nq; animus hominū pompa meliore triumphat.
N on alium certe Romanæ clarius arces
S uscepere ducem: nec cum cedente rediret
F abricius Pyrrho: nec cum capitolia curru
P elleæ domitor paulus conscenderet aulæ:
N ec similis Latias patefecit gloria portas,
P ost numidas Mario, post classica martis Eoi
P ompeio. nulli pars æmula defuit unquam
Q uæ grauis obstreperet laudes: stimulisq; malignis:
F acta sequebatur quamuis ingentia liuor.
S olus hic inuidiæ fines uirtute reliquit:

Humanumq;

Humanumq́; modum. quis enim liuescere possit?
Quod nunq̃ pereant stellæ? quod iuppiter olim
Possideat cœlum? quod nouerit omnia Phœbus?
Est aliquod meriti spacium: quod nulla furentis
Inuidiæ mensura capit. ductoribus illis
Præterea diuersus erat fauor. æquior ille
Patribus, inuisus plebi. popularibus illi
Munito studijs, languebat gratia patrum.
Omnis in hoc uno uarijs discordia cessit
Ordinibus. lætatur eques: plauditq́; senator:
Votisq́; patricio certant plebeia fauori.
O' felix, seruata uocat quem Roma parentem.
O' mundi communis amor: cui militat omnis
Gallia: quem Regum thalamis Hispania nectit:
Cuius & aduentum crebris petiere quirites
Vocibus: & meruit genero præstante senatus.
Non sic uirginibus flores, non frugibus imbres
Prospera, non fessis optantur flamina nautis.
Vt tuus aspectus populo. quæ numine tanto
Littora fatidicas attollunt Delia lauros:
Venturi quoties affulsit Apollinis arcus?
Quæ sic aurifero Pactoli fonte tumescit
Lydia, cum domitis apparuit Euchyus Indis?
Nonne uides? & plebe uias & tecta latere
Matribus? ut Stilico cunctis inopina reluxit.
Te uictore salus. septem circunspice montes
Qui solis radios auri fulgore lacessunt:
Inductosq́; arcus spolijs: æquataq́; templa
Nubibus: & quicquid tanti struxere triumphi.
Quantum profueris, quantam seruaueris urbem

A ttonitis metire oculis. hæc fabula certe
C uncta forent: si pœnus adhuc incumberet austro.
M os erat in ueterum castris, ut tempora quercu
V elaret: ualidis fuso qui uiribus hoste,
C asurum potuit morti subducere ciuem.
A t tibi, quæ poterit pro tantis ciuica reddi
M œnibus? aut quantæ pensabunt facta coronæ?
N on solum populi uitam debere fatetur
A rmis Roma tuis: sed quod iucundior esset
L ucis honoratæ fructus, uenerabile famæ,
P ondus, & amissas uires, & regna recepit.
I am non prætumidi supplex orientis ademptam
L egatis poscit Libyam: famulos'ue precatur
D ictu turpe suos: sed robore freta Gabino
T e duce Romana tandem se uindicat ira.
I psa iubet signis, bellaturoq; rogatus
I mperat: expectant aquilæ decreta senatus.
I psa tibi trabeas ultro dedit. ipsa curulem
O btulit. hæc ultro fasces ornare coëgit.
N il perdit decoris prisci: nec libera quærit
S æcula: cum donet fasces: cum prælia mandet.
S eq; etiam creuisse uidet. quis Gallica rura?
Q uis meminit Latio Senonum seruisse ligones?
A ut quibus exemplis fœcunda Thybris ab arcto
V exit Lingonico sudatas uomere messes?
I lla seges non auxilium modo præbuit urbi:
S ed fuit indicio, quantum tibi Roma liceret:
A mmonuit dominæ gentes: instar'q; trophæi
R ettulit ignotum gelidis uectigal ab oris.
H oc quoq; maiestas augescit plena Quirini:

Rectores

R ectores Libyci populo quod iudice pallent:
E t post emeritas moderator quisq; secures
D iscrimen letale subit: quàm pœnus arator
I ntulerit: madidus quantum transmiserit auster:
A rdua qui late terris responsa dedere:
H inc trepidant humiles. tremuit quos Africa nuper,
C ernunt rostra reos. cani uirtutibus æui
M ateriam pandit Stilico: populumq; uetusti
C ulminis immemorem, dominandi rursus inusum
E xcitat: ut magnos calcet metuendus honores.
P endat iustitia crimen. pietate remittat
E rrorem: purosq; probet: damnetq; nocentes:
E t patrias iterum clemens exerceat artes.
F allitur egregio quisquis sub principe, credit
S eruitium: nunquam libertas gratior extat,
Q uàm sub rege pio. quos præficiat ipse regendis
R ebus: ad arbitrium plebis, patrumq; reducit:
C oncœditq; libens, meritis seu præmia poscant:
S eu punire uelint. posito iam purpura fastu
D e se iudicium non indignatur haberi.
S ic docuit regnare socer: sic casta iuuentæ
F rena dedit. teneros his moribus imbuit annos.
V erior Augusti genitor, fiducia belli,
P acis consilium. per quem squalore remoto
P ristina Romuleis infloruit artibus ætas:
P er quem fracta diu, translataq; penè potestas
N on oblita sui, seruilibus exulat aruis.
I n proprium seducta larem, uictricia reddit
F ata solo: fruiturq; iterum quibus hæserat olim
A uspicijs: capitiq; errantia membra reponit.

Proxime dijs consul, tantæ qui prospicis urbi,
Qua nihil in terris complectitur altius æther.
Cuius nec spacium uisus, nec corda decorem
Nec laudem uox ulla capit: quæ luce metalli
Aemula uicinis fastigia conserit astris.
Quæ septem scopulis Zonas imitatur Olympi
Armorum, legumq; parens. quæ fundit in omnes
Imperium: primiq; dedit cunabula iuris.
Hæc est exiguis, quæ finibus orta, tetendit
In geminos axes, paruaq; a sede profecta
Dispersit cum sole manus. hæc obuia fatis
Innumeras uno gereret cum tempore pugnas:
Hispanas caperet: Siculas submitteret urbes:
Et Gallum terris prosterneret, æquore Poenum:
Nunq̃ succubuit damnis: & territa nullo
Vulnere, post Cannas maior Trebiamq; fremebat.
Et cum iam premerent flammæ, murumq; feriret
Hostis: in extremos aciem mittebat Iberos.
Hec stetit oceano: remisq; ingressa profundum
Vincendos alio quæsiuit in orbe Britanos.
Hæc est in gremium uictos quæ sola recepit:
Humanumq; genus communi nomine fouit
Matris, non dominæ ritu: ciuesq; uocauit
Quos domuit: nexuq; pio longinqua reuinxit.
Huius pacificis debemus moribus omnes:
Quod ueluti patrijs regionibus utitur hospes:
Quod sedem mutare licet: quod cernere Thulen:
Rursus & horrendos quondam penetrare recessus:
Quod bibimus passim Rhodanum: potamus Orontẽ:
Quod cuncti gens una sumus. nec terminus unq̃
Romanæ

Romanæ ditionis erit. nam cætera regna
Luxuries uitijs, odijsq; superbia uertit.
Sic male sublimes fregit Spartanus Athenas:
Atq; idem Thebis cecidit. sic Medus ademit
Assyrio: Medóq; tulit moderamina Perses.
Subiecit Persen Macedo, cessurus & ipse
Romanis. hæc augurijs firmata sibyllæ.
Hæc sacris animata Numæ est. hinc fulmina uibrat
Iuppiter. hanc tota Tritonia gorgone uelat.
Arcanas huc Vesta faces. huc orgia secum
Transtulit & phrygios genitrix turrita leones.
Huc depulsurus morbos Epidaurius hospes
Reptauit placido tractu: uectúmq; per undas
Insula pæonium texit Tyberina draconem.
Hanc tu cum superis Stilico præclare tueris.
Protegis hanc clypeo patriam regúmq;, ducúmq;,
Præcipuéq; tuam. dedit hæc exordia lucis
Eucherio, puerúmq; ferens hic regia mater
Augusto monstrauit auo. lætatus at ille
Sustulit in Tyria reptantem ueste nepotem:
Romáq; uenturi gaudebat præscia fati:
Quod te iam tanto meruisset pignore ciuem.
Nec tamen ingratum, nec qui bene facta referre
Nesciat: hunc credas populum. si uoluere priscos
Annales libeat: quoties hic prælia sumpsit
Pro socijs. quoties dono concessit amicis
Regibus, Ausonio quæsitas sanguine terras.
Publica sed nunq̃ tanto se gratia fudit
Assensu: (quis enim princeps hæc omnibus egit
Obsequijs?) sese dominum, patrémq; uocari.

Quod tibi continuis resonat conuexa diebus.
Macte nouis consul titulus. Mauortia plebes
Te dominum Bruto non indignante fatetur.
Et quod adhuc nullo potuit terrore coacta
Libertas Romana pati: Stiliconis amori
Detulit. exultant auidi quocunq; decorus
Conspiciare loco: nomenq; ad sydera tollunt.
Nec uagi dilecto saciantur lumina uultu:
Seu circum trabeis fulgentibus aureus intres:
Seu celebres ludos: solio seu fultus eburno
Cingas iure forum: denso seu turbine uulgi
Circunfusa tuae conscendant rostra secures.
Quae uero procerum uoces? quam certa fuere
Gaudia? cum totis exurgens ardua pennis
Ipsa duci sacras Victoria panderet aedes?
Et palma uiridi gaudens, & amicta trophaeis.
Custos imperij uirgo, quae sola mederis
Vulneribus: nullumq; doces sentire laborem.
Seu tibi dictaeae placuerunt astra coronae:
Seu magis aestiuo sedes uicina leoni:
Seu sceptrum sublime Iouis, seu Palladis ambis
Aegida: seu fessi mulces suspiria Martis:
Adsis perpetuum latio: uotisq; senatus
Annue diua tui. Stilico tua saepius ornet
Limina: teq; simul rediens in castra reducat.
Hunc bellis comitare fauens. hunc redde togatum
Consilijs. semper placidis te moribus egit:
Seruauitq; piam uictis: nec polluit unquam
Laurum saeuitia: ciuem nec fronte superba
Despicit: aut trepidam uexat legionibus urbem.

Sed uerus patriæ consul cessantibus armis
Contentus lictore uenit: nec inutile quærit
Ferri præsidium: solo munitus amore,
Magnarum nec parcus opum, geminare profundas
Distulit impensas: & post miracula castris
Edita, uel genero Romæ maiora reseruat.
Auratos Rhodijs imbres, nascente Minerua
Indulsisse Iouem perhibent: Bacchoq; paternum
Iam pulsante femur, mutatus palluit Hermus
In precium, uotiq; famem passurus auari.
Ditabat rutilo quicquid Mida tangeret auro.
Fabula seu uerum canitur. tua copia uincit
Fontem Hermi, tactumq; Midæ, pluuiasq; Tonantis.
Obscurat ueteres: obscurabitq; futuros
Pardonis armisq; manus si solueret ignis
Quas dedit immanes uili pro pondere massas:
Argenti potuere lacus, & flumina fundi.
Nec tibi, quæ pariter syluis dominaris, & astris
Exiguam Stilico mouit Latonia curam.
Tu quoq; nobilibus spectacula nostra laboras
Illustrare feris: summoq; in uertice rupis
Alpinæ socias arcu cessante pudicas,
Et pharetratarum comitum inuiolabile cogis
Concilium. ueniunt humeros, & brachia nudæ,
Armatæq; manus iaculis, & terga sagittis:
Incomptæ, pulchræq; tamen. sudoribus ora
Puluerulenta horrent. sexum nec cruda fatetur
Virginitas: sine lege comæ, duo cingula uestem
Crure tenus pendere uetant. præcedit amicas
Flaua Leontodame: sequitur nutrita Licæo

N ebrophone: telisq; domat quæ Mænala Therō,
I gnea Cretæa properat Britomartis ab Ida:
E t cursu Zephyris nunq̄ cessura Licaste.
I ungunt se geminæ metuenda feris Erymanthe:
E t soror optatum numen uenantibus Opis,
P rogenies Scythiæ, diuas. nemorumq; potentes
F ert Hyperboreis Delos prælata pruinis.
H æ septem uenere duces. exercitus alter
N ympharum incedunt, acies formosa Dianæ.
C entum Taygeti, centum de uertice Cynthi,
E t totidem casto genuit quas flumine Ladon.
Q uas ubi collectas uidit: sic Delia cœpit.
O' sociæ, mecum thalami quæ iura perosæ
V irgineo gelidos percurritis agmine montes:
C ernitis ut Latio Superi communibus ornent
H unc annum studijs. quantos Neptunus equorum
D onet ab orbe greges, laudi quod nulla canendæ
F ratris plectra uacent: nostram quoq; sentiat idem,
Q uam meritis debemus opem. non spicula poscit
I ste labor: maneant clausis nunc sicca pharetris:
O mnis & a' solitis noster uenatibus arcus
T emperet: in solam cruor hic seruetur harenam.
R etibus, & claustris dilata morte tenendæ,
D ucendæq; feræ. cupidas arcete sagittas.
C onsulis in plausum casuris parcite monstris.
A celeret diuisa manus. decursus anhelas
T enditur ad syrtes, mecum dictæa Lycaste
E t comes Opis eat. steriles iuuat ire per æstus.
N anq; feras alijs tellus Maurusia donum
P ræbuit: huic soli debet ceu uicta tributum.

Dum nos horibiles Libyæ scrutamur alumnos:
Europæ uos interea percurrite saltus,
Et scopulos. posita ludat formidine pastor:
Securisq; canat Stiliconem fistula syluis.
Parent numinibus montes, ut legibus urbes.
Dixit: & extemplo frondosa fertur ab alpe
Trans pelagus. cerui currum subiere iugales:
Quos decus esse deæ primi sub lumine cœli
Roscida fœcundis concæpit Luna cauernis.
Par nitor intactis niuibus, frons discolor auro
Germinat: & spacio summas æquantia fagos,
Cornua ramoso surgunt procera metallo.
Opis frena tenet. fert retia rara Lycaste:
Auratasq; plagas: immortalesq; molossi,
Latrantes medijs circum iuga nubibus ibant.
Quinq; aliæ paribus (Phœbe sic iusserat) armus,
Diuersa regione ruunt: ducitq; cohortem
Quæq; suam. uariæ formis, & gente sequuntur,
Ingenioq; canes. ille grauioribus aptæ
Morsibus: hæ pedibus celeres: hæ nare sagaces:
Hirsutæq; fremunt Cressæ: tenuesq; Lacænæ:
Magnaq; taurorum fracturæ colla Britannæ.
Delmatiæ lucos, abruptaq; brachia Pindi,
Sparsa comam Britomartis agit. tu Gallica cingis
Lustra Leontodame: Germanorumq; paludes
Eruis: & siquis defensus arundine Rheni
Vastus aper nimio dentes curuauerat æuo.
Nubiferas alpes, apeninig; recessus,
Garganiq; niues Erynarce prompta fatigat.
Speluncas canibus Thero rimatur Iberas:

Informesq; cauis ursos detrudit ab antris.
Quorum sæpe Tagus manantes sanguine rictus
Non satiauit aquis: & quos iam frigore segnes
Pyrenæa tegit latebrosis frondibus ilex.
Cirnæis, siculisq; iugis uenata uirago
Nebrophone ceruos: aliasq; in uincula cogit
Non sæuas pecudes, sed luxuriantis harenæ
Delicias, pompam nemorum. quodcunq; tremendum
Dentibus, aut insigne iubis, aut nobile cornu,
Aut rigidum setis capitur, decus omne, timorq;
Siluarum. non cauta latent: non mole resistunt
Fortia: non uolucri fugiunt pernicia cursu.
Hæc laqueis innexa gemunt. hæc clausa feruntur
Ilignis domibus. fabri nec tigna polire
Sufficiunt. rudibus fagis texuntur & ornis
Frondentes caueæ. ratibus pars ibat honustis
Per freta, uel fluuios. exanguis dextera torpet
Remigis: & propriam metuebat nauita mercem.
Per terram pars ducta rotis: longoq; morantur
Ordine plaustra uias, montanis plena triumphis:
Et fera sollicitis uehitur captiua iuuencis:
Expleuit quibus ante famem: quotiesq; reflexi
Conspexere boues, pauidi temone recedunt.
Iamq; pererratis Libyæ flagrantibus oris,
Legerat eximios Phœbi germana leones:
Hesperidas qui sæpe fugant: uentoq; citatis
Terrificant Atlanta iubis: armentaq; longe
Vastant Aethiopum: quorumq; impune fragosa
Murmura pastores nunquam excæpere per aures.
Non illos tedæ ardentes, non strata superne

Lapsuro uirgulta solo, non uocibus hœdi
Pendentis simulata fames, non fossa fefellit.
Vltro se uoluere capi, gaudentq; uideri
Tantæ præda Deæ. respirant pascua tandem.
Agricolæ reserant iam tuta mapalia Mauri.
Tum uirides barros: & cætera colligit austri
Prodigia: immanesq; simul Latonia dentes.
Qui secti in tabulas ferro, auroq; micantes
Inscripti rutilum cœlato consule nomen,
Per proceres, et uulgus eant. stupor omnibus Indis
Plurimus. ereptis elephas inglorius errat
Dentibus. insedit nigra ceruice gementum,
Et fixum Dea quassat ebur: penitusq; cruentis
Stirpibus auulsis patulos exarmat hiatus.
Ipsos quin etiam nobis miracula uellet
Ducere: sed pigra cunctari mole ueretur,
Tyrrhenas fœtus Libycos amplexa per undas.
Classica turba sonat: caudamq; a puppe retorquēs
In proram iacet usq; leo. uix subleuat unum
Tarda ratis. fremitus stagnis auditur in imis.
Cunctaq; prosiliunt Cæte: terrenaq; Nereus
Confert monstra suis: sed non æquare fatetur.
Aequora sic uictor quoties per rubra Lyæus
Nauigat: intorquet clauum Silenus: & acres
Assudant tonsis satyri: taurinaq; pulsu
Baccharum bromios inuitant tympana remos.
Transtra ligant hederæ. malum circunflua uestit
Pampinus. antemnis illabitur ebria serpens:
Perq; mero madidos currunt, soluuntq; rudentes
Linces: & insolitæ mirantur carbasa tygres.

CLAV. CLAVDIANI PRAEFATIO DE BELLO GETICO, IDEST DE VICTORIA STILICONIS CONTRA ALARICVM.

Post resides annos longo uelut excita somno,
Romanis fruitur nostra thalia choris.
Optatos renouant eadem mihi culmina cœtus:
Personat & noto pythia uate domus.
Consulis hic fasces cecini Libyamq; receptam:
Hic mihi prostratis bella canenda Getis.
Sed prior effigiem tribuit successus amœnam.
Oraq; patricius nostra dicauit honos.
Annuit hic princeps titulum poscente senatu.
Respice iudicium quàm graue musa subis,
Ingenio minuit merces properata fauorem.
Carminibus ueniam præmia tanta negant.
Et magis intento studium Censore laborat:
Quod legimur medio: conspicimurq; foro.
Materies tamen ipsa iuuat: solitumq; timorem
Dicturo magna sedula parte leuat.
Nam mihi conciliat gratas impensius aures,
Vel meritum libri, uel Stiliconis amor.

CLAV. CLAVDIANI DE BELLO GETICO LIBER QVARTVS.

i Ntacti cum claustra freti coeuntibus æquor
Armatum scopulis audax irrumperet Argo,
Oetæ: cholcosq; petens propiore piclo
Omnibus attonitis solus post numina typhis
Incolumen tenui damno seruasse carinam
Fertur: & ancipitem montis uitasse ruinam.
Deceptoq; uagæ concursa rupis in altum
Victricem duxisse ratem. stupuere superbæ
Arte uiri domitæ Symplegades: & noua passæ
Iura soli, faciles cunctis iam puppibus hærent.
Vt uinci didicere semel. Quod si arduat typhin
Nauis ob innocuæ meritum sic gloria uexit:
Quæ tibi pro tanti pulso discrimine regni
Sufficient laudes Stilico? licet omnia uates
In maius celebrata ferant: ipsamq; secandis
Argois trabibus iactent sudasse Mineruam:
Nec nemoris tantum uinxisse carentia sensu
Robora: sed cæso monitu Iouis augure luco:
Arbore præsaga tabulas animasse loquaces.
Plurima, sed quamuis uarijs miracula monstris
Ingeminent teneras uincturi carmine mentes,
Harpyiasq; truces, in sopitisq; refusum
Tractibus aurati custodem uelleris anguem:

Et iuga taurorum rapidis ambusta fauillis:
Et uirides galeis sulcos: fœtasq; nouales
Martis: & in segetem crescentis semina belli:
Nil ueris æquale dabunt. prohibere rapaces
Scilicet Harpyias: unaq; excludere mensa
Nobilior titulus, quàm tot potuisse paratas
In Latij prædam Geticas auertere fauces.
An ego terrigenas potius mirabor in ipsis
Procubuisse satis? uitæ quibus attulit idem
Principium, finemq; dies. quàm cæsa Getarum
Agmina? quos tantis aluit bellona trophæis?
Totaq; sub galeis Mauortia canuit ætas?
Per te nanq; unum medijs exuta tenebris
Imperio sua forma redit: claustrisq; solute
Tristibus exangues audent procedere leges.
Iamq; potestates priscus discriminat ordo
Iustitiæ: quas ante pares effecerat una
Nube timor: tua nos urgenti dextera leto
Eripuit: tectisq; suis redduntur, & agris
Damnati fato populi, uirtute renati.
Iam non in pecorum morem formidine clausi.
Prospicimus sæuos campis ardentibus ignes.
Alta nec incertis metimur flumina uotis,
Excidio latura moram. non poscimus amnes
Vndosam seruare fidem. nubesq; fugaces:
Aut coniuratum querimur splendere serenum.
Ipsa quoq; interius furijs exercita plebis
Securas iam Roma leuat, tranquillior arces.
Surge precor ueneranda parens: & certa secundis
Fide deis: humilemq; metum depone senectæ,

V rbs æquæua polo. tum demum ferrea sumet
I us in te Lachesis: cum sic mutauerit axem
F œderibus natura nouis. ut flumine uerso
I rriget Aegyptum Tanais: Mœotida Nilus:
E urus ab occasu, Zephyrus se promat ab Indis,
C aucaseis'q; iugis, calido nigrantibus austro.
G etulas aquilo glaciae constringat arenas.
F atales hucusq; manus, crebris'q; notatæ
P rodigijs abiere minæ. nec sydera pacem
S emper habent: ipsum'q; Iouem turbante Typhœo
S i fas est, timuisse ferunt. cum bracchia centum
M ontibus armaret totidem: spiram'q; retorquens
L amberet attonitas erectis anguibus arctos.
Q uid mirum si regna labor mortalia uexat?
C um gemini fratres, genuit quos asper Alœus
M artem subdiderint uinclis: & in astra negatas
T entarint munire uias: steterit'q; reuulsis
P enè tribus scopulis cœlesti machina bello.
S ed caret euentu nimius furor. improba nunquam
S pes lætata diu. nec peruenere iuuentæ
R obur Aloidæ, dum uellere Pelion, Othyn
N itutur: occubuit Phœbo: moriens'q; Ephialtes
I n latus obliquam proiecit languidus ossam.
A spice q̃ rarum referens inglorius agmen.
A spice Roma tuum iam uertice celsior hostem
I talia detrusus eat: quantum'q; priori
D issimilis. qui cuncta sibi cessura ruenti
P ollicitus patrij numen iurauerat Istri,
N on nisi calcatis loricam ponere rostris.
O' rerum, fati'q; uices. qui fœda parabat

Romanas ad stupra nurus: sua pignora uidit
Coniugibus permista trahi: qui mente profunda,
Hauserat urbis opes: ultro uictoribus ipse
Præda fuit. nostri quondam qui militis auro
Congressus tentare fidem. desertus ab omni
Gente sua, manibusq; redit truncatus, & armis.
Hoc quoq; quod ueniam leti ualuere mereri
Si positis pendas odijs. ignoscere pulchrum
Iam misero, pœnæq; genus uidisse precantem.
Quæ uindicta prior? quàm cum formido superbos
Flectit? & assuetum spolijs affligit egestas?
Sed magis ex alijs fluxit clementia causis:
Consulitur dum Roma tibi. tua cura coëgit
Inclusis aperire fugam: ne peior in arcto
Sæuiret rabies uenturæ conscia mortis.
Nec tanti nomen, stirpemq; abolere Getarum,
Vt propius peterere fuit. procul arceat altus
Iuppiter, ut delubra Numæ, sedemq; Quirini
Barbaries oculis saltem temerare profanis
Possit: & arcanum tanti deprehendere regni.
Quãquam si ueterum certamina rite recordor:
Tunc etiam pulchra cum libertate uigerent:
Et proprio late florerent milite patres:
Semper ab his famæ petiere insignia bellis:
Quæ diuersa procul tuto trans æquora uires
Exercere dabant. currus, regumq; cathenæ
Inter abundantis fati ludibria ductæ.
At uero Italiam quoties circunstetit atrox
Tempestas: ipsumq; caput læsura pependit:
Non illis uani ratio uentosa fauoris,

Sed

Sed grauiter spectata salus: doctorq; placebat,
Non qui præcipiti traheret simul omnia casu:
Sed qui maturo uel læta uel aspera rerum
Consilio momenta regens, nec tristibus impar,
Nec pro successu tumidus: spaciumq; morandi,
Vincendiq; modum mutatis nosset habenis.
Cautius ingentes morbos, & proxima cordi
Vlcera, Pœoniæ tractat solertia curæ:
Parcendoq; secat: ferro ne largius acto
Irreuocandus eat sectis uictalibus error.
Sublimi certe Curium canit ore uetustas:
Aeaciden italo pepulit qui littore Pyrrhum.
Nec magis insignis Marij, Pauliq; triumphus:
Qui captos niueis reges egere quadrigis.
Plus fuga laudatur Pyrrhi, quam uincla Iugurthæ.
Et quamuis gemina fessum iam clade fugarit:
Post Decij lituos, & nulli peruia culpæ
Pectora Fabricij, donis inuicta, uel armis.
Plena datur Curio pulsi uictoria pyrrhi.
Quanto maius opus solo Stilicone peractum
Cernimus? hic ualidam gentem, quam dura niuosis
Educat ursa plagis. non Chaonas, atq; Molossos,
Quos Epeirus alit: nec Dodonæa subegit
Agmina, fatidicam frustra iactantia quercum.
Primus fulmineum lento luctamine pœnum
Compressit Fabius: campo post ausus aperto
Marcellus uinci docuit: sed tertia uirtus
Scipiadæ Latijs tandem deterruit oris.
Vnus in hoc Stilico diuersis artibus hoste
Tres potuit complere duces: fregitq; furentem

C unctando: uicitq; manu: uictumq; relegat.
A tq; hæc tanta breui miscentem incendia Pyrrhum
S ustinuit toto mœrens Oenotria lustro:
E t prope ter senas Itali per graminis herbas
M assilus Pœno sonipes uastante cucurrit:
A nnibalemq; senem uix ad sua reppulit arua.
V index sera patrum post bellum nata iuuentus.
H ic celer efficit bruma ne longior una
E sset hyems rerum: primis sed messibus æstas
T emperiem cœlo pariter belloq; referret.
S ed quid ego Annibalem circa, Pyrrhumq; tot annis
C ertatum memorem? uilis cũ Sparthacus omne
P er latus Italiæ ferro bacchatus, & igni,
C onsulibusq; palàm toties congressus inertes
E xuerit castris dominos: & strage pudenda
F uderit imbelles aquilas seruilibus armis.
N os terrorum expers, & luxu mollior ætas
D eficimus queruli: si bos adductus aratro:
S i libata seges. non hanc ergastula nobis
I mmisere manum: nec coniurantis arenæ
T urba fuit. qualem Stilico deiecerit hostem
T hraces, & Hæmonij poterunt Mœsiq; fateri.
F rigida terdecies nudatum frondibus Hæmum
T endit hyems uestire gelu: totiesq; solutis
V er niuibus, uiridem monti reparauit amictum.
E x quo iam patrios gens hæc oblita Triones,
A tq; Istrum transuecta semel, uestigia fixit
T hreicio funesta solo. seu fata uocabant:
S eu grauis ira deum seriem meditata ruinis,
E xilio quocunq; uagos impegit Erinnys.

Grandinis,

Grandinis, aut morbi ritu per deuia rerum
Praecipites per claustra ruunt. nec contigit ullis
Amnibus, aut scopulis proprias defendere terras.
Nil Rhodope, nil uastus Athos, nil profuit Hebrus
Othrisijs. facili contemptum strimona saltu,
Et frustra rapidum damnant Aligmona Bessi.
Nubibus intactum Macedo miratur Olympum
More pererratum campi. gemit irrita Tempe
Thessalus: & domitis irrisam cotibus Oeten
Sperchiusq;, & uirginibus dilectus Enypheus,
Barbaricas lauere comas. non obice Pindi
Seruati Driopes: nec nubifer Actia texit
Littora Leucates. ipsae quae durius olim
Restiterant Medis, primo certamine ruptae
Termopylae. uallata maris Scyronia rupis,
Et duo continuo connectens aequora muro
Isthmos, & angusti patuerunt claustra Lycaei.
Nec tibi Parrhasios licuit munire colonos
Frondosis Erymanthe iugis: equitataq; summi
Culmina Taygeti trepidae uidistis Amyclae.
Tandem suppliciüm cunctis pro montibus alpes
Exegere Getis. tot tandem flumina uictor
Vindicat Eridanus. docuit nunc exitus alte
Fatorum secreta tegi. Quisq̃ ne reclusis
Alpibus ulterius Latij fore credidit umbram.
Non'ne uelut capta rumor miserabilis urbe
Trans freta, trans Gallos Pyreneumq; cucurrit?
Famaq; nigrantes succincta pauoribus alas,
Secum cuncta trahens a gadibus usq; Britannum
Terruit oceanum, & nostro procul axe remotam

Insolito belli treme fecit murmure Thulen.
Mandemus'ne notis flabris, quoscunq; timores
Pertulimus? festæ doleant ne tristibus aures.
An potius meminisse iuuat? semperq; uicissim
Gaudia præmissi cumulant inopina dolores.
Vtq; sub occidua iactatis pleiade nautis,
Commendat placidum maris inclementia portum:
Sic mihi tunc maior Stilico, cum læta periclis
Metior: atq; illi redeunt in corda tumultus.
Non'ne uidebantur quãuis adamante rigentes
Turribus inualidis fragiles procumbere muri?
Ferrataq; Getis ultro se pandere portæ?
Nec uallum densæq; sudes arcere uolantes
Cornipedum saltus. iam, iam conscendere puppes.
Sardinios habitare sinus: & inhospita Cypris
Saxa parant: uitamq; freto spumante tueri.
Ipsa etiam diffusa breui Trinacria ponto.
(Si rerum natura sinat) discedere longe
Optat: & Ionium refugo laxare Peloro:
Fultaq; despiciens auro laquearia diues
Tutior Aeolijs mallet uixisse cauernis:
Iamq; oneri creduntur opes: tandemq; libido
Hæsit auaritiæ grauioribus obruta curis.
Vtq; est, ingenioq; loquax, & plurima fingi
Permittens, crediq; timor: tunc somnia uulgo
Narrari: tunc monstra Deûm, monitusq; sinistri:
Quid meditentur aues: quid cum mortalibus æther
Fulmineo uelit igne loqui: quid carmine poscat
Fatidico custos Romani carbasus æui.
Territat assiduus lunæ labor: atraq; Phœbe

Noctibus

N octibus Aerisonas crebris ululata per urbes.
N ec credunt uetito fraudatam sole sororem
T elluris subeunte globo: sed castra secutas
B arbara Thessalidas, patrijs lunare uenenis
I ncestare iubar. tunc anni signa prioris,
E tsi quod fortasse quies neglexerat omen:
A ddit cura Iouis, lapidosos grandinis ictus:
M olitasq; examen apes: passimq; crematas
P er bacchata domos nullis incendia causis:
E t nunq̃ cœlo spectatum impune cometen.
Q ui primum roseo Phœbi prolatus ab ortu:
Q ua micat astrigera senior cum coniuge Cepheus.
I nde Lycaonia paulatim expulsus ab arcto
C rine uago Getica fœdauit sydera plaustri:
D onec in exiguum moriens uanesceret ignem.
S ed grauius mentes cæsorum ostensa luporum
H orrificant. duo quippe lupi sub principis ora,
D um campis exercet equos: uiolenter adorti
A gmen, & excepti telis, immane relatu
P rodigium: miramq; notam duxere futuri.
N am simul humano geminas de corpore palmas
V traq; perfossis emisit bellua costis:
I llo læua tremens, hoc dextera uentre latebant
I ntentis ambæ digitis: & sanguine uiuo
S crutari si uera uelis: fera nuncia Martis
O re sub Augusti casurum prodidit hostem.
V tq; manus utero uirides patuere retecto:
R omula post ruptas uirtus sic emicat alpes.
S ed malus interpres rerum metus omne trahebat
A ugurium peiore uia: truncataq; membra

Nutricemq; lupam Romæ, regnoq; minari.
Tunc reputant annos, interceptoq; uolatu
Vulturis incidunt properatis sæcula metis.
Solus erat Stilico: qui desperantibus augur
Sponderet meliora manu: dubiæq; salutis
Dux idem, uatesq; fuit. durate parumper
Inquit: & excussis muliebribus ore querelis
Fatorum tolleremus onus. nil nautica prosunt
Turbatæ lamenta rati: nec segnibus undæ
Planctibus: aut uanis mitescunt flamina uotis.
Nunc instare manu: toto nunc robore niti
Communi pro luce decet. succurrere uelis:
Exhaurire fretum: uarios aptare rudentes
Omnibus, & docti iussis parere magistri.
Non si perfidia nacti penetrabile tempus
Irrupere Getæ: nostras dum Rhetia uires
Occupat: atq; alio desudant Marte cohortes:
Idcirco spes omnis abit. mirabile posset
Esse mihi: si fraude noua, uel calle reperto
Barbarus ignotas irrumperet inscius alpes.
Nunc uero geminis clades repetita tyrannis
Famosum uulgauit iter. nec nota fefellit
Semita præstructum bellis ciuilibus hostem.
Per solitas uenere uias: aditusq; secandos
Barbarico Romana dedit discordia bello.
Sed nec præteritis hæc res incognita sæclis:
Sæpe lacessitam, sed non impune fatemur
Ausoniam, hæc Senonum restrinxit sanguine flãmas:
Hæc & Theutonico quondam patefacta furori,
Colla cathenati uidit squalentia Cymbri,

V ile decus: quod non erexit præuius horror.
I ngentes geminant diſcrimina magna triũphos.
Q uid turpes iam mente fugas? quid Gallica rura
R eſpicitis? Latióq; libet poſt terga relicto
L onginquum profugis Ararim præcingere caſtris.
S cilicet arctois conceſſa gentibus urbe
C onſidet regnum Rhodano, captiq; ſuperſtes
T runcus erit. ueſtros ſtimulant ſi pignora ſenſus:
M e quoq; non impar naturæ cura remordet:
N ec ferro ſic corda rigent: ut noſſe recuſam
Q uàm ſanctum ſoceri nomen: q̃ dulce mariti:
Q uantus prolis amor. ſed nunquam oblita decoris
O bſcœnam latebram pietas ignaua requiret.
N ec uobis fortis monitor, mihi cautior uni.
H ic coniunx, hic progenies, hic carior omni
L uce gener. pars nulla mei ſubducta procellæ,
A ccipe tu noſtræ tellus Oenotria mentis
P ignora, communes tecum ſubeuntia caſus.
E xiguamq́; moram muris impende tuendis:
D um redeo lectum referens in claſſica robur.
H is dictis pauidi firmauit inertia uulgi
P ectora: migrantisq́; fugam compeſcuit aulæ:
A uſáq; tunc primis tenebris emergere pulſis
H eſperia. ut ſecum iunxiſſe pericula uidit
A uguſtum: tantóq; ſui ſtetit obſide fati.
P rotinus umbroſa ueſtit qua littus oliua
L arius: & dulci mentitur Nerea fluctu:
P arua puppe lacum præteruolat ocyus: inde
S candit inacceſſos brumali ſydere montes.
N il hyemis, cœli'ue memor. ſic ille relinquens

Ieiunos antro catulos immanior exit
Hyberna sub nocte leo: tacitusq́; per altas
Incedit furiale niues. stant colla pruinis
Asperas flauentes astringit stiria setas.
Nec meminit leti: nimbóue, aut frigora curat:
Dum natis alimenta paret. sublimis in arcton
Prominet Hercaniæ confinis Rhetia syluæ:
Quæ se Danubij iactat Rheniq́; parentem:
Vtraq; Romuleo prætendens flumina regno.
Primo fonte breues: alto mox gurgite regnant:
Et fluuios cogunt unda coeunte minores,
In nomen transire suum. te Cymbrica Tethys
Diuisum bifido consumit Rhene meatu.
Thracia quinq; uadis Istrum uorat Amphytrite.
Ambo habiles remis: ambo glacilia secti
Terga rotis: ambo Boreæ, Martiq́; sodales.
Sed latus Hesperiæ, quo Rhetia iungitur oræ:
Præruptis ferit astra iugis: panditq́; tremendam
Vix æstate uiam. multi ceu Gorgone uisa
Obriguere gelu. multos hausere profundæ
Vasta mole niues: cumq́; ipsis sæpe iuuencis
Naufraga candenti merguntur plaustra baratro.
Interdum subitam glacie labente ruinam
Mons dedit: & tepidis fundamina subruit astris,
Pendenti malefida solo. per talia tendit
Frigoribus medijs Stilico loca. nulla Lyæi
Pocula: rara Ceres: raptos contentus in armis
Delibasse cibos: madidoq́; oneratus amictu
Algentem pulsabat equum: nec mollia fesso
Strata dedere torum: tenebris si cæca repressit

Nox iter: aut spelea subit metuenda ferarum:
Aut pastorali iacuit sub culmine fultus
Ceruicem clypeo. stat pallidus hospite magno
Pastor: & ignoto praeclarum nomine uultum
Rustica sordenti genitrix ostendit alumno.
Illa sub horrendis praedura cubilia syluis,
Illis sub niuibus somni, curaeq;, laborq;
Peruigil, hanc requiem terris, haec ocia rebus
Insperata dabant. illae tibi Roma salutem
Alpinae peperere casae. iam foedera gentes,
Exuerant: Latiiq; audita clade feroces
Vindelicos saltus, & Norica rura tenebant.
Ac ueluti famuli, mendax quos mortis Herilis
Nuncius, in luxum falso rumore resoluit:
Dum marcent epulis: atq; inter uina, chorosq;
Persultat uacuis effrena licentia tectis.
Si reducem dominum sors improuisa reuinxit:
Haerent attoniti: libertatemq; perosus
Conscia seruilis praecordia concutit horror.
Sic ducis aspectu cuncti stupuere rebelles:
Inq; uno princeps Latiumq;, & tota refulsit
Roma uiro. frons laeta parum, non tristior aequo,
Non deiecta malis, iusta sed nobilis ira.
Qualis in Herculeo quoties infanda iubebat
Euristeus fuit ore dolor. uel qualis in atram
Solicitus nubem moesto Ioue cogitur aether.
Tanta ne uos inquit Getici fiducia belli
Erigit? hinc animo frustra timuistis inani?
Non ita Romanum fati uiolentia nomen
Opprimit: ut uestros nequeant punire tumultus

P arte sui. neu uos longe sermone petito
D emorer: exemplum ueteris cognoscite facti.
C um ferus Ausonias perfringeret Annibal arces:
E t Trebiam sæuo geminassent funere Cannæ:
N equicquam Aemathiũ pepulit spes uana Philippũ:
V t uelut afflictos ferro tentaret inerti.
R omanos commouit atrox iniuria patres:
V rgerent maiora licet: grauiterq́; tulere
V rbibus inter se claris de culmine rerum
C ongressis: aliquid gentes audere minores.
N ec pœnam differre placet. sed bella gerenti
P unica Leuino, regis quoq; prælia mandant.
P aruit imperijs consul: fususq́; Philippus,
V ilia dum grauibus populis interserit arma,
P rætereunte manu: didicit non esse potentum
T entandas, medijs quamuis in luctibus, iras.
H oc monitu pariter nascentia bella repressit:
E t bello quæsiuit opes: legitq́; precantes
A uxilio: mensus numerum qui congruus esset:
N ec grauis Italiæ, formidandus'ue regenti.
N ec minus accepto nostræ rumore cohortes,
(S ic ducis urget amor) properantibus undiq; signis
S ingultus uarios, lachrymosáq; gaudia miscent.
C onueniunt: uisóq; animi Stilicone recepti
S ic armenta boum, uastis quæ turbida syluis
S pargit hyems: cantus, & sibila nota magistri
C ertatim repetunt, uel notæ pascua uallis:
I nq; uicem se uoce regunt: gaudentq́; fideles
R eddere mugitus: & qua sonus attigit aurem,
R ara per obscuras apparent cornua frondes.

Accurrit uicina manus: quam Rhetia nuper
Vindelicis auctam spolijs defensa probauit.
Venit & extremis legio prætenta Britanis:
Quæ Scoto dat frena truci: ferroq; notatas
Perlegit exanimes Picto moriente figuras.
Agmina quinetiam flauis obiecta Sicambris,
Quæq; domant Citos, immansuetosq; Cheruscos.
Huc omnes uertere minas: tutumq; remotis
Excubijs Rhenum solo terrore relinquunt.
Vlla'ne posteritas credet? Germania quondam
Illa ferox, populis quæ uix instantibus olim.
Principibus tota poterit cum mole teneri.
Iam sese placidam præbet Stiliconis habenis.
Vt nec præsidijs nudato limite tentet
Expositum calcare solum: nec transeat amnem,
Incustoditam metuens attingere ripam.
Celsior ó cunctis, uniq; æquande Camillo.
Vestris nanq; armis Alarici fracta quieuit,
Ac Brenni rabies. confusis rebus uterq;
Diuinam tribuistis opem. sed tardior ille
Iam captæ uindex patriæ. tu sospitis ultor.
O' quantum mutata tuo fortuna regressu.
Vt sese pariter diffudit in omnia regni
Membra uigor: unusq; redit calor urbibus ægris.
Creditur Herculeis lucem renouasse lacertis
Fœmina, dilecti fatis impensa mariti:
Et iuuenem spretæ laniatum fraude nouercæ.
Non sine Circæis Latonia reddidit herbis:
Cretaq;, si uera narratur fabula, uidit
Minoum rupto puerum prodire sepulchro:

Quem senior uates auium clangore repertum
Gramine restituit. miræ nam munere sortis
Dulcia mella necem, uitam dedit horridus anguis.
At tuus aduentus non unum corpus ab umbris,
Sed tot communi populos sub morte iacentes,
Totaq; Tartareis e faucibus oppida traxit,
Ipso Roma die, nec adhuc ostenditur author.
Personuit uenisse ducem: lætisq; quirites
Vocibus, auspicium certi plausere triumphi,
Muniti Stilicone suo. quis gaudia ueri
Principis? amplexus alacris quis disserat aulæ?
Pulueris ambiguam nubem speculamur ab altis
Turribus: incerti socios apportet, an hostes
Ille globus. mentem suspensa silentia librant,
Donec puluereo sub turbine syderis instar
Emicuit Stiliconis apex: & cognita fulsit
Canicies. quuisa repens per mœnia clamor
Tollitur. ipse uenit. portas secura per omnes
Turba salutatis effunditur obuia signis.
Non iam delectus miseri, nec falce per agros
Deposita, iaculum uibrans ignobile messor.
Non tentat Clypeum proiectis sumere rastris
Bellona ridente Ceres: humilisq; nouorum
Seditio clamosa ducum: sed uera iuuentus:
Verus ductor adest: & uiuida Martis imago
Prospera. sed quantum nostræ spes addita menti:
Tantum exempta Getæ. qui uertice proximus astris
Post alpes iam cuncta sibi promittit apertas:
Nil superesse ratus: postq̃ tot flumina pulsis,
Cinctaq; fluminibus crebris, tot mœnia cernit,

Tot subito pedites, equitum tot conspicit alas
Seq; uelut clausum laqueis, sub pectore furtim
Aestuat: & nimium prono feruore petitæ,
Iam piget Italiæ speratæq; Roma teneri
Visa procul. magni subeunt iam tædia cœpti.
Occultat tamen ore metum: primosq; suorum
Consultare iubet bellis, annisq; uerendos.
Crinigeri sedere patres, pellita Getarum
Curia. quos plagis decorat numerosa cicatrix:
Et tremulos regit hasta gradus: & nititur altis
Pro baculo contis, non exarmata senectus.
Hic aliquis grauior natu, cui plurima dictis,
Consilijsq; fides, defixus lumina terræ,
Concutiensq; comam, capuloq; accliuis eburno,
Si numero non fallor ait, tricesima currit
Bruma ferè rapidum postq̃ trasnauimus Istrum:
Romanamq; manum tantis eludimus annis.
Sed nunq̃ Mauors adeo constrinxit in arctum
Res Alarice tuas, per tot certamina ducto
Crede seni: qui te tenero uicæ patris ab æuo
Gestatum parua solitus donare pharetra:
Atq; aptare breues humeris puerilibus arcus.
Sæpe quidem frustra monui seruator ut icti
Fœderis, Aemathia tutus tellure maneres.
Sed quoniam calidæ rapuit te flamma iuuentæ:
Nunc saltem (si cura tibi manet ulla tuorum)
His claustris euade precor: dumq; agmina longe,
Dum licet, Hesperijs præceps illabere terris.
Ne noua prædari cupiens, & parta reponas:
Pastoriq; lupus scelerum delicta priorum

Intra septa luas. Quid palmitis uber Hetrusci?
Quid mihi nescio quam proprio cum tybride Romã,
Semper in ore geris? referunt si uera parentes
Hanc urbem insano nullus qui Marte petiuit
Laetatus uiolasse redit. nec numina sedem
Destituunt. iactata procul, dicuntur in hostem
Fulmina: diuiniq; uolant pro mœnibus ignes.
Seu cœlum, seu Roma tonat. si temnis olympum:
A magno Stilicone caue: qui semper iniquos
Fortuna famulante premit. scis ipse perosus
Arcadiae quàm densa iugis cumulauerit ossa:
Sanguine quàm largo Graios calefecerit amnes:
Extinctusq; fores: ni te sub nomine legum
Proditio, regniq; fauor texisset Eoi.
Talia grandaeuum flammata fronte loquentem,
Obliquisq; tuens oculis non pertulit ultra:
Sed rupit rapidas accensa superbia uoces.
Si non mentis inops, fraudataq; sensibus aetas
Praeberet ueniam: nunq̃ haec opprobria linguae
Turpia Danubius me sospite ferret inultus.
An'ne tot Augustos Hebro qui teste fugaui:
Te patiar suadente fugam? cum cesserit omnis
Obsequijs natura meis? subsidere nostris
Sub pedibus montes: arescere uidimus amnes.
Non ita dij Getici faciant: manesq; parentum:
Vt mea conuerso relegam uestigia cursu.
Hanc ego uel regno uictor, uel morte tenebo,
Victus humum. per tot populos, urbesq; cucurri:
Fregi alpes: galeisq; Padum uictricibus ausi.
Quid restat nisi Roma mihi? gens robore nostra

Tunc

Tunc quoq; pollebat: nullis cum fideret armis.
At nunc Illyrici postq̃ mihi tradita iura:
Meq; suum fecere ducem: tot tela, tot enses,
Tot galeas multo Thracum sudore paraui:
Inq; meos usus uectigal uertere ferri:
Oppida legitimo iussu Romana coëgi.
Sic me fata fouent: ipsi quos omnibus annis
Vastabam: seruire dati. nocitura gementes
Arma dabant: flammisq; diu mollitus, & arte
In sua damna calybs, fabro lugente rubebat
Hortantes his adde deos. non somnia nobis
Nec uolucres, sed clara palàm uox reddita luco est.
Rumpe omnes Alarice moras. hoc impiger anno
Alpibus Italiæ ruptis penetrabis ad urbem.
Huc iter usq; datur. quis iam post talia segnis
Ambigat? aut cœlo dubitet parere uocanti?
Sic ait: hortaturq; suos: belloq;, uiæq;
Instruit. attollunt uanos oracula fastus.
O' semper tacitæ sortes ambage malignæ:
Euentuq; patens, & noxia uatibus ipsis
Veri sacra fides. Ligurum regione suprema
Peruenit ad fluuium miri cognominis urbem:
Atq; illic domitus, uix tandem interprete casu,
Agnouit dubijs illusa uocabula fatis.
Nec non & Stilico pugnam poscentia mouit
Pleno castra gradu: dictisq; instigat euntes.
Nunc, nunc o' socij temeratæ sumite tandem
Italiæ pœnas. obsessi principis armis
Excusate nefas: deploratumq; Timauo
Vulnus, & alpinum gladijs abolete Tyrannum.

Hic est: quem toties campis fudistis achiuis:
Quem discors, odijsq; anceps ciuilibus orbis,
Non sua uis tutata diu: dum foedera fallax
Ludit: & alternae periuria uendicat aulae.
Credite nunc omnes quas dira Britannia gentes
Quas Ister, quas Rhenus alit, pendere paratas
In speculis. uno tot praelia uincite bello.
Romanum reparate decus: molemq; labantis
Imperij fulcite humeris. hic omnia campis
Vindicat. haec mundo pacem uictoria sancit.
Non in Threicijs Aemi decernimus oris:
Nec super Alphaeas umbrantia Maenala ripas
Constitimus. non hic Tegeam Argosq; tuemur:
Visceribus medijs, ipsosq; in corde uidetis
Bella geri. patrem Clypeis defendite Tybrim.
Talia nunc pediti, turmae nunc mistus equestri
Dicta dabat. simul externis praecepta ferebat
Auxilijs. ibat patiens ditionis Alanus:
Qua nostrae iussere tubae: mortemq; petendam
Pro Latio docuit gentis praeclarus Alanae,
Cui natura breues animis ingentibus artus
Finxerat: immaniq; oculos infecerat ira.
Vulneribus pars nulla uacat: rescisaq; cunctis,
Gloria foedati splendet iactantior oris.
Ille tamen mandante procul Stilicone citatis,
Accleratur equis: Italamq; momordit arenam
Felix Elysijsq; plagis: & carmine dignus,
Qui male suspectam nobis impensius arsit.
Vel laeto purgare fidem. qui iudice ferro
Diluit immeritum laudato sanguine crimen.

Morte

M orte uiri turbatus eques flectebat habenas:
T otaq; praecisi nutassent agmina cornu:
N i celer instructa Stilico legione secutus,
S ubsidijs peditum pugnam instaurasset equestrem.
Q uis musis, ipsosq; licet poeane recepto
E narrare queat: quantum Gradiuus in illa
L uce suae dederit fundator originis urbi?
A ltius haud unquam toto descendimus ense
I n iugulum Scythiae. tanta nec clade superbum
C ontudimus Tanaim: uel cornua fregimus Istri.
I nuisum miles sitiens haurire cruorem:
P er uarias uestes, oneratq; plaustra metallo:
T ransit & argenti cumulos: & caedis auarus
C ontemptas proculcat opes. preciosior auro
S anguis erat. passim neglecti prodiga lucri
I ra furens, strictis odium mucronibus explet.
P urpureos cultus, assumptoq; igne ualentes
E xuuias, miserisq; graues crateras ab Argis,
R aptaq; flagranti spirantia signa Corintho,
C allidus ante pedes uenientibus obijcit hostis
I ncassum: neq; enim feralis praeda moratur:
S ed iustos praebent stimulos monimenta doloris.
A sseritur ferro captiuum uulgus: & omnes
D iuersae uoces populis, quos traxerat hostis
S eruitio: tandem dominorum strage redempti,
B landa cruentatis affigunt oscula dextris:
D esertosq; lares, & pignora laeta reuisunt.
M iratur sua quenq; domus: cladesq; renarrant
O rdine: cognati referunt miracula belli.
Q uis tibi nunc Alarice dolor? cum marte perirent

D iuitiæ, spolijsq; diu quæsita supellex?
P ulsaretq; tuas ululatus coniugis aures?
C oniugis? inuicto dudum quæ freta marito
D emens Ausonidum gemmata monilia matrum,
R omanasq; alta famulas ceruice petebat.
S cilicet Argolicas, Ephyreiadesq; puellas
C œperat: & pulchras iam fastidire Lacænas.
S ed dea, quæ nimijs obstat Rhamnusia uotis:
I ngemuit: flexitq; rotam. domat aspera uictos
P auperies: unoq; die Romana rependit,
Q uicquid terdenis acies amisimus annis.
O' celebranda mihi cunctis Pollentia sæclis.
O' meritum nomen felicibus apta triumphis.
V irtutis fatale solum. memorabile bustum
B arbariæ. nam sæpe locis, ac finibus illis
P lena lacessito redijt uindicta Quirino.
I llic oceani stagnis excita supremis
C ymbrica tempestas: aliasq; immissa per alpes
I isdem procubuit campis. iam protinus ætas
A dueniens geminæ gentis permisceat ossa:
E t duplices signet titulos commune Trophæum.
H ic Cymbros, fortesq; Getas Stilicone peremptos
E t Mario claris ducibus, tegit itala tellus.
D iscite uesanæ Romam non temnere gentes.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO DE NVPTIIS HONORII ET MARIAE.

S Vrgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu:
N ec caperet tantos hospita terra deos.
C um socer æquoreus, numerosaq; turba sororum
C ertarent epulis continuare dies.
P ræberetq; Ioui communia pocula Chiron.
M olliter obliqua parte refusus equi.
P enæus gelidos mutaret nectare fontes.
O etæis fluerent spumea uina iugis.
T erpsicore facilem lasciuo pollice mouit
B arbiton: & mollis duxit in antra choros.
C armina nec superis, nec displicuere Tonanti:
C um teneris nossent congrua uota modis.
C entauri Fauniq; negant: quæ flectere Craton?
Q uæ rigidum poterat plectra mouere Pholum?
S eptima lux aderat cœlo: totiesq; renatus
V iderat exactos Hesperus igne choros.
T um Phœbus quo saxa domat: quo pertrahit ornos:
P ectine temtauit nobiliore lyram.
V enturumq; sacris fidibus iam spondet Achillem:
I am Phrygias cædes, iam Simoenta canit.
F rondoso strepuit felix Hymenæus Olympo.
R eginam resonat Othris, & Ossa Tethyn.

CL. CLAVDIANI LIB. DE NVPTIIS HONORII ET MARIAE.

Auferat insolitos promissæ uirginis ignes.
b Augustus: primoq; rudis flagrauerat æstu.
Nec nouus unde calor, nec qd suspiria uellent,
Nouerat, incipiens & adhuc ignarus amandi.
Non illi uenator equus, non spicula curæ,
Non iaculum torquere libet. mens omnis oberrat
In uultus, quos finxit amor. quàm sæpe medullis
Erupit gemitus? quoties incanduit ore
Confessus secreta rubor? nomenq; beatum
Iniussæ scripsere manus? iam munera nuptæ
Præparat: & pulchros Mariæ sed luce minores
Eligit ornatus. quicquid uenerabilis olim
Liuia, diuorumq; nurus gessere superbæ.
Incusat spes ægra moras: longiq; uidentur
Stare dies: segnemq; rotam non flectere Phœbe.
Scyria sic tenerum uirgo flammabat Achillem,
Fraudis adhuc expers: bellatricesq; docebat
Ducere fila manus: & mox quos horruit Ide,
Thessalico roseos nectebat pectine crines.
Hæc etiam queritur secum. Quonam usq; uerendus
Cunctatur mea uota socer? qui iungere differt
Quam pepigit? castasq; preces implere recusat?
Non ego luxuriam regum, moremq; secutus
Quæsiui uultum thalamis: ut nuncia formæ

L æua per innumeros iret pictura penates.
N ec uarijs dubium thalamis lecturus amorem,
A rdua commisi falsæ connubia ceræ.
N on rapio præceps alienæ fœdera tedæ:
S ed quæ sponsa mihi pridem, patris'q; relicta
M andatis, uno materni sanguinis ortu
C ommunem partitur auum. fastigia supplex
D eposui: gessi'q; procum. de limine sacro
O ratum misi proceres: qui proxima nobis
I ura tenent. fateor Stilico non parua poposci:
S ed certe mereor princeps. hic principe natus
Q ui sibi te generum fraterna prole reuinxit.
C ui Mariam differs? fœdus mihi solue paternum.
R edde suos aulæ. mater fortasse rogari
M ollior. o' patrui germen, cui nominis hæres
S uccessi: sublime decus torrentis Iberi.
S tirpe soror, pietate parens, tibi creditus infans
I n'q; tuo creui gremio: partu'q; remoto
T u potius Flaccilla mihi. Quid diuidis ergo
P ignora? quid iuueni natam non tradis alumno?
O ptatus'ne dies aderit? dabitur'ne iugalis
N ox unq̃? tali solatur uulnera questu.
R isit amor: placidæ'q; uolat trans æquora matri
N uncius: & totas iactantior explicat alas:
M ons latus Eoum cypreæ rupis obumbrat
I nuius humano gressu: pharium'q; cubile
P rotheos, & septem despectans cornua Nili.
H unc neq; candentes audent uestire pruinæ:
H unc uenti pulsare timent: hunc lædere nimbi:
L uxuriæ generi'q; uacat. pars acrior anni

Exulat: æterni patet indulgentia ueris.
In campum se fundit apex. hunc aurea sæpes
Circuit: & fuluo defendit prata metallo.
Mulciber, ut perhibent, his oscula coniugis emit
Mœnibus: & taleis uxorius obtulit arces.
Intus prata micant: manibus quæ subdita nullis
Perpetuum florent, Zephyro contenta colono:
Vmbrosumq́; nemus, quo non admittitur ales:
Ni probet ante suos Diua sub iudice cantus.
Quæ placuit: fruitur ramis: quæ uicta recedit.
Viuunt in uenerem frondes: omnisq́; uicissim
Felix arbor amat. nutant ad mutua palmæ
Fœdera. populeo suspirat populus ictu:
Et platanus platano: alnoq́; assibilat alnus.
Labuntur gemini fontes: hic dulcis, amarus
Alter: & infusis corrumpunt mella uenenis,
Vnde cupidineas amari fama sagittas.
Mille pharetrati ludunt in margine fratres,
Ore pares, æuo similes, gens mollis amorum.
Hos Nymphæ pariunt: illum Venus aurea solum
Edidit: ille deos cœlumq́; & sydera cornu
Temperat: & summos dignatur figere Reges.
Hi plebem feriunt. ne cætera numina desunt
Hic habitat nullo constricta licentia nodo:
Et flecti faciles iræ: uinoq́; madentes
Excubiæ: lachrymæq́; rudes: & gratus amantum
Pallor: & in primis titubans audacia furtis.
Iocundiq́; metus: & non secura uoluptas:
Et lasciua uolant leuibus periuria uentis.
Hos inter petulans alta ceruice iuuentus
Excludit

Excludit senium luco. procul atria diuae
Permutant radios: syluaq; obstante uirescunt.
Lemnius haec etiam gemmis extruxit, & auro,
Admiscens artem precio: grauibusq; smaragdis
Supposuit caesas hyacinthi rupe columnas.
Berillo paries, & iaspide lubrica surgunt
Limina: despectusq; solo calcatur achates.
In medio glebis redolentibus area diues
Praebet odoratas messes. hic mitis amomi,
Hic casiae matura seges, Panchaeaq; surgunt
Cinnama: nec sicco frondescunt uimina costo:
Tardaq; sudanti prorepunt balsama succo.
Quo postq̄ dilapsus amor, longasq; peregit
Penna uias: alacer, passuq; superbior intrat.
Caesariem tunc forte Venus subnixa corusco
Fingebat solio: dextra, laeuaq; sorores
Stabant Idaliae. largos haec nectaris hymbres
Irrigat: haec morsu numerosi dentis eburno
Multifidum discrimen arat: sed tertia retro
Dat uarios nexus: & iusto diuidit orbes
Ordine, neglectam partem studiosa relinquens.
Plus error decuit. speculi nec uultus egebat
Iudicio: similis tecto monstratur in omni.
Etrapitur, quocunq; uidet. dum singula cernit:
Seq; probat: nati uenientis conspicit umbram:
Ambrosioq; sinu puerum complexa ferocem,
Quid tantum gauisus ait? quae praelia sudas
Improbe? quis iacuit telis? iterum'ne Tonantem
Inter sydonias cogis mugire iuuencas?
An Titana domas? an pastoralia Lunam

R ursus in antra uocas? durum, magnumq; uideris
D ebellasse deum. suspensus in oscula matris
I lle refert. lætare parens, immane trophæum
R ettulimus. nostrum iam sensit Honorius arcum.
S cis Mariam, patremq; ducem. qui cuspide Gallos
I taliamq; fouet. nec te præclara Serenæ
F ama latet. propera. regalibus annue uotis.
I unge toros. natum gremio Cytherea remouit:
E t crines festina ligat: peplumq; fluentem
A lleuat: & blando spirantem numine ceston
C ingitur: impulsos pluuijs quo mitigat amnes:
Q uo mare, quo uentos, iratâq; flumina soluit.
V t stetit ad littus, paruos affatur alumnos.
H eus quis erit pueri? uitreas qui lapsus in undas
H uc rapidum Tritona uocet? quo uecta per altum
D eferar? haud unq̃ tanto mihi uenerit usu.
S acri, quos petimus thalami. perniciûs omnes
Q uærite: seu concha Libycum circumtonat æquor.
A egæas seu frangit aquas. quicunq; repertum
D uxerit: aurata donabitur ille pharetra.
D ixerat: & sparsi diuersa plebe feruntur
E xploratores pelagi. sub fluctibus ibat
C arpatijs Triton: obluctantemq; petebat
C ymothoen. timet illa ferum: seseq; sequenti
S urripit: & duris elabitur uda lacertis.
H eus inquit speculatus amor, non uestra sub imis
F urta tegi potuere uadis. accingere nostram
V ecturus dominam. precium non uile laboris.
C ymothoen facilem, quæ nunc detrectat: habebis.
H ac mercede ueni. prorumpit gurgite toruus

S emifer. undosi uelabant brachia crines.
H ispida tendebat bifido uestigia cornu,
Q ua pistrix commissa uiro. ter pectora mouit.
I am quarto Paphias tractu sulcabat arenas.
V mbratura deam retro sinuatur in arcum
B ellua: tum uiuo squalentia murice terga
P urpureis mollita thoris. hoc nauigat antro
F ulta Venus. niueæ delibant æquora plantæ.
P rosequitur uolucrum late comitatus amorum:
T ranquillumq; choris quatitur mare. serta per oẽs
N eptuni dispersa domos. Cadmeia ludit
L eucothoe: frenatq; rosis delphina palæmon.
A lternas uiolis Nereus interserit algas.
C aniciem Glaucus ligat immortalibus herbis.
N ec non & uarijs uectæ Nereides ibant
A udito rumore feris. hanc pisce uolutam
S ubleuat Oceani monstrum Tarthesia Tigris:
H anc timor Aegæi rapturus fronte carinas
T rux aries. hæc cærulea suspensa leæna
I nnatat. hæc uiridem trahitur complexa iuuencũ:
C ertatimq; nouis onerant connubia donis.
C ingula Cimothoe, rarum Galathea monile,
E t grauibus Spathale bacis diadema ferebat:
I ntextum rubro quas legerat ipsa profundo.
M ergit se subito: uellitq; coralia Lotho.
V imen erat dum stagna subit: processerat undis:
G emma fuit. nudæ Venerem cinxere cateruæ:
P laudentesq; simul tali cum uoce sequuntur.
H os Mariæ cultus, hæc munera nostra precamur:
R eginæ Regina feras, dic talia nunquam

Promeruisse Thetim: nec cum soror Amphitritæ
Nostro nupta Ioui, deuotum sentiat æquor:
Agnoscat famulum uirgo Stilıconia pontum.
Victrices nos sæpe rates, classemq; paternam
Veximus: ad tristes cum tenderet ultor Achiuos.
Iam Ligurum terris spumantia pectora Triton
Appulerat: lassosq; fretis extenderat orbes.
Continuo sublime uolans ad mœnia Gallis
Condita lanigeris, ouis ostentantia pellem
Peruenit. aduentu Veneris spissata recedunt
Nubila: clarescunt puris aquilonibus alpes.
Lætitiæ causas ignorat dicere miles:
Lætaturq; tamen, Mauortia signa rubescunt
Floribus: & subitis animantur frondibus hastæ.
Illa suum dictis affatur talibus agmen.
Gradiuum nostri comites arcete parumper:
Vt soli uacet aula mihi. procul igneus horror
Thoracum: gladiosq; tegat uagina minaces.
Stent bellatrices aquilæ, sæuiq; dracones.
Fas sit castra meis hodie succumbere signis.
Tibia pro lituis, & pro clangore tubarum
Molle lyræ, festumq; canant. epulentur ad ipsas
Excubias. medijs spirent crateres in armis.
Laxet terribiles maiestas regia fastus:
Et sociam plebem non indignata potestas.
Confundant turbæ proceres, soluantur habenis
Gaudia: nec leges pudeat ridere seueras.
Tu festas Hymenææ faces, tu gratia flores
Elige. tu geminas Concordia necte coronas.
Vos pennata cohors, quocunq; uocauerit usus,

D iuisa properate manu: neu marceat ulla
S egnities. alij funalibus ordine ductis
P lurima uenturæ suspendite lumina nocti.
H i nostra nitidos postes obducere myrto
C ontendant. pars nectareis aspergere tecta
F ontibus: & flamma lucos adolere Sabæos.
P ars infecta croco uelamina luthea serum
P andite. Sydoniasq; solo prosternite uestes.
A st alij thalamum docto componite textu:
S tamine gemmato, picturatisq; columnis
A edificetur apex. qualem non Lydia diues
E rexit Pelopi: nec quem struxere Lyæo
I ndorum spolijs, & opaco palmite Bacchæ.
I llic exuuias omnes cumulate parentum.
Q uicquid auus senior Mauro, uel Saxone uictis:
Q uicquid ab innumeris socio Stilicone tremendus
Q uæsiuit genitor bellis. quæcunq; Gelonus
A rmenius'ue dedit. quantum crinita sagittis
A ttulit extremo Meroe circumflua Nilo.
M isit Achemenio quicquid de Tigride Medus,
C um supplex emeret Romanam Parthia pacem.
N obilibus gazis, opibusq; cubilia surgant
B arbaricis. omnes thalamo conferte triumphos.
S ic ait: & sponsæ petit improuisa penates:
I lla autem secura tori, tedasq; parari
N escia, diuinæ fruitur sermone parentis.
M aternosq; bibit mores: exemplaq; discit
P risca pudicitiæ: Latios nec noluere libros
D esinit: aut graios ipsa genitrice magistra.
M æonius quæcunq; senex, aut Thracius Orpheus,

A ut Mythileneo modulatur pectine Sapho.
S ic Triuiam Latona monet, sic mitis in antro
M nemosyne docili tradidit præcepta thaliæ.
C um procul augeri nitor, & iocundior aer:
A ttonitam lustrare domum: fundiq; comarum
G ratus odor: mox uera fides, numenq; refulsit.
C unctatur stupefacta Venus. nunc ora puellæ
N unc flauam niueo miratur uertice matrem.
H æc modo crescenti, plenæ par altera lunæ
A ssurgit. ceu forte minor sub matre uirenti
L aurus, & ingentes ramos, olimq; futuras,
P romittit iam parua comas. uel flore sub uno
C eu geminæ pæstana rosæ per iugera regnant.
H æc largo matura die, saturataq; uernis
R oribus indulget spacio. latet altera nodo:
N ec teneris audet folijs admittere soles.
A stitit: & blande Mariam Cytherea salutat.
S alue sydereæ proles augusta Serenæ,
M agnorum soboles regum, parituraq; reges,
T e propter Paphias ædes, Cyprumq; reliqui.
T e propter libuit tantos explere labores:
E t tantum transnasse maris, ne uilior ultra
P riuatos patiare lares: neu tempore longo
D ilatos iuuenis nutriret Honorius ignes.
A ccipe fortunam: generis diadema resume:
Q uod tribuas natis: & in hæc penetralia rursus,
V nde parens progressa redi. fac nulla subesse
V incula cognatæ: quamuis aliena fuisses
P rincipibus: regnum poteras hoc ore mereri.
Q uæ proprior sceptris facies? quis dignior aula

Vultus erit? non labra rosæ, non colla pruinæ,
Non crines æquant uiolæ, non lumina flammæ.
Quàm uincto leuiter sese discrimine confert
Umbra superalij? miscet quàm iusta ruborem
Temperies? nimio nec sanguine candor abundat.
Auroræ uincas digitos: humerosq; Dianæ.
Ipsam iam superas matrem. si Bacchus amator
Dotali potuit cœlum signare corona:
Cur nullis uirgo redimitur pulchrior astris?
Iam tibi molitur stellantia serta Bootes:
Inq; decus Mariæ iam sydera parturit æther.
O' digno nectenda uiro, tantiq; per orbem
Consors imperij. iam te uenerabitur Ister.
Nomen adorabunt populi. iam Rhenus, & Albis
Seruiet, in medios ibis regina Sicambros.
Quid numerem gentes? Atlanteosq; recessus
Oceani? toto pariter dotabere mundo.
Dixit: & ornatus, dederant quos nuper ouantes
Nereides: collo, membrisq; micantibus aptat.
Ipsa caput distinguit acu. substringit amictus.
Flammea uirgineis accommodat ipsa capillis.
Ante fores iam pompa sonat: pilentaq; sacra
Præradiant ductura nurum. calet obuius ire
Iam princeps: tardumq; cupit discedere solem.
Nobilis haud aliter sonipes, quem primus amoris
Sollicitauit odor: tumidus, quatiensq; decoras
Curuata ceruice iubas. Pharsalia rura
Peruolat: & notos hinnitu flagitat amnes.
Naribus accensis. mulcet fœcunda magistros
Spes gregis: & pulchro gaudent armenta marito.

Candidus interea positis exercitus armis
Exultat socerum circa. nec signifer ullus,
Nec miles pluuiæ flores dispergere ritu
Cessat: purpureoq; ducem perfundere nimbo.
Hæc quoq; uelati lauro, myrtoq; canebant.
Diue parens, seu te complectitur axis Olympi:
Seu colis Elisias animarum præmia ualles:
En promissa tibi Stilico iam uota peregit:
Engratæ rediere uices. connubia pensat.
Acceptum reddit thalamum: natoq; reponit
Quod dederat genitor. nunquã te sancte pigebit
Iudicij: nec te pietas suprema fefellit.
Dignus cui leges, dignus cui pignora tanti
Principis: & rerum commendarentur habenæ.
Dicere possemus quæ prælia gesta sub Aemo:
Quæq; cruentarint fumantem Strimona pugnæ:
Quàm notus clypeo, quanta ui fulminet hostem.
Ni prohiberet Hymen. quæ tempestiua relatu
Nunc canimus. quis consilio, quis iuris, & æqui
Nosse modum melior? quod semper dissidet: in te
Conuenit: ingenio robur, prudentia forti.
Fronte quis æquali? quem sic romana decerent
Culmina? sufficerent tantis quæ pectora curis?
Stes licet in populo. clamat quicunq; uidebit.
Hic ille est Stilico. sic te testatur, & offert,
Celsa potestatis species. non uoce feroci,
Non alto simulata gradu, non improba gestu.
Affectant alij quicquid: fingiq; laborant.
Hæc donat natura tibi. pudor emicat unà,
Formosusq; rigor: uultusq; auctura uerendos
Canicies

C anicies festina uenit. consorte remoto
C ontingit, grauitasq; senij, uiresq; iuuentæ.
V traq; te cingit proprijs insignibus ætas.
O rnatur fortuna uiro. non ulla nocendi
T ela, nec infecti iugulis ciuilibus enses.
N on odium terrore moues: nec frena resoluit
G ratia. diligimus pariter: pariterq; timemus.
I pse metus te noster amat iustissime legum
A rbiter: egregie pacis fidissime custos.
O ptime ductorum: fortunatissime patrum.
P lus iam, plus domino cuncti debere fatemur,
Q uod gener est inuicte tuus. V incire corona.
I nsere te nostris contempto iure choreis.
S ic puer Eucherius superet uirtute parentem.
A urea sic uideat similes Thermantia tedas.
S ic uterus crescat Mariæ. sic natus in ostro
P aruus Honoriades genibus considat auitis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO IN TERTIVM CONSVLATVM HONORII AVGV.

P Aruos non aquilis, fas est educere fœtus
Ante fidem Solis, iudiciumq; poli:
Nam pater excusso salijt cum germine proles:
Ouaq; maternus rupit hiulca tepor:
P rotinus implumes conuertit ad æthera nidos:
E t recto flammas imperat ore pati.

C onsulit ardentes radios: & luce magistra
N aturam, uires, ingeniumq; probat.
D egeneres refugo torsit qui lumine uisus:
V nguibus hunc sæuis ira paterna ferit.
E xploratores oculis qui pertulit ignes:
S ustinuitq; acie nobiliore diem:
N utritur: uolucrumq; potens, & fulminis hæres
G esturus summo tela trisulca Ioui.
M e quoq; Pierijs tentatum sæpius antris
A udet magna suo mittere Roma deo.
I am dominas aures, iam regia tecta meremur
E t Chelis Augusto iudice nostra sonat.

CL. CLAVDIANI LIBER DE TERTIO CONSVLATV HONORII AVGVSTI.

t Ertia Romulei sumant exordia fasces:
Terq; tuas ducat bellatrix pompa curules.
F estior annus eat: cantusq; imitata Gabinos.
D iues Hidaspeis augescat purpura gemmis
S uccedant armis trabeæ. tentoria lictor
A mbiat: & Latiæ redeant ad signa secures.
T uq; o' qui patrum curis æqualibus orbem
E oo cum fratre regis: procede secundis
A litibus: Phœbiq; nouos ordire meatus.
S pes, uotumq; poli, quem primo a' limine uitæ

N utrix aula fouet: strictis quem fulgida telis
I nter laurigeros aluerunt castra triumphos.
A rdua priuatos nescit fortuna penates:
E t regnum cum luce dedit. cognata potestas
E xcepit Tyrio uenerabile pignus in ostro:
L ustrauitq; tuos aquilis uictricibus ortus
M iles: & in medijs cunabula præbuit hastis.
T e nascente ferox toto Germania Rheno
I ntremuit: mouitq; suas formidine syluas
C aucasus: & positis numen confessa pharetris,
I gnauas Mœroe traxit de crine sagittas.
R eptasti per scuta puer: regumq; feroces
E xuuiæ tibi ludus erant: primusq; solebas
A spera complecti toruum post prælia patrem.
S igna triumphato quoties flexisset ab Istro
A rctoa de strage calens, & poscere patrem
D e spolijs Scythicos arcus. aut rapta Gelonis
C ingula, uel iaculum Daci, uel frena Sueui.
I lle coruscanti clypeo te sæpe uolentem
S ustulit arridens: & pectore pressit anhelo,
I ntrepidum ferri, galeæ nec triste timentem
F ulgur, & ad summas tendentem brachia cristas.
T unc sic lætus ait. Rex ô stellantis Olympi
T alis perdomito redeat mihi filius hoste,
H yrcanas populatus opes, aut cæde superbus
A ssyria, sic ense rubens, sic flamine crebro
T urbidus, & grato respersus puluere belli:
A rmaq; gauiso referat captiua parenti.
M ox ubi firmasti recto uestigia gressu:
N on tibi desidias molles, nec marcida luxu

O cia, nec somnos genitor permisit inertes:
S ed noua per duros instruxit membra labores:
E t cruda teneras exercuit indole uires.
F rigora sæua pati. grauibus non cedere nimbis.
A estiuum tolerare iubar. transnare sonoras
T orrentum furias. ascensu uincere montes.
P laniciem cursu. ualles, & concaua saltu.
N ec non in clypeo uigiles perducere noctes.
I n galea portare niues. nunc spicula cornu
T endere: nunc glandes baleari spargere funda.
Q uoq; magis nimium pugnæ inflammaret amorem
F acta tui numerabat aui. quem littus adustæ
H orrescit Libyæ, ratibusq; imperuia Thule.
I lle leues Mauros, nec falso nomine Pictos
E domuit: Scotumq; uago mucrone secutus.
F regit Hiperboreas remis audacibus undas:
E t geminis fulgens utroq; sub axe trophæis
T ethyos alternæ resiuas calcauit arenas.
H os tibi uirtutum stimulos. hæc semina laudum
H æc exempla dabat. non ocyus hausit Achilles
S emiferi præcepta senis. seu cuspidis artem
S iue lyræ cantus, medicas seu disceret herbas.
I nterea turbata fides, ciuilia rursus
B ella tonant: dubiumq; quatit discordia mundum.
P roh crimen superum longi proh dedecus æui.
B arbarus Hesperias exul possederat oras:
S ceptraq; deiecto dederat Romana clienti.
I am princeps mollitur iter: gentesq; remotas
C olligit Auroræ. tumidus quascunq; pererrat
E uphrates: quas lustrat Halis: quas ditat Orontes.

Thuriferos

Thuriferos Arabes saltus, uada Caspia Mœdi,
Armenij Phasin, Parthi liquere Nyphaten.
Quæ tibi tunc Martis rabies? quantusq; sequendi
Ardor erat? quanto flagrabant pectora uoto?
Optatas audire tubas, campiq; cruenta
Tempestate frui: truncisq; immergere plantas.
Vt Leo, quem fuluæ matris spelunca tegebat,
Vberibus solitum pasci: cum crescere sensit
Vngue pedes: & terga iubis, & dentibus ora.
Iam negat imbelles epulas: & rupe relicta
Getulo comes ire patri stabulisq; minari
Aestuat: & cæsi terga absorbere iuuenci.
Ille uetat: rerumq; tibi commendat habenas:
Et sacro meritos ornat diademate crines:
Tantaq; se rudibus pietas ostentat in annis.
Sic ætas animo cessit. quererentur ut omnes
Imperium tibi sero datum. uictoria uelox
Auspicijs effecta tuis. pugnastis uterq;:
Tu fatis, genitorq; manu. te propter & alpes
Inuadi faciles, cauto nec profuit hosti
Munitis hæsisse locis. spes irrita ualli
Concidit: & scopulis patuerunt claustra reuulsis.
Te propter gelidis aquilo de monte procellis
Obruit aduersas acies: reuolutaq; tela
Vertit in authores: & turbine reppulit hastas.
O nimium dilecte deo, cui fundit ab antris
Aeolus armatas hyemes: cui militat æther:
Et coniurati ueniunt ad classica uenti.
Alpinæ rubuere niues: & frigidus amnis
Mutatis fumauit aquis: turbaq; cadentum

S taret: ni rapidus inuisset, flumina sanguis.
A t ferus inuentor scelerum traiecerat altum
N on uno mucrone latus: duplexq́; tepebat
E nsis, & ultrices in se converterat iras.
T andem iusta manus, iam libertate reducta
Q uamuis emeritum peteret natura reuerti
N umen: & auratas astrorum panderet arces:
N utaretq́; oneri uenturo conscius Atlas:
D istulit Augustus cupido se reddere coelo:
D um tibi pacatum praesenti traderet orbem.
N ec mora: Bistonijs alacer consurgis aboris
I nter barbaricas ausus transire cohortes.
I n pauido uultu linquis Rhodopeia saxa
O rphaeis animata modis. iuga deseris Oetes
H erculeo damnata rogo. post Pelion intras
N ereis illustre choris. te pulcher Enipheus
C elsáq; Dodone stupuit: rursusq́; locutae
I n te Caoniae mouerunt carmina quercus.
I llyrci legitur plaga littoris. arua teruntur
D elmatiae. Phrygij numerantur stagna Timaui.
G audent Italiae sublimibus oppida muris
A duentu sacrata tuo. submissus adorat
E ridanus: blandosq́; iubet mitescere fluctus:
E t Phaëthonteas solitae deflere ruinas,
R oscida frondosae reuocant electra sorores.
Q uanti tum iuuenes, quantae spreuere pudorem
S pectandi studio matres: puerisq́; seueri
C ertauere senes: cum tu genitoris amico
E xceptus gremio, mediam ueherere per urbem:
V elaretq́; pios communis laurea currus.

Quis,

Quis non luciferum roseo cum sole uideri
Credidit? aut iunctum Bromio radiare Tonantem?
Feruet cristatis exercitus undiq; turmis,
Quisq; sua te uoce canens. praestringit ahena
Lux oculos: nudiq; seges Mauortia ferri
Ingeminat splendore diem. pars nobilis arcu
Pars longe iaculis, pars comminus horrida contis.
Hi uolucres tollunt aquilas. hi picta draconum
Colla leuant: multusq; tumet per nubila serpens
Iratus stimulante noto: uiuitq; receptis
Flatibus: & uario mentitur sibila tractu.
Vt uentum ad sedes. cunctos discedere tectis
Dux iubet: & generum compellat talibus ultro.
Bellipotens Stilico, cuius mihi robur in armis
Pace probata fides quid enim per praelia gessi
Te sine? quem merui te non suadente triumphum?
Othrisium pariter Getico foedauimus hebrum
Sanguine: Delmaticas pariter prostrauimus alas,
Ryphaeaq; simul. fessos porreximus artus
In glacie: stantemq; rota sulcauimus Istrum.
Ergo age, me quoniam coelestis Regia poscit:
Tu pueris succede meis. tu pignora solus
Nostra foue. geminos dextra tu protege fratres.
Per consanguineos thalamos, noctemq; beatam,
Per tedas, quas ipsa tuo Regina leuauit
Coniugio: sociaq; uirum produxit ab aula:
Indue mente patrem. crescentes dilige foetus
Vt ducis, ut soceri iam iam securus ad astra
Te custode ferar. rupta si mole Typhoeus
Vndis prosiliat: Tityus si membra resoluat:

S i furor Encheladi proiecta mugiat Aetna:
O opposito Stilicone cadent. nec plura locutus
S icut erat, liquido signauit tramite nubes:
I ngrediturq; globum lunæ: limenq; reliquit
A rcadis: & Veneris clementes peruolat aures.
H inc Phœbi permensus iter flammamq; nocentem
G radiui, placidumq; Iouem: stetit arce suprema
A lgenti, qua zona riget Saturnia tractu.
M achina laxatur cœli: rutilæq; patescunt
S ponte fores: arctoa parat conuexa Bootes.
A ustrales reserat portas succinctus orion:
I nuitantq; nouum sydus: pendentq; uicissim
Q uas partes uelit ipse sequi: quibus esse sodalis
D ignetur stellis: aut qua regione moueri.
O' decus ætherium, terrarum gloria quondam.
T e tuus Oceanus natali gurgite lassum
E xcipit: & notis Hispania proluit undis.
F ortunate parens, primos cum detegis ortus:
A spicis Arcadium. cum te procliuior urges
O ccidum uisus remoratur Honorius ignem:
E t quocunq; uagos flectis sub cardine cursus:
N atorum per regna uenis. qui mente serena,
M aturoq; regunt iunctas moderamine gentes:
S æcula qui rursus formant meliore metallo.
L uget auarities Stygijs innexa cathenis:
C umq; suo demens expellitur ambitus auro.
N on dominantur opes: non corrumpentia sensus
D ona ualent. emitur sola uirtute potestas.
V nanimi fratres. quorum mare, terraq; fatis
D ebentur. quodcunq; manus euasit auitas:

Quod superest patri. uobis iam Mulciber arma
P ræparat: & Sicula cyclops incude laborat.
B rontes innumeris exasperat ægida signis.
A lium fulminea crispare in cuspide conum
F estinat Steropes. nectit thoraca Pyragmon:
I gnifluisq; gemit Lipare fumosa cauernis.
V obis Ionia uirides Neptunus in alga
N utrit equos: qui summa freti per cœrula possint
F erre uiam: segetemq; leui percurrere motu,
N esciat ut spumas: nec proterat ungula culmos.
I am uideo Babylona rapi: parthumq; coactum
N on ficta trepidare fuga. iam Bactra teneri
L egibus: & famulis Gangem pallescere ripis:
G emmatosq; humilem dispergere Persida cultus.
I te per extremum Tanaim, pigrosq; Triones.
I te per ardentem Libyam. superate uapores
S olis: & arcanos Nili deprendite fontes.
H erculeum finem, Bacchi transcurrite metas.
V estri iuris erit, quicquid complectitur axis.
V obis rubra dabunt preciosas æquora chonchas,
I ndus ebur, ramos Panchaia, uellera Seres.

CL. CLAVDIANI PANEGYRIS DE QVARTO CONSVLATV HONORII AVG. LIBER.

Vſpicijs iterum ſeſe regalibus annus
a Induit: & nota fruitur iactantior aula.
Limina nec paſſi circum priuata morari
Exultant reduces auguſto conſule faſces.
C ernis, ut armorum proceres, legumq́; potentes
P atricios ſumunt habitus: & more Gabino
D iſcolor incedit legio: poſitisq́; parumper
B ellorum ſignis: ſequitur uexilla Quirini.
L ictori cedunt aquilæ: ridetq́; togatus
M iles: & in medijs effulget curia caſtris.
I pſa Palatino circumuallata ſenatu
I am trabeam Bellona gerit: parmamq́; remouit,
E t galeam ſacras humeris uectura curules.
N ec te laurigeras pudeat Gradiue ſecures
P acata geſtare manu: Latiaq́; micantem
L oricam mutare toga: dum ferreus hæret
C urrus: & Eridani ludunt per prata iugales.
H aud indigna coli, nec nuper cognita marti
V lpia progenies: & quæ diademata mundo
S parſit Ibera domus: nec tantam uilior unda
P romeruit ſeriem gentis. cunabula fouit
O ceanus. terræ dominos, pelagiq́; futuros
I mmenſo decuit rerum de principe naſci.
H inc proceſſit auus. cui poſt arctoa frementi
C laſſica maſſilas adnexuit Africa lauros.

I lle Caledoniis posuit qui castra pruinis:
Q ui medio Libyæ sub casside pertulit æstus.
T erribilis Mauro: debellatorq; Britanni
L ittoris: ac pariter boreæ uastator, & austri.
Q uid rigor æternus? cœli quid frigora prosunt?
I gnotumq; fretum? maduerunt Saxone fuso
O rcades. incaluit Pictorum sanguine Thule.
S cotorum cumulos fleuit glacialis hybernæ.
Q uis calor obsistit forti? per uasta cucurrit
A ethiopum: cinxitq; nouis Atlanta maniplis.
V irgineum Tritona bibit: sparsosq; uenenis
G orgoneos uidit thalamos: & uile uirentes
H esperidum risit, quos ditat fabula ramos.
A rx incensa Iubæ rabies Maurusia ferro
C essit: & antiqui penetralia diruta Bocchi.
S ed laudes genitor longe transgressus auitas
S ubdidit oceanum sceptris: & margine cœli
C lausit opes. quantum distant à Tigride Gades.
I nter se Tanais quantum, Nilusq; relinquunt.
H æc tamen innumeris per se quæsita trophæis,
N on generis dono, non ambitione potitus.
D igna legi uirtus, ultro se purpura supplex
O btulit: & solus meruit regnare rogatus.
N am cum barbaries penitus commota gementem
I rrueret Rhodopen: & mixto turbine gentes,
I am deserta suas, in nos transfunderet artos:
D anubii totæ uomerent cum prælia ripæ:
C um Geticis ingens premeretur Mysia plaustris:
F lauaq; Bistonios operirent agmina campos.
O mnibus afflictis, & uel labentibus ictu,

Vel prope' casuris, unus tot funera contra
Restitit: extinxitq; faces: agrosq; colonis
Reddidit: & læti rapuit de faucibus urbes.
Nulla relicta foret Romani nominis umbra:
Ni pater ille tuus iam, iam ruitura subisset
Pondera, turbatamq; ratem: certaq; leuasset
Naufragium commune manu. uelut ordine rupto
Cum procul insanæ traherent Phaethonta quadrigæ:
Sæuiretq; dies: terrasq;, & stagna propinqui
Haurirent radij: solito cum murmure toruus
Sol occurrit equis. qui postquam rursus heriles
Agnouere sonos: rediit meliore magistro
Machina, concentusq; poli: rursusq; recepit
Imperium, flammæq; modum. sic traditur illi,
Seruaturq; oriens. at non pars altera rerum
Tradita. bis possessa manu, bis parta periclis.
Per uarium gemini scelus erupere tyranni
Tractibus occiduis. hunc sæua Britania fudit:
Hunc sibi Germanus famulum delegerat exul,
Ausus uterq; nefas, domini respersus uterq;
Insontis iugulo. nouitas audere priori
Suadebat: tantumq; dabant exempla sequenti.
Hic noua moliri præceps: hic quærere tuta
Prouidus: hic fusis, collectis uiribus ille:
Hic uagus excurrens: hic inter claustra reductus
Dissimiles, sed morte pares: euadere neutri
Dedecus, aut mistis licuit procumbere telis.
Amissa specie, raptisq; insignibus ambo
In uultus rediere suos: manibusq; reuinctis
Oblati, gladijs submittunt colla paratis:

Et uitam, ueniamq́; rogant. proh damna pudoris,
Qui modo tam densas nutu mouere cohortes:
In quos iam dubius sese librauerat orbis:
Non hostes uictore cadunt: sed iudice sontes
Damnat uoce reos. petijt quos Marte tyrannos,
Amborum periere duces. hic sponte carina
Decidit in fluctus. illum suus abstulit ensis.
Hunc alpes, hunc Pontus habet. solatia cæsis
Fratribus hæc ultor tribuit. necis author uterq;
Labitur. Augustas par uictima mitigat umbras.
Has dedit inferias tumulis: iuuenumq́; duorum
Purpureos merito placauit sanguine manes.
Illi iusticiam confirmauere triumphi.
Præsentes docuere deos. hinc sæcula discant,
Indomitum nihil esse pio, tutum'ue nocenti.
Nuncius ipse sui longas incognitus egit
Præuento rumore uias, inopinus utrunq;
Perculit: & clausos montes ut plana reliquit.
Extruite immanes scopulos: attollite turres:
Cingite uos fluuijs: uastas opponite syluas,
Garganum alpinis, Apenninumq́; niualem,
Permistis sociate iugis: & rupibus Aemum
Addite Caucaseis: inuoluite Pelion Ossæ:
Non dabitis murum sceleri: qui uindicat, ibit.
Omnia subsident meliori peruia causæ.
Nec tamen oblitus ciuem, cedentibus atrox
Partibus infremuit: non insultare iacenti
Mallebat, mitis precibus, pietatis abundans,
Pœnæ parcus erat: paci non intulit iram.
Post acies odijs idem, qui terminus armis.

P rofuit hoc uincente capi: multosq; subactos,
A spera laturæ commendauere cathenæ.
M agnarum largitor opum. largitor honorum:
P ronus, & in melius gaudens conuertere fata.
H inc amor. hinc ualidum deuoto milite robur.
H inc natis mansura fides. hoc nobilis ortu
N asceris: æquæua cum maiestate creatus:
N ullaq; priuatæ passus contagia sortis.
O mnibus exceptis, ultro te Regia solum
P rotulit: & patrio felix adolescis in ostro:
M embraq; uestitu nunquam temerata profano
I n sacros cecidere sinus. Hispania patrem
A uriferus eduxit aquis: te gaudet alumno
B osphorus. Hesperio de limine surgit origo:
S ed nutrix Aurora tibi pro pignore tanto
C ertatur. geminus ciuem sic uendicat axis
H erculis, & Bromij sustentat gloria Thebas.
H æsit Apollineo Delos Latonia partu.
C retaq; se iactat tenero reptata Tonanti.
S ed melior Delo, Dictæis clarior oris,
Q uæ dedit hoc numen regio. non littora nostro
S ufficerent angusta deo: nec inhospita Cynthi
S axa tuos artus duro læsere cubili.
A cclinis genitrix auro, circumflua gemmis,
I n Tyrios enixa toros, ululata uerendis
A ula puerperijs. quæ tunc documenta futuri?
Q uæ uoces auium? quanti per inane uolatus?
Q uis uatum discursus erat? tibi corniger Hammon,
E t dudum taciti rupere silentia Delphi.
T e Persæ cecinere magi. te sensit Hetruscus

Augur: & inspectis stupuit Babylonius astris.
Chaldaei stupuere senes: Cumanaq; rursus
Intonuit rupes, rabidae delubra sibyllae.
Nec te progenitum Cibeleius aere sonoro
Lustrauit Coribas: exercitus undiq; fulgens
Astitit. ambitur signis Augustior infans.
Sensit adorantes galeas: redditq; ferocem
Vagitum lituis. uitam tibi contulit idem,
Imperiumq; dies. inter cunabula consul
Proueheris, signans posito modo nomine fastos.
Donaturq; tibi, qui te produxerat, annus.
Ipsa quirinali paruum te cinxit amictu
Mater: & ad primas docuit reptare curules.
Vberibus sanctis, immortaliq; deorum
Crescis adoratus gremio. tibi saepe Diana
Menalios arcus, uenatricesq; pharetras
Suspendit, puerile decus. tu saepe Mineruae
Lusisti clypeo: fuluamq; impune pererrans
Aegida, tractasti blandos interritus angues.
Saepe tuas etiam iam tum gaudente marito
Velauit Regina comas: festinaq; uoti
Praesumptum diadema dedit. tum leuibus ulnis
Sustulit: & magno porrexit ad oscula patri.
Nec dilatus honos mutatur principe Caesar.
Protinus aequaris fratri: nec certius unquam
Hortati superi. nullis praesentior aether
Affuit omnibus. tenebris inuoluerat atris
Lumen hyems: densosq; notus collegerat hymbres:
Sed cum mox solita miles te uoce leuasset:
Nubila dissoluit Phoebus: pariterq; dabantur

S ceptra tibi: mundoq; dies caligine liber.
B osphorus aduersam patitur Calcedona cerni.
N ec tantum uicina nitent: sed tota repulsis
N ubibus exuitur Thracę. Pangæa renident:
I nsuetosq; palus radios Mæotica uibrat:
N ec boreas nimbos, aut sol ardentior egit.
I mperij lux illa fuit. præsagus obibat
C uncta nitor: risitq; tuo natura sereno.
V isa etiam medio populis mirantibus audax
S tella die, dubitanda nihil, nec crine retuso
L anguida: sed quantus numeratur nocte Bootes:
E micuitq; plagis alieni temporis hospes
I gnis: & agnosci potuit cum luna lateret.
S iue parens augusta fuit: seu forte reluxit
D iuus auus: seu te claris properantibus astris
C ernere, sol patiens cœlum commune remisit.
A pparet quid signa ferant. uentura potestas
C laruit Ascanio: subita cum luce comarum
I nnocuus flagraret apex: phrygioq; uolutus
V ertice, fatalis redimiret tempora candor.
A t tua cœlestes illustrant omnia flammæ.
T alis ab Idæis primæuus Iuppiter antris
P ossessi stetit arce Poli: famulosq; recepit
N atura tradente deos. lanugine nondum
V ernabant uultus: nec adhuc per colla fluebant
M oturæ conuexa comæ. tum scindere nubes
D iscebat: fulmenq; rudi torquere lacerto.
L ætior augurio genitor, natisq; superbus
I am paribus, duplici fultus consorte redibat:
S plendebatq; pio complexus pignora curru.

Haud

Haud aliter summo gemini cum patre Lacones
Progenies Ledæa sedent. in utroq; relucet
Frater. utroq; soror similis chlamis effluit auro.
Stellati pariter crines. iuuat ipse Tonantem
Error: & ambiguæ placet ignorantia matri.
Eurotas proprios discernere nescit alumnos:
Vt domus excepit reduces. ibi talia tecum
Pro rerum stabili fertur ditione locutus.
Si tibi Parthorum solium fortuna dedisset
Care puer: terrisq; procul uenerandus Eois
Barbarus Arsacio consurgeret ore thiaras:
Sufficeret sublime genus: luxuq; fluentem
Deside, nobilitas posset te sola tueri.
Altera Romanæ longe rectoribus aulæ,
Conditio uirtute decet. non sanguine niti
Maior: & utilior facto coniuncta potenti.
Vile latens uirtus. quid enim submersa tenebris
Proderit? obscuro ueluti sine remige puppis,
Vel lyra quæ reticet. uel qui non tenditur arcus.
Hanc tamen haud quisquam qui non agnouerit ante
Semet: & incertos animi placauerit æstus
Inueniet. longis illuc ambagibus itur.
Disce orbis, quod quisq; sibi cum conderet artus
Nostros æthereis miscens terrena Prometheus,
Sinceram patri mentem furatus olympo:
Continuit claustris: indignantemq; reuinxit:
Et cum non aliter possent mortalia fingi:
Adiunxit geminas. Illæ cum corpore lapsæ
Intereunt: hæc sola manet: bustoq; superstes
Euolat. hanc alta capitis fundauit in arce

Mandatricem operum: prospecturamq; labori.
Illas inferius collo, præceptaq; summæ
Passuras dominæ, digna statione locauit.
Quippe opifex ueritus confundere sacra profanis:
Distribuit partes animæ: sedesq; remouit.
Iram sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit imbutam flammis: auidamq; nocendi
Præcipitemq; sui rabie succensa tumescit.
Contrahitur tepefacta metu: cumq; omnia secum
Duceret: & requiem membris uesana negaret:
Inuenit pulmonis opem: madidumq; fluenti
Præbuit: ut tumidæ ruerent in mollia fibræ.
At sibi cuncta petens, secum latura cupido
In iecur, & tractus imos compulsa recessit.
Quæ uelut immanes reseret cum bellua rictus
Expleri, pascique; uelit. nunc uerbere curas
Torquet auaritiæ stimulis: nunc flagrat amorum:
Nunc gaudet: nunc mœsta dolet. satiataq; rursus
Exoritur: cæsaq; redit pollentius hydra.
Hos igitur potuit siquis sedare tumultus:
Inconcussa dabit puræ sacraria menti.
Tu licet extremos late dominere per Indos
Te Mœdus, te mollis Arabs, te Seres adorent.
Si metuis, si parua cupis, si duceris ira:
Seruitij patiere iugum. tolerabis iniquas
Interius leges. tunc omnia iure tenebis:
Cum poteris rex esse tui. procliuior usus
In peiora datur: suadetq; licentia luxum:
Illecebris effrena fauet. tunc uiuere caste
Asperius, cum prompta uenus. tunc durius iræ

Consulitur:

C onsulitur: cum pœna patet. sed comprime motus.
N ec tibi quid liceat: sed quid fecisse decebit
O ccurrat: mentemq́; domet respectus honesti.
H oc te præterea crebro sermone monebo:
V t te totius medio telluris in orbe
V iuere cognoscas. cunctis tua gentibus esse
F acta palam: nec posse dari regalibus usquam
S ecretum uitijs. nam lux altissima fati
O ccultum nil esse sinit: latebrasq́; per omnes
I ntrat: & obtrusos implorat fama recessus.
S is pius in primis: nam cum uincamur in omni
M unere: sola deos æquat clementia nobis.
N eu dubie suspectus agas. neu falsus amicis
R umorum ue auidus. qui talia curat, inanes
H orrebit strepitus: nulla non anxius hora.
N on sic excubiæ, nec circunstantia pila,
Q uam tutatur amor. non extorquebis amari.
H oc alterna fides, hoc simplex gratia donat.
N on'ne uides operum qui se pulcherrimus ipse
M undus amore ligat? nec ui connexa per æuum
C onspirant elementa sibi? qui limite Phœbus
C ontentus medio. contentus littore Pontus:
E t qui perpetuo terras ambitq́;, uehitq́;.
N ec premat incumbens oneri: nec cesserit aer.
Q ui terret, plus ipse timet. sors ista tyrannis
C onuenit. inuideant claris: fortesq́; trucident.
M uniti gladijs uiuant: septiq́; uenenis
A ncipites habeant arces: trepidiq́; minentur.
T u ciuem, patremq́; geras. tu consule cunctis,
N on tibi: nec tua te moueant, sed publica uota.

In commune iubes si quid, censesq; tenendum,
Primus iussa subi. tunc obseruantior æqui
Fit populus: nec ferre uetat: cum uiderit ipsum
Actorem parere sibi. componitur orbis
Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
Humanos edicta ualent, quàm uita regentis.
Mobile mutatur semper cum principe uulgus.
His tamen effectis, nec fastidire minores:
Neu pete præscriptos homini transcendere fines.
Inquinat egregios adiuncta superbia mores.
Non tibi tradidimus dociles seruire Sabæos,
Armeniæ dominum non te præfecimus oræ,
Nec damus Aßyriam: tenuit quam fœmina gentem.
Romani qui cuncta diu rexere regendi.
Qui nec Tarquinij fastus, nec iura tulere
Cæsaris. annales ueterum delicta loquuntur.
Hærebunt maculæ. quis non per sæcula damnet
Cæsareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera? quem rupes Caprearum tetra latebit
In cæsto possessa seni? uictura feretur
Gloria Traiani. non tàm quod Tigride uicto
Nostra triumphati fuerat prouincia Parthi:
Alta quod inuectus stratis capitolia Dacis:
Quàm patriæ quod mitis erat. nec desine tales
Nate sequi. si bella tonent: prius agmina duris
Exerce studijs: & sæuo præstrue Marti.
Non brumæ requies, non hybernacula segnes
Eneruent torpore manus. ponenda salubri
Castra loco. præbenda uigil custodia uallo.
Disce ubi densari cuneus: ubi cornua tendi

Aequius,

A equius aut iterum flecti. quæ montibus aptæ,
Q uæ campis acies, quæ fraudi accommoda uallis.
Q uæ uia difficilis. fidit si mœnibus hostis:
T um tibi murali libretur machina pulsu.
S axa rotet præceps aries: protectaq; portas
T estudo feriat. ruat emersura iuuentus
E ffossi per operta soli. si longa moretur
O bsidio: tum uota caue secura remittas.
I nclusum'ue putes. multis damnosa fuere
G audia. dispersi pereunt: somno'ue soluti.
S æpius incautæ nocuit uictoria turbæ.
N eu tibi regificis tentoria larga redundent
D elitijs: neue imbelles ad signa ministros
L uxuries armata trahat. neu flantibus austris,
N eu pluuijs cedas. neu defensura calorem
A urea summoueant rapidos umbracula solos.
I nuentis utare cibis. solabere partes
A equali sudore tuas. si collis iniquus:
P rimus ini. syluam si cædere prouocat usus:
N e pudeat sumpta quercum strauisse bipenni.
C alcatur si pigra palus: tuus ante profundum
P rætentet Sonipes, fluuios tu protere curru
H orrentes glacie. liquidos tu scinde natatu.
N unc eques in medias equitum te consere turmas:
N unc pedes assistas pediti. tum promptius ibunt
T e socio. tum conspicuus, gratusq; feretur
S ub te teste labor. dicturum plura parentem
V oce subit. equidem faueant modo numina cœptis:
H æc effecta dabo, nec me fratriq;, tibiq;
D issimilem populi, commissaq; regna uidebunt.

Sed cur non potius uerbis, quae differis usu
Experior? gelidas certe nunc tendis ad alpes
Duc tecum comitem. figant sine nostra tyrannum
Spicula. pallescat nostro sine barbarus arcu.
Italiam'ne feram furijs praedonis acerbi
Subiectam? patiar Romam seruire clienti?
Usqueadeo ne puer? nec me polluta potestas,
Nec pia cognati tanget uindicta cruoris?
Per strages equitare libet. da protinus arma.
Cur annos obijcis? pugnae cur arguor impar?
Aequalis mihi Pyrrhus erat: cum pergama solus
Verteret: & patri non degeneraret Achilli.
Deniq; si princeps castris haerere nequibo:
Vel miles ueniam. delibat dulcia nati
Oscula: miratusq; refert. Laudanda petisti:
Sed festinus amor. ueniet robustior aetas.
Ne propera. nec dum decimas emensus aristas
Aggrederis metuenda uiris. uestigia magnae
Indolis agnosco. fertur Pelleus Eoum
Qui domuit Porhum cum prospera saepe Philippi
Audiret: laetos inter fleuisse sodales:
Nil sibi uincendum patris uirtute relinqui.
Hos uideo motus. sat sit promittere patri:
Tantus eris: nostro nec debes regna fauori:
Quae tibi iam natura dedit. sic mollibus olim
Stridula ducturum pratis examina regem
Nascentem uenerantur apes: & publica mellis
Iura petunt: traduntq; fauos. sic pascua paruus
Vendicat: & nec dum firmatis cornibus audax,
Iam regit armentum uitulus: sed praelia differt

In iuuenem:

I n iuuenem: patiensq; meum cum fratre tuere
M e bellante locum. uos impacatus Araxes
V os celer Euphrates timeat. sit Nilus ubiq;
V ester: & emisso quicquid sol imbuit ortu.
S i pateant alpes. habeat si causa secundos
I ustior euentus: aderis, partesq; receptas
S uscipies: animosa tuas ut Gallia leges
A udiat: & nostros æquus modereris Iberos.
T unc ego securus fati, lætusq; laborum
D iscedam, uobis utrunq; regentibus axem.
I nterea musis animus dum mollior instat:
E t quæ mox imitere, legas. nec desinat unquam
T ecum Graia loqui, tecum Romana uetustas.
A ntiquos euolue duces. assuesce futuræ
M ilitiæ. Latium retro te confer in æuum.
L ibertas quæsita placet. mirabere Brutum.
P erfidiam damnas, Metij satiabere pœnis.
T riste rigor nimius: Torquati despue mores.
M ors impensa bonum: Decios uenerare ruentes.
V el solus quid fortis agat: te ponte soluto
O ppositus Cocles, Mutij te flamma docebit.
Q uid mora perfringat Fabius: quid rebus in arctis
D ux gerat: ostendat Gallorum strage Camillus.
D iscitur hinc nullos meritis obsistere casus.
P rorogat æternam feritas tibi punica famam
R egule, successus superant aduersa Catonis.
D iscitur hic quantum paupertas sobria possit.
P auper erat Curius: cum reges uinceret armis.
P auper Fabricius: Pyrrhi cum sperneret aurum.
S ordida Serranus flexit dictator aratra:

Lustratæ lictore casæ: fascesq; salignis
Postibus affixi. collectæ consule messes:
Et sulcata diu trabeato rura colono.
Hæc genitor præcepta dabat. uelut ille carinæ
Longæuus rector. uarijs quem sæpe procellis
Explorauit hyems: ponto iam fessus, & annis
Aequoreas alni nato commendat habenas:
Et casus, artesq; docet. quo dextra regatur
Sydere: quo fluctus possint moderamine falli:
Quæ nota nimborum: quæ fraus infida fareni:
Quid sol occiduus prodat: quo saucia uento
Decolor iratos attollat Cynthia uultus.
Aspice nunc quacunq; micas: seu circulus austri
Magne parens gelidi, seu te meruere triones:
Aspice. completur uotum, iam natus adæquat
Te meritis: & quod magis est optabile, uincit.
Discedens clypeum, defensoremq; dedisti.
Pro nobis nihil ille pati, nullumq; recusat
Discrimen tentare sui: non dura uiarum,
Non incerta maris. Libyæ squalentis arenas
Audebit superare pedes: madidaq; cadente
Pleiade, Getulas intrabit Syrtibus undas.
Hunc tamen in primis populos lenire feroces,
Et Rhenum pacare iubes. uolat ille citatis
Vectus equis: nullaq; latus stipante caterua,
Aspera nubiferas qua Rhetia porrigit alpes:
Pergit: & hostiles (tanta est fiducia) ripas
Incomitatus adit. totum properare per amnem
Attonitos reges humili ceruice uideres,
Ante ducem nostrum. flauam sparsere Sicambri
Cæsariem

C æsariem: pauidoq; orantes murmure Franci
P rocubuere solo iuratur Honorius absens:
I mploratq; tuum supplex Alemania nomen.
B asternæ uenere truces. uenit accola syluæ,
B ructerus Herciniæ: latisq; paludibus exit
C imbrus: & ingentes Albim liquere Cherusci.
A ccipit ille preces uarias: tardeq; rogatus
A nnuit: & magno pacem pro munere donat.
N obilitant ueteres Germanica fœdera Drusos,
M arte sed ancipiti, sed multis cladibus empta.
Q uis uictum meminit sola formidine Rhenum,
Q uod longis alij bellis potuere mereri:
H oc tibi dat Stiliconis iter. post ocia Galli,
L imitis, hortaris Graias fulcire ruinas.
I onium tegitur uelis: uentiq; laborant
T ot curuare sinus: seruatur asq; Corynthum
P rosequitur facili Neptunus gurgite classes.
E t puer isthmiaci iam pridem littoris exul,
S ecura repetit portus, cum matre Palæmon.
C astra cruore natant. metitur pellita iuuentus:
P ars morbo. pars ense perit. non lustra Lycæi,
N on Erimanthææ iam copia sufficit umbræ.
I nnumeris exusta rogis, nudataq; ferro
S ic flagrasse suas lætantur Mænala syluas.
E xcutiat cineres Ephyræ, Spartanus, & Arcas
T utior: exangues pedibus proculcet aceruos:
F essaq; pensatis respiret Græcia pœnis.
G ens qua non Scythicos diffusior ulla triones
I ncoluit: cui paruus Athos, angustaq; Thrace
C um transiret, erat. per te, uiresq; tuorum

F racta ducum: lugetq; sibi iam rara superstes:
E t quorum turbæ, spacium uix præbuit orbis:
V no colle latent, sitiens, inclusáq; uallo
E reptas quæsiuit aquas: quas hostibus ante
C ontiguas, alio Stilico deflexerat arcu.
M irantemq; nouas ignota per auia ualles
I usserat aduerso fluuium migrare meatu.
O buia quid mirum uinci? cum barbarus ultro
I am cupiat seruire tibi? tua Sarmata discors
S acramenta petit. proiecta fraude Gelonus
Militat. in Latios ritus transistis Alani,
V t fortes in marte uiros, animisq; paratos:
S ic iustos in pace legis: longumq; tueris
E lectos: crebris nec succedentibus urges
I udicibus: notis regimur: fruimurq; quietis:
M ilitiæq; bonis. ceu bellatore Quirino:
C eu palido moderante Numa. non imminet ensis:
N ullæ nobilium cædes. non crimina uulgo
T exuntur. patria mœstus non truditur exul.
I mpia continui cessant augmenta tributi.
N on infelices tabulæ. non hasta refixas
V endit opes auidis. emptor non uoce citatur:
N ec tua priuatis crescunt æraria damnis.
M unificus laudis, sed non & prodigus auri.
P erdurat non empta fides: nec pectora merces
A lligat: ipsa suo pro pignore castra laborant.
T e miles nutritor amat. Quæ deniq; Romæ
C ura tibi? quàm fixa manet reuerentia patrum?
F irmatur senium iuris: priscamq; resumunt
C aniciem leges: emendanturq; uetustæ:

Acceduntq; nouæ, talem sensere Solonem
Res Pandioniæ. sic armipotens Lacedæmon:
Quæ sub te uel causa grauis? uel iudicis error?
Nec legitur dubijs, quis litibus addere finem
Iustior: & mersum latebris educere uerum?
Quæ pietas? quantusq; rigor? tranquillaq; magni
Vis animi? nulloq; leuis terrore moueri?
Nec noua mirari facilis? quæ docta facultas
Ingenij, linguæq; modus? responsa uerentur
Legati: grauibusq; latet sub moribus ætas.
Quantus in ore pater radiat? quàm torua uoluptas
Frontis, & augusti maiestas grata pudoris?
Iam patrias imples galeas: iam cornus auita
Tentatur uibranda tibi. promittitur ingens
Dextra rudimentis: Romanaq; uota moraris.
Quis decor? incedis quoties clypeatus, & auro
Squameus, & rutilus cristis, & casside maior?
Sic cum Threicia primum sudaret in hasta,
Flumina lauerunt puerum Rhodopeia Martem.
Quæ uires iaculis? uel cum Gortynia tendis
Spicula: quàm felix arcus, certiq; petitor
Vulneris? & iussum mentiri nescius ictum?
Scis quo more Cydon, qua dirigat arte sagittas,
Armenius: refugo quæ sit fiducia Partho.
Sic Amphioniæ pulcher sudore palæstræ
Alcides pharetras, Dircæaq; tela solebat
Prætentare feris, olim domitura gigantes:
Et pacem latura Polo: semperq; cruentus
Ibat: & Alcmenæ prædam referebat ouan ti
Cœruleus tali prostratus Apolline Python,

Implicuit fractis moritura uolumina sylvis.
Cum nectaris aequo: simulacraq́; Martia ludis:
Quis molles sinuare fugas? quis tendere contum
Acrior? aut subitos melior flexisse recursus?
Non te Massagetae, non gens exercita campo
Thessala, non ipsi poterunt aequare Bimembres.
Vix comites alae, uix te suspensa sequuntur
Agmina: feruentesq́; tument post terga dracones:
Vtq́; tuis primum sonipes calcaribus arsit:
Ignescunt patulae nares. non sentit arenas.
Vngula: discussaeq́; iubae sparguntur in armos.
Turbantur phalerae. spumosis morsibus aurum
Fumat. anhelantes exundant sanguine gemmae.
Ipse labor, puluisq́; decet, confusaq́; motu
Caesaries. uestis radiato murice solem
Combibit. ingesto crispatur purpura uento.
Si dominus legeretur equis: tua posceret ultro
Verbera Nereidum stabulis nutritus Arion:
Seruiretq́; tuis contempto Castore frenis
Cyllarus: & flauum Xanthus spreuisset Achillem.
Ipse tibi famulas praeberet Pegasus alas,
Portaretq́; libens: melioraq́; pondera passus
Bellerophonteas indignaretur habenas.
Quin etiam uelox Aurorae nuncius Aethon,
Qui fugat hinnitu stellas: roseoq́; domatur
Lucifero: quoties equitem te cernit ab astris:
Inuidet: inq́; tuis mauult spumare lupatis.
Nunc quoq; quos habitus, quantae miracula pompae
Vidimus? Ausonio cum iam succinctus amictu
Per Ligurum populos solito conspectior ires?

A tq; inter niueas alte ueherere cohortes?
O bnixisq; simul pubes electa lacertis
S ydereum gestaret onus? sic numina Memphis
I n uulgus proferre solet. penetralibus exit
E ffigies, breuis illa quidem, sed plurimus infra
L iniger, imposita suspirans ueste sacerdos
T estatur sudore deum. Nilotica sistris
R ipa sonat: Phariosq; modos Aegyptia ducit
T ibia, submissis admugit cornibus Apis.
O mnis nobilitas, omnis tua sacra frequentat
T ibridis, & Latij soboles. conuenit cu unum
Q uicqd in orbe fuit procerum: qbus author honoris,
V el tu uel genitor. numeroso consule consul
C ingeris: & socios gaudes admittere patres.
I llustri te prole Tagus, te Gallia doctis
C iuibus, & toto stipauit Roma senatu.
P ortatur iuuenum ceruicibus aurea sedes:
O rnatuq; nouo grauior deus. asperat Indus
V elamenta lapis: preciosaq; fila smaragdis
D ucta uirent. Amethystus inest: & fulgor Iberus
T emperat arcanis hyacinthi coerula flammis.
N ec rudis in tali suffecit gratia textu:
A uget acus meritum: picturatumq; metallis
V iuit opus: multaq; ornantur iaspide uultus:
E t uarijs spirat Nereia bacca figuris.
Q uæ tantum potuit digitis mollire rigorem
A mbitiosa colus? uel cuius pectinis arte
T raxerunt solidæ gemmarum stamina telæ?
I n uia quis calidi scrutatus stagna profundi
T ethyos inuasit gremium? quis diuitis algæ

Germina flagrantes inter quaesiuit arenas?
Quis iunxit lapides? ostro quis miscuit ignes
Sydonij rubriq; maris? tribuere colorem
Phoenices: Seres subtegmina: pondus Hidaspes.
Hoc si Maeonias cultu graderere per urbes,
In te pampineos proferret Lydia Tyrsos:
In te Nisa choros. dubitarent orgia bacchi'
Cui furerent. irent blandae sub uincula tigres.
Talis Erythraeis intextus nebrida gemmis
Liber agit currus: & Caspia flectit eburnis
Colla iugis. satyri circum, crinemq; solutae
Maenades. astringunt hederis uictricibus Indos.
Ebrius hostili uelatur palmite Ganges.
Aspice mox laetum sonuit clamore tribunal.
Te fastos ineunte quater. solennia ludit
Omina libertas. deductum uindice morem
Lex celebrat: famulusq; iugo laxatus herili
Ducitur: & grato remeat securior ictu.
Tristis conditio pulsata fronte recedit
In ciuem. rubuere genae: tergoq; remouit
Verbera. permissi felix iniuria uoti.
Prospera Romuleis sperantur tempora rebus
In nomen uentura tuum. praemissa futuris
Dant exempla fidem. quoties te cursibus aeui
Praefecit: toties accessit laurea patri.
Ausi Danubium quondam transnare Gruthunni:
In lintres fregere nemus. ter mille ruebant
Per fluuium plenae cuneis immanibus alni.
Dux Odotheus erat. tantae conamina classis
Incipiens aetas, & primus contudit annus.

Submersæ sedere rates. fluitantia nunquam
Largus arctoos pauere cadauera pisces.
Corporibus premitur Peucæ. per quinq; recurrens
Hostia barbaricos uix egerit unda cruores.
Confessusq; parens Odothei regis opima
Rettulit, exuuiasq; tibi. ciuile secundis
Conficis auspicijs bellum. tibi debeat orbis
Fata Gruthunnorum, debellatumq; tyrannum.
Ister sanguineos egit te consule montes.
Sed patrijs olim fueras successibus author:
Nunc erit ipse tuis. semper uenere triumphi
Cum trabeis: sequiturq; tuos uictoria fasces.
Sis precor assiduus consul, Marijq; relinquas
Et senis Augusti numerum. quæ gaudia mundi
Per tua lanugo cum serpere cœperit ora?
Cum tibi prodiderit festas nox pronuba tedas?
Quæ tali deuota toro? quæ murice fulgens
Ibit in amplexus tanti Regina mariti?
Quæ'nam tot diuis ueniet nurus? omnibus aruis,
Et toto dotanda mari? quantusq; feretur
Idem per Zephyri metas Hymeneus, & Euri?
O' mihi si liceat thalamis intendere carmen
Connubiale tuis. si te iam dicere patrem
Tempus erit: cum tu trans Rheni cornua uictor,
Arcadius captæ spolijs Babylonis honustus,
Communem maiore toga signabitis annum:
Crinitusq; tuo sudabit fasce Lyæus.
Vltima fraternas horrebunt Bactra secures.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO IN SEXTVM HONORII AVGVSTI CONSVLATVM.

O mnia, quæ sensu uoluuntur uota diurno
P ectore sopito reddit amica quies.
V enator defensa toro cũ mẽbra repõit:
M ẽs tamẽ ad syluas, et sua lustra redit.
I udicibus lites, aurigæ somnia currus,
Vanáq; nocturnus meta cauetur equis.
F urto gaudet amans. permutat nauita merces:
Et uigil elapsas quærit auarus opes.
B landáq; largitur frustra sitientibus ægris
Irriguus gelido pocula fonte sopor.
M e quoq; musarum studium sub nocte silenti
Artibus assuetis sollicitare solet.
N anq; poli media stellantis in arce uidebar.
Ante pedes summi carmina ferre Iouis.
V tq; fauet somnus. plaudebant numina dictis:
Et circumfusi sacra corona chori.
E ncheladus mihi carmen erat: uictusq; typhœus.
Hunc premit Inarimes, hunc grauis Aetna domat.
Q uàm lætus post bella Iouem susceperit æther
Phlegrææ referens præmia militiæ.
A dditur ecce fides. nec me mea lusit imago:
Irrita nec falsum somnia misit ebur.
E n princeps, en orbis apex æquatur olympo.
En quales memini turba uerenda deos.
F ingere nil maius potuit sopor: altáq; uati
Conuentum cœlo præbuit aula parem.

CL V. CLAVDIANI LIBER DE SEXTO HONORII AVGVSTI CONSVLATV.

a
V rea fortunæ reduci si templa priores
O b reditũ uouere ducũ: nõ dignius unq̃
H æc dea promeritis amplas sibi posce-
ret ædes:
Q uam sua cum pariter trabeis repetatur, & urbi
M aiestas: nec enim campus solemnis, & urna
L uditur in morem: species nec dissona coetu
A ut peregrina nitet simulati iuris imago:
I ndigenas habitus natiua palatia sumunt:
E t patrijs plebem castris sociante Quirino,
M ars augusta sibi renouat suffragia campi.
Q ualis erit terris. quem mons euandrius offert
R omanis auibus: quem Tybris inaugurat annus.
Q uamq̃ omnes quicunq; tui cognominis anni,
S emper inoffensum dederint successibus omen:
S intq; trophæa tuas semper comitata secures.
H ic tamen ante omnes miro promittitur ortu:
V rbis & augusti geminato nomine felix.
N anq; uelut stellas babylonia cura salubres
O ptima tunc spondet mortalibus edere fata:
C oelicolæ cum celsa tenent: summoq; feruntur
C ardine: nec radios humili statione recondunt.
H aud aliter Latiæ sublimis signifer aulæ,
I mperij sydus prima cum sede locauit.
A uget spes italas: & certius omnia surgunt

Victrici concepta solo. cum pulcher Apollo
Lustrat Hyperboreas, Delphis cessantibus aras
Nil tum castaliæ riuis communibus undæ
Dissimiles: uili nec discrepat arbore laurus:
Antraq; mœsta silent: inconsultiq; recessus.
At si Phœbus adest: & frenis gripha iugalem
Ryphæo tripodas repetens detorsit ab axe:
Tunc syluæ, tunc antra loqui, tunc uiuere fontes,
Tunc sacer horror aquis: adytisq; effunditur Echo
Clarior: & doctæ spirant præsagia rupes.
Ecce palatino creuit reuerentia monti:
Exultatq; habitante deo: potioraq; delphis
Supplicibus late populis oracula pandit:
Atq; suas ad signa iubet reuirescere lauros.
Non alium certe decuit rectoribus orbis
Esse larem: nulloq; magis se colle potestas
Aestimat: & summi sentit fastigia iuris,
Attollens apicem subiectis regia rostris.
Tot circum delubra uidet: tantisq; deorum
Cingitur excubijs. iuuat infra tecta tonantis
Cernere Tarpeia pendentes rupe gigantes:
Cælatasq; fores: medijsq; uolantia signa
Nubibus: & densum stipantibus æthera templis:
Aeraq; uestitis numerosa puppe columnis
Consita: subnixaq; iugis immanibus ædes:
Naturam cumulante manu: spolijsq; micantes
Innumeros arcus. acies stupet igne metalli:
Et circunfuso trepidans obtuditur auro.
Agnoscis ne tuos princeps uenerande penates?
Hæc sunt quæ primis olim miratus in annis
Patre

P atre pio monstrante petis. nil optimus ille
D iuorum toto meruit felicius æuo:
Q uam quod Romuleis uictor sub mœnibus egit
T e consorte dies. cum se melioribus addens
E xemplis, ciuem gereret terrore remoto
A lternos cum plebe iocos: dilectáq; passus
I urgia, patriciasq; domos, priuatáq; passim
V isere deposito dignatus limina fastu.
P ublicus hinc ardescit amor: cum moribus æquis
I nclinat populo regale modestia culmen.
T éq; rudem uitæ quamuis diademate, nec dum
C ingebare comas: socium sumebat honorum
P urpureo fotum gremio: paruumq; triumphis
I nduit: & magnis docuit præludere fastis.
T e linguis uariæ gentes: missiq; rogatum
F œdera, Persarum proceres cum patre sedentem
H ac quondam uidere domo: positoq; tiaram
S ubmisere genu. tecum prælarga uocauit
D itandas ad dona tribus. fulgentia tecum
C ollecti trabeatus adit delubra senatus,
R omano puerum gaudens offerre fauori.
V t nouus imperio iam tunc assuesceret hæres.
H inc tibi concreta radice tenacius hæsit,
E t penitus totis inoleuit Roma medullis:
D ilectéq; urbis teneris conceptus ab annis
T ecum creuit amor: nec te mutare reuersum
E ualuit propria nutritor Bosphorus arce.
E t quoties optare tibi, quæ mœnia malles
A lludens genitor, regni pro parte dedisset:
D iuitijs auroræ solium, sortemq; paratam

S ponte remittebas fratri. regat ille uolentes
A ßyrios. habeat Pharium cum Tigride Nilum
C ontingat mea Roma mihi. nec uota fefellit
E uentus, fortuna nouum molita tyrannum.
I am tibi quærebat latium: belloq; secundo
P rotinus Eoa uelox accitus ab aula
S uscipis Hesperiam patrio bis marte receptam.
I psa per illyricas urbes oriente relicto
I re Serena comes, nullo deterrita casu
M aterna te mente fouens, latioq; futurum
R ectorem, Generumq; sibi, seniore supernas
I am repetente plagas. illo sub cardine rerum
S edula seruatum per tot discrimina pignus
R estituit sceptris patrui, castrisq; mariti.
C ertauit pietate domus: fideq; reductum
C oniugis officio Stiliconis cura recepit.
F elix ille parens: qui te securus Olympum
S uccedente petit. quàm lætus ab æthere cernit
S e factis creuisse tuis. duo nanq; fuere
E uropæ, Libyæq; hostes. Maurusius Atlas
G ildonis furias. Alaricum barbara Peuce
N utrierat. qui sæpe tuum spreuere prophana
M ente patrem. Thracum ueniens è finibus alter
H ebri clausit aquis. alter præcepta uocantis
R espuit: auxilijsq; ad proxima bella negatis
A biurata palàm Libyæ possederat arua.
Q uorum nunc meritam repetens non immemor irã
S upplicijs fruitur: natoq; ultore triumphat.
E nse Thyestiade pœnas exegit Orestes.
S ed mixtum pietate nefas, dubitandaq; cædis

Gloria

G loria materno, laudem cum crimine pensat.
P auit Iulæos inuiso sanguine manes
A ugustus: sed falsa pij præconia sumpsit
I n luctum patriæ ciuili strage parentis.
A t tibi causa patris rerum coniuncta saluti
B ellorum duplicat lauros: ijsdemq; trophæis
R eddita libertas orbi, uindicta parenti,
S ed mihi iam pridem captum Parnasia Maurum
P ierijs egit fidibus Chelis, arma Getarum
N uper apud socerum plectro celebrata recenti.
A duentus nunc sacra tui libet edere musis:
G rataq; patratis exordia sumere bellis.
I am Pollentini tenuatus funere campi,
C oncessaq; sibi (rerum sic ammonet usus.)
L uce tot amissis socijs, atq; omnibus una
D ireptis opibus Latio discedere iussus
H ostis: & immensi reuolutus culmine fati,
T urpe retexit iter. Qualis piratica puppis,
Q uæ cunctis infensa fretis, scelerumq; referta
D iuitijs, multasq; diu populata carinas
I ncidit in magnam, bellatricemq; triremem.
D um prædam de more putat, uiduataq; cæsis
R emigibus, scissis uelorum debilis alis,
O rba gubernaclis, antemnis saucia fractis,
L udibrium pelagi uento iactatur & unda,
V astato tandem pœnas luitura profundo.
T alis ab urbe minas retro flectebat inanes
I taliam fugiens: & quæ uenientibus ante
P rona fuit: iam difficilis, iam dura reuersis,
C lausa putat sibi cuncta pauor: retroq; relictos

Quos modo terrebat redieas exhorruit amnes.
Vndosa tum forte domo,uitreis'q; sub antris
Rerum ignarus adhuc ingentes pectore curas
Voluebat pater Eridanus. Quis bella maneret
Exitus: imperium'ne Ioui,leges'q; placerent,
Et uitæ Romana quies: an iura perosus
Ad priscos pecudum damnaret sæcula ritus:
Talia dum secum mouet anxius: aduolat una
Naiadum resoluta comam,complexa'q; patrem.
En Alaricus ait,non qualem nuper ouantem
Vidimus.exangues genitor mirabere uultus.
Percensere manum: tanta'q; ex gente iuuabit
Relliquias numerasse breues.iam desine mœsta
Fronte queri:nymphas'q; choris iam redde sorores.
Dixerat.ille caput placidis sublime fluentis
Extulit: & totis lucem spargentia ripis
Aurea rorantimicuerunt cornua uultu.
Non illi madidum uulgaris arundine crinem
Velat honos.rami caput umbrauere uirentes
Heliadum:totis'q; fluunt electra capillis.
Palla tegit latos humeros: curru'q; paterno
Intextus Phaëthon glaucos incendit amictus:
Fulta'q; sub gremio cœlatis nobilis astris
Aethereum probat urna decus. nanq; omnia luctus
Argumenta sui Titan signauit olympo:
Mutatum'q; senem plumis,& fronde sorores.
Et fluuium,nati qui uulnera lauit anheli.
Stat gelidis auriga plagis.uestigia fratris
Germanæ seruant Hyades: cygni'q; sodalis
Lactens extentas aspergit circulus alas.

Stellifer Eridanus sinuatis fluctibus errans
Clara noti conuexa rigat: gladioq; tremendum
Gurgite sydereo subterluit oriona.
Hoc decus effulgens habitus prospectat euntes
Deiecta ceruice Getas. tunc talia fatur.
Sicine mutatis properas Alarice reuerti
Consilijs? Italæ iam te sic pœnitet oræ?
Nec iam cornipedem Tyberino gramine pascis,
Vt rebare tuum. Thuscis nec figis aratrum
Collibus. o' cunctis Erebi dignissime pœnis.
Tune gigantæis urbem tentare deorum
Aggressus furijs? nec te meus improbe saltem
Terruit exemplo Phaëthen? qui fulmina præceps
In nostris efflauit aquis: dum flammea cœli
Flectere terrenis meditatur frena lacertis:
Mortaliq; diem sperat diffundere uultu?
Crede mihi simili bacchatur crimine quisquis:
Aspirat Romæ spolijs, aut solis habenis.
Sic fatus Ligures, Ventosq; erectior amnes
Magna uoce ciet. frondentibus humida ripis
Colla leuant. pulcher Ticinus: & Abdua uisu
Cærulus: & uelox Athesis, tardusq; meatu
Mincius: inq; nouem consurgens ora Timauus.
Insultant omnes profugo: pacataq; lætum
Inuitant ad prata pecus iam Pana Lycæum,
Iam Dryades reuocant & rustica numina Phaunos.
Tu quoq; non paruum Getico Verona triumpho
Adiungis cumulum: nec plus Pollentia rebus
Contulit Ausonijs, aut mœnia uindicis Astæ.
Hic rursus dum pacta mouet: damnisq; coactus

Extremo mutare parat præsentia casu:
Nil sibi periurum sensit prodesse furorem:
Conuerti nec fata loco:multisq; suorum
Diras pauit aues:inimicaq; corpora uoluens
Ionios Athesis mutauit sanguine fluctus.
Oblatum Stilico uiolato fœdere martem
Omnibus arripuit uotis.ubi Roma periclo
Iam procul,& belli medius Padus arbiter ibat.
Iamq; opportunam motu strepuisse rebelli
Gaudet perfidiam:præbensq; exempla labori
Sustinet accensos æstiuo puluere soles.
Ipse manu metuendus adest:inopinaq; cunctis
Instruit arma locis:& qua uocat usus ab omni
Parte uenit.fesso si deficit agmine miles
Vtitur auxilijs.damni securus,& astu
Debilitat sæuum cognatis uiribus Istrum.
Et duplici lucro committens prælia uertit
In se brabariem,nobis utrinq; cadentem.
Ipsum te caperet:letoq; Alarice dedisset:
Ni calor incauti male festinatus Alani
Dispositum turbasset opus.propè captus anhelum
Verbere cogis equum:nec te uitasse dolemus.
I, potius gentis reliquum,tantisq; superstes
Danubij populis,& nostrum uiue trophæum.
Non tamen ingenium tantis se cladibus atrox
Deijcit. occulto tentabat tramite montis,
Si quas per scopulos subitas exquirere posset
In Rhetos Gallosq; uias:sed fortior obstat
Cura ducis(quis enim diuinum fallere pectus
Possit?)excubijs uigilantia lumina regni?
Cuius

Cuius consilium non unquam repperit hostis:
Nec potuit texisse suum. secreta Getarum
Nosse prior: celeriq; dolis occurrere sensu.
Omnibus exclusus cœptis consedit in uno
Colle tremens: frondesq; licet depastus amaras
Arboreo figat sonipes in cortice morsus:
Et tetris collecta cibis, anniq; uapore
Sæuiat aucta lues: & miles probra superbus
Ingerat obsesso: captiuaq; pignora monstret.
Non tamen aut morbi tabes, aut omne periclum
Docta subire fames, aut prædæ luctus ademptæ,
Aut pudor, aut dictis mouere procacibus iræ:
Vt male tentato toties se credere campo
Comminus auderet. nulla est uictoria maior:
Quàm quæ confessos animo quoq; subiugat hostes.
Iamq; frequens rerum decerpere transfuga robur
Cœperat: inq; dies numerus decrescere castris.
Nec iam deditio paucis occulta parari:
Sed cunei, totæq; palàm discedere turmæ.
Consequitur: uanoq; fremens clamore retentat.
Cumq; suis iam bella gerit. mox numina supplex
Cum precibus, fletuq; ciet: ueterumq; laborum
Admonet: & frustra iugulum parcentibus offert.
Defixoq; malis animo sua membra, suasq;
Cernit abire manus. qualis Cybeleia quassans
Hyblæus procul æra senex, reuocare fugaces
Tinnitu conatur apes: quæ sponte relictis
Desciuere fauis: sonituq; exhaustus inani,
Raptas mellis opes, solitæq; oblita latebræ
Perfida deplorat uacuis examina ceris.

Ergo ubi præclusæ uoci laxata remisit
Frena dolor: notasq; oculis humentibus alpes
Aspicit: & nimium diuersi stamine fati
Præsentes reditus, fortunatosq; reuoluit
Ingressus: solo peragens cum murmure bellum,
Protento leuiter frangebat mœnia conto.
Irridens scopulos. nunc desolatus, & expes
Debita pulsato reddit spectacula monti.
Tunc sic Ausonium respectans æthera fatur.
Heu regio funesta Getis: heu terra sinistris
Augurijs calcata mihi. satiare nocentum
Cladibus: & tandem nostris inflectere pœnis.
En ego qui toto sublimior orbe ferebar,
Ante tuum felix aditum: ceu legibus exul
Addictusq; reus flatu propiore sequentum
Terga premor. quæ prima miser, quæ funera dictis
Posteriora querar? nec me Pollentia tantum,
Nec captæ cruciatis opes: hæc aspera fati
Sors tulerit, martisq; uices: non funditus armis
Concideram. stipatus adhuc, equitumq; cateruis
Integer, ad montes reliquo cum robore cessi.
Quos apenninum perhibent. hunc esse ferebat
Incola, qui siculum porrectus ad usq; Pelorum
Finibus ad Ligurum populos amplectitur omnes
Italiæ: geminumq; latus stringentia longe
Vtra perpetuo discriminat æquora tractu.
Hunc ego continuum si per iuga tendere cursum,
Vt prior iratæ fuerat sententia menti:
Iam desperata uoluissem luce, quid ultra?
Omnibus oppeterem fama maiore perustis.

Et certe moriens propius te Roma uiderem:
Ipſaq́; per cultas ſegetes mors noſtra ſecuto
Victori damnoſa foret: ſed pignora nobis
Romanus, caraſq́; nurus, prædamq́; tenebat.
Hoc magis exertum raperem ſuccinctior agmen.
Heu quibus inſidijs, qua me circundedit arte?
Fatalis ſemper eſt Stilico. dum parcere fingit:
Rettulit hoſtiles animos: bellumq́; remenſo
Eualuit tranferre Pado proh fœdera ſæuo
Deteriora iugo. tunc uis extincta Getarum.
Tunc mihi, tunc letum pepigi uiolentior armis,
Omnibus. expugnat noſtram clementia gentem.
Mars grauior ſub pace latet: capiorq́; uiciſſim
Fraudibus ipſe meis: quis iam ſolatia feſſo
Conſiliumue ferat ſocijs ſuſpectior hoſte?
Atq; utinam cunctos licuiſſet perdere bello.
Nam quiſquis duro cecidit certamine: nunq̃
Deſinet eſſe meus. melius mucrone perirent:
Auferretq́; mihi luctu leuiore ſodales
Victa manus, q̃ læſa fides. nullusne clientum
Permanet? infenſi comites. odore propinqui.
Quid moror in uiſam lucem? qua ſede recondam
Naufragij fragmenta mei? quæue arma requiram?
In quibus haud unq̃ Stilico, nimiumq́; potentis
Italiæ noſtras nomen circunſonet aures?
Hæc memorans inſtante fugam Stilicone tetendit
Expertas horrens aquilas. comitatur euntem
Pallor & atra fames, & ſaucia liuidus ora
Luctus, & inferno ſtridentes agmine morbi.
Luſtralem ſic triſte facem, cui lumen odorum

S ulfure cœruleo, nigroq; bitumine fumat:
C ircum membra rotat doctus purganda sacerdos
R ore pio spargens: & dira fugantibus herbis
N umina, terrificumq; Iouem triuiamq; precatus
T rans caput auersus manibus iaculatur in austrum
S ecum rapturas cantata piacula tedas.
A crior interea uisendi principis ardor
A ccendit cum plebe patres: & sæpe negatum
F lagitat aduentum: nec tali publica uota
C onsensu tradunt atavi caluisse per urbem:
D acia bellipotens cum fregerit ulpius arma:
A tq; indignantes in iura redegerit arctos:
C um cinxere faces Hypanim: mirataq; leges
R omanum stupuit Mœotica terra tribunal.
N on tantis patriæ studijs ad templa uocatus
C lemens marte redis. cum gentibus undiq; cinctam
E xuit Hesperiam paribus fortuna periclis.
L aus ibi nulla ducũ. nam flammeus hymber in hostẽ
D ecidit. hunc dorso trepidum flammante ferebat
A mbustus sonipes. hic tabescente solutus
S ubsedit galea: liquefactaq; fulgure cuspis
C anduit: & subitis fluxere uaporibus enses.
T unc contenta polo mortalis nescia teli
P ugna fuit. Chaldea mago, seu carmina ritu
A rmauere deos: seu, quod reor, omne Tonantis
O bsequium Marti mores potuere mereri.
N unc quoq; præsidium Latio non deesset Olympi:
D eficeret si nostra manus: sed prouidus æther
N oluit humano titulos auferre labori.
N e tibi iam princeps soceri sudore paratam

Quam meruit uirtus: ambirent fulmina laurum.
Iam toties missi proceres, responsa morandi
Rettulerant. donec differri longius urbis
Communes non passa preces, penetralibus altis
Prosiliit: uultuq; palàm confessa corusco
Impulit ipsa suis cunctantem Roma querelis,
Dissimulata diu tristes in amore repulsas.
Vestra parens Auguste queror. quo nam usq; tenebit
Prælatus mea uota Ligur? uetitumq́; propinqua
Luce frui, spaciis decernens gaudia paruis
Torquebit Rubicon uicino nomine Tybrim?
Nonne semel spreuisse sat est? cum reddita bellis
Africa uenturi spe lusit principis urbem?
Nec duras tantis precibus permouimus aures?
Ast ego frenabam geminos, quibus altior ires:
Electi candoris equos: & nominis arcum
Iam molita tui, per quem radiante decorus
Ingrederere toga. pugnæ monumenta dicabam,
Defensam titulo Libyam testata perenni.
Iamq; parabantur pompæ simulachra futuræ
Tarpeio spectanda Ioui. cælata metallo
Classis: ut auratos sulcaret remige fluctus:
Vt Massila tuos anteirent oppida currus:
Palladiáq; comas innexus arundine Triton
Edomitis ueheretur equis: & in ære trementem
Succinctæ famulum ferrent Atlante cohortes.
Ipse Iugurthinam subiturus carcere pœnam
Præberet fera colla iugo, ui captus, & armis.
Nec Bocchi, Syllæ'ue dolis. sed prima remitto:
Nunc præsens etiam Getici me laurea belli

Declinare potest? sedes ne capacior ulla
Tantæ laudis erit? tua te benefacta morantem
Conueniunt: meritisq; suis obnoxia uirtus.
Quos seruauit, amat. iam flauescentia centum
Messibus æstiuæ detondent Gargara falces:
Spectatosq; iterum nulli celebrantia ludos,
Circunflexa rapit centenus sæcula consul.
His annis, qui lustra mihi bisdena recensent
Nostra ter Augustos intra pomeria uidi,
Temporibus uarijs, eadem sed causa trophæi.
Ciuilis dissensus erat. uenere superbi
Scilicet ut Latio respersos sanguine currus
Aspicerem. quisquam ne piæ lætanda parenti
Natorum lamenta putat? fauere tyrannis:
Sed nobis periere tamen. cum Gallica uulgo
Prælia iactaret. tacuit Pharsalica Cæsar.
Nanq; inter socias acies, cognataq; signa
Vt uinci miserum: nunquam uicisse decorum.
Restituat priscum, per te iam gloria, morem
Verior: & fructum syncerǽ laudis ab hoste
Desuetum iam redde mihi. sumptisq; furoris
Externi spolijs sontes absolue triumphos.
Quem precor ad finem laribus seiuncta potestas
Exulat: imperiumq; suis à sedibus errat.
Cur mea quæ cunctis tribuere palatia nomen
Neglecto squalent senio? nec creditur orbis
Illic posse regi. medium non deserit unq̃
Cœli phœbus iter: radijs tamen omnia lustrat.
Segnius an ueteres Istrum, Rhenumq; tenebant
Qui nostram coluere domum? leuius'ne timebant

T igris, et Euphrates: cum fœdera Mœdus, & Indus
H inc peteret? pacemq; mea speraret ab arce?
H ic illi mansere uiri: quos mutua uirtus
L egit: & in nomen romanis rebus adoptans,
I udicio pulchram seriem non sanguine duxit.
H ic proles atauum deducens hælia Neruam
T ranquilliq; pij, bellatoresq; seueri.
H ic ciuis dignare forum: conspectaq; dudum
O ra refer pompam recolens sub mente priorem:
Q uem tenero patris comitem susceperat æuo.
N unc duce cum socero iuuenem te Tybris adoret.
O rantem medio princeps sermone resoluit.
N unquam aliquid frustra per me uoluisse dolebis,
O' Dea: nec legum fas est occurrere matri.
S ed nec post Libyam, falsis ne perge querelis
I ncusare tuos, patriæ mandata uocantis
S preuimus. aduectæ misso Stilicone curules:
V t nostras tibi Roma uices pro principe consul
I mpleret: generoq; socer, uidistis in illo
M e quoq; sic credit pietas, nec sanguine solo,
S ed claris potius factis experta parentem.
C uncta qdem centum nequeam perstringere linguis:
Q uæ pro me: mundoq; gerit. sed ab omnibus unum
S i fama nondum patuit te Roma docebo
S ubiectum nostris oculis: & cuius agendi
S pectator, uel causa fui. populator Achiuæ,
B istoniæq; plagæ crebris successibus amens,
E t ruptas animus spirans immanibus alpes,
I am Ligurum trepidis admouerat agmina muris,
T utior auxilio brumæ quod gentibus illis

F rigore consuetis fauet inclementia cœli:
M eq; minabatur calcato obsidere uallo,
S pem uano terrore fouens. si forte remotis
P ræsidijs urgente metu, qua uellet obirem,
C onditione fidem: nec me timor impulit ullus
E t duce uenturo fretum, memoremq; tuorum
R oma ducum. quibus haud unq̃ uel morte paratæ
F œdus lucis amor pepigit dispendia famæ.
M ox & per Latium stellarum more uidebam
B arbaricos ardere focos. iam classica primos
E xcierant uigiles: gelida cum pulcher ab arcto
A duentat Stilico. medius sed clauserat hostis
I nter me & socerum: pontemq;, uiamq; tenebat:
A bdua quo scissas spumosior incitat undas.
Q uid faceret? differret iter? discrimina nullas
N ostra dabant adeunda moras. prumperet agmẽ?
S ed paucis comitatus erat. nam plurima retro,
D um nobis properat succurrere: liquerat arma
E xtra, uel nostras acies. hæc ille loquutus
A ncipiti, longum socias, tardumq; putauit
E xpectasse manus: & nostra pericula tendit
P osthabitis pulsare suis: mediumq; per hostem
F lammatus uirtute pia, propriæq; salutis
I mmemor, & stricto prosternens obuia ferro
B arbara fulmineo secuit tentoria cursu.
N unc mihi Tydiden attollant carmina uatum.
Q uod iuncto fidens Ithaco patefacta Dolonis
I ndicio, dapibusq; simul, religataq; somno
T hracia sopiti penetrauerit agmina Rhœsi:
G raiaq; rettulerit captos ad castra iugales.

Quorum

Quorum si qua fides, augentibus omnia musis
Impetus excessit Zephyros, candorq; pruinas.
Ecce uirum, taciti nulla qui fraude soporis
Ense palam sibi pandit iter: remeatq; cruentus
Et Diomedæis tantum præclarior ausis,
Quantum lux tenebris: manifestaq; prælia furtis.
Adde: quod & ripis steterat munitior hostis:
Et cui non uigilem fas est componere Rhœsum
Thrax erat. hic thracum domitor. nō tela retardāt:
Obice non hæsit fluuij. sic ille minacem
Tyrrhenam labenti manum pro ponte repellens
Traiecit clypeo Tybrim, quo texerat urbem
Tarquino mirante Cocles: medijsq; superbus
Porsennam respexit aquis. celer Abdua nostro
Sulcatur socero. sed cum transnaret Hetruscis
Ille dabat tergum: Geticis hic pectora bellis.
Exere nunc doctos tantæ certamine laudis
Roma choros: quanta tuis facundia pollet
Ingenijs, nostrum digno sonet ore parentem.
Dixit: & antiquæ muros egressa Rauennæ
Signa mouent: iamq; ora Padi, portusq; relinquit
Flumineos: certis ubi legibus aduena Nereus
Aestuat: & pronas puppes nunc amne secundo,
Nunc redeunte uehit: nudataq; littora fluctu
Deserit. oceani lunaribus æmula damnis
Laetior hinc fano recipit Fortuna uetusto:
Despiciturq; uagus prærupta ualle Metaurus:
Qua mons arte patens uiuo se perforat arcu:
Admisitq; uiam sectæ per uiscera rupis.
Exuperans delubra Iouis. saxoq; minantes

A penninigenis cultas pastoribus aras.
Quin & Clitumni sacras uictoribus undas,
Candida quae Latijs praebent armenta triumphis
Visere cura fuit. nec te miracula fontis
Praetereunt tacito passu: quem si quis adiret,
Lentus erat. si uoce gradum maiore citasset
Commistis feruebat aquis: cumq; omnibus una
Sit natura uadis: similes ut corporis umbras
Ostendat: haec sola nouam iactantia sortem
Humanos properant imitari flumina mores.
Celsa dehinc patulum prospectans Narnia campum
Regali calcatur equo: rariq; coloris
Non procul amnis abest urbi. qui nominis author
Ilice sub densa syluis arctatur opacis.
Inter utrunq; iugum tortis anfractibus albet.
Inde salutato libatis Tybride lymphis,
Excipiunt arcus, operosaq; semita uastis
Molibus: & quicquid tantae praemittitur urbi.
Ac uelut officijs trepidantibus ora puellae
Spe propiore tori mater solertior ornat
Adueniente proco: uestesq;, & cingula comit
Saepe manu: uiridiq; angustat iaspide pectus:
Substringitq; comam gemmis: & colla monili
Circuit: & baccis onerat candentibus aures.
Sic oculis placitura tuis insignior auctis
Collibus, & nota maior se Roma uidendam
Obtulit. addebant pulchrum noua moenia uultum,
Audito perfecta recens rumore getarum.
Profecitq; opifex decori timor: & uice mira,
Quam pax intulerat, bello discussa senectus.

Erexit

Erexit subitas turres: cinctosq; coëgit
Septem continuo montes iuuenescere muro.
Ipse fauens uotis, solitoq; decentior aer,
Quamuis assiduo noctem fœdauerat hymbre,
Principis, & solis radijs detersa remouit
Nubila. nam pluuijs ideo turbauerat omnes
Ante dies: lunamq; rudem madefecerat auster:
Vt tibi seruatum scirent conuexa serenum.
Omne palatino, qua pons à colle recedit
Miluius: & quantum licuit consurgere tectis:
Vna replet turbæ facies. undare uideres
Ima uiris: altas effulgere matribus ædes.
Exultant iuuenes æquæui principis annis.
Temnunt prisci senes: & in hunc sibi prospera fati
Gratantur durasse diem: moderataq; laudant
Tempora: quod clemens aditu, quo tempore solus
Romanos uetuit currum præcedere patres.
Cum tamen Eucherius, cui regius undiq; sanguis,
Atq; augusta soror fratri præberet ouanti
Militis officium: sic illum dura parentis
Instituit pietas, in se uel pignora parci.
Quiq; neget nato, procerum quod præstet honori.
Hoc sibi cura senum, maturaq; comprobat ætas:
Idq; inter ueteris speciem præsentis, & aulæ
Iudicat hunc ciuem. dominos uenisse priores,
Conspicuas cum flore genas, diademate crinem,
Membraq; gemmato trabeæ uiridantia cinctu.
Et fortes humeros, & certatura Lyæo
Inter Erythreos surgentia colla smaragdos.
Mirari sine fine nurus, ignaraq; uirgo:

Qui simplex calet ore pudor. per singula cernens
Nutricem consultat anum, quid fixa draconum
Ora uelint. uentis fluitent? an uera minentur
Sibila, suspensum rapturi faucibus hostem?
Vt calibe indutos equites, & in aere latentes
Vidit cornipedes: quodnam de gente rogabat
Ferrati uenere uiri? quae terra metallo
Nascentes informat equos? num Lemnius author
Addidit hinnitum ferro, simulachraq; bellis
Viua dedit? gaudet metuens, & pollice monstrat:
Quod picturatas galeae Iunonia cristas
Ornet auis: uel quod rigidos uibrata per armos
Rubra sub aurato crispentur serica dorso.
Tunc tibi magnorum mercem fortuna laborum
Persoluit Stilico: curru cum uectus eodem
Vrbe triumphantem generum florente iuuenta
Conspiceres: illumq; diem sub corde referres:
Quo tibi confusa dubijs formidine rebus
Infantem genitor moriens commisit alendum:
Virtutes uariae fructus sensere receptos:
Depositum seruasse fides. constantia paruum
Praefecisse orbi. pietas fouisse propinquum.
Hic est ille puer: qui nunc ad rostra quirites
Euocat: & solio fultus genitoris eburno
Gestarum patribus causas ex ordine rerum,
Euentusq; refert: ueterumq; exempla sequutus,
Digerit imperij sub iudice facta senatu.
Nil cumulat, uerbisq; nihil fiducia caelat.
Fucati sermonis opem mens conscia laudis
Abnuit. agnoscunt proceres: habituq; gabino
Principis,

Principis, & ducibus circum stipata togatis
Iure paludatæ iam curia militat aulæ.
Affuit ipsa suis talis uictoria templis
Romanæ tutela togæ. quæ diuite penna
Patricij reuerenda fouet sacraria cœtus:
Castrorumq́; eadem comes indefessa tuorum:
Nunc tandem fruitur uotis, atq; omne futurum
Te Romæ, seseq́; tibi promittit in æuum.
Hinc te iam patrijs laribus uia nomine uero
Sacra refert. flagrat studijs concordia uulgi:
Quam non illecebris dispersi colligis auri:
Nec tibi uenales captant æraria plausus
Corruptura fidem. meritis offertur inemptus
Pura mente fauor, nam munere charior omni
Astringit sua quenq; salus. procul ambitus errat.
Non quærit precium, uitam qui debet amori.
O' quantum populo secreti numinis addit
Imperij præsens species: quantamq́; rependit
Maiestas alterna uicem: cum Regia circi
Connexum gradibus ueneratur purpura uulgus:
Consensúq; cauæ sublatus in æthera uallis
Plebis adoratæ reboat fragor: unaq́; totis
Intonat Augustum septenis arcibus echo.
Nec solis hic cursus equis: assueta quadrigis
Cingunt arua tigres: subitæq́; aspetus arenæ
Diffundit Libycos aliena ualle cruores.
Hic & belligeros exercuit area lusus.
Armatos hic sæpe choros, certaq́; uagandi
Textas lege fugas, inconfusosq́; recursus,
Et pulchras errorum artes, iocundaq́; Martis

Cernimus.insonuit cum uerbere signa magister:
Mutatos edunt pariter tunc pectora motus
In latus illisis clypeis: aut rursus in altum
Vibratis.graue parma sonat.mucronis acuti
Murmur: & umbonum pulsu modulante resultans,
Ferreus alterno concentus clauditur ense.
Vna omnis submissa phalanx: tantæq; salutant
Te princeps galeæ.partitis inde cateruis
In uarios docto discurritur ordine gyros:
Quos neq; semiferi Cortinia tecta iuuenci,
Flumina ne crebro uincant Mæandria flexu,
Discreto reuoluta gradu.torquentur in orbes
Agmina: perpetuisq; immoto cardine claustris
Ianus bella premens læta sub imagine pugnæ
Armorum innocuos paci largitur honores.
Iamq; nouum fastis aperit felicibus annum
Ore coronatus gemino: iam Tybris in uno
Et Bruti cernit trabeas & sceptra Quirini.
Consule lætatur post plurima sæcula uiso
Pallantæus apex.agnoscunt rostra curules
Auditas quondam proauis: desuetaq; cingit
Regius auratis fora fascibus ulpia lictor:
Et sextas Getica præuelans fronde secures
Colla triumphati proculcat Honorius Istri.
Exeat in populos cunctis illustrior annus
Natus fonte suo.quem non aliena per arua
Induit hospes honor: cuius cunabula fouit
Curia: quem primi tandem uidere quirites.
Quem domitis auspex peperit uictoria bellis.
Hunc & priuati titulis famulantibus anni,

E t quos armipotens genitor, reges'q; priores
D iuersis gessere locis, ceu numen adorent.
H unc, & quinq; tui, uel quos habiturus in urbe,
P ost alios Auguste colant. licet unus in omnes
C onsul eas. magno sextus tamen iste superbit
N omine præteritis melior uenientibus author.

EIVSDEM DE PROBINI ET OLIBRI FRATRVM CONSVLATV LIBER.

S ol, qui flammiferis mundũ complexus habenis,
V oluis inexhausto redeuntia sæcula motu:
S parge diẽ meliore coma: crinem'q; repexi
B landius. elato surgant temone iugales,
F flantes roseum frenis spumantibus ignem.
I am noua germanis uestigia torqueat annus.
C onsulibus: læti'q; petant exordia menses.
S cis genus Auchenium: nec te latuere parentes
A uniadæ. nam sæpe soles doctoribus illis
I nstaurare uias: & cursibus addere nomen.
H is neq; per dubium pendet fortuna pauorem:
N ec nouit mutare uices: sed fixus in omnes
C ognatos procedit honos. quemcunq; requires
H ac de stirpe uirum: certum est de consule nasci.
P er fasces numerantur aui: semper'q; renata
N obilitate uirent: & prolem fata sequuntur,

Continuum simili seruantia lege tenorem.
Nec quisquam procerum tentat, licet aere uetusto
Floreat: & claro cingatur Roma senatu:
Se iactare parem. sed prima sede relicta
Aucheniis: de iure licet certare secundo.
Haud secus ac tacitam Luna regnante per arcton,
Sydereae cedunt acies: cum fratre retuso
Aemulus aduersis flagrauerit ignibus orbis.
Tunc iubar arcturi languet: tunc fulua leonis
Ira perit. plaustro iam rara intermicat arctos,
Indignata tegi. iam caligantibus armis
Debilis orion dextram miratur inermem.
Quem prius aggrediar? ueteris quis fata Probini
Nesciat? aut nimias laudes ignoret Olibri?
Viuit adhuc: completq; uagis sermonibus aures
Gloria fusa Probi: quam nec uentura silebunt
Lustra: nec ignota rapiet sub nube uetustas.
Illum fama uehit trans aequora, transq; remotas
Thetsyos ambages, Atlanteosq; recessus.
Audit & gelido si quem Maeotica pascit
Sub Ioue uel calido: si quis coniunctus in axe
Nascentem te Nile bibit. uirtutibus ille
Fortunam domuit: nunquamq; leuantibus alte
Intumuit rebus: sed mens circunflua luxu
Nouerat intactum uitio seruare uigorem.
Hic non diuitias nigrantibus abdidit antris:
Nec tenebris damnauit opes: sed largior hymbre
Sueuerat innumeras hominum ditare cateruas.
Quippe uelut denso currentia munera nimbo
Cernere semper erat: populis undare penates

A ssiduos intrare inopes: remeare beatos.
P ræceps illa manus fluuios superabat Iberos,
A urea dona uomens. si quis tellure reuulsa
S ollicitis fodiens miratur collibus aurum.
Q uantum stagna Tagi rudibus stillantia uenis
E ffluxere decus. quanto preciosa metalli
H ermi ripa micat: quantas per Lydia culta
D espumat rutilas diues Pactolus arenas.
N on mihi centenis resonent si uocibus ora:
M ultifidus'q; ruat centum per pectora Phœbus:
A cta Probi narrare queam. quot in ordine gentes
R exerit: ad summi quoties fastigia iuris
V enerit: Italiæ late cum frena teneret,
I llyricos'q; sinus, & quos arat Africa campos:
E t nati uincere patrem: soli'q; merentur
V ictores audire Probi. non contigit illi
T alis honor: prima cum parte uirescerat æui.
N on consul cum fratre fuit. uos nulla fatigat
C ura diu maiora petens. non anxia mentem
S pes agit: & longo tendit præcordia uoto.
C epistis quo finis erat. primordia uestra
V ix pauci meruere senes: metas'q; tenetis,
A nte genas dulces quam flos iuuenilis inumbret:
O ra'q; ridenti lanugine uestiat ætas.
T u precor ignarum doceas Parnasia uatem.
Q uis deus ambobus tanti sit muneris author.
P ostquam fulmineis impellens uiribus hostem,
B elliger Augustus trepidas laxauerat alpes:
R oma Probo cupiens dignas persoluere grates:
S edula pro natis dominum flexura rogando,

I re parat. famuli currum iunxere uolantem
I mpetus, horribilisq; metus. qui semper agentes
P rælia cum fremitu Romam comitantur anhelo.
S iue petat Parthos, seu cuspide turbet Hidaspen.
H ic ligat axe rotas. hic sub iuga ferrea nectit
C ornipides: rigidisq; docet seruire lupatis.
I psa triumphatum, qua possidet æthera regnis
A ssilit innuptæ ritus imitata Mineruæ.
N am, neq; Cæsariem crinali stringere cultu,
C olla nec ornatu patitur mollire retorto.
D extrum nuda latus: niueos exerta lacertos,
A udacem retegit mammam: laxumq; cohercens
M ordet gemma sinum. nodus, qui subleuat ensem:
A lbum puniceo rectus discriminat ostro.
M iscetur decori uirtus: pulcherq; seuero
A rmatur terrore pudor: galeæq; minaci
F laua cruentarum prætenditur umbra iubarum:
E t formidato clypeus Titana lacessit
L umine: quem tota uariarat Mulciber arte.
H ic patrius Mauortis amor, fœtusq; notantur
R omulei. post amnis inest, & bellua nutrix
E lectro Tyberis. pueri formantur in auro.
T ingunt æra lupam. Mauors adamante coruscat.
I am simul emissis rapido uelocior Euro
F ertur equis. stridunt Zephiri: cursuq; rotarum
S aucia diuiduis clarescunt nubila sulcis.
N ec traxere moras: sed lapsu protinus uno,
Q uem poscunt tetigere locum: quem fine sub uno
A ngustant aditum curuis anfractibus alpes:
C laustraq; congestis scopulis durissima tendunt.

N on alia reseranda manu, sed peruia tantum
A ugusto, geminisq; fidem mentita tyrannis.
S emirutæ turres, auulsáq; mœnia fumant.
C rescunt in cumulum strages: uallemq; profundam
A equauere iugis. stagnant immersa cruore
C orpora. traduntur permisto funere manes.
H aud procul exacto lætus certamine uictor
C espite gramineo consederat, arbore fultus
A cclines humeros. dominum gauisa coronat
T erra suum. surguntq; toris maioribus herbæ.
S udor adhuc per membra calet: creberq; recurrit
H alitus: & placidi radiant in casside uultus.
Q ualis letifera populatus cæde Gelonos
P rocubat horrendus Getico Gradiuus in aruo.
E xuuias Bellona leuat: belliq; tepentes
P uluere soluit equos: immensáq; cornus in hastam
P orrigitur: tremulisq; ferit splendoribus Hebrum.
V t stetit ante ducem discussas Roma per auras:
C onscia tunc sonuit rupes: & inhorruit acri
M aiestate nemus. prior hic o' numen amicum
D ux ait: & legum genitrix, longeq; regendo
C ircunfusa polo, consors adiuncta tonanti,
D ic age dum quæ causa uiæ? cur deseris arces
A usonias, cœlumq; tuum? dic maxima rerum.
N on ego uel Libycos cessem tolerare labores:
S armaticos'ue pati medio sub frigore choros:
S i tu Roma uelis. pro te quascunq; per horas;
I bimus: & nulla sub tempestate timentes,
S olstitio Mœroen, bruma tentabimus Istrum.
T um Regina refert. non me latet inclyte rector

Quod tua pro Latio uictricia castra laborent:
Nec quod seruitium rursus, furiæq; rebelles,
E domitæ paribus sub te cecidere triumphis:
Sed precor hoc donum cum libertate recenti
Adijcias: si uera manet reuerentia nostri.
Sunt mihi pubentes alto de semine fratres
P ignora cara Probi: festa quos luce creatos
Ipsa meo foui gremio: cunabula paruis
Ipsa dedi: cum matris onus Lucina beatum
Solueret: & magnos præferrent sydera partus.
His ego non Decios pulchros, fortes'ue Metellos
Prætulerim. non qui Pœnum domuere ferocem
Scipiadas, Gallis'q; genus fatale Camillos.
Pierijs pollent studijs: multo'q; redundant
Eloquio. nec desidijs, dapibus'ue paratis
Indulgere iuuat: nec tanta licentia uitæ
Arripuit: aut mores ætas lasciua relaxat:
Sed grauibus curis animum sortita senilem
Ignea longæuo frenatur corde iuuentus.
Illis, quam propriam ducunt ab origine sortem:
Oramus præbere uelis: anni'q; futurum
Deuoueas uenientis iter. non improba posco.
Non insueta dabis. domus hæc de more requirit.
Annue. sic uobis Scythicus famuletur araxes.
Sic Rhenus per utrunq; latus, Medis'q; subactis,
Nostra Semyramiæ timeant insignia turres.
Sic fluat attonitus Romana per oppida Ganges.
Ductor ad hæc. optata iubes: ultro'q; uolentem
Diua rogas. non hic precibus tentanda fuissent.
Usq; adeo'ne meam condunt obliuia mentem?

V t pigeat meminisse Probi? quo iudice totam
V idimus Hesperiam, fessasq; resurgere gentes?
A nte dabunt hyemes Nilum: per flumina damæ
E rrabunt: glacieq; niger damnabitur Indus.
A nte Thyæsteis iterum conterrita mensis
I ntercisa dies refugos uertetur in ortus:
Q uàm Probus à nostro possit discedere sensu.
D ixerat: & uelox iam nuncius aduolat urbem.
E xtemplo strepuere chori: collesq; canoris
P lausibus impulsi septena uoce resultant.
L ætatur ueneranda parens: & pollice docto
I am parat auratas trabeas, currusq; micantes
S tamine: quod molli condent de stipite Seres,
F rondea lanigeræ carpentes uellera syluæ.
E t longum tenues tractus producit in aurum:
F ilaq; concreto cogit squalere metallo.
Q ualis purpureas præbebat candida uestes
N uminibus Latona suis: cum sacra redirent
A d loca nutricis iam non errantia Deli.
I lla feros saltus, & desolata relinquens
M ænala, lassato Cretam uenantibus arcu.
P hœbus adhuc nigris rorantia tela uenenis
E xtincto pythone ferens. tunc insula notos
L ambit amica pedes: ridetq; ægæus alumnis
L enior: & blando testatur gaudia fluctu.
S ic Proba præcipuo natos exornat amictu:
Q uæ decorat mundum. cuius Romana potestas
F œtibus augetur. credas ex æthere lapsam
S tare pudicitiam: uel sacro thure uocatam
I unonem Inachijs oculos aduertere templis.

Talem nulla refert antiquis pagina libris.
Nec Latiæ cecinere tubæ, nec Græca uetustas.
Coniuge digna Probo. nam tantum cœtibus extat
Fœmineis: quantum superemnet ille maritos.
Vt sceptrum gessere manu: membrisq; rigentes
Aptauere togas: signum dat summus hiulca
Nube pater: gratamq; facem per inane rotantes
Prospera uibrati, tenuerunt omnia nimbi.
Accepit sonitus curuis Tiberinus in antris,
Ima ualle sedens: arrectisq; auribus hæsit.
Vnde repentinus populi fragor? illicet herbis
Pallentes thalamos, & structa cubilia musco
Deserit: ac nymphis dominam commendat herilem.
Illi grauata nitent hirsuto lumina uultu
Cœruleis infecta notis. reddentia patrem
Oceanum, crispo densantur gramine colla.
Vertice luxuriat toto crinalis harundo.
Quam neq; fas Zephyris frangi, nec sole perustam
Aestiuo candore mori: sed uiuida frondet
Aequæuum complexa caput. taurina leuantur
Cornua temporibus raucos sudantia riuos.
Distillant per pectus aquæ. frons hispida manat
Imbribus. in liquidos fontes se barba recepit.
Palla graues humeros uelat: quam neuerat uxor
Illi percurrens uitreas sub gurgite telas.
Est in Romuleo procumbens insula Tybri,
Quo medius geminas interfluit alueus urbes.
Discretas subeunte freto: pariterq; minantes,
Ardua turrigeræ surgunt in culmina ripæ.
Hic stetit: & subitum prospexit ab aggere uotum.

V nanimes fratres iunctos stipante senatu
I re forum: strictasq; procul radiare secures:
A tq; uno bijuges tolli de limine fasces.
O bstupuit uisu: suspensáq; gaudia uocem
O ppressam tenuere diu. mox inchoat ore.
R espice si tales iactas aluisse fluentis
E urota Sparte'ue tuis. quid protulit æquum
F alsus olor. ualido quamuis decernere cæstu
N orint: & ratibus sæuas arcere procellas.
E n noua Ledæis soboles fulgentior astris.
E cce mei ciues: quorum iam signifer optat
A duentum: stellisq; parat conuexa futuris.
I am per noctiuagos dominetur Olibrius axes,
P ro Polluce rubens, pro Castore flamma Probini.
I psi uela regent. ipsis dominantibus auras
N auita tranquillo moderabitur æquore pinum.
N unc pateras libare deis, nunc soluere multo
N ectare corda libet. niueos iam pandite coetus
N aiades: & totum uiolis prætexite fontem.
M ella ferant syluæ. iam profluat ebrius amnis
M utatis in uina uadis. iam sponte per agros
S udent irriguæ spirantia balsama uenæ.
C urrat, qui sociæ roget in conuiuia mensæ
I ndigenas fluuios: italis quicunq; suberrant
M ontibus: alpinasq; bibunt de more pruinas:
V ulturnusq; rapax, & Nar uitiatus odoro
S ulfure, tardatusq; suis erroribus Vfens.
E t phaëthontææ perpessus damna ruinæ
E ridanus, flauæq; tenens quercæta maricæ
L yris, & Oebaliæ qui reparat arua Galesus.

S emper honoratus nostris celebrabitur undis.
I ste dies. semper dapibus recoletur opimis.
S ic Ait: & nymphæ patris præcepta secutæ,
T ecta parant epulis: ostroq; infecta corusco
H umida gemmiferis illuxit regia mensis.
O' bene signatum fraterno nomine tempus.
O' consanguineis felix authoribus annus.
I ncipe, quadrifidum Phœbi torquere laborem.
P rima tibi procedat hyems, non frigore torpens.
N on canas uestita niues, non aspera uentis,
S ed tepido calefacta noto. uer inde serenum
P rotinus, & liquidi clementior aura fauoni
P ratis te croceis pingat: te messibus æstas
I nduat: autumnusq; madentibus ambiat uuis.
O mni nobilior lustro tibi gloria soli
C ontigit. exactum nunq̃ memorata per æuum
G ermanos habuisse duces, te cuncta loquetur
T ellus: te uarijs scribent in floribus oræ:
L ongaq; perpetui ducent in sæcula fasti.

CLAV. CLAVDIANI PRAEFATIO DE MANLII THEODORI CONS.

V debis ne precor doctae subiecta cateruae,
I nter tot proceres nostra Thalia loqui?
N ec te fama uetat uero quàm celsius actam
V el seruasse labor, uel minuisse pudor.
A n tibi continuis creuit fiducia castris?
T otaq; iam uatis pectora miles habet?
C ulmina Romani, maiestatemq; senatus,
E t quibus exultat Gallia cerne uiros.
O mnibus audimur terris: mundiq; per aures
I bimus. ah nimius consulis urget amor.
I uppiter ut perhibent, spacium cum discere uellet
N aturae, regni nescius ipse sui;
A rmigeros utrinq; duos aequalibus alis
M isit ab eois, occiduisq; plagis.
P arnasus geminos fertur iunxisse uolatus.
C ontulit alternas Pythius axis aues.
P rinceps non aquilis terram cognoscere curat.
C ertius in nobis aestimat imperium.
H oc ego concilio collectum metior orbem.
H oc uideo coetu quicquid ubiq; micat.

CL. CLAVDIANI LIBER DE MANLII THEODORI CONSVLATV.

Ipsa quidem uirtus precium sibi, solaq; late
Fortunæ secura nitet: nec fascibus ullis
Erigitur: plausu ue petit clarescere uulgi.
Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Diuitijs animosa suis, immotaq; cunctis
Casibus, ex alta mortalia despicit arce.
Attamen in uitam blande uestigat: & ultro
Ambit honor. docuit toties à rure profectus
Lictor: & in medijs consul quæsitus aratrix.
Te quoq; naturæ sacris, mundiq; uacantem
Emeritum pridem, desudatisq; remotum
Indicijs, eadem rursus complexa potestas
Euehit: & reducem notis imponit habenis.
Accedunt trabeæ. nil iam Theodore relictum
Quo uirtus animo crescat, uel splendor honore.
Culmen utrunq; tenes. talem te protinus anni
Formauere rudes: & dignum uita curuli
Traxit iter: primæq; senes cessere iuuentæ.
Iam tunc canicies animi, iam dulce loquendi
Pondus, & attonitas sermo qui duceret aures.
Mox undare foro uictrix opulentia linguæ,
Tutariq; reos. ipsa hæc amplissima sedes

Orantem

O rantem stupuit, bis laudatura regentem.
H inc te pars Libyæ moderantem iura probauit:
Q uæ nunc tota probat. longi sed pignus amoris
E xiguæ perperere moræ: populumq; clientem
P ublica mansuris testantur uocibus æra.
I nde tibi Macedum tellus, & condita pelle
M œnia, quæ famulus quondam ditauit Hidaspes:
T antaq; commissæ reuocasti gaudia genti
M itibus arbitrijs: quantum bellante Philippo
F loruit: aut nigri cecidit cum regia Pori.
S ed non ulterius te præbuit urbibus aula,
M aluit esse suum. terris edicta daturus,
S upplicibus responsa uenis. oracula regis
E loquio creuere tuo: nec dignius unquam
M aiestas meminit sese Romana locutam.
H inc sacræ mandantur opes: orbisq; tributa
P ossessi quicquid fluuijs euoluitur auri.
Q uicquid luce procul uenas rimata sequaces
A bdita pallentis fodit solertia Bessi.
A c uelut excitus lentandis nauita tonsis
P ræficiatur lateri custos. hinc ardua proræ
T emperat: & fluctus, tempestatesq; futuras
E docet: assiduo cum Dorida uicerit usu.
I am clauum, totamq; subit torquere carinam.
S ic cum clara diu rerum documenta dedisses
N on te parte sui, sed in omni corpore sumpsit
I mperium: cunctaq; dedit tellure regendos
R ectores. Hispana tibi, Germanaq; Tethys
P aruit: & nostro diducta Britania mundo:
D iuersoq; tuas coluerunt gurgite uoces.

Lentus Arar Rhodanusq; celer, & diues Iberus.
O' quoties doluit Rhenus. quàm barbarus ibat:
Quod te non geminis frueretur iudice ripis.
Vnius fit cura uiri, quodcunq; rubescit
Occasus: quodcunq; dies deuexior ambit.
Tam celer assiduos expleuit cursus honores:
Vna potestatum spaciis interfuit ætas:
Totq; gradus fati iuuenilibus intulit annis.
Postquam parta quies: & summum nacta cacumen.
Iam secura petit priuatum gloria portum.
Ingenij redeunt fructus: aliiq; labores:
Et uitæ pars nulla perit. quodcunq; recedit
Litibus: incumbit studiis: animusq; uicissim,
Aut curam imponit populis, aut ocia musis.
Omnia cecropiæ relegis secreta senectæ:
Discutiens quid quisq; nouum, mandauerit æuo:
Quantaq; diuersæ producant agmina sectæ.
Nanq; aliis princeps rerum disponitur aer.
Hic confidit aquis. hic procreat omnia flammis.
Alter in Aetneas casurus sponte fauillas,
Dispergit, reuocatq; deum: rursusq; receptis
Nectit amicitiis, quicquid discordia soluit.
Corporis hic damnat sensus, uerumq; uideri
Pernegat. hic semper lapsuræ pondera terræ
Conatur rapido cœli fulcire rotatu:
Accenditq; diem prærupti turbine saxi.
Ille ferox, unoq; tegi non passus olympo:
Immensum per inane uolat: finemq; perosus
Parturit innumeros angusto pectore mundos.
Hi uaga collidunt cæcis primordia plagis.

Numina

N umina constituunt alij: casusq; relegant.
G raiorum obscuras Romanis floribus artes
I rradias. uocibus gratis formare loquentes
S uetus: & alterno uerum contexere nodo.
Q uicquid Socratico manauit ab ordine: quicquid
D octa Cleanteæ sonuerunt atria turbæ:
I nuentum quodcunq; tuo Chrysippe recessu:
Q uicquid Democritus risit: dixitq; tacendo
P ythagoras. uno se pectore cuncta uetustas
C ondidit: & maior collectis uiribus exit.
O rnantur ueteres: & nobiliore magistro
I n Latium spretis Academia migrat Athenis.
V t tandem propius discat, quo fine beatum
D irigitur: quæ norma boni: quis limes honesti.
Q uæ'nam membra sui uirtus diuisa domandis
O biectet uitijs: quæ pars iniusta recidat:
Q uæ uincat ratione metus: quæ frenet amores.
A t quoties elementa doces: semperq; fluentis
M ateriæ causas. quæ uis animauerit astra:
I mpuleritq; chaos. quo uiuat machina motu.
S ydera cur septem retro nitantur in ortus
O bluctata polo: uarijsq; meatibus idem
A rbiter, an geminæ conuertant sydera mentes.
S it ne color proprius rerum: lucisq; repulsu
E ludant aciem. tumidos quæ luna recursus
N utriat oceani. quo fracta tonitrua uento.
Q uis trahat imbriferas nubes. quo saxa ferantur
G randinis. unde rigor niuibus. que flagra per auras
E xcutiant rutilos tractus. aut fulmina uelox
T orqueat: aut tristem figat crinita cometen.

I am tibi compositam fundauerat anchora puppim.
T elluris iam certus eras. facunda placebant
O cia. nascentes ibant in saecula libri.
C um subito liquida cessantem uidit ab aethra
I ustitia: & tanto uiduatas iudice leges,
C ontinuo frontem limbo uelata pudicam
D eserit Autumni portas: qua uergit in austrum
S ignifer: & noctis reparant dispendia chelae.
P ax auibus quacunq; uolat: rabiemq; frementes
D eposuere ferae. laetatur terra reuerso
N umine: quod prisci post tempora perdidit auri.
I lla per occultum Ligurum se moenibus infert:
E t castos lenibus plaustris ingressa penates,
I nuenit aethereos signantem in puluere cursus.
Q uos pia sollicito deprehendit pollice Memphis.
Q uae moueant momenta Polum. quam certus in astris
E rror. quis tenebras soli, causisq; meantem
D efectum indicat numerus. quae linea Phoeben
D amnet: & excluso pallentem fratre relinquat.
V t procul aspexit fulgentia uirginis ora:
C ognouitq; deam: uultus ueneratur amicos.
O currit: scriptaeq; notas confundit arenae.
T unc sic diua prior. Manli syncera bonorum
C ongeries, in quo ueteris uestigia recti,
E t ductos uideo mores meliore metallo.
I am satis indultum studijs: musaeq; tot annos
E ripuere mihi. pridem te iura reposcunt.
A ggredere: & nostro rursum te redde labori.
N ec tibi sufficiat transmissae gloria uitae:
H umanum curare genus, quis terminus unquam
Praescripsit?

Præscripsit? nullas recipit prudentia metas.
Adde, quod hæc potuit multis contingere sedes:
Sed meritis tantum redeunt: actusq; priores
Commendat repetitus honor: uirtusq; reducat,
Quos fortuna regit. melius, magnoq; petendum.
Credis, in abstrusa rerum ratione morari?
Saliret illa tui patriam, præcepta Platonis
Erexere magis: quàm qui responsa secutus
Obruit Eoas classes, urbemq; carinis
Vexit: & arsuras Mœdo subduxit Athenas.
Spartanis potuit robur præstare Lycurgus
Matribus: & sexum leges uicere seueræ.
Ciuibus & uetitis ignauo credere muro,
Tutius obiecit nudam Lacedæmona bellis.
At non Pythagoræ monitus, anniq; silentes
Famosum Oebalij luxum pressere Tarenti?
Quis uero insignem tanto sub principe curam
Respuat? aut quando meritis maiora patebunt
Præmia? quis demens adeo, qui iungere sensus
Cum Stilicone neget? similem quæ protulit ætas
Consilio, uel marte uirum? tunc Brutus amaret
Viuere sub regno tali: succumberet aulæ
Fabricius: cuperent ipsi seruire Catones.
Non'ne uides, ut nostra soror clementia tristes
Obtundat gladios? fratres amplexa serenos
Assurgat pietas? fractis ut lugeat armis
Perfidia? & laceris morientes crinibus hydri
Lambant inualido furiarum uincla ueneno?
Exultat cum pace fides. iam sydera cunctæ
Liquimus: & placidas inter discurrimus urbes.

N obiscum Theodore redi. subit ille loquentem
T alibus. agrestem dudum me diua reuerti
C ogis: & infectum longi rubigine ruris,
A d tua signa uocas. nunq̃ mihi cura tot annis
A ltera, quàm duras sulcis mollire nouales.
N osse soli uires. nemori quæ commoda rupes.
Q uis felix oleæ tractus. quæ gleba faueret
F rugibus: aut quales tegeret uindemia colles.
T erribiles rursum lituos ueteranus adibo?
E t desueta uetus tentabo cærula uector?
C ollectamq́; diu, & certis utcunq; locatam
S edibus in dubium patiar deponere famam?
N ec me quid ualeat natura fortior usus
P ræterit: aut quantum neglectæ defluat arti.
D esidis aurigæ non audit uerbera currus:
N ec manus agnoscit, quem non exercuit arcum:
E sse sed iniustum fateor, quodcunq; negatur
I ustitiæ. tu prima hominem syluestribus antris
E licis: & fœdo detergis sæcula uictu.
T e propter colimus leges: animosq́; ferarum
E xuimus. nitidis quisquis te sensibus hausit,
I rruet intrepidus flammis. hyberna secabit
A equora. consertos hostes superabit inermis.
I lle uel Aethiopum pluuijs solabitur æstus.
I llum trans Scythiam uernus comitabitur aer.
S ic fatus tradente dea suscepit habenas,
Q uatuor ingenti iuris temone refusas.
P rima Padum, Tyberimq́; ligat, crebrisq́; micantem
V rbibus Italiam. Lydos, Pœnosq́; secunda
T emperat. Illyrico se tertia porrigit orbi.

Vltima

Vltima Sardiniam, Cirnon, trifidamq; retentat
Siciniam: & quicquid Tyrrhena funditur unda:
Vel gemit Ionia. nec te tot limina rerum,
Aut tantum turbauit onus: sed ut altus Olympi
Vertex, qui spatio uentus, hyemesq; relinquit:
Perpetuum nulla uiolatus nube serenum,
Celsior exurgit pluuijs: auditq; ruentes
Sub pedibus nimbos: & rauca tonitrua calcat:
Sic patiens animus per tanta negocia liber
Emergit similisq; sui: iustiq; tenorem
Flectere non odium cogit: non gratia suadet.
Nam spretas quis opes, intactaq; pectora lucro
Commemoret? fuerint alijs hæc forte decora.
Nulla potest laus esse tibi, quæ crimina purget.
Seruat inoffensam diuina modestia uocem.
Temperiem seruant oculi: nec lumina feruor
Asperat: aut rabidas diffundit sanguine uenas:
Nullaq; mutati tempestas proditur oris.
Quinetiam sontes expulsa corrigis ira:
Et placidus delicta domas: nec dentibus unquam
Instrepis horrendum: fremitu nec uerbera poscis.
Qui fruitur pœna ferus est: legumq; uidetur
Vindictam præstare sibi: cum uiscera felle
Canduerint. ardet stimulis: ferturq; nocendi
Prodigus. ignarus causæ. Dis proximus ille est,
Quem ratio, non ira mouet. qui facta rependens
Consilio punire potest. mucrone cruento
Se iactent alij. studeant feritate timeri:
Addictoq; hominum cumulent æraria censu.
Lene fluit Nilus: sed cunctis amnibus extat

V tilior, nullo confessus murmure uires.
A crior at rapidus tractas prætermeat ingens
D anubius ripas. eadem clementia sani
G urgitis emensum deducit in hostia Gangem.
T orrentes immane fremant: lapsisq; minentur
P ontibus. inuoluant spumoso uertice syluas.
P ax maiora decet. peragit tranquilla potestas:
Q uod uiolenta nequit: mandataq; fortius urget
I mperiosa quies. idem prædurus iniquas
A ccepisse preces. rursus quæ digna petitu.
L argitor facilis: nec quæ comitatur honores,
A usa tuam leuiter tentare superbia mentem.
F rons priuata manet. non se meruisse fatetur,
Q ui creuisse putat. rigidi sed plena pudoris
E lucet grauitas fastu iocunda modesto
Q uæ non seditio? quæ non insania uulgi,
T e uiso lenita cadat? quæ dissona ritu
B arbaries, media quam non reuerentia frangat?
V el quis non sitiens sermonis mella politi,
D eserat Orphæos blanda testudine cantus?
Q ualem te legimus, teneri primordia mundi
S cribentem, aut partes animæ, per singula tale
C ernimus: & similes agnoscit pagina mores.
N ec dilata tuis augusto iudice merces
O fficijs: illumq; habitum, quo iungitur aulæ
C uria: qui socios proceres cum principe nectit:
Q uem quater ipse gerit: perfecto detulit anno:
D eposuitq; suas te succedente curules.
C rescite uirtutes, fœcundaq; floreat ætas.
I ngenijs patuit campus: certusq; merenti

S tat fauor. ornatur proprijs industria donis.
S urgite sopitæ, quas obruit ambitus, artes.
N il licet inuidiæ: Stilico dum prospicit orbi,
S ydereusq; gener. non hic uiolata curulis,
T urpia non Latios incestant nomina fastos.
F ortibus hæc concessa uiris: solisq; gerenda
P atribus, & Romæ nunquam latura pudorem.
N uncia uotorum celeri iam fama uolatu,
M ouerat Aonios audito consule lucos.
C oncinuit felix Helicon: fluxitq; Aganippe
L argior: & docti riserunt floribus amnes.
V ranie redimita comas, qua sæpe magistra
M anlius igniferos radio descripserat axes:
S ic alias hortata deas. patimur ne sorores
O ptato procul esse die? nec limina nostri
C onsulis, & semper dilectas uisimus ædes?
E t fasces subijsse libet? miracula Phœbi
C olligite: & claris nomen celebrate theatris.
T u Iouis æquorei submersam fluctibus aulam
O ratum uolucres Erato iam perge quadrigas:
A` quibus haud unquam palmam rapturus Arion.
I llustret circum sonipes: quicunq; superbo
P erstrepit hinnitu Betin. qui splendida potat
S tagna Tagi. madidoq; iubas aspergitur auro.
C alliope liquidas Alcyden posce palæstras.
C uncta Palæmonijs manus explorata coronis
A dsit: & Eleo pubes laudata Tonanti.
T u iuga Taygeti, frondosaq; Mænala Clio.
I, Triuiæ supplex. non aspernata rogantem
A mphitheatrali faueat Latonia pompæ.

Audaces legat ipsa uiros: qui colla ferarum
Arte ligent: certoq; premant uenabula nixu.
Ipsa truces foetus, captiuaq; ducat ab antris
Prodigia: & caedis sitientem deferat arcum.
Conueniant ursi. magna quos mole rudentes
Torua Lycaonijs Helice miretur ab astris:
Perfossiq; ruant populo pallente leones.
Quales Migdonio curru frenare Cybele
Optet: & Herculei mallent fregisse lacerti.
Obuia fulminei properent ad uulnera pardi,
Semine permisto geniti. cum forte leaenae
Nobiliorem uterum uiridis corrupit adulter.
Hi maculis patres referunt, & robore matres.
Quicquid monstriferis nutrit Getulia campis:
Alpina quicquid tegitur niue: Gallica quicquid
Sylua tenet: iaceat. largo ditescat arena
Sanguine. consument totos spectacula montes.
Nec molles egeant nostra dulcedine ludi.
Qui laetis risum salibus mouisse facetus.
Qui nutu, manibusq; loquax, cui tibia flatu,
Cui plectro pulsanda chelis, qui pulpita socco
Personat: aut alte graditur maiore cothurno:
Et qui magna leui detrudens murmura tactu
Innumeras uoces segetis moderatur ahenae,
Intonat erranti digito: penitusq; trabali
Vecte laborantes in carmina concitet undas.
Vel qui more auium sese iaculantur in auras:
Corporaq; aedificant celeri crescentia nexu.
Quorum compositam puer augmentatus in artem
Emicet: & uinctus plantae, uel curribus haerens

P endula librato figat uestigia saltu.
M obile ponderibus descendat pegma reductis:
I nq; chori speciem spargentes ardua flammas
S cena rotet. uarios effingat Mulciber orbes,
P er tabulas impune uagus: pictæq; citato,
L udant igne trabes: & non permissa morari
F ida per innocuas errent incendia turres.
L asciui subito confligant æquore lembi:
S tagnáq; remigibus spument inuersa canoris.
C onsul per populos, idemq; grauissimus actor
E loquij, duplici uita subnixus in æuum
P rocedat pariter libris, fastisq; legendus.
A ccipiat patris exemplum: tribuatq; nepoti
F ilius: & cœptis ne desit fascibus hæres.
D ecurrat trabeata domus: tradatq; secures
M utua posteritas: seruatoq; ordine fati
M anlia continuo numeretur consule proles.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO DE RAPTV PROSERPINAE.

I N uentæ secuit primus qui naue profundum:
Et rudibus remis sollicitauit aquas:
Qui dubijs ausus committere flatibus alnum,
Quas natura negat, præbuit arte uias.
Tranquillis primum trepidus se credidit undis:
Littora securo tramite summa legens.
Mox longos tentare sinus, & linquere terras,
Et leni cœpit pandere uela noto.
Ast ubi paulatim præceps audacia creuit:
Cordáq; languentem dedidicere metum:
Iam uagus irrupit pelago: cœlumq; secutus
Aegeas hyemes, Ioniumq; domat.

CL. CLAVDIANI DE RAPTV PROSERPINAE LIBER PRIMVS.

I N ferni raptoris equos, afflatáq; curru
Sydera Tænario, caligantes'que profundæ
Iunonis thalamos, audaci promere cantu
Mens congesta iubet. gressus remouete profani.
Iam furor humanos nostro de pectore sensus

Expulit: & totum spirant præcordia Phœbum.
Iam mihi cernuntur trepidis delubra moueri
Sedibus: & claram dispergere lumine lucem,
Aduentum testata dei. iam magnus ab imis
Auditur fremitus terris: templumq; remugit
Cecropidum: sanctasq; faces extollit Eleusis.
Angues Triptolemi strident: & squammea curuis
Colla leuant attrita iugis: lapsuq; sereno
Erecti roseas tendunt ad carmina cristas.
Ecce procul ternis Hecate uariata figuris
Exoritur: lætusq; simul procedit Iacchus
Crinali florens hedera. quem Parthica uelat
Tigris: & auratos in nodum colligit ungues.
Ebria Mœonijs figit uestigia thyrsis.
Dij, quibus in numerum uacui famulantur Auerni,
Vulgus iners: opibus quorum donatur auaris,
Quicquid in orbe petit. quos Styx liuentibus ambit
Interfusa uadis: & quos fumantia torquens
Aequora, gurgitibus Phlegethon perlustrat anhelis:
Vos mihi sacrarum penetralia pandite rerum:
Et uestri secreta Poli. qua lampade Ditem
Flexit amor: quo ducta ferox Proserpina raptu
Possedit dotale chaos: quantasq; per oras
Sollicito genitrix errauerit anxia cursu.
Vnde datæ fruges populis: & glande relicta
Cesserit inuentis Dodonia quercus aristis.
Dux Erebi quondam tumidas exarsit in iras
Prælia moturus superis: quod solus egeret
Connubijs: sterilesq; diu consumeret annos
Impatiens nescire torum, nullasq; mariti

Illecebras, nec dulce patris cognoscere nomen?
Iam quæcunq; latent ferali monstra Barathro,
In turmas aciemq; ruunt: contraq; tonantem
Coniurant furiæ: crinitaq; sentibus hydris
Tisiphone quatiens infausto lumine pinum
Armatos ad castra mouet pallentia manes.
Pene reluctatis iterum pugnantia rebus
Rupissent elementa fidem: penitusq; reuulso
Carcere laxatis pubes Titania uinclis
Vidisset cœleste iubar: rursusq; cruentus
Aegæon positis arcto de corpore nodis
Obuia centeno uexasset fulmina motu.
Sed Parcæ uetuere minas: orbiq; timentes
Ante pedes, soliumq; duces fudere seueram
Caniciem: genibusq; suas cum supplice fletu
Admouere manus. quarum sub iure tenentur
Omnia. quæ seriem fatorum pollice ducunt:
Longaq; ferratis euoluunt sæcula pensis.
Prima fero Lachesis clamabat talia regi
Incultas dispersa comas. o maxime noctis
Arbiter, umbrarumq; potens, cui nostra laborant
Stamina: qui finem cunctis, & semina præbes:
Nascendiq; uices alterna morte rependis.
Qui uitam, letumq; regis. nam quicquid ubiq;
Gignit materies: hoc te donante creatur:
Debeturq; tibi: certisq; ambagibus æui
Rursus corporeos animæ mutantur in artus:
Ne pete firmatas pacis dissoluere leges,
Quas dedimus: neuitq; colus. neu fœdera fratrum
Ciuili conuerte tuba. cur impia tollis

Signa?

Signa? quid incestis aperis titanibus duras?
Posce Iouem. dabitur coniux, uix ille pepercit:
Erubuitq; preces: animusq; relanguit atrox.
Quamuis indocilis flecti. ceu turbine rauco
Cum grauis armatur boreas, glacieq; niuali
Hispidus, & Getica concretus grandine pennas
Flare cupit, pelagus, syluas, camposq; sonoro
Flamine rapturus. si forte aduersus ahenos
Aeolus obiecit postes: uanescit inanis
Impetus: & fractæ redeunt in claustra procellæ.
Tum Maia genitum, qui feruida dicta reportet:
Imperat acciri. Cyllenius astitit ales
Somniferam quatiens uirgam, tectusq; galero.
Ipse rudi solio fultus, nigraq; uerendus
Maiestate sedet. squalent immania fœdo
Sceptra situ. sublime caput mœstissima nubes
Asperat: & diræ riget inclementia formæ.
Terrorem dolor augebat. tunc talia celso
Ore tonat. tremefacta silent dicente tyranno
Atria. latratum triplicem compescuit ingens
Ianitor: & presso lachrymarum fonte resedit
Cocytus. tacitis acheron obmutuit undis:
Et Phlegethontææ requierunt murmura ripæ.
Atlantis Tegeæ nepos, commune profundis
Et superis numen, qui fas per limen utrunq;
Solus habes: geminoq; facis commercia mundo:
I celer: & proscinde notos: & iussa superbo
Redde Ioui: tantum'ne tibi sæuissime fratrum
In me iuris erit? si nobis noxia uires
Cum cœlo fortuna tulit? num robur, & arma

Perdidimus? si rapta dies, an forte iacentes
Ignauosq; putas? quod non Cyclopeia tela
Stringimus? aut uanas tonitru deludimus auras?
Non'ne satis uisum est? grati quod luminis expers
Tertia supremæ patior dispendia sortis?
Informesq; plagas? cum te lætissimus ornet
Signifer: & uario cingant splendore triones.
Sed Thalamos etiam prohibes? nereia Glauco,
Neptunum gremio complectitur Amphitrite:
Te consanguineo recipit post fulmina fessum
Iuno sinu, quid enim narrem latonia furta?
Quid Cererẽ? magnamq; Themin? ubi tanta creãdi
Copia. te felix natorum turba coronat.
Ast ego deserta mœrens inglorius aula,
Implacidas nullo solabor pignore curas?
Non adeo toleranda quies. primordia testor
Noctis, & horrendæ stagna intemerata paludis.
Si dicto parere neges: patefacta ciebo
Tartara: saturni ueteres laxabo cathenas.
Obducam tenebris Solem. compage soluta
Lucidus umbroso miscebitur axis auerno.
Vix ea fatus erat: iam nuncius astra tenebat.
Audierat mandata pater: secumq; uolutat
Diuersos ducens animos: quæ tale sequatur
Coniugium: Stygiosq; uelit pro sole recessus.
Certa requirenti tandem sententia sedit.
Aetnææ cereri proles optata uirebat
Vnica: nec tribuit sobolem Lucina secundam.
Fessaq; post primos hæserunt uiscera partus.
Infœcunda quidem, sed cunctis altior extat

Matribus:

Matribus: & numeri damnum Proserpina pensat.
Hanc fouet. hanc sequitur. uitulā non blandius ambit
Torua parens: pedibus quæ nondum proterit arua:
Nec noua lunatæ curuauit germina frontis.
Iam uicina thoro plenis adoleuerat annis.
Virginitas tenerum iam pronuba flamma pudorem
Sollicitat: mixtaq; tremit formidine uotum.
Personat aula procis. pariter pro uirgine certant,
Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu.
Mars donat Rodopen, Phœbus largitur Amyclas,
Et Delon, Clariosq; lares. hinc æmula Iuno,
Hinc poscit latona nurum. despexit utrunq;
Flaua Ceres: raptusq; timens (heu cæca futuri)
Commendat siculis furtim sua pignora terris.
Infidis natam laribus commisit alendam.
Aethera deseruit: siculasq; relegat in oras
Ingenio confisa loci. Trinacria quondam
Italiæ pars una fuit: sed pontus, & æstus
Mutauere situm. rupit confinia Nereus
Victor: & abscissos interluit æquore montes:
Paruaq; cognatas prohibent discrimina terras.
Nunc illam sociæ raptam tellure trisulcā
Opponit natura mari. caput inde Pachyni
Respicit Ionias protentis rupibus iras.
Hinc latrat Getula Tethys: Lilybæaq; pulsat
Brachia consurgens. hinc dedignata teneri
Concutit obiectum rabies Tyrrhena Pelorum.
In medio scopulis se porrigit Aetna perustis:
Aetna gigantæos nunq̄ tacitura triumphos,
Encheladi bustum, qui saucia membra reuinctus

S pirat in exhaustum flagranti pectore sulfur:
E t quoties detrectat onus ceruice rebelli,
I n dextrum, læuumq; latus. tunc insula fundo
V ellitur: & dubiæ nutant cum mœnibus urbes.
A etnæos apices solo cognoscere uisu,
N on aditu tentare licet. pars cætera frondet
A rboribus. teritur nullo cultore cacumen.
N unc mouet indigenas nymbos: piceáq; grauatum
F œdat nube diem. nunc motibus astra lacessit
T errificis: damnisq; suis incendia nutrit.
S ed quamuis nimio feruens exuberet æstu:
S cit niuibus seruare fidem: pariterq; fauillis
D urescit glacies tanti secura uaporis
A rcano defensa gelu: fumoq; fideli
L ambit contiguas innoxia flamma pruinas.
Q uæ scopulos tormenta rotent? quæ tanta cauernas
V is glomeret? quo fonte ruat uulcanius ignis?
S iue, quod obicibus discurrens uentus opertis
O ffenso per saxa furit rimosa meatu:
D um scrutatur iter: libertatemq; reposcens
P utrida multiuagis populatur flatibus antra.
S eu mare sulfurei ductum per uiscera montis
O ppressis ignescit aquis: & pondera librat.
H ic ubi seruandum mater fidissima pignus
A bdidit: ad Phrygios tendit secura penates:
T urrigeramq; petit Cybelem, sinuosa draconum
M embra regens: uolucriq; per auia nubila tractu
S ignant, & placidis humectant frena uenenis.
F ontem crista tegit. pingunt maculosa uirentes
T erga notæ. rutilum squamis intermicat aurum.

N unc ſpiris Zephyros tranant. nunc arua uolatu
I nferiore ſecant. curuo rota puluere labens,
S ulcatam fœcundat humum. flaueſcit ariſtis
O rbita. ſurgentes ſcindunt ueſtigia fruges.
V eſtit iter commutata ſeges. iam linquitur Aetna.
T otaq; decreſcit refugo Trinacria uiſu.
H eu quoties præſaga mali, uiolauit oborto
R ore genas. quoties oculos ad tecta retorſit
T alia uoce mouens. Salue gratiſſima tellus,
Q uam nos prætulimus cœlo: tibi gaudia noſtri
S anguinis, & caros uteri commendo labores.
P ræmia digna manent. nullos patiere ligones:
E t nullo rigidi uerſabere uomeris ictu.
S ponte tuus florebit ager ceſſante iuuenco.
D itior oblatas mirabitur incola meſſes.
S ic ait: & fuluis ſerpentibus attigit Idam.
H ic ædes auguſta deæ: templiq; colendi
R elligioſa ſilex: denſis quam pinus obumbrat
F rondibus: & nulla lucos agitante procella
S tridula coniferis modulantur carmina ramis.
T erribiles intus Thyaſi. ueſanaq; muſto
C oncentu delubra gemunt. ululatibus Ide
B acchatur. timidas inclinant Gargara ſyluas.
P oſtquam uiſa ceres: mugitum tympana frenant.
C onticuere chori: Corybas non impulit enſem:
N on buxus, non ara ſonant: blandiq; leones
S ummiſſere iubas. adytis gauiſa Cybele
E xilit: & pronas intendit ad oſcula turres.
V iderat hæc dudum ſumma ſpeculatus ab arce
I uppiter: & Veneri mentis penetralia nudat.

Curarum secreta tibi Cytherea fatebor.
Candida tartareo nuptum Proserpina regi
Iam dudum decreta dari. sic Atropos urget.
Sic cecinit longæua Themis. nunc matre remota
Rem peragi tempus. fines inuade Sicanos:
Et Cereris prolem patulis illudere campis,
Crastina puniceos cum lux detexerit ortus:
Coge tuis armata dolis: quibus urere cuncta,
Me quoq; sæpe soles. cur ultima regna quiescunt?
Nulla sit immunis regio: nullumq; sub umbris
Pectus inaccessum ueneri. iam tristis Erynnis,
Sentiat ardores Acheron: Ditisq; seueri
Ferrea lasciuis mollescant corda sagittis.
Accelerat præcepta Venus: iussuq; parentis
Pallas, & inflexo quæ terret Mænala cornu
Addunt se comites. diuino semita gressu
Claruit. augurium qualis laturus in orbem
Præceps sanguineo delabitur igne cometes
Prodigiale rubens. non illum nauita tuto,
Non impune uident populi: sed crine minaci
Nunciat, aut ratibus uentos, aut urbibus hostes.
Deuenere locum, Cereris qua tecta nitebant,
Cyclopum firmata manu. stant ardua ferro
Mœnia: ferrati postes: immensaq; nectit
Claustra Calybs. nullum tanto sudore Pyragmon:
Nec Steropes construxit opus: nec talibus unquam
Spirauere notis animæ: nec flumine tanto
Incoctum maduit lassa ceruice metallum.
Atria cingit ebur. trabibus solidatur ahenis
Culmen: & in celsas surgunt electra columnas.

Ipsa

Ipsa domum mulcens tenero Proserpina cantu,
Irrita texebat rediturae munera matri.
Hic elementorum series, sedesq; paternas
Insignibat acu. ueterem qua lege tumultum
Discreuit natura parens: & semina iustis
Discessere locis: quicquid leue fertur in altum.
In medium grauiora cadunt. incanduit aether.
Egit flamma polum. fluxit mare. terra pependit.
Non color unus inest. stellas accendit in auro:
Ostro fundit aquas. attollit littora gemmis:
Filaq; mentitos subter caelantia fluctus
Arte tument. credas illidi cautibus algam:
Et raucum bibulis inserpere murmur arenis.
Addit quinq; plagas: mediam subtegmine rubro
Obsessam feruore notat. squalebat adustus
Limes: & assiduo sitiebant stamina sole.
Vitales utrinq; duas: quas mitis oberrat
Temperies habitanda uiris. cum fine supremo
Torpentes traxit geminas: brumaq; perenni
Foedat: & aeterno constringit frigore telas.
Nec non & patrui pingit sacraria Ditis:
Fatalesq; sibi manes: nec defuit omen.
Praescia nam subitis maduerunt fletibus ora.
Coeperat & uitreis summo iam margine texti
Oceanum sinuare uadis: sed cardine uerso
Sensit adesse Deas: imperfectumq; laborem
Deserit: & niueos infecit purpura uultus
Per liquidas succensa genas: castiq; pudoris
Illuxere faces. non sic decus ardet eburnum
Lydia Sidonio quod foemina tinxerit ostro.

Merserat unda diem. sparso nox humida somno
Languida cæruleis inuexerat ocia bigis.
Iamq; uiam Pluto superas molitur ad arces,
Germani monitu. toruos inuisa iugales
A lecto temone ligat. qui pascua mandunt
Cocyti: pratisq; Erebi nigrantibus errant:
Stagnaq; tranquillæ potantes marcida Lethes,
Aegra soporatis spumant obliuia linguis.
Orphnæus crudele micans: Ethonq; sagitta
Ocyor: & Stygij sublimis gloria Nycteus
Armenti: Ditisq; nota signatus Alastor
Stabant ante fores iuncti: sæuumq; fremebant
Crastina uenturæ spectantes gaudia prædæ.

PRAEFATIO SECVNDI LIBRI.

Cia sopitis ageret cũ cãtibus Orpheus:
Neglectumq; diu deposuisset opus:
Lugebant erepta sibi solatia nymphæ:
Quærebãt dulces flumina mœsta modos.
Sæua feris natura redit: metuensq; leonem
Implorat cytharæ uacca tacentis opem.
Illius, & duri fleuere silentia montes:
Syluaq; Bistoniam sæpe secuta lyram.
Sed postq̃ Inachijs Alcides missus ab Argis,
Thracia pacifero contigit arua pede:
Diraq; sanguinei uertit præsepia regis:
Et Diomedeos gramine pauit equos:
Tum patriæ festo lætatus tempore uates,
Desuetæ repetit fila canora lyræ:

Et resides leui modulatus pectine neruos,
Pollice festiuo nobile duxit ebur.
Vix auditus erat. uenti sternuntur, & undæ.
Pigrior astrictis torpuit Hebrus aquis.
Porrexit Rhodope sitientes carmina montes.
Excussit gelidas pronior Ossa niues.
Ardua nudato descendit populus Aemo:
Et comitem quercum pinus amica trahit.
Cyrrhæasq; dei quamuis despexerit artes:
Orpheis laurus uocibus apta uenit.
Securum blandi leporem fouere molossi:
Vicinumq; lupo præbuit agna latus.
Concordes uaria ludunt cum tigride damæ.
Massylam cerui non timuere iubam.
Ille nouercales stimulos, actusq; canebat
Herculis: & forti monstra subacta manu.
Vt timidæ matri pressos ostenderit angues:
Intrepidusq; fero riserit ore puer.
Te neq; Dictæas quatiens mugitibus urbes
Taurus: non Stygij terruit ira canis.
Non leo sydereos cœli rediturus ad axes,
Non Erymanthæi gloria montis aper.
Solus Amazonio cinctus Stymphalidas arcu
Appetis. occiduo ducis ab orbe greges:
Tergeminiq; ducis numerosos deijcis artus:
Et toties uno uictor ab hoste redis.
Non cadere Antæo, non crescere profuit hydræ:
Non ceruam uolucres eripuere pedes.
Caci flamma perit. rubuit Busiride Nilus.
Prostratis rubuit nubigenis Pholoe.

Te Libyci timuere sinus. te maximus Atlas
Horruit: imposito cum premerere polo.
Firmior Herculea mundus ceruice pependit.
Lustrarunt humeros Phœbus & astra tuos.
Thracius hæc uates: sed tu Tyrhintius alter
Florentine mihi: nam mea plectra moues.
Antraq; musarum longo torpentia somno
Excitis: & placidos ducis ab ore sonos.

LIBER SECVNDVS.

Impulit Ionios præmisso lumine fluctus
Nondum pura dies. tremulis uibratur in undis
Ardor: & errantes ludunt per cœrula flammæ.
Iamq; audax animi, fideiq; oblita parentis,
Fraude Dionæa riguos Proserpina saltus
(Sic parcæ iussere) petit. ter cardine uerso
Præsagæ cecinere fores. ter conscia fati
Flebile terrificis gemuit mugitibus ætna.
Nullis illa tamen monstris, nulloq; tenetur
Prodigio. comites gressum iunxere sorores.
Prima dolo gaudens, & tanti conscia furti
It Venus: & raptus metitur corde futuros,
Iam durum flexura chaos: iam Dite subacto,
Ingenti famulos manes ductura triumpho.
Illi multiplices crinis sinuatur in orbes
Idalia diuisus acu. sudata marito
Fibula purpureos. gemma suspendit amictus.

Candida Parrhasij post hanc regina Lycæi,
Et Pandionias quæ cuspide protegit arces:
Vtraq; uirgo ruunt. hæc tristibus aspera bellis:
Hæc metuenda feris. Tritonia cassidę fulua
Cælatum Typhona gerit: qui summa peremptus
Ima parte uiget: moriens & parte superstes:
Hastáq; terribili surgens per nubila gyro
Instar habet syluæ. tantum stridentia colla
Gorgonis obtentu pallæ fulgentis obumbrat.
At Triuiæ lenis species, & multus in ore
Frater erat: Phœbíq; genas, & lumina Phœbi
Esse putes: solusq; dabat discrimina sexus.
Brachia nuda nitent. leuibus proiecerat auris
Indociles errare comas: arcúq; remisso
Ocia neruus agit. pendent post terga sagittæ.
Crispatur gemino uestis Cortynia cinctu
Poplite fusa tenus: motóq; in stamine Delos
Errat: & aurato trahitur circunflua ponto.
Quas inter Cereris proles nunc gloria matris.
Mox dolor, æquali tendit per gramina passu.
Nec membris, nec honore minor: potuitq; uideri
Pallas: si clypeum ferret. si spicula: Phœbe.
Collectæ tereti nodantur iaspide uestes.
Pectinis ingenio nunquam felicior arti
Contigit euentus. nulli sic consona telæ
Fila: nec in tantum ueri duxere figuram.
Hic Hyperionio solem de semine nasci
Fecerat: & pariter Lunam sed dispare forma,
Auroræ, noctisq; duces. cunabula Tethys
Præbet: & infantes gremio solatur anhelos:

Cæruleusq́; sinus roseis radiatur alumnis.
Inualidum dextro portat Titana lacerto
Nondum duce grauem, nec pubescentibus alte
Cristatum radijs. primo clementior æuo
Fingitur: & tenerum uagitu despuit ignem.
Læua parte soror uitrei libamina potat
Vberis: & paruo signantur tempora cornu.
Tali luxuriat cultu. comitantur euntes
Naiades: & socia stipant utrinq; corona.
Quæ fontes Crimnise tuos, & saxa rotantem
Pantagiam, nomenq́; Gelan qui præbuit urbi:
Concelebrant. quas pigra uado Camarina palustri,
Quas Arethusæi latices, quas aduena nutrit
Alphæus cyane totum superemìnet agmen.
Qualis Amazonidum peltis exultat ademptis
Pulchra choors: quoties arcton populata uirago
Hippolyte, niueas ducit post prælia turmas:
Seu flauos strauere Getas: seu forte rigentem
Termodoontiaca Tanaim fregere securi.
Aut quales referunt Baccho solemnia nymphæ
Mæoniæ: quas Hermus alit: ripasq́; paternas
Percurrunt auro madidæ. lætatur in antro
Amnis: & undantem declinat prodigus urnam.
Viderat herboso sacrum de uertice uulgus
Aetna parens florum: curuaq́; in ualle sedentem
Compellat Zephyrum. pater ó gratissime ueris,
Qui mea lasciuo regnas per prata uolatu,
Semper: & assiduis irroras flatibus annum:
Respice nympharum cœtus, & celsa Tonantis
Germina, per nostros dignantia ludere campos.

N unc adsis, faueasq; precor. nunc omnia foetu
P ubescant uirgulta uelis: ut fertilis Hybla
I nuideat: uincaq; suos non abnuat hortos.
Q uicquid thuriferis spirat Panchaia syluis:
Q uicquid odoratus longe blanditur Hidaspes:
Q uicquid ab extremis ales longæua colonis
C olligit, optati referens exordia sæcli:
I n uenas disperge meas: & flamine largo
R ura foue: ut merear diuino pollice carpi:
E t nostris cupiant ornari Numina sertis.
D ixerat. ille nouo madidantes nectare pennas
C oncutit: & glebas fœcundo rore maritat.
Q uaq; uolat: uernus sequitur color. omnis in herbas
T urget humus: medioq; patent conuexa sereno.
S anguineo splendore rosas, uacinia nigro
I mbuit: & dulci uiolas ferrugine pingit.
P arthica quæ tantis uariantur cingula gemmis
R egales uinctura sinus? quæ uellera tantum
D itibus Aßyrij spumis fuscantur aheni?
N on tales uolucris pandit Iunonia pennas.
N ec sic innumeros arcu mutante colores
I ncipiens redimitur hyems: cum tramite flexo
S emita discretis interuiret humida nimbis
F orma loci superat flores. curuata tumore
P aruo planicies, & mollibus edita cliuis
C reuerat in collem. uiuo de pumice fontes
R oscida mobilibus lambebant gramina riuis:
S yluaq; torrentes ramorum frigore soles
T emperat: & medio brumam sibi uendicat æstu.
A pta fretis abies. bellis accommoda cornus

Quercus amica Ioui, tumulos tectura cupressus,
Ilex plena fauis, uenturi præscia laurus
Fluctuat. hic denso crispata cacumine buxus,
Hic hederæ serpunt. hic pampinus induit ulmos.
Haud procul inde lacus Pergum dixere Sicani
Panditur: & nemorum frondoso margine cinctus
Vicinis pallescit aquis. admittit in altum
Cernentes oculos: & late peruius humor
Ducit inoffensos liquido sub gurgite uisus:
Imaq; perspicui prodit secreta profundi.
Huc elapsa cohors gaudet. per florea rura
Hortatur Cytheræa legant. nunc ite sorores,
Dum matutinis præsudat solibus aër:
Dum meus humectat flauentes Lucifer agros,
Roranti prouectus equo. sic fata doloris
Carpit signa sui. uarios tunc cætera saltus
Inuasere cohors. credas examina fundi
Hyblæum raptura thymum: cum cærea reges
Castra mouent: fagiq; cauo demissus ab aluo
Mellifer electis exercitus obstrepit herbis.
Pratorum spoliatur honos. hæc lilia fuscis
Intexit uiolis. hanc mollis amaracus ornat.
Hæc graditur uallata rosis. hæc alba ligustris.
Te quoq; flebilibus mœrens Iacynthe figuris,
Narcissumq; metunt, tunc inclyta gramina ueris,
Præstantes olim pueros. tu natus Amyclis,
Hunc Helicon genuit. disci te perculit error:
Hunc fontis decepit amor. te fronte retusa
Delius, hunc fracta Cephisus arundine luget.
Aestuat ante alias auido feruore legendi

Frugiferæ spes una deæ. nunc uimine textos
Ridentes calathos folijs agrestibus implet:
Nunc sociat flores: seséq; ignara coronat.
Augurium fatale tori. quin ipsa tubarum,
Armorumq; potens, dextram qua fortia turbat
Agmina: qua stabiles portas, & mœnia uellit:
Iam leuibus laxat studijs: hastámq; reponit:
Insolitisq; docet galeam mitescere sertis.
Ferratus lasciuit apex: horrorq; recessit
Martius: & cristæ pacato fulgure uernant.
Nec quæ Parthenium canibus scrutatur odoris
Aspernata toros: libertatémq; comarum
Iniecta uoluit tandem frenare corona.
Talia uirgineo passim dum more geruntur:
Ecce repens mugire fragor. confligere turres:
Pronáq; uibratis radicibus oppida uerti.
Causa latet. dubios agnouit sola tumultus
Diua Paphi: mixtóq; metu perterrita gaudet.
Iamq; per anfractus animarum rector opacos
Sub terris quærebat iter: grauibusq; gementem
Encheladum calcabat equis. immania findunt
Membra rotæ: pressáq; Gigas ceruice laborat
Siccaniam cum Dite ferens: tentatq; moueri
Debilis: & fessis serpentibus impedit axem.
Fumida sulfureo prolabitur orbita dorso.
Ac uelut occultus securum prodit in hostem
Miles: & effossi subter fundamina campi,
Transilit inclusos arcano limite muros:
Turbáq; deceptas uictrix erumpit in arces,
Terrigenas imitata uiros. sic tertius hæres

Saturni tenebrosa uagis rimatur habenis
Deuia, fraternum cupiens exire sub orbem.
Ianua nulla patet. prohibebant undiq; rupes
Oppositæ: duraq; deum compage tenebant.
Non tulit ille moras: indignatusq; trabali
Saxa ferit sceptro: Siculæ sonuere cauernæ.
Turbatur Lipare. stupuit fornace relicta
Mulciber: & trepidus deiecit fulmina Cyclops.
Audiuit, & si quem glacies alpina coheret:
Et qui te latis nondum præcincte trophæis
Tybri natat: missamq; Pado qui remigat alnum.
Sic cum Thessaliam scopulis inclusa teneret
Peneo stagnante palus: & mersa negaret
Arua coli: trifida Neptunus cuspide montes
Impulit aduersos. tum forti saucius ictu
Dissiluit gelido uertex Ossæus Olympo.
Carceribus laxantur aquæ: fractoq; meatu
Redduntur fluuiusq; mari, tellusq; colonis.
Postquam uicta manu duros Trinacria nexus
Soluit: & immenso late discessit hiatu:
Apparet subitus cœlo timor. astra uiarum
Mutauere fidem. uetito se proluit arctos
Aequore. præcipitat pigrum formido Bootem.
Horruit Orion. audito palluit Atlas
Hinnitu. rutilos obscurat anhelitus axes
Discolor: & longa solitos caligine pasci
Terruit orbis equos. pressis hæsere lupatis
Attoniti meliore polo: rursusq; uerendum
In chaos obliquo certant temone reuerti.
Mox ubi pulsato senserunt uerbera tergo:

Et solem

Et solem didicere pati: torrentius amne
Hyberno, tortaq; ruunt pernicius hasta.
Quantum non iaculum Parthi, non impetus austri,
Non leue sollicitæ mentis discurrit acumen.
Sanguine frena calent. corrumpit spiritus auras
Letifer: infectæ spumis uitiantur arenæ.
Diffugiunt Nymphæ. rapitur Proserpina curru:
Imploratq; deas. iam Gorgonis ora reuelat
Pallas: & intento festinat Delia telo.
Nec patruo cedunt. stimulat communis in arma
Virginitas: crimenq; feri raptoris acerbat.
Ille uelut stabuli decus, armentiq; iuuencum
Cum leo possedit: nudataq; uiscera fodit
Vnguibus: & rabiem totos erexit in armos.
Stat crassa turpis sanie: nodosq; iubarum
Excutit: & uiles pastorum despicit iras.
Ignaui domitor uulgi. teterrime fratrum
Pallas ait. quæ te stimulis, facibusq; profanis
Eumenides mouere? tua cur sede relicta
Audes Tartareis cælum incestare quadrigis?
Sunt tibi deformes Diræ. sunt altera Lethes
Flumina. sunt tristes furiæ te coniuge dignæ.
Fratris linque domos. alienam desere sortem.
Nocte tua contentus abi. quid uiua sepultis
Admisces? nostrum quid proteris aduena mundum?
Talia uociferans auidos transire minaci,
Cornipedes umbone ferit: clypeiq; retardat
Obice: Gorgoneisq; premens assibilat hydris:
Prætentasq; aperit cristas. libratur in ictum
Fraxinus: & nigros illuminat obuia currus:

Missáq; pene foret: ni Iuppiter æthere summo
Pacificas rubri torsisset luminis alas,
Confessus socerum. nimbis Hymenæus hiulcis
Intonat: & testes firmant connubia flammæ.
Inuitæ cessere Deæ. compescuit arcum
Cum gemitu: talesq; dedit Latonia uoces.
Sis memor, o longumq; uale. reuerentia patris
Obstitit auxilio: nec nos defendere contra
Possumus. imperio uinci maiore fatemur.
In te coniurat genitor: populoq; silenti
Traderis. heu cupidas non aspectura sorores,
Aequalemq; chorum. quæ te fortuna supernis
Abstulit? & tanto damnauit sydera luctu?
Iam neq; Partheniis innectere retia lustris,
Nec pharetram gestare libet. securus ubiq;
Spumet aper: sæuiq; fremant impune leones.
Te iuga Taygeti, posito te Mænala flebunt
Venatu: mœstoq; diu lugebere Cyntho.
Delphica quinetiam fratris delubra tacebunt.
Interea uolucri fertur Proserpina curru
Cæsariem diffusa noto: planctuq; lacertos
Verberat: & questus ad nubila fundit inanes.
Cur non torsisti manibus fabricata Cyclopum
In nos tela Pater? sic me crudelibus umbris
Tradere? sic toto placuit depellere mundo?
Nulla ne te flectit pietas? nullum ne paternæ
Mentis inest? tantas quo crimine mouimus iras?
Non ego cum rapido sæuiret Phlegra tumultu
Signa deis aduersa tuli. non robore nostro
Ossa pruinosum uexit glacialis Olympum.
Quod

Quod conatu nefas? aut cuius conscia culpæ,
Exul ad immanes Erebi detrudor hiatus?
O' fortunatas, alij quascunq; tulere
Raptores: saltem communi luce fruuntur.
Sed mihi uirginitas pariter, cœlumq; negatur.
Eripitur cum luce pudor: terrisq; relictis
Seruitum Stygio ducor captiua tyranno.
O' male dilecti flores: despectaq; matris
Consilia. o' Veneris deprensæ serius artes.
Mater io. seu te Phrygijs in uallibus Idæ
Migdonio buxus circumsonat horrida cantu.
Seu tu sanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis: & strictos Curetum respicis enses:
Exitio succurre meo. compesce furentem.
Comprime ferales torui prædonis habenas.
Talibus ille ferox dictis, fletuq; decoro
Vincitur: & primi suspiria sentit amoris.
Tunc ferrugineo lachrymas detexit amictu:
Et placida mœstum solatur uoce dolorem.
Desine funestis animum Proserpina curis,
Et uano uexare metu. maiora dabuntur
Sceptra: nec indigni tedas patiere mariti.
Ille ego saturni proles. cui machina rerum
Seruit: & immensum tendit per inane potestas.
Amissum ne crede diem. sunt altera nobis
Sydera. sunt orbes alij: lumenq; uidebis
Purius: Elysiumq; magis mirabere solem,
Cultoresq; pios. illic preciosior ætas
Aurea progenies habitat: semperq; tenemus,
Quod superi meruere semel. nec mollia desunt

Prata tibi: Zephiris illic melioribus halant
Perpetui flores. quos non tua protulit Aetna.
Est etiam lucis arbor praedives opacis.
Fulgentes uiridi ramos curuata metallo:
Haec tibi sacra datur: fortunatumq; tenebis
Autumnum: & fuluis semper ditabere pomis.
Parua loquor. quicquid liquidus complectitur aer:
Quicquid alit tellus: quicqd maris aequora uerrunt:
Quod fluuij uoluunt: quod nutriuere paludes:
Cuncta tuis pariter cedent animalia regnis,
Lunari subiecta globo. qui septimus auras
Ambit: & aeternis mortalia separat astris.
Sub tua purpurei uenient uestigia Reges
Deposito luxu. turba cum paupere misti.
Omnia mors aequat. tu damnatura nocentes.
Tu requiem latura pijs. te iudice sontes
Improba cogentur uitae commissa fateri.
Accipe Lethaeo famulas cum gurgite parcas.
Sic fatum, quodcunq; uoles. haec fatus ouantes
Exhortatur equos: & Tartara mitior intrat.
Conueniunt animae. quantas uiolentior auster
Decutit arboribus frondes: aut nubibus hymbres
Colligit: aut frangit fluctus: aut torquet arenas:
Cunctaq; praecipiti stipantur secula cursu
Insignem uisura nurum. mox ipse serenus
Ingreditur, facili passus mollescere risu,
Dissimilisq; sui. Dominis intrantibus ingens
Assurgit Phlegethon. flagrantibus hispida riuis
Barba madet: totoq; fluunt incendia uultu.
Occurrunt properi lecta de plebe ministri.

Pars

P ars altos reuocant currus: frenisq; solutis
V ertunt emeritos ad pascua nota iugales.
P ars aulæa tenent. alij prætexere ramis
L imina: & in thalamum cultus extollere uestes.
R eginam casto cinxerunt agmine matres
E lysiæ: tenerosq; leuant sermone timores:
E t sparsos religant crines: & uultibus addunt
F lammea sollicitum præuelatura pudorem.
P allida lætatur regio: gentesq; sepultæ
L uxuriant: epulisq; uacant genialibus umbræ.
G rata coronati peragunt conuiuia manes.
R umpunt insoliti tenebrosa silentia cantus.
S edantur gemitus Erebi. se sponte relaxat
S qualor: & æternam patitur rarescere noctem:
V rna nec incertas uersat Minoia sortes.
V erbera nulla sonant: nulloq; frementia luctu
I mpia dilatis respirant Tartara pœnis.
N on rota suspensum præceps Ixiona torquet.
N on aqua Tantalicis subducitur inuida labris.
S oluitur Ixion. inuenit Tantalus undas:
E t Tityus tandem spaciosos erigit artus:
S qualentisq; nouem detexit iugera campi.
T antus erat: laterisq; piger sulcator opaci
I nuitus trahitur lasso de pectore uultur:
A breptasq; dolet iam non sibi crescere fibras.
O blitæ scelerum, formidatiq; furoris
E umenides cratera parant: & uina feroci
C rine bibunt: flexisq; minis iam lene canentes
E xtendunt socios ad pocula plena Cerastas:
E t festas alio succendunt lumine tedas.

Tunc & pestiferi pacatum flumen Auerni
Innocuæ transistis aues: flatumq́; repressit
Anxantus, tacuit fixo torrente uorago.
Tunc Acherontæos mutato gurgite fontes
Lacte nouo tumuisse ferunt: hederisq́; uirentem
Cocyton dulci perhibent undasse lyæo.
Stamina non rūpit Lachesis: nec turbida sacris
Obstrepitant lamenta choris. Mors nulla uagatur
In terris: nulliq́; rogum planxere parentes.
Nauita non moritur fluctu, non cuspide miles.
Oppida funerei pollent immunia leti:
Impexamq́; senex uelauit arundine frontem
Portitor: & uacuos egit cum carmine remos.
Iam suus inferno processerat Hesperus orbi.
Ducitur in thalamum uirgo. stat pronuba iuxta
Stellantes Nox picta sinus tangensq́; cubile
Omina perpetuo genitalia fœdere sanxit.
Exultant cum uoce pij: Ditisq́; sub aula
Talia peruigili sumunt exordia plausu.
Nostra potens Iuno, tuq́; o' germane Tonantis
Et gener unanimis consortia ducite somni:
Mutuaq́; alternis innectite colla lacertis.
Iam felix oritur proles. iam læta futuros
Expectat natura deos. noua numina rebus
Addite: & optatos Cereri proferte nepotes.

LIBER

V uppiter interea cinctam Thaumanti-
i da nimbis
I re iubet: totóq; deos arcessere mundo.
I lla colorato Zephyros transgressa uolatu
N umina conclamat pelagi: nimphasq; morantes
I ncrepat: & fluuios humentibus euocat antris.
A ncipites, trepidiq; ruunt. quæ causa quietos
E xcierit? tanto quæ res agitanda tumultu,
V t patuit stellata domus: considere iussi.
N ec confusus honor: cœlestibus ordine sedes
P rima datur. tractum proceres tenuere secundum
A equorei, placidus Nereus, & lucida Phorci
C anicies. Glaucum series extrema biformum
A ccipit: & certo mansurum Prothea uultu.
N ec non & senibus fluuijs concessa sedendi
G loria. plebeio stat cætera more iuuentus.
M ille amnes. liquidis incumbunt patribus udæ
N aiades: & taciti mirantur sidera Phauni.
T um grauis ex alto genitor sic orsus olympo.
A bduxere meas iterum mortalia curas
I am pridem neglecta mihi: Saturnia postq̃
O cia, & ignaui senium cognouimus æui:
S opitosq; diu populos torpore paterno
S ollicitæ placuit stimulos impellere uitæ.
I ncultis ne sponte seges grandesceret aruis:
V ndaret neu sylua fauis: neu uina tumerent
F ontibus: & totæ fremerent in pocula ripæ.
H aud equidem inuideo (nec enim liuescere fas est:
V el nocuisse deos) sed quod dissuasor honesti

Luxus, & humanas oblimat copia mentes.
Prouocet ut segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa uias paulatim exploret egestas:
Vtq; artes pariat solertia. nutriat usus.
Nunc mihi cum magnis instat natura querelis,
Humanum releuare genus. durumq; tyrannum,
Immitemq; uocat: regnataq; sæcula patri
Commemorat: parcumq; Iouem se diuite clamat.
Cur campos horrere situ? dumisq; repleri
Rura uelim? nullis exornem fructibus annum?
Sciam, quæ nutrix mortalibus ante fuisset:
In diræ subito mores transisse nouercæ.
Quid mentem traxisse Polo? quid profuit altum
Erexisse caput? pecudum si more pererrant
Auia? si frangunt communia pabula glandes?
Hæccine uita iuuat syluestribus abdita lustris?
Indiscreta feris? tales cum sæpe parentis
Pertulerim questus: tandem clementior orbi
Chaonio statui gentes auertere uictu.
Atq; adeo Cererem, quæ nunc ignara malorum
Verberat Idæos torua cum matre leones:
Per mare, per terras auido discurrere luctu
Decretum. natæ donec lætata repertæ
Indicio tribuat fruges: currusq; feratur
Auius, ignotas populis sparsurus aristas.
Et iuga cærulei subeant Actæa dracones.
Quod si quis cereri raptorem prodere diuûm
Audeat: imperij molem, pacemq; profundam
Obtestor rerum natus licet ille, soror'ue,
Vel coniux fuerit, natorum ue agminis una:
Saliat

S cilicet illa meo conceptum uertice iactet:
S entiet iratum: procul ægida sentiet ictum
F ulminis: & genitam diuina sorte pigebit:
O ptabitq; mori: cum uulnere saucius ipsi
T radetur genero, passurus prodita regna:
E t sciet, an propriæ conspirent Tartara causæ.
H oc sanctum. mansura fluant hoc ordine fata.
D ixit: & horrendo concussit sydera motu.
A t procul armisoni cererem sub rupibus antri
S ecuram, placidamq; diu iam certa peracti
T errebant simulachra mali: noctesq; timorem
I ngeminant: omniq; perit Proserpina somno.
N anq; modo aduersis inuadi uiscera telis,
N unc sibi mutatas horret nigrescere uestes:
N unc steriles medijs frondere penatibus ornos.
S tabat præterea luco dilectior omni
L aurus: uirgineos quæ quondam fronde pudicat
V mbrabat thalamos. hanc imo stipite cæsam
V idit: & incomptos fœdari puluere ramos:
Q uæsiuitq; nefas. Driades dixere gementes
T artarea furias debellauisse bipenni.
S ed tunc ipsa sui, iam non ambagibus ullis
N uncia materno facies ingesta sopori.
N anq; uidebatur tenebroso obtecta recessu
C arceris: & sæuis Proserpina uincta cathenis.
N on qualem Siculis olim mandauerat aruis:
N ec qualem roseis nuper conuallibus Aetnæ
S uspexere Deæ. squalebat pulchrior auro
C æsaries: & nox oculorum infecerat ignes.
E xhaustusq; gelu pallet rubor. ille superbi

F lammeus oris honos, & non cessura pruinis
M embra, colorantur picei caligne regni.
E rgo hanc ut dubio uix tandem agnoscere uisu
E ualuit: cuius tot pœnæ criminis inquit?
V nde hæc informis macies? cui tanta potestas
I n me sæuitiæ est? rigidi cur uincula ferri
V ix aptanda feris, molles meruere lacerti?
T u mea tu proles? an uana fallimur umbra?
I lla refert. heu dira parens, natæq; peremptæ
I mmemor. heu fuluas animo transgressa leænas.
T anta'ne te nostri tenuere obliuia? tantum
V nica despicior? certe Proserpina nomen
D ulce tibi, tali quæ nunc, ut cernis, hiatu
S upplicijs inclusa teror. tu sæua choreis
I ndulges: phrygiasq; etiamnum interstrepis urbes.
Q uod si non omnem pepulisti pectore matrem:
S i tu sancta Ceres: & ne non Caspia tigris
E didit: his oro miseram defende cathenis:
I nq; superna refer. prohibent si fata reuerti:
V el tantum uisura ueni. Sic fata trementes
T endere conatur palmas. uis improba ferri
I mpedit: & motæ somnum excussere cathenæ.
O briguit uisis. gaudet non uera fuisse.
C omplexu caruisse dolet. penetralibus amens
P rosilit: & tali compellat uoce Cybelem.
I am non ulterius Phrygia tellure morabor
S ancta parens. reuocat tandem custodia cari
P ignoris, & cunctis obiecti fraudibus anni.
N ec mihi Cyclopum quamuis extructa caminis,
C ulmina fida satis. timeo ne fama latebras

P rodiderit: leuius'q; meum Trinacria celet
D epositum. terret nimium uulgata locorum
N obilitas. alijs sedes obscurior oris
E xquirenda mihi. gemitu, flammis'q; propinquis
E ncheladi nequeunt umbracula nostra taceri.
S omnia quinetiam uarijs infausta figuris
S æpe mouent: nullus'q; dies non triste minatur
A ugurium. quoties flauentia serta comarum
S ponte cadunt. quoties exundat ab ubere sanguis.
L arga uel inuito prorumpunt flumina uultu:
I niussæ'q; manus mirantia pectora tundunt.
S i buxos inflare uelim: ferale gemiscunt.
T ympana si quatiã: plãctus mihi tympana reddũt.
A h uereor ne quid portendant omnia ueri.
H eu longæ nocuere moræ. procul irrita uenti
D icta ferant. subijcit Cybele, nec tanta tonanti
S egnities: ut non pro pignore fulmina mittat.
I tamen: & nullo turbata reuertere casu.
H æc ubi, digreditur templis: sed nulla ruenti
M obilitas. tardos queritur non ire dracones
I mmeritas'q; mouens alterno uerbere pennas
S icaniam quærit: cum nec dum ascenderit Idam.
C uncta pauet: sperat'q; nihil. sic æstuat ales,
Q uæ teneros humili fœtus commiserit orno
A llatura cibos: & plurima cogitat absens.
N e gracilem uentus discusserit arbore nidum.
N e furtum pateant homini: neu præda colubris.
V t domus excubijs incustodita remotis:
E t resupinati neglecto cardine postes:
F lebilis & tacitæ species apparuit aulæ:

Non expectato respectu cladis amictus
Conscidit: & fractas cum crine auellit aristas.
Haeserunt lachrymae. nec uox, aut spiritus oris
Redditur: atq; imis uibrat tremor ossa medullis.
Succidui titubant gressus: foribusq; reclusis
Dum uacuas sedes, & desolata pererrat
Atria. semirutas confuso stamine telas,
Atq; interceptas agnoscit pectinis artes.
Diuinus perit ille labor: spaciumq; relictum,
Audax sacrilego supplebat aranea textu:
Nec deflet: plangitq; malum. tamen oscula telae
Figit: & abrumpit mutas in fila querelas:
Attritosq; manu radios, proiectaq; pensa,
Cunctaq; uirgineo sparsa oblectamina ludo.
Ceu natam pressat gremio: castumq; cubile
Desertosq; toros, & sicubi sederat olim
Perlegit. attonitus stabulo ceu pastor inani,
Quem lupus, aut rabies Poenorum inopina leonum,
Aut populatrices infestauere cateruae.
Serus ad illa redit: uastataq; pascua lustrans
Non responsuros ciet, imploratq; iuuencos.
Atq; ibi secreta tectorum in parte iacentem
Aspicit Electram. natae quae sedula nutrix
Oceani priscas inter notissima nymphas
Par cereri pietas. haec post cunabula dulci
Ferre sinu: summoq; Ioui deducere paruam
Sueuerat: & genibus ludentem aptare paterni.
Haec comes, haec custos, haec proxima mater haberi.
Tum laceras effusa comas, & puluere canos
Sordida sydereae raptus lugebat alumnae.

H anc aggressa Ceres postquam suspiria tandem
L axauit, frenosq; dolor. quod cernimus inquit
E xcidium? cui præda feror? regnat ne maritus?
A n cælum Titanes habent? quæ talia uiuo
A usa Tonante manus? rupit ne Tiphœia ceruix
I narimen? fracta'ne iugi compage Vesæui
A lcyones per stagna pedes tyrrhena cucurrit?
A n uicina mihi quassatis faucibus Aetna
P rotulit Encheladum? nostros an forte penates
A ppetijt centum Briareia turba lacertis?
H eu ubi nunc est nata mihi? quo mille ministræ?
Q uo Cyane? uolucres quæ uis sirenas abegit?
H æccine uestra fides? sic fas aliena tueri
P ignora? contremuit nutrix: mœrorq; pudori
C essit: & aspectus miseræ non ferre parentis
E mptum morte uelit: longumq; immota moratur
A uctorem dubium: certumq; expromere funus.
V ix tamen hæc. acies utinam uesana gigantum
H anc dederit cladem. leuius communia tangunt:
S ed Diuæ, multoq; minus quod rere sorores
I n nostras nimium coniurauere ruinas.
I nsidias superûm, cognataq; uulnera cernis.
I nuidiæ Phlegra nobis incensior æther.
F lorebat tranquilla domus: nec limina uirgo
L inquere, nec uirides audebat uisere saltus
P ræceptis obstricta tuis. telæ labor illi:
S yrenes requies: sermonum gratia mecum:
M ecum somnus erat: castiq; per atria ludi.
C um subito (quoniam dubium monstrate latebras
R escierit) Cytherea uenit: suspectaq; nobis

Ne foret: hinc Phœben comites, hinc Pallada iunxit,
Protinus effuso lætum se fingere risu:
Nec semel amplecti: nomenq; iterare sororis:
Et dura de matre queri. quæ tale recessu
Maluerit damnare decus: uetitamq; dearum
Colloquio, patriiq; procul mandauerit astris
Nostra rudis gaudere malis, & nectare largo
Instaurare dapes. nunc arma, habitumq; Dianæ
Induitur: digitisq; attentat mollibus arcum.
Nunc crinita iugis galeam laudante Minerua
Implet: & ingentem clypeum gestare laborat.
Prima Venus campos, Aetnæaq; rura maligno
Ingerit affatu: uicinos callida flores
Ingeminat: meritumq; loci uelut inscia quærit.
Nec credit: q bruma rosas innoxia seruet:
Quod gelidi rubeant alieno gramine menses:
Verna nec iratum timeant uirgulta bootem.
Dum loca miratur: studio dum flagrat eundi:
Persuadet teneris heu lubrica moribus ætas.
Quos ego nequicquam planctus? quas irrita fudi
Ore preces? ruit illa tamen confisa sororum
Præsidio. famulæ longo post ordine nymphæ.
Itur in æterno uestitos gramine campos:
Et prima sub luce legunt. cum rore serenus
Alget ager: sparsosq; bibunt uiolaria succos.
Sed postquam medio sol altior astitit orbi:
Ecce polum nox fœda rapit: tremefactaq; nutat
Insula cornipedum strepitu: pulsuq; rotarum:
Nosse nec aurigam licuit. seu mortifer ille,
Seu mors ipsa fuit: liuor permanat in herbas

D eficiunt riui. squalent rubigine prata:
E t nihil afflatum uiuit. pallere ligustra:
E xpirare rosas: decrescere lilia uidi.
V t reduces rauco tractu detorsit habenas:
N ox sua prosequitur currum. lux redditur orbi.
P ersephone nulla est. uoto rediere peracto
N ec mansere Deæ. medijs inuenimus aruis
E xanimem Cyanen. ceruix redimita iacebat:
E t caligantes marcebant fronte coronæ.
A ggredimur subito: casusq; scitamur heriles.
(Nam propior cladi steterat) quis uultus equorum?
Q uis regat? illa nihil. tacito sed læsa ueneno
S oluitur in laticem. subrepit crinibus humor.
L iquitur: in roremq; pedes, & brachia manant:
N ostraq; mox lambit uestigia perspicuus fons.
D iscedunt aliæ rapidis Acheloides alis
S ublatæ: Siculi latus obsedere Pelori:
A ccensæq; malo iam non impune canoras
I n pestem uertere lyras. uox blanda carinas
A lligat. audito frenantur carmine remi.
S ola domi luctu senium tractura relinquor.
H æret adhuc suspensa Ceres: & singula demens
C eu nondum transacta timet. mox lumina torquens
V ultu ad Cœlicolas furiato pectore fertur.
A rduus Hyrcana quatitur sic matre Niphates:
C uius Achemenio regi ludibria natos
A uexit tremebundus eques. fremit illa marito
M obilior Zephiro: totamq; uirentibus iram
D ispersit maculis: nimiumq; haustura profundo
O re uirum, uitreæ tardatur imagine formæ.

Haud aliter genitrix toto bacchatur Olympo,
Reddite uociferans. non me uagus edidit amnis:
Non Driadum de plebe sumus. turrita Cybele
Me quoq; Saturno genuit. quo iura deorum?
Quo leges cecidere poli? quid uiuere recte
Proderit? en audet noti Cytherea pudoris
Ostentare suos post Lemnia uincula uultus.
Hos animos bonus ille sopor, castumq; cubile
Praebuit? amplexus hoc promeruere pudici?
Nec mirum: si turpe nihil post talia ducit.
Quid uos expertes thalami? tantum'ne relictus
Virginitatis honos? tantum mutata uoluntas?
Iam Veneri, & socijs iunctae raptoribus itis?
O templis Scythiae, atq; hominem sitientibus aris
Vtraq; digna coli tanti quae causa furoris?
Quam mea uel dicto tenui Proserpina laesit?
Scilicet aut caris pepulit te Delia syluis:
Aut tibi commissas rapuit Tritonia pugnas.
An grauis alloquio, uestros an forte petebat
Importuna choros? atqui Trinacria longe
Esset ne uobis oneri: deserta colebat.
Qui latuisse iuuat? rabiem liuoris acerbi
Nulla potest placare dies his increpat omnes
Vocibus. ast illae (prohibet sententia patris)
Aut reticent, aut nosse negant: responsaq; matri
Dant lachrymas. quid agat? rursus se uicta remittit:
Inq; humiles demissa preces: ignoscite siquid
Intumuit pietas: siquid flagrantius actum est
Quàm decuit, miserã. supplex, miserandaq; uestris
Aduoluor genibus. liceat cognoscere sortem.

Hoc tantum. liceat certos habuisse dolores
Scire peto quae forma mali: quamcunq; dedistis
Fortunam: sit nota: feram: fatumq́; putabo,
Non scelus. aspectum precor indulgete parenti.
Non repetam quaesita manu. securus habeto
Quisquis es: affirmo praedam: desiste uereri.
Quod'si uos aliquo praeuenit munere raptor:
Tu certe Latona refer. confessa Diana
Forte tibi. nosti quid sit Lucina, quis horror
Pro genitis: & quantus amor. partusq́; tulisti
Tu geminos: haec una mihi. sic crine fruaris
Semper Apollineo. sic me feliacor aeuum
Mater agis. largis tunc hymbribus ora madescunt.
Quid tantum dignum fleri? dignumq́; taceri?
Hei mihi. discedunt omnes. quid uana moraris
Vlterius? non bella palam coelestia sentis?
Quin potius natam pelago, terrisq; requiris?
Accingar lustrare diem. per deuia rerum
Indefessa ferar. nulla cessabitur hora.
Non reqes: non somnus erit: dum pignus ademptum
Inueniam. gremio quamuis mergatur Iberae
Thethyos: & rubro iaceat uallata profundo.
Non Rheni glacies, non me Ryphaea tenebunt
Frigora: non dubio syrtis cunctabitur aestu.
Stat fines penetrare Noti: Boreaeq́; niualem
Vestigare domum. primo calcabitur Atlas
Occasu: facibusq́; meis lucebit Hydaspes.
Impius errantem uideat per rura, per urbes
Iuppiter. extincta satietur pellice Iuno.
Insultate mihi. coelo regnate superbi.

Ducite præclarum Cereris de stirpe triumphum.
Hæc fatur: notæq; iugis illabitur Aetnæ,
Noctiuago tedas inflammatura labori.
Lucus erat prope flumen Acin: ꝙ candida præfert
Sæpe mari, pulchroq; secat Galatea natatu.
Densus, & innexis Aetnæa cacumina syluis
Qua licet usq; tegens. illic posuisse cruentam
Aegida, captiuamq; pater post prælia prædam
Aduexisse datur. Phlegræis sylua superbit
Exuuijs: totumq; nemus uictoria uestit.
Hic patuli rictus. hic prodigiosa gigantum
Tergora dependent: & adhuc crudele minantur
Affixæ facies truncis: immaniaq; ossa
Serpentum passim tumulis exanguibus albent:
Et rigidæ multo suspirant fulmine pelles:
Nullaq; non magni iactat se nominis arbor.
Hæc centum geminis, strictos Aegæonis enses
Curuata uix fronte leuat. liuentibus illa
Exultat Zancli spolijs. hæc arma minantis
Sustinet. hos onerat ramos exutus Ophion.
Altior at cunctis abies, umbrosaq; late
Ipsius Encheladi fumantia gestat opima
Summi terrigenum regis: caderetq; grauata
Pondere: ni lapsum fulciret proxima quercus.
Inde timor, numenq; loco, nemorisq; senectæ
Parcitur: æthereisq; nefas nocuisse trophæis.
Pascere nullus oues: nec robora lædere cyclops,
Audet & ipse fugit sacra Polyphemus ab umbra.
Non tamen hoc tardata Ceres. accenditur ultro
Relligione loci: uibratq; infesta securim.

Ipsum

Ipsum etiam petitura Iouem. succidere pinus,
Ac magis enodes properat prosternere cedros:
Exploratq; habiles truncos, rectiq; tenorem
Stipitis, & certo prætentat brachia nixu.
Sic qui uecturus longinqua per æquora merces
Molitur tellure ratem: uitamq; procellis
Obiectare parat: fagos metitur, & alnos:
Et uarium rudibus syluis accomodat usum.
Quæ longa est: tumidis præbebit cornua uelis.
Quæ fortis: malo potior. quæ lenta: fauebit
Remigio. stagni patiens: aptanda carinæ.
Tollebant geminæ capita inuiolata cupressus
Cespite uicino. quales non rupibus Idæ
Miratur Symois. quales non diuite ripa
Lambit Apollinei nemoris nutritor Orontes.
Germanas adeo credas: sic frondibus æquis
Astant: & socio despectant uertice lucum.
Hæ placuere faces. pernix inuadit utranq;
Cincta sinus. exerta manus, armata bipenni:
Alternasq; ferit, totisq; obnixa trementes
Viribus impellit. pariter traxere ruinam:
Et pariter posuere comam: campoq; recumbunt,
Faunorum Driadumq; dolor. complectitur ambas,
Sicut erant: alteq; leuat: retroq; solutis
Crinibus, ascendit fastigia montis anheli.
Exuperatq; æstus: & nulli peruia saxa:
Atq; indignantes uestigia calcat harenas.
Qualis pestiferas animare ad crimina taxos
Torua Megera ruit. Cadmi seu mœnia poscat:
Siue Thyestæis properet sæuire Mycænis.

D ant tenebræ, manes'q; locum: plantis'q; resultant
T artara ferratis. donec Phlegetonthis in unda
C onstitit: & plenos excepit lampade fluctus.
P ostquam peruentum scopuli flagrantis in ora:
P rotinus arsuras auersa fronte cupressus
F aucibus iniecit medijs: late'q; cauernas
T exit: & undantem flammarum obstruxit hiatum.
C ompresso mons igne tonat: clausus'q; laborat
M ulciber. obducti nequeunt hærere uapores.
C orniferi micuere apices: creuit'q; fauillis
A etna nouis. strident admisso sulfure rami.
T um ne deficerent tantis erroribus ignes:
S emper inocciduos, insopitos'q; manere
I ussit: & arcano perfudit robora succo:
Q uo Phaethon irrorat equos, quo Luna iuuencos.
I am'q; soporiferas nocturna silentia terris
E xplicuere uices. laniato pectore longas
I nchoat illa uias: & sic ingressa profatur.
N on tales gestare tibi Proserpina tedas
S perabam: sed uota mihi communia matrum,
E t thalami, festæ'q; faces, cœlo'q; canendus
A nte oculos Hymenæus erat. sic numina fatis
V oluimur: & nullo Lachesis discrimine sæuit.
Q uàm nuper sublimis eram: quantis'q; procorum
C ingebar studijs? que non mihi pignus ob unum
C edebat numerosa parens? tu prima uoluptas:
T u postrema mihi. per te fœcunda uidebar.
O' decus, o' species, o' tanta superbia matris.
Q ua gessi florente deam: qua sospite nusquam
I nferior Iunone fui nunc squalida, uilis.

Hoc

Hoc placitum patri. cur autem ascribimus ullum
His lachrymis? ego te fateor crudelis ademi:
Quæ te deserui solam: quæ instantibus ultro
Hostibus exposui. raucis secura fruebar
Nimirum thyasis: & læta sonantibus armis
Iungebam Phrygios, cum tu raperere: leones.
Accipe, quas merui, pœnas. en ora fatiscunt
Vulneribus: grandesq; rubent in pectore sulci.
Immemor en uterus crebro contunditur ictu.
Qua te parte poli? quo te sub cardine quæram?
Quis monstrator erit? quæ me uestigia ducent?
Quis currus? ferus ille, quis est? terræ ne? maris'ne
Incola? quæ uolucrum deprendam signa rotarum?
Ibo, ibo quocunq; pedes, quocunq; iubebit
Casus. sic Venerem quærat deserta Dione.
Efficiet ne labor? rursus te nata licebit
Amplecti? manet ille decor? manet ille genarum
Fulgor? an infelix talem fortasse uidebo,
Qualis nocte uenis? qualem per somnia uidi?
Sic ait: & prima gressus molitur ob Aetna.
Exitijq; reos flores, ipsumq; rapinæ
Detestata locum. sequitur dispersa uiarum
Indicia: & pleno rimatur lumine campos:
Inclinatq; faces. omnis madet orbita fletu,
Omnibus admugit. quocunq; it æquore fuluis
Annatat umbrata fretis. externaq; lucis imago.
Italiam, Libyamq; ferit. clarescit Hetruscum
Littus: & accenso resplendent æquore Syrtes
Antra petit Scyllea procul: canibusq; reductis
Pars stupefacta silet. pars nondum exterrita latrat.

LAVS HERCVLIS.

I eridũ columen, cuius parnaſia magno (læto
N umine tẽpla ſonãt: Phœbe precor, huc age
p T ecũ cũcta choro, penetralib. ſãcta ſororũ
E t noua caſtalios latices per rura petentem
H ippocreneon uictorem ſiſtere fontem,
M e, ſimeq; tuam. non nunc nouus aduena turbam
I ngredior, laurosq; gerens & florea ſertis.
T empora uincta tuis doctorum munera uatum
T eſtor: adhuc ueteres quamuis deſuetus honores,
A lcides mihi carmen erit, romana tonantis
P rogenies dignus credi, poſt uiſcera numen.
C ui ſemper immenſos inuicti roboris æſtus
N ec naſci potuiſſe uacat: nam lucis in ipſis
I nclyte primitijs tardo uix editus ortu
F eciſti de patre fidem. ſed cur mihi lentis
L udis adhuc Cyrrhate modis? tenerumq; reſultans
L uxuriante leues impellis pollice chordas?
P one habitum, quo molle canis: & frondis amatæ
L inque nemus: molliq; exutus tempora lauro
P opulea mecum carmen luctare ſub umbra.
I am graue plus etiam, q̃ uentris tempora uellent
A lcmenam tendebat onus: ſed regia Iuno
I mpedit: & partus prohibet: naſciq; uetabat:
V t metus ipſe deum monſtret. nec uiuida cæli
S emina mortales norunt ſentire latebras:
N ec poſſunt ſufferre moras. datur inde nouercæ
M ateries: grauibusq; odijs augmenta miniſtrat.

Quod uinci cœpisse pudet. mox improba binos
In tua membra iubet dum nasceris: ire dracones.
Incumbunt celeres illi, squamosaq; iussus
Armat colla furor: nec quamuis maxima tractu
Tardatam spiris sequitur. pars cætera pectus
Tristis tartarea uibratur sibilus aura.
Morte rubent oculi: trifidisq; horrentia linguis
Ora sonant: nigrumq; fremens leuat ira uenenum.
Quid nunc inuictis fraudes innectere fatis
Cælicolum regina iuuat? cur obicis angues?
Cur paruo geminos? an ne unum posse necari
Iam strato pythone times? licet omnia mundi
Monstra uoces: ipsamq; armes serpentibus hydram:
Defendet natura deum: patremq; probabit:
Quod non uis constare iouem: iamq; irrita tætri
Iussa parant implere angues: miserorumq; furore
In sua fata tument. cernit tua membra petentes,
Horrescitq; parens, numenq; ignara creasset,
Mortali pietate timet. nil sancta superbat
Pellicis insidias cælo modo freta tremescas.
Ne'ue hæc monstra tibi faciant Alcmena pauorem.
Sic mater potes esse dei. iam tolle serenum
Læta animum: tantoq; libens hæc aspice uultu:
Vt deceat genuisse iouem. depone fauorem
Indignum partu: natumq; exemplar habebat.
Cui metuis: nihil ipse timet. nam numine recto
Ridebas tu diue truces: animosq; superbos
De genitore tenes: uotisq; aptissimus orbis
Gaudebas tantum iam tum meruisse nouercam.
Corripis exiguis mox grandia guttura palmis:

Et quamuis

Et quamuis teneri cogens in brachia pondus,
Corripis impressos licuens tellure dracones.
Efferat aetherium quantum uolet orbis in axem
Laeto Idas: uerosq; probet sua fabula diuos:
Quo Delo iam stare licet non aequa laborum:
Gloria nec parili serpentes sorte necarunt.
Illi unum ferro: geminos et inermis, & unus.
His coeptis non ulla parat cunabula partus
Diue tibi: sed cum totis iam bruma rigeret
Imbribus: & solidis haererent flumina lymphis:
Nudum praegelidis durando firmat in undis.
Vtq; rudes primo temptasti robore gressus:
Frondosae deserta uagus penetralia siluae
Secura iam matre petis: telisq; tremendas
Ludis aetherias. * adducto deicis arcu,
Aut funda uiolenter aues: noctemq; sub astris
Exigis: & puram fractis bibis amnibus undam.
Immanem interea nemea per lustra leonem
Ipsa chymurea cretum de gente nouerca
In tua depastis armabat uota iuuencis:
Augebatq; fero uires: rabiemq; iuuabat,
Naturam minus esse putans. quantaq; uirorum
Funera: quam multos strauit cum dentibus apros.
Non illum magnae uiduatis moenibus urbes
Armorum fregere minis: martiq; domando
Assuetas morsus fudit grauiore cateruas.
Hunc grauis Eurystheus, nam te, quo cuncta leuares
Imperium duri uoluit sufferre tyranni.
Sic mundo fortuna fauens, hunc sternere leto
Imperat. tum nullum uirtus reticenda per aeuum,

D ignáq; ſidereos poſt membra intrare receſſus:
P oſſe mori ꝗuile putas. nanq; impiger ultro
V adis: & immenſæ ſcrutatus deuia ſiluæ
I n noua ſanguineos armantem uulnera rictus,
A dmonita feritate iubas, uiſúq; cruentus
E xcuſſis mouet arma toris: dubiumq; reſidens
I nfremuit. in uadis trepidum: ſolisq; lacertis
G randia corripiens eluſo guttura morſu,
I mbellem fractis proſternis faucibus hoſtem.
Q uin, & flauicomis radiantia tergora uillis,
C eu ſpolium fuſo ui[illegible]r rapis. emicat omnis
I n laudes mox turba tuas: longóq; relicta
C urrit in arua metu. iuuat ore, & libera rura,
D efenſosq; uidere locos: ſyluamq; iuuencas
I am facilem, & nullis reſonantes fletibus agros.
M ænalium petis inde nemus: fletamq; colonis
A rcadiam, & raro ſteriles iam robore ſiluas.
N anq; hic immenſa membrorum mole cruentus
I ndomitus regnabat aper: ſoloq; tremendus
C orpore lunatis fundebat dentibus ornos:
S ternebatq; ſuis lugentia rura colonis.
H orrebant rigidis nigrantia corpora ſætis:
D uratosq; armos ſcopulis, totosq; per artus
D ifficilis potuiſſe mori. non ſpicula in illum,
N odoſum'ue rapis grauato pondere robur.
A rmati uiduatur honos: nec uulnera uirtus
E xemplo tibi facta timet: iamq; arripis ultro
S pumantem: cogisq; diem ſufferre tuendo,
A tq; ſupinando mirantem lumina uinci.
A rgolici uictor portas ſub tecta tyranni.

F ama celer toto uictorem sparserat orbe:
A uxiliumq; dei poscebat Creta crudeli
V icta malo: Taurus medio nam sidere lunæ
P rogenitus dictæa Iouis possederat arua.
F ulmen ab ore uenit: flammisq; furentibus ardet
S piritus: & terram, non cæli flamma perurit:
S ed flatus monstri dextro iam siria cessent
S idere: solq; licet glaciali frigore uictor
A bstrusum mundo claudat, iuba aurea condens
L umina, & ignifluus stupefactus in orbe tepescet.
A estus habet Cretam. pereunt syluæq;, lacusq;
G raminaq;, & fontes sacri: montesq; perurit
F lamma ferox. Idam superis spectantibus ignis
D issipat: & magno cunabula grata tonanti
I gne suo monstrum si fas est dicere uincit.
T andem fama celer dictæa ad littora magnum
D uxerat Alciden: cum taurum dira minantem
A ccipit: & sæuum cornu, flammasq; uomentem
C orripit: atq; artus constringens fortibus ulnis
I gnifluos flatus, animamq; in pectore clausit.

De sirenis.

V læ malũ pelago sirenæ, uolucresq; puellæ
d S cyllæos iter fremitus, auidãq; charybdim.
M usica saxa fretis habitabãt dulcia mõstra.
B landa pericla maris, terrorq; gratus in undis
D elatus. licet huc incumberet aura carinis:
I mplessentq; sinus uenti de puppe ferentes:
F igebat uox una ratem: nec tendere certum
D electabat iter reditus: otiumq; iuuabat:
N ec color ullus erat. mortem dabat ipsa uoluptas.

S q; adeo'ne tuæ producitur impetus iræ?
N ullus erit finis lachrymis? subitis'q; fauorem
P ermutas odijs? quo mens ignara nocendi.
Q uo sensus abiere pij? tantum'ne licebit
I nuidiæ? tantum strepitus ualuere maligni?
M e dolor incautus, me lubrica duxerit ætas:
M e timor impulerit: me deuius egerit ardor:
T e tamen haud decuit paribus concurrere telis.
H umanæ superos nunq̃ tetigere querelæ:
N ec uaga securum penetrant conuicia cœlum.
E xcessit iam pœna modum. concede iacentis
E n adsum: ueniam, confessus crimina posco.
M anibus Hectoreis atrox ignouit achilles:
V ltrices furias matris placauit Orestes.
R eddidit Alcides Priamo, quas ceperat, arces.
P elleum iuuenem regum flexere ruinæ.
D arium famulis manibus doluisse peremptum
F ertur: & ingenti solatus fata sepulchro,
T radita captiuo spaciosior India Poro.
C onditor hic patriæ, sic hostibus ille pepercit.
H unc uirtus tua digna sequi. quemcunq; deorum
L æsimus: insultet iugulo: pascat'q; furorem.
G ratia defluxit. sequitur feralis egestas.
D esolata domus. atris spoliamur amicis.
H unc tormenta necant. hic undiq; truditur exul.

Quid superest damnis? quæ sæua pericula restant?
E mollit rabiem prædæ, mortis'q; facultas.
P ræter eunt subiecta feræ: toruiq; leones
Quæ strauisse ualent, eadem prostrata relinquunt:
N ec nisi bellantis gaudent ceruice iuuenci.
N obiliore fame sequit nascentia uota
L iuor: & ingesto turbauit gaudia luctu
I am, iam supplicijs fessos, humiles'q; serenus
R espice. quid tanta dignaris mole clientem?
I n breuibus nunq̃ sese probat Aeolus ontris:
N ec capit angustus boreæ certamina collis:
A lpes ille quatit: Rodopeaq; culmina quassat.
I ncubuit nunq̃ cœlestis flamma salictis:
N ec parui frutices iram meruere Tonantis:
I ngentes quercus, annosos fulminat arnos.
H oc pro supplicibus ramis, pro fronde Mineruæ,
H oc carmen pro thure damus. miserere tuorum.
M e precor, heu me redde mihi: grauibus'q; medere
V ulneribus: uitam'q; iube, famam'q; reuerti.
Q uæ per te cecidit: per te fortuna resurgat.
S anus Achilleis remeauit Thelephus herbis:
C uius pertulerat uires: & sensit in uno
L ætalem, placidam'q; manum. medicina per hostem
C ontigit: & pepulit, quos fecerat ipse, dolores.
Q uod si nec precibus, fletu nec flecteris ullo:
E ripe calcatis non prospera cingula musis.
E ripe militiam. comitem me pelle sodali.
S cilicet insigni de paupere uate triumpho.
S cilicet egregijs ornabere uictor opimis.
S æuiat in miseros cognata potentia ciues.

Audiat hæc commune solum: longeq; carinis
Nota pharos, flentemq; attollens gurgite uultum
Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

DE SENATORE VERONENSI.

Felix qui patrijs æuum transegit in agris.
Ipsa domus puerum, quem uidet ipsa senem.
Qui baculo nitẽs, in qua reptabat arena
Vnius numerat sæcula longa casæ.
Illum non uario traxit fortuna tumultu:
Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
Non freta mercator tremuit: non classica miles,
Non rauci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, uianæ nescius urbis,
Aspectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis non consule computat annos
Autumnum pomis, uer sibi flore notat.
Idem condit ager soles: idemq; reducit:
Metiturq; suo rusticus orbe diem.
Ingentem meminit paruo qui gramine quercum.
Aequæuumq; uidet consenuisse nemus.
Proxima cui nigris Verona remotior Indis:
Benacumq; putat, littora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ uires, firmisq; lacertis
Aetas robustum tertia cernit auum.
Erret, & extremos alter scrutetur Iberos:
Plus habet hic uitæ. plus habet ille uiæ.

Oceani summo circunfluus æquore lucus,
Trãs Indos, eurũq; uiret. q primus anhelis
Sollicitatur equis: uicinaq; uerbera sentit:
Humida rorãti resonant cũ limina cursu:
Vnde rubet uentura dies: longéq; coruscis
Nox afflata rotis refugo pallescit amictu.
Hæc fortunatus nimium Titanius ales
Regna colit: solusq; plaga defensus iniqua
Possidet intactas ægris animalibus oras.
Saeua nec humani patitur contagia mundi,
Par uolucer superis. stellas qui uiuidus æquat
Durando: membrisq; terit redeuntibus æuum.
Non epulis saturare famum, non fontibus ullis
Assuetus prohibere sitim: sed purior illum
Solis feruor alit: uentosaq; pabula potat
Tethyos, innocui carpens alimenta uaporis.
Arcanum radiant oculi iubar. igneus ora
Cingit honos. rutilo cognatum uertice sydus
Attollit cristatus apex: tenebrasq; serena
Luce secat. Tyrio pinguntur crura ueneno.
Anteuolant Zephyros pennæ: quas cœrulus ambit
Flore color: sparsoq; super ditescit in auro.
Hic neq; concepto fœtu, nec semine surgit
Sed pater est, prolisq; sibi: nulloq; creante
Emeritos artus fœcunda morte reformat:
Et petit alternam totidem per funera uitam.
Nanq; ubi mille uias longinqua retorserit æstas:
Tot ruerint hyemes: toties uer cursibus actum:

Quas tulit autumnus dederit cultoribus umbras.
Tum multis grauior tandem subiungitur annis
Lustrorum numero uictus. ceu lapsa procellis
Ardua Caucaseo nutat de culmine pinus,
Seram ponderibus pronis tractura ruinam.
Pars cadit assiduo flatu: pars imbre peresa
Rumpitur. abripuit partem uitiosa uetustas.
Iam breue decrescit lumen: languetq; senili
Signis stilla gelu. qualis cum forte tenetur
Nubibus: & dubio uanescit Cynthia cornu.
Iam solitæ medios alæ transcurrere nimbos,
Vix ima tolluntur humo. tunc conscius æui
Defuncti, reducisq; parans exordia formæ
Arentes tepidis de collibus eligit herbas.
Et tumulum texens preciosa fronde Sabæum,
Componit bustumq; sibi, partumq; futurum.
Hic sedet: & magno solem clangore salutat
Debilior: miscetq; preces: & supplice cantu
Præstatura nouas uires, incendia poscit.
Quem procul adductis uidit cum Phoebus habenis,
Stat subito: dictisq; pium solatur alumnum.
O' senium positure rogo, falsisq; sepulchris
Natales habiture uices. qui sæpe renasci
Exitio, proprioq; soles pubescere leto:
Accipe principium rursus: corpusq; coactum
Desere: mutata melior procede figura.
Hæc fatus, propere flauis è crinibus unum
Concussa ceruice iacit: missoq; uolentem
Vitali fulgore ferit. nam sponte crematur,
Vt redeat: gaudetq; mori festinus in ortum.

Feruet

V t redeat: gaudetq́; mori festinus in ortum.
F eruet odoratus stellis cœlestibus agger:
C onsumitq́; senem. nitidos stupefacta iuuencos
L una premit: pigrosq́; polus non concitat axes.
P arturiente rogo curis natura laborat,
A eternam ne perdat auem: flammasq́; fideles
A dmonet: ut rerum decus immortale remittant.
C ontinuo dispersa uigor per membra uolutus
A estuat: & uenas rediuiuus sanguis inundat.
V icturi cineres nullo cogente moueri
I ncipiunt, plumaq́; rudem uestire fauillam.
Q ui fuerat genitor: natus nunc prosilit idem:
S uccedit q́; nouus. geminæ confinia uitæ,
E xiguo medius discrimine separat ignis.
P rotinus ad Nilum manes sacrare paternos,
A uthoremq́; globum Phariæ telluris ad oras
F erre iuuat. uelox alienum tendit in orbem,
P ortans gramineo clausum uelamine funus.
I nnumeræ comitantur aues: stipatq́; uolantem
A liuum suspensa cohors. exercitus ingens
O bnubit uario late conuexa meatu.
N ec quisquam tantis è millibus obuius audet
I re duci: sed regis iter flagrantis adorant.
N on ferus accipiter, non armiger ipse Tonantis
B ella mouent. commune facit reuerentia fœdus.
T alis barbaricas fluuio de Tygride turmas
D octor Parthus agit: gemmis, & diuite cultu
L uxurians sertis apicem regalibus ornat.
A uro frenat æquum. perfusa murice uestem
A ßyria signatur acu: tumidusq́; regendo

C elsa per famulas acies ditione superbit.
C lara per Aegyptum placidis notissima sacris
V rbs titana colit: centum'q; immane columnis
I nuehitur templum, Thebano monte reuulsis.
I llic (ut perhibent) patriam de more reponit
C ongeriem: uultum'q; dei ueneratus herilem
I am flammæ commendat onus: iam destinat aris
S emina, reliquias'q; sui. mirata relucent
L imina. diuino spirant altaria fumo.
E t Pelusiacas productus adusq; paludes
P eruenit Indus odor. penetrat, complet'q; salubri
T empestate uiros: & nectare dulcior aura
H ostia nigrantis Nili septena uaporat.
O' felix, hæres'q; tui, quo soluimur omnes
H oc tibi suppeditant uires. præbetur origo
P er cinerem. moritur te non pereunte senectus.
V idisti quodcunq; fuit. te sæcula teste
C uncta reuoluuntur. nosti quo tempore pontus
F uderit elatas scopulis stagnantibus undas.
Q uis Phaethonteis erroribus arserit annus:
E t cladis te nulla rapit: solus'q; superstes
E domita tellure manes. non stamina parcæ
I n te dira legunt: nec ius habuere nocendi.

Epistola ad Serenam.

O R phea cũ primũ sociarẽt numina tedæ:
R ura'q; compleret tertia festus Hymen,
C ertauere feræ, picturatæ'q; uolucres,
D ona suo uati quæ potiora darent.
Q uippe antri memores cantus ubi sæpe sonoræ
P ræbuerant dulci mira Theatra lyræ.

Caucase

C aucaseo cristalla ferunt de uertice lynces:
Gryphes hyperborei pondera fulua soli.
F uratæ Veneris prato per inane columbæ,
Florea connexis serta tulere rosis.
F ractaq; nobilium ramis electra sororum
Cycnus oloriferi uexit ab amne Padi.
E t Nilo pigmea grues post bella remenso,
O re legunt rubri gemmna cara maris.
V enit & extremo Phœnix longæuus ab euro,
A pportans unco cinnama rara pede.
N ulla auium pecudumq; fuit, quæ ferre negaret
V ectigal meritæ connubiale lyræ.
T unc opibus, totoq; Heliconis sedula regno,
O rnabat propriam Calliopea nurum.
I psam præterea dominam stellantis Olympi
A d nati thalamos ausa rogare parens.
N ec spreuit regina deum, uel matris honore
V el iusto uatis ducta fauore pij.
Q ui sibi carminibus toties lustrauerat aras,
I unonis blanda numina uoce canens:
P ræliaq; altisoni referens Phlegrea mariti
T itanum fractas, Encheladiq; minas.
I licet aduentu noctem dignata iugalem
A ddidit augendis munera sacra toris.
M unera, mortales non admittentia cultus:
M unera, quæ solos fas habuisse deos.
S ed quod threicio Iuno placabilis Orphei,
H oc poteris uotis esse Serena meis
I llius expectant famulantia sydera nutum:
S ub pedibus regitur terra, fretumq; tuis.

N on ego cum peterem solenni more procorum
  P romisit gregibus pascua plena meis.
N ec quod mille mihi lateant sub palmite colles:
  F luctuet & glauca pinguis oliua coma.
N on quod nostra Ceres numerosa falce laboret:
  A urataeq; ferant culmina celsa trabes.
S ufficit mandasse deam tua litera nobis:
  E t pecus, & segetes, & domus ampla fuit.
I nflexit soceros: & maiestate petendi.
  T exit pauperiem nominis umbra tui.
Q uod non perficeret scribentis uoce Serenae?
  V el genius regni, uel pietatis amor?
A tq; utinam sub luce tui contingeret oris
  C oniugis et castris, & solio generi,
O ptatum celebrare diem. me iungeret auspex
  P urpura: me sancto cingeret aula toro:
E t mihi, quam scriptis desponderat ante puellam
  C oniugis, eiusdem pronuba dextra daret.
N unc medium quoniam syrtis maioribus aequor,
  I nuidet: & libycae dissidet ora plagae:
S altem absens Regina faue: reditusq; secundos
  A nue, sydereo laeta supercilio.
T errarum tu pande uias, tu mitibus Euris
  Aequora pacari prosperiora iube.
V t tibi Pierides, doctumq; fluens Aganippe
  D ebita seruato uota cliente canant.

De eiusdem Serenæ laude

d Ic mihi Calliope, tanto cur tempore differs
Pierio meritam serto redimere Serenam?
Vile putas donum solitam cōsurgere gēmis
Aut rubro radiare mari, si floribus ornes
Reginæ regina comam? si floribus illis
Quos neq; frigoribus boreas, nec syrius urit
Aestibus, æterno sed ueris honore rubentes,
Fons aganippea Permesidos educat unda.
Vnde piæ pascuntur apes: & prata legentes
Transmittunt sæclis Heliconia mella futuris?
Dignius an uates alios exercuit unum
Fœmineæ uirtutis opus? quod sponte redempto
Casta maritali successit thessala fato?
Inq; suos migrare uirum non abnuit annos?
Hoc graij memorant. latijs mouet ora camœnis
Præscia fatorum Tanaquil: rediensq; per undas
Clœlia tybrinas: & eodem flumine ducens
Claudia uirgineo cunctantem crine Cybelem.
An'ne aliud toto molitur carminis actu
Mæonij mens alta senis? quod stagna Carybdis
Armauit? quod scylla canes, quod pocula Circe
Antiphatæ uitata fames? surdoq; carina
Remige sirenum cantus transuecta tenaces?
Lumine fraudatus cyclops, contempta Calypso,
Penelope decus, atq; uni, cui tanta paratur
Scena pudicitiæ, terræ, pelagiq; labores:
Et sæui totidem bellis, quot fluctibus anni
Coniugij docuere fidem. sic Claudia fœlix

T este Dea, castósq; probet sub numine mores,
A bsoluens puppisq; moras, crimenq; pudoris.
P enelope trahat arte procos: fallatq; furentes
S tamina nocturnæ relegens certissima telæ.
N on tamen audebunt titulis certare Serenæ.
Q uod si nobilitas cunctis exordia pandit
L audibus: atq; omnes redeunt in semina causæ:
Q uis uenerabilior sanguis? quæ maior origo
Q uàm regalis erit? non te priuata dedere
L imina: nec tantum poterat contingere nomen.
A ngustis laribus. patruo te principe celsam
B ellipotens illustrat auus. qui signa Britanno
I ntulit oceano: getuláq; reppulit arma.
C laram Scipiadum taceat Cornelia gentem:
S éq; minus iactet Libycis dotata trophæis.
C ardine tu gemino laurus prætendis auitas:
I nde caledonijs, australibus inde parentum
C ingeris excubijs: nec dum moderamina mundi
S umpserat illa domus: cum te Lucina beatis
A dderet astrorum radijs. o' maxima rerum
G loria. post genitam didicit regnare Serenam.
Q uid dignum memorare tuis Hispania terris
V ox humana ualet? primo lauat æquore solem
I ndia: tu fessos exacta luce iugales
P roluis: inq; tuo respirant sydera fluctu.
D iues equis, frugum facilis, preciosa metallis,
P rincipibus fœcunda pijs. tibi sæcula debent
T raianum. series his fontibus Aelia fluxit,
H inc senior pater, hinc iuuenum diademata fratrũ.
N anq; aliæ gentes, quas fœdere Roma recepit,

Aut

A ut armis domuit: uarios aptantur in usus
I mperij. Phariæ segetes & Punica messis
C astrorum deuota cibo. dat Gallia robur.
M ilitis Illyricis sudant equitatibus alæ.
S ola nouum Latijs uectigal Hiberia rebus
C ontulit augustos. fruges, æraria, miles
V ndiq; conueniunt: totoq; ex orbe leguntur:
H æc generat. qui cuncta regant: nec laude uirorum
C enseri contenta fuit: nisi matribus æque
V inceret: & gemino certatim splendida sexu,
F lacillam, Mariamq; daret, pulchramq; Serenam.
T e nascente ferunt per pinguia culta tumentem
D iuitijs undasse Tagum. Calletica risit
F loribus, & roseis formosis Duria ripis.
V ellere purpureo passim mutauit ouile
C antaber. oceanus uicino littore gemmas
E xpuit: effossis nec pallidus astur oberrat
M ontibus. oblatum sacris natalibus aurum.
V ulgo uena uomit: pyreneisq; sub antris
I gnea fulminibus legere ceraunia nymphæ.
Q uæq; relegentes undas, æstumq; secutæ
I n refluos uenere palàm Nereides amnes,
C onfessæ plausu dominam cecinere futuris
A uspicium thalamis. alio tunc paruus in axe
C rescebat Stilico: uotiq; ignarus agebat
D ebita: cui longe coniux penitusq; remoto
O rbe parabatur, tanti concordia fati.
N ec tua mortalis meruit cunabula nutrix.
V bera prima dabant gremijs redolentibus auræ:
T ernaq; te nudis innectens gratia membris

Afflauit, docuitq; loqui. quacunq; per herbam
Reptares: fluxere rosæ: candentia nasci
Lilia: si placido cessissent lumina somno:
Purpura fulgebat uiolæ factura cubile
Gramineum: uernatq; tori regalis imago.
Omnia non audet genitrix tam magna fateri:
Successusq; suos arcani conscia uoti,
Spe trepidante tegit. gestabat Honorius arcto
Te pater amplexu: quoties ad limina princeps
Theudosius priuatus adhuc fraterna ueniret,
Oscula libabat: teq; in sua tecta ferebat.
Lætior in matrem teneris conuersa querelis
Quis me de proprijs auferre penatibus inquit,
Imperat? hic semper præsagia luserat error:
Et dedit augurium regnis infantia linguæ.
Defuncto genitore tuo sublimis adoptat
Te patruus: magniq; animo solatia luctus
Restituens, propius, q̃ si genuisset amauit
Defuncti fratris sobolem: nec carior olim
Mutua Lædeos deuinxit cura Lacones.
Addidit & proprio germana uocabula nato:
Quaq; datur fratris speciem sibi reddit adempti.
Deniq; cum rerum summas delectus habenas
Susciperet: non ante suis intendit amorem
Pignoribus: q̃ te pariter, fidamq; sororem
Littus ad Eoum terris acciret Iberis.
Deseritur iam ripa Tagi: Zephyriq; relictis
Sedibus, auroræ famulas properatur in urbes.
Incedunt geminæ proles fraterna puellæ.
Inde Serena minor, prior hinc Termantia natu,

E xpertes thalami. quarum Cythreia necdum
S ub iuga ceruices niueas Hymenæus adegit.
V traq; luminibus timidum micat. utraq; pulchras
E xcitet ore faces. qualis Latonia uirgo,
E t solo Ioue nata soror: cum forte reuisunt
A equorei sortem patrui. spumantia cedunt
A equora, castarum gressus uenerata dearum.
N on ludit Galatea procax: non improbus audet
T angere Cimothoen Triton: totoq; seueros
I nducit mores pelago pudor: ipsaq; Protheus
A rcet ab amplexu turpi neptunia monstra,
T ales sceptriferi uisuræ tecta parentis
L imen Honoriades, penetrant regale sorores.
A mbas ille quidem patrio complexus amore,
S ed merito pietas in te procliuior ibat.
E t quoties rerum moles ut publica cogit
T ristior: aut ira tumidus flagrante rediret:
C um patrem nati fugerent: atq; ipsa timeret
C ommotum Flacilla uirum: tu sola frementem
F rangere, tu blando poteras sermone mederi:
A lloquijs hærere tuis. secreta fideli
P risca puellares reuerentia transtulit annos.
N on talem Triuiæ confert laudator Homerus
A lcinoo genitam: quæ dum per littora uestes
E xplicat: & famulas exercet læta choreis
A uratam iaculata pilam. post naufraga somni
O cia progressum folijs expauit Vlyssem.
P ierius labor, & ueterum tibi carmina uatum
L udus erat: quos Smirna dedit, quos Mantua libros
P ercurrens, damnas Helenam: nec parcis Helisæ.

Nobiliora tenent animos exempla pudicos.
Laodomia sequens remeantem rursus ad umbras
Phylaciden: & prona ruens Capaneia coniux.
Communes ardente uiro mistura fauillas,
Et grauis incumbens casto Lucretia ferro:
Vulnere quæ proprio facinus testata tyranni,
Armauit patriæ iustos in bella dolores:
Exule Tarquinio memorandaq; concidit uno
Vlta pudicitiam libertatemq; cruore.
Talia facta libens non tu uirtute minore,
Sed fato meliore legis. iam nubilis ætas
Principe sollicito, uotis erexerat aulam
Incertis, quem tanta tori fortuna maneret.
Antiquos loquitur musarum pagina reges,
Quod dura sub lege procos certare iuberent,
Empturos thalamum dubij discrimine leti:
Et sua crudeles gauderent pignora mortis
Ambitione peti. curru Pisea marino
Fugit tela Pelops. nam prouidus obice regis
Prodidit œnomai deceptus Mirtilus axem.
Hippomanes trepidus cursu, ferroq; secutam
Aurato uolucrem, flexit Scœneida pomo.
Herculeas uidit fluuio luctante palæstras,
Mœnibus ex altis Calidon preciumq; laboris
Deianira fuit. cum pectore uictor anhelo
Alcides fremeret: retroq; Acheloius iret
Decolor. attonitæ stringebant uulnera nymphæ.
Saucia truncato pallebant flumina cornu.
Te non hesperidum pomis, non amne subacto
Non socerum fallente rota, sed iudice dignus

A ugusto, uarijs Stilico spectatus in armis
A ccepit: & regni dotes uirtute parauit.
S æpe duces meritis, bello tribuere coronas:
H unc cingit muralis honos: hunc ciuica quercus
N exuit: hunc domitis ambit rostrata carinis.
S olus militiæ mira mercede iugalem
P romeruit Stilico, socero referente coronam.
A gnouit patrui similem Termantia curam:
N upsit & illa duci: sed longe fata sororis
I nferiora tuis, alio tibi numine tedas
A ccendit Romana salus: magnisq; coronis
C oniugium fit cura tuum. delectus equorum,
Q uos phrygiæ matres, argeaq; gramina pastæ,
S emine cappadocum, sacris præsepibus edunt.
P rimus honor gemino: mox inde germine duxit
A gmina: commissoq; labor sic gessit honores:
V t semper merito princeps cum magna dedisset
D eberet maiora tamen. si bellica nubes
I ngrueret: quamuis annis, & iure minori
C edere grandæuos equitum, peditumq; magistros
A spiceres: totumq; palàm committere martem.
N on gradus, ætatisq; pudor senioribus obstat:
N e iuueni parere uelint. ceu flumine molli
T ranquillisq; fretis clauum sibi quisq; regendum
V endicat: incumbit si turbidus auster: & unda
P ulset utrunq; latus: posito certamine nautæ
C ontenti meliore manu, seseq; pauere
C onfessi, finem studijs fecere procellæ.
H aud aliter Stilico fremuit cum Thracia belli
T empestas, cunctis pariter cedentibus, unus

E ligitur ductor. suffragia quippe peregit
I udex uera timor. uictus ratione salutis
A mbitus: & pulsus iacuit formidine liuor.
Quis tibi tũc ꝑ membra tremor? quantæq; cadebãt
V bertim lachrymæ? cum sæua uocantibus arma,
I am lituis madido respectans limina uultu
O ptares reducem galeæq; inserta minaci
O scula cristati raperes festina mariti:
G audia, quæ rursus cum post uictricia tandem
C lassica, sydereas ferratum pectus in ulnas
E xciperes: castæ tuto per dulcia noctis
O cia, pugnarum seriem narrare iuberes.
N on illo nitidos nunquam bellante capillos
C omere: non solitos gemmarum sumere cultus:
N uminibus, uotisq; uacas: & supplice crine
V erris humum. teritur neglectæ gratia formæ.
C um proprio reditura uiro: nec deside cura
S egnis marcet amor. laudem prudentia belli
F œminea pro parte subit. dum gentibus ille
C onfligit: uigili tu prospicis omnia sensu
N equid in absentem uirtutibus obuia semper
A udeat inuidiæ rabies: neu feruor iniquis
N e qua procul positis furto subsederit armis
C alliditas nocitura domi. tu sedula quondam
R ufino meditante nefas, cum quæreret artes:
I n ducis exitium: coniuratosq; foueret
C ontra pila Getas: motus rimata latentes,
M andatis tremebunda uirum, scriptisq; monebas.

Epithalamium Palladij & Serenæ.

f O rte uenus blando quæsitũ frigore somnũ
V itibus intexti gremio successerat antri:
D ensáq; sydereos p gramina fuderat artus.
A celiuis florum cumulo crispatur opacæ
P ampinus: & uitem sudantem uentilat uuis.
O ra decet neglecta sopor. fastidit amictum
A estus: & exuto translucent pectore frondes.
I daliæ iuxta famulæ: triplexq; uicissim
N exa sub ingenti requiescit gratia quercu.
P ennati passim pueri, quo` quenq; uocauit
V mbra, iacent. fluitant arcus, ramisq; propinquant.
P endentes placido suspirant igne pharetræ.
P ars uigiles ludunt: aut per uirgulta uagantur.
S crutantur nidos auium: uel roscida læti
M ala legunt. donum ueneris: flexusq; sequuntur
P almitis: & summas pennis librantur in ulmos.
D efendunt alij lucum: Dryadesq; procaces
S pectandi cupidas, & rustica numina pellunt:
S yluestresq; deos, longéq; tuentibus antrum
F lammea lasciuis intendunt spicula Faunis:
C um subito uarius uicina clamor ab urbe:
E t fausti iuuenum plausus: mistæq; choreis
A uditæ per rura lyræ: celebrata per omnes
I taliæ canitur montes: omnisq; maritum
P alladium resonabat ager. peruenit ad aures
V ox iocunda deæ: strepituq; excita resedit:
E t reliquum nitido detersit pollice somnum.
V tq; erat interiecta comas, turbata capillos,

Mollibus assurgit stratis: sociumq; requirit
Agmen: & in numeros Hymenæum querit amores.
Hunc musa genitum legit Cytherea: ducemq;
Præficit thalamis. nullum uinxisse cubile
Hoc sine, nec primas fas est attollere tedas.
Conspicitur tandem: platano nanq; ille sub alta
Fusus inæquales cera texebat auenas.
Mænaliosq; modos, & pastoralia labris
Murmura temptabat relegens: orisq; recursu
Dissimili tenuem uariabat harundine uentum.
Restitit ut uidit Venerem: digitisq; remissis
Ad terram tacito defluxit fistula lapsu.
Dulce micant oculi. niueas infecerat igni
Solq;, pudorq; genas. dubiam lanuginis umbram
Cæsaries intonsa tegit. prior ipsa silentem
Compellat. nunquam ne puer dilecta relinques
Carmina? maternis nunquam satiabere donis?
Dedite musarum studijs nimiumq; parentis
Aemule? quid medio tecum modularis in æstu?
Iam ne tibi sordent citharæ? iam lustra Lycæi
Atq; pecus cordi, redituraq; rupibus echo?
Huc ades: & tantæ nobis edissere causas
Lætitiæ. quæ pompa tori tam clara resultet:
Quæ noua dotetur uirgo: patriamq; genusq;
Pande. quibus terris orti, quo semine ducti.
Haud ignarus enim, nec te connubia fallunt
Vlla. tuo primæ libantur fœdere noctes.
Ille refert: equidem dudum te diua morantem
Mirabar: quod adhuc tanti secura maneres
Coniugij: non parua tibi mandatur origo.

F ascibus insignes, & legum culmine fulctæ
C onuenere domus: & qui lætissimus urbi
S anguis erat. rubris quæ flatibus insula latrat.
Q uis locus Aethiopum, quæ sic imperuia famæ
S uccessit regio? quo non rumore secundo,
P alladij penetrauit amor? mentisq; benigna
T emperies? doctiq; sales? & grata senectus?
P er cunctos ijt ille gradus: aulæq; labores
E mensus, tenuis summæ fastigia sedis
E oum stabili moderatus iure senatum.
H ic splendor iuueni, cunabula prima puellæ
D anubius, ueteresq; Thomi, Mauortia matris
N obilitas spolijs, armisq; exultat auitis:
I mmensamq; trahit Celerini robore lucem.
Q ui quondam Mœroen iussus, Nilumq; tueri.
C um sibi post domitos, & parthica fulmina Charyn
S ceptra daret miles: rebusq; imponere uellet:
D espexit fremitus: & prætulit ocia regno.
R espuit incæstum: quod ui, quod poscere ferro
P osthabita pietate solent. cum purpura primum
I nferior uirtute fuit: metuitq; repulsam
O buia maiestas: doluit fortuna minorem
S e confessa uiro. magnum delecta potestas,
M aiorem contempta probat. cognomina sumpsit
P lena ducum genitor. paulatim uectus ad altum
P rinceps militiæ. quo non illustrior extat
A lter. cunctorum tabulas assignat honorum.
R egnorum tractat numeros: cuneosq; recenset.
S parsas imperij uires constringit in unum
D epositum. quæ sarmaticis custodia ripis,

Quæ sæuis obiecta Rethis, quæ Saxona frenat
Vel scotum legio: quantum cinxere cohortes
Oceanum: quantum pacatur milite Rhenus.
Casta domus, sincera fides, industria solers,
Elegit Stilico. nihil ultra laudibus addi
Iudicio'ue potest tali nubente puella.
Non'ne tibi cessare nefas? duc protinus omnes,
Duc age, marcentes cupias quassare coronas,
Et uibrare faces, & noctem ducere ludo.
Hæc quoq; non uilem mihi fistula commodat usum,
Responsura choris. uix hæc Hymenæus. at illa,
Fontibus abluitur gelidis: legem'q; capillo
Reddit, & ornatum formæ: populis'q; solutæ
Mira Dioneæ sumit uelamina telæ.
Floribus extruitur currus. iuga floribus halant:
Florea purpureas adnectunt frena columbas.
Vndiq; concurrunt uolucres: quæcunq; frementem
Permulcent Athesim cantu: quas Larius audit:
Quas Benacus alit. quas excipit amne quieto
Mincius. ereptis obmutuit unda querelis.
Eridani ripas, & raucæ stagna Padusæ
Diffugiens nudauit olor. lætantur amores:
Frenatis'q; truces auibus per nubila uecti,
Ostentant se quisq; deæ: magno'q; tumultu
Confligunt: proni'q; manus in uerbera tendunt.
Consequitur: uincit'q; suos auriga iugales:
Atq; impune cadunt. lapsu meliore uolantes
Vt thalami tetigere fores, tum uere rubentes
Desuper inuertunt calathos: largos'q; rosarum
Imbres, & uiolas plenis sparsere pharetris,

Collectas

Collectas ueneris prato. quibus ipse pepercit
Sirius: & teneras clementi sydere fouit.
Gemmatis alij per totum balsama tectum
Effudere cadis. duro, quæ saucius ungue
Niliacus pingui desudat uulnere cortex.
Aggreditur Cytherea uirum: flentemq; Cupido
Detraxit matris gremio. matura tumescit
Virginitas: superatq; niues. ac lilia candor:
Et patrium flauis testatur crinibus Istrum.
Tum dextram complexa uiri: dextramq; puellæ
Tradit: & his ultro sancit connubia dictis.
Viuite concordes: & nostrum discite munus.
Oscula mille sonent. liuescant brachia nexu.
Labra ligent animos: nec tu uirtute paterna
Confidas iuuenis. non est terrore domanda:
Sed precibus placanda tibi. concede marito
Tu quoq;, nec Scythicas infensis unguibus iras
Exercere uelis: uinci patiare rogamus.
Si uxor, sic mater eris. quid lumina tingis?
Virgo, crede mihi, quem nunc horrescis: amabis
Dixit: & aligeros geminos arcuq;, manuq;
Præstantes de plebe uocat. puer ilicet Ethon,
Et Pirois, rutilas resperси murice plumas
Prosiliunt: puroq; imbutis melle sagittis,
Hic nuptam petit, ille uirum. sonuere reducta
Cornua. certa notos pariter sulcauit harundo:
Et pariter fixis hæserunt tela medullis.

EPITHALAMIVM IN NVPTIIS HONORII AVG. ET MARIAE.

R rinceps coruſco ſidere pulcrior,
p P arthis ſagittas tendere certior,
E ques Gelonis imperioſior,
Q uæ digna mentis laus erit arduæ?
Q uæ digna formæ laus erit igneæ?
T e Læda mallet, quàm dare Caſtorem.
P ræfert Achilli te proprio Thetis.
V ictum fatetur Delos Apollinem.
C redit minorem Lidia Liberum.
T u cum per altas impiger ilices
P ræda citatum cornipedem reges:
L udentq; uentis inſtabiles comæ:
T elis iacebunt ſponte tuis feræ:
G audensq; ſacris uulneribus leo
A dmittet haſtam morte ſuperbior.
V enus reuerſum ſpernit Adonidem.
D amnat reductum Cynthia Virbium.
C um poſt labores ſub platani cubes
V irentis umbra, uel gelido ſpecu
T orrentiorem fallere Syrium:
E t membra ſomno feſſa reſolueris:
O' quantus uret tum Dryades calor:
Q uot æſtuantes ancipiti gradu
F urtiua carpent oſcula Naiades.
Q uis uero acerbis horridior Scythis?
Q uis belluarum corde furentior?
Q ui cum micantem te propè uiderit:

Non

N on optet ultro seruitium pati?
Q uis non cathenas arripiat libens?
C olloq; poscat uincula libero?
T u si niualis per iuga Caucasi
S æuas petisses pulcher Amazonas:
P eltata pugnas desereret cohors
S exu recepto: patris & immemor
I nter frementes Hippolyte tubas
S trictam securim languida poneret:
E t seminudo pectore cingulum
F orti negatum solueret Herculi:
B ellumq; solus conficeret decor.
B eata quæ te mox faciet uirum.
P rimisq; sese iunget amoribus.
G e cuncta nuptiali,
a R edimita uere tellus
C elebra toros heriles.
O mne nemus cum fluuijs
O mne canat profundum.
L igures fauete campi.
V eneti fauete montes:
S ubitisq; se rosetis
V estiat alpinus apex.
E t rubeant pruinæ.
A thesis strepat choreis:
C alamisq; flexuosus
L ene Mincius susurret:
E t Padus electriferis
A dmoduletur alnis.
E pulisq; iam repleto
R esonet Quirine Tybris.

D ominiq; læta uotis
A urea septem geminas
R oma coronet arces.
P rocul audiant Iberi:
F luit unde semen aulæ.
V bi plena laurearum
I mperio fœta domus,
V ix numerat triumphos.
H abet hinc patrem maritus.
H abet hinc puella matrem:
G eminaq; parte ductum
C æsareum flamineo
S temma recurrit ortu.
D ecorent uireta Bethim.
T agus intumescat auro.
G enerisq; procreator
S ub uitreis Oceanus
L uxurietur antris.
O riensq; regna fratrum.
S imul occidensq; plaudat.
P lacidæ lætentur urbes:
Q uæq; nouo, quæq; nitent
D eficiente Phœbo.
A quiloniæ procellæ,
R apidi tacete Cori.
T aceat sonorus auster,
S olus ouantem Zephyrus
P erdominetur annum.

O litas galea fulgere comas
Stilico molli necte corona,
Cessent litui: sæuumq; procul,

M artem felix teda releget.
T ractus ab aula rursus in aulam
R edeat sanguis patris officiis.
I unge potenti pignora dextra.
G ener Augusti pridem fueras:
N unc rursus eris socer Augusti.
Q uæ iam rabies liuoris erit?
V el quis dabitur color inuidiæ?
S tilico socer est, pater est Stilico.

Tollens thalamis Idalium iubar
a Dilectus ueneri nascitur Hesperus.
Iam nuptæ trepidat solicitus pudor:
Iam produ͂t lachrymas flam̄ea simplices.

N e cessa iuuenis: comminus aggredi.
I am pacata licet sæuiat unguibus.
N on quisquam fruitur ueris odoribus.
H ybleos latebris non spoliat fauos:
S i fronti caueat: si timeat rubos.
A rmat spina rosas. mella tegunt apes.
C rescunt difficili gaudia iurgio:
A ccenditq; magis, quæ refugit uenus.
Q uod flenti tuleris: plus sapit osculum.
D ices o' quoties hoc mihi dulcius,
Q uàm flauos decies uincere Sarmatas.
A spirate nouam pectoribus fidem:
M ansuramq; facem tradite sensibus.
T am iunctis manibus nectite uincula:
Q uàm frondens hedera stringitur æsculus.
Q uàm lento premitur palmite populus.
E t murmur querula blandius alite
L inguis assidue reddite mutuis.

Et labris animum conciliantibus
Alternum rapiat somnus anhelitum,
Amplexu rubeat purpura regio:
Et uestes Tyrio sanguine fulgidas:
Alter uirgineus nobilitet cruor.
Tum uictor madido prosilias toro,
Nocturni referens uulnera prælij.
Ducant peruigiles carmina tibiæ:
Permissisq; iocis turba licentior,
Exultet tetricis libera legibus.
Passim cum ducibus ludite milites:
Passim cum pueris ludite uirgines.
Hæc uox æthereis insonet axibus:
Hæc uox per populos, per mare transeat.
Formosus Mariam ducit Honorius.

Ad Olibrium.

¶ Vid rear? affatus qđ non mihi dirigis ullos?
Nec redit alterno pollice ducta salus?
Scribēdi ne labor? sed quæ tā prona facultas,
Carmina seu fundis, seu Cicerone tonas?
Cedere diuitijs animi fortuna fatetur:
Et tantas oris copia uincit opes.
An rarus qui sceptra ferat? quin tempore nullo
Cessant flammineæ puluerulenta uiæ.
Cum fluat ingenium: cum sit, qui dicta reportet:
Quæ nisi contemnor causa relicta tibi?
Despicis ergo tuum (si fas est credere) uatem
Perfidus: & spacio debilitatur amor.
Excidimus ne tibi? lucem iam condat Hydaspes:
Et Tartesiaco sol oriare uado.
Candescat Geticis Mœroe conuersa pruinis:

Claraq; se uetito proluat ursa mari.

Et si iam nostros fastidit Olibrius ignes:
Constat Oresteam nil ualuisse fidem.

Quin age, rumpe moras, remoraturasq; sodalem,
Absens eloquio fertiliore doce.

Crebráq; fœcundo festinet littera cursu.
Digna tuis animus, insinuanda meis.

Dignatus tenui Cæsar scripsisse Maroni:
Et tibi dedecori scribere? musa uale.

Ad Probinum.

Vem precor inter nos habitura silẽtia finem?
Q Quando dabit caras littera grata uices?
Me timidũ, uel te potius dixisse superbum
Conuenit? alterius crimen utrunq; tenet.

Transfluxere dies: & dum scripsisse priorem
Pœnitet: æternas itur in usq; moras.

Sed quid agam? cœpisse uetat reuerentia uestri.
Hinc amor hortatur scribere. uincat amor.

Fors iuuat audentes, prisci sententia uatis.
Hac duce non dubitem te reticente loqui.

Audax aut si quid penitus peccasse uidebor:
Arguar ingrati non subiturus onus.

Romanos bibimus primum te consule fontes:
Et latiæ cessit graia thalia togæ.

Incipiensq; tuis à fastibus omnia cœpi:
Fataq; debebo posteriora tibi.

Ergo lacessitus tandem rescribe roganti:
Et patria florens sorte Probine uale.

In sphæram archimedis.

V ppiter in paruo cū cerneret æthera uitro
i R isit: & ad superos talia dicta dedit.
H uccine mortalis progressa potentia curæ:
I am meus in fragili luditur orbe labor.
I ura poli, rerumq; fidem, legesq; deorum
E cce Syracusius transtulit arte senex.
I nclusus uarijs famulatur spiritus astris:
E t uiuum certis motibus urget opus.
P ercurrit proprium mentitus signifer annum:
E t simulata nouo Cynthia mense redit.
I amq; suum uoluens audax industria mundum
G audet: & humana sydera mente regit.
Q uid falso insontem tonitru Salmonea miror?
A emula naturæ parua reperta manus.

De Birrho Castoreo.

O minis umbra manet ueteres: nam dicere
n Byrrhum
S ic castor uiret, castoreum nequeo.
S ex emptus solidis: quid sit iam scire potestur,
S i mihi nulla fides credite uel precio.

In sepulchrum speciosæ.

V lchris stare diu parcarum lege negatur.
p M agna repēte ruunt. summa cadūt subito.
H ic formosa iacet Veneris sortita figuram
E gregiumq; decus inuidiam meruit.

De Balneis Quintianis quæ in uia posita erant.

O ntibus in liquidis paulū requiesce uiator:
f A tq; tuum rursus carpe refectus iter
N ympharū dominū nimiū miraberis ho-
I nter dura uiæ Balnea qui posuit. (spes:

Deſcriptio portus Zarinenſis.

u R bs in cõſpectu eſt mõtana cacumina uelat
T ranquillo prætenta mari. ducentia portũ,
C ornua pacatas remouẽt aqlonibus undas.
H ic exarmatum terris cingentibus æquor
C lauditur: & placidam diſcit ſeruare quietem.

Ad Aeternalem

q V icquid caſtalio de gurgite Phœbus anhe=
lat:
Q uicquid fatidico mugit Cortina receſſu:
C armina ſunt, ſed uerba negant communia muſæ.
C armina ſola loquor, ſic me meus implet Apollo.

Deſcriptio armenti.

n O on tales quondam ſpecies tulit armentorũ,
T ellus tergemino ſubdita Geryoni.
N on tales Clitũne lauas in gurgite tauros:
T arpeio referunt quos pia uota Ioui.
N on tales Tyrias ſparſiſſe iuuencus arenas
D icitur: optatum quando reuexit onus.
N on Cretæus ager, nec amati conſcia tauri
G noſos, nec ſimiles pauerit Ida feras.
I pſe & diſpariles monſtro diffuſus in artus,
Q ui crimen matris condidit ore nouo.
C res puer haud talem potuiſſet reddere formam:
P ortaſſent totum ſi fera membra patrem.

Deſcriptio Inſulæ.

e St procul ingenti regio ſummota receſſu
Inſula: que reſides fluctus mutteſcere cogit,
In lõgũ producta latus. fractaſq; p undas
A rdua tranquillo curuantur brachia portu.

De iracundo.

N iaculũ quodcunq; gerit dementia mutat,
i Oibus armatur rabies pro cuspide ferri.
Cũcta uolãt dũ dextra ferox in uulnera sæ-
P ro telo geritur quicquid suggesserit ira. (uit,

De quadriga marmorea.

Vis dedit inumeros uno de marmore uultus?
q Surgit in aurigam currus: paribusq; lupatis
Vnanimes frenãtur equi, quos forma diremit:
M ateries frenata tenet, discrimine nullo.
V ix redit in currum. ducuntur ab axe iugales
E x alio se quisq; facit. quæ tanta potestas?
V na silex tot membra ligat: ductusq; per artem
M ons patiens ferri uarios mutatur in artus.

D e Policaste & Perdica.

Vid nõ sæuus amor flammarũ munere cogat?
q Sanguinis affectum mater amare timet.
Pectore dum niueo miserũ tenet anxia nutrix.
I llicitos ignes iam fouet ipsa parens.
V ltrices pharetras tandem depone cupido.
Consule iam Venerem. forsan & ipsa dolet.

De Histrice.

Vdieram memorãde tuas Stimphale uolucres,
a Spicula uulnifico quondã sparsisse uolatu.
Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinnæ
V isa diu. datur ecce fides: & cognitus histrix
H erculeas affirmat aues. os longius illi
A ssimulat porcum. mentitæ cornua setæ
S umma fronte rigent. oculis rubet igneus ardor.
P arua sub hirsuto catuli uestigia dorso.
H anc tamen exiguam miro natura tueri

P ræsidio dignata feram. stat corpore tota
S ylua minax: iaculisq́; uigens in prælia crescit,
P icturata seges. quorum cute fixa tenaci
A lbas ubi traxit, alternantesq́; colorum
C incta uices, spacijs intus nigrantibus exit,
I n solidæ speciem pinnæ: tenuataq́; furtim
L euis in extremum sese producit acumen.
S ed non hæc acies ritu siluestris echini
F ixa manet: crebris propugnat iactibus ultro.
E t longe sua membra regit: tortumq́; per auras
E uolat, excusso natiuum missile tergo
I nterdum fugiens Parthorum more sequentem
V ulnerat interdum positis uelut ordine castris
T errificum densa mucronum uerberat unda:
E t consanguineis hastilibus asperat armos.
M ilitat omne feræ corpus: uibrataq́; rauco
T erga fragore sonant, stimulis accensa tubarum.
A gmina collatis credas confligere signis:
T antus in angusto strepitus furit. additur armis
C alliditas, parcusq́; sui timor: iraq́; nunquam
P rodiga telorum. caute contenta minari:
N ec nisi seruandæ iactus impendere uitæ.
E rror abest: certum solertia destinat ictum,
N il spacio fallente modum: seruatq́; tenorem
M uta cutis: doctiq́; regit conamina nisus.
Q uid labor humanus tantum ratione sagaci
P roficit? eripiunt trucibus Gortynia capris
C ornua: subiectis eadem lentescere cogunt
I gnibus. intendunt taurino uiscere neruos,
I nstruitur pinnis, ferroq́; armatur harundo.
E cce breuis proprijs munitur bestia telis:

E xternam nec quærit opem. fert omnia secum:
S e pharetra, sese iaculo, sese utitur arcu.
V num animal cunctas bellorum possidet artes.
Q uod si omnis nostræ paulatim industria uitæ
F luxit ab exemplis: quicquid procul appetit hostem,
H inc reor inuentum. morem hinc traxisse cidonas
B ellandi: Parthosq; retro didicisse ferire,
P rima sagittiferæ pecudis documenta secutos.

I n Podagrum.

V æ tibi cum pedibus ratio? quid carmi
q na culpas?
Scandere qui nescis, uersiculos laceras?
C laudicat hic uersus, hæc inquit syllaba nutat:
A tq; nihil prorsus stare putat Podager.

Ad Maximum.

Vlcia dona mihi semper tu Maxime mit-
d tis.
Et quicquid mittis, mella putare decet.

D e paupere amante.

A upertas me sæua domat, dirusq; cupido:
p S ed toleranda fames, non tolerandus amor.

De eodem.

e S uriens pauper. telis incendor amoris.
I nter utrunq; malum, deligo pauperiem.

De Amphynomi, & Anapi fratrum statuis.

S piæ sudantes uenerando pondere fratres,
a D iuino meritos semper honore coli.
I usta quibus rapidæ cessit reuerētia flāmæ:
E t mirata uagas reppulit Aetna faces.
C omplexi manibus fultos ceruice parentes
A ttollunt uultus, accelerantq; gradus.

Grandæui gemina sublimes prole feruntur:
  Et cara natos implicuere mora.
Non'ne uides, ut sæua senex incendia monstret?
  Vt trepido genitrix inuocet ore deos?
Erexit formido comam: per'q; omne metallum
  Fusus in attonito palluit ære tremor.
In iuuenum membris animosus cernitur horror:
  Atq; honori metuens, impauidus'q; sui.
Reiectæ uento chlamydes. dextram erigit ille
  Contentus læua sustinuisse patrem.
Ast ille duplices in nodum colligit ulnas:
  Cautior in sexu debiliore labor.
Hoc quoq; præteriens, oculis ne forte relinquas
  Artificis tacitæ quod meruere manus.
Nam consanguineos eadem cum forma figuret:
  Hic propior matri, fit tamen ille patri.
Dissimiles annos solertia temperat artis:
  Alter in alterius redditur ore parens.
Et noua germanis paribus discrimina præbens
  Diuisit uultus cum pietate faber.
O'bene naturæ memores documenta superbæ
  Iustitiæ, iuuenum numina, uota senum,
Qui spretis opibus medios properastis in ignes,
  Nil præter sanctam tollere caniciem.
Haud equidem immerito tanta uirtute repressas
  Encheladi fauces obriguisse reor.
Ipse redundantem frenauit mulciber ætnam
  Læderet exempli ne monumenta pij.
Senserunt elementa fidem. pater adfuit æther:
  Terraq; maternum sedula iuuit onus.
Quod si motus amor prouexit in astra Laconas:

A eneam phrygio raptus ab igne pater:
S i uetus argolicos illustrant gloria fratres,
Q ui sua materno colla dedere iugo:
C ur non Amphynomo, cur non tibi fortis Anapi,
A eternum Siculus templa dicabit honos?
P lura licet summæ dederit Trinacria laudi:
N ouerit hoc maius se genuisse nihil.
N ec doleat damnis quæ deuius intulit ardor:
N ec gemat exustas igne furente domos.
N on potuit pietas flamma cessante probari.
E mptum est ingenti clade perenne decus.

Epistola ad Gennadium proconsulem.

T aliæ commune decus, Rubiconis amœni
i I ncola, Romani fama fœcunda fori.
G raiorum populis, & nostro cognite Nilo,
V traq; gens fasces horret, amatq; tuos.
C armina ieiunas poscis solantia fauces:
T estor amicitiam nulla fuisse domi.
N am mihi mox nidum pinnis confisa relinquunt:
E t lare contempto non reditura uolant.

De Theodoro & Adriano.

A anlius indulget somno, noctesq; diesq;:
m I nsomnis pharius sacra profana rapit.
O mnibus hoc italæ gentes exposcite uotis:
M anlius ut uiglet: dormiat ut Pharius.

Præfatio in Epithalamium.

A rmina per thalamū q̃uis festina, negare
c N ecuolui genero, nec potui socero.
H ic socius, dux ille mihi, nostriq; per aulã
O rdinis hic consors emicat, ille prior.
H unc mihi coniungit studijs communibus ætas.

Hunc mihi præponit uel senium, uel honos.
Carmen amor generi, soceri reuerentia poscit.
Officio uatis, militis obsequio. De Cristallo.
Offedit glacies naturæ signa prioris:
p *Quæ fit parte Lapis: frigora parte negat.*
Solers lusit hyems, imperfectoq; rigore
Nobilior, mitis gemma tumescit aquis. De Eodem.
Ymphæ, quæ tegitis cognato corpe lymphas:
l *Et quæ nunc estis: quæq; fuistis aquæ:*
Quod uos ingeniū iunxit? qua frigoris arte
Torpuit? & maduit prodigiosa silex?
Quis tepor inclusus securas uendicat undas?
Interior glacies quo liquefacta noto?
Gemma quibus claustris arcana, nobilis æstu
Vel concreta fuit uel resoluta gelu:
Solibus indomitum glacies alpina rigorem
Sumebat nimio iam preciosa gelu.
Nec potuit toto mentiri corpore gemmam:
Sed medio mansit proditor orbe latex.
Auctus honor liquidi crescunt miracula saxi:
Et conseruatæ plus meruistis aquæ.
Aspice correptam splendenti fragmine uenam:
Qua trahitur limes lucidiore gelu.
Hic nullum boream, nec brumam sentit opacus
Humor: sed uarias itq;, reditq; uias.
Non illum constrinxit hyems: non syrius axis
Aetatis spacium non tenuauit edax.
lauditur immunis conuexo tegmine riuus:
Duratisq; uagus fons operitur aquis.
Non'ne uides proprijs ut spumet gemma lacunis?
Et refluos ducant pocula nulla sinus?

Vndaq; pingatur radijs obſtantibus iris?
Secretas hyemes ſollicitante die?
Mira ſilex, miruſq; latex, qui flumina uincit:
Et lapis eſt merito, quod fluit, & lapis eſt.
Dum criſtalla puer contingere lubrica gaudet:
Et gelidum tenero pollice uerſat onus:
Vidit perſpicuo deprehenſas marmore Nymphas:
Dura quibus ſolis parcere nouit hyems.
Et ſiccum relegens labris ſitientibus orbem,
Irrita quæſitis oſcula figit aquis.
Marmoreum ne ſperne globum: ſpectacula tranſit
Regia: nec rubro uilior iſte mari.
Informis glacies, ſaxum rude, nulla figuræ
Gratia, ſed raras inter habetur opes.

De ſtatua Maris ferrea, & Veneris magnitica.

Viſquis ſolicita mundi ratione ſecutus
q Semina rimatur rerum: quo luna laborat
Defectu: quæ cauſa iubet palleſcere ſolẽ:
Vnde rubeſcentes ferali crine cometæ:
Vnde fluant uenti: trepidæ quis uiſcera terræ
Commoueat motus: quæ fulgura ducat origo:
Vnde tonent nubes: quo lumine floreat arcus:
Hoc mihi quærenti, ſi quid deprendere uelim
Mens ualet: expediat: lapis eſt cognomine Magnes
Decolor, obſcurus, uilis. non ille repexam
Cæſariem regum, non candida uirginis ornat
Colla: nec inſigni ſplendet per cingula morſu:
Sed noua ſi nigri uideas miracula ſaxi:
Tunc ſuperat pulchros cultus: & quicquid Eois
Indis littoribus rubra ſcrutantur in alga.
Ex ferro meruit uitam: ferriq; rigore
Veſcitur.

V escitur. hoc dulces epulas, hoc pabula nouit.
H inc proprias renouat uires: hinc fusa per artus
A spera secretum seruant alimenta uigorem.
H oc absente perit. tristi morientia torpent
M embra fame: uenasq; sitis consumit apertas.
M auors sanguinea qui cuspide uerberat urbes:
E t Venus humanas quae laxat in ocia curas:
A urati delubra tenent communia templi.
E ffigies non una Deis: sed ferrea Martis
F orma nitet. Venerem magnetica gemma figurat.
I llis connubium celebrat de more sacerdos.
D ucit flamma choros. festa frondentia myrto
L imina cinguntur: roseisq; cubilia surgunt
F loribus: & thalamum dotalis purpura uelat.
H ic mirum consurgit opus. Citherea maritum
S ponte rapit: coeliq; toros imitata priores
P ectora lasciuo flatu Mauortia nectit:
E t tantum suspendit onus: galeaeq; lacertos
I mplicat: & uiuis totum complexibus ambit.
I lle lacessitus longo spiraminis actu,
A rcanis trahitur gemma de coniuge nodis.
P ronuba fit natura deis: ferrumq; maritat
A ura tenax. subitis sociantur numina furtis.
Q uis calor infundit geminis alterna metallis
F oedera? quae duras iungit concordia mentes?
F lagrat anhela silex: & amicam saucia sentit
M ateriem: placidosq; calybs cognoscit amores.
S ic Venus horrificum belli compescere regem,
E t uultum mollire solet: cum sanguine praeceps
A estuat: & strictis mucronibus asperat iras.
S ola feris occurrit equis: soluitq; tumorem

P ectoris, & blando præcordia temperat igni:
P ax animo tranquilla datur: pugnasq; calentes
D eserit: & rutilas declinat in oscula cristas.
Q uæ tibi sæue puer non est permissa potestas?
T u magnum superas fulmen: cœloq; relicto
F luctibus in medijs cogis mugire Tonantem.
I am gelidas rupes, uiuoq; carentia sensu
M embra feris. iam saxa tuis obnoxia telis,
E t lapides suus ardor agit: ferrumq; tenetur
I llecebris. rigido regnant in marmore flammæ.

De apone.

F ons Antenoreæ uitam qui porrigis urbi:
F actaq; uicinis noxia pellis aquis:
C um tua uel mutis tribuant miracula uocē:
C um tibi plebeius carmina dictet honos:
E t sit nulla manus, cuius non pollice ductæ
T estentur memores prospera uota notæ:
N on'ne reus musis pariter, nymphisq; tenebor:
S i tacitus soli prætereare mihi?
L udibrium quid enim fas est à uate relinqui,
H unc qui tot populis prouolat ore locum?
A lto colle minor, paruis erectior aruis,
C onspicuo cliuus molliter orbe tumet.
A rdentis fœcundus aquæ, quacunq; cauernas
P erforat, offensus truditur igne latex.
S pirat putre solum. conclusa subter anhelo
P umice rimosas perforat unda uias.
H umida flammarum regio, Vulcania terræ
V bera, sulfureæ feruida regna plagæ.
Q uis sterilē non credat humum? fumantia uernāt
P ascua. luxuriat gramine cocta silex.

Et cum

Et cum sic liquido cautes feruore liquescant:
Contentis audax ignibus herba uiret.
Praeterea grandes effosso marmore sulci
Saucia longinquo limite saxa secant.
Herculei sic fama refert, monstrator aratri
Semita, uel casus uomeris egit opus.
In medio pelagi late flagrantis imago,
Caerulus immenso panditur ore lacus.
Ingenti fusus spacio: sed maior in altum
Intrat: & arcanae rupis inane subit,
Densus nube sua: tactuq; immitis, & haustu:
Sed uitreis idem lucidus usq; uadis.
Consuluit natura sibi: ne mersa lateret:
Admisitq; oculos, quo uetat ire calor.
Turbidus impulsi uenti cum spargitur aer:
Glaucaq; fumiferae terga serenat aquae.
Tunc omnem liquidi uallem mirabere fundi:
Tunc ueteris hastae regia dona micant:
Quas inter nigrae tenebris obscurus arenae
Discolor abruptos flumen hiatus agit.
Apparent intra latebrae: quos gurges opacus
Implet: & abstruosos ducit in antra sinus.
Tum montis secreta patent: qui flexus in arcum
Aequora pendenti margine summa ligat.
Viua coronatos adstringit scaena uapores
Et leuis exili cortice terra natat:
Calcantumq; oneri nunq̃ cessura uirorum
Sustentat trepidum fida ruina pedem.
Facta manu credas: sic leuis circuit oras
Ambitus: & tenuis, perpetuusq; riget.
Haerent stagna loco plenas aequantia ripas:

Præscriptumq; timent exiluisse modum.
Quod superat fluuius deuexa rupe uolutus:
Egerit & campi dorsa recurua petit.
Deuehit exceptum natiuo spina meatu:
In patulas plumbi labitur inde uias.
Nullo cum strepitu, madidisq; infecta fauillis
Despumat niueum fistula cana salem.
Multifidas dispergit opes: artemq; secutus
Qua iussere manus mobile torquet iter:
Et iunctos rapido pontes subtermeat æstu,
Afflatusq; uago temperat igne tholos.
Acrius interius rauci cum murmure saxi
Spumeus eliso pellitur amne uapor,
Hinc pigras repetunt fessi sudore lacunas:
Frigora quis longæ blanda dedere moræ.
Salue Pæoniæ largitor nobilis undæ:
Dardanij salue gloria magna soli.
Publica morborum requies: commune medentum
Auxilium præsens numen: inempta salus.
Seu ruptis inferna ruunt incendia ripis:
Et nostro Phlegethon deuius orbe calet.
Sulfuris in uenas gelidus seu decidit amnis:
Accensusq; fluit quod manifestat odor.
Siue pares flammas undarum lance rependens,
Arbiter in fœdus mens elementa uocat.
Ne cedant superata sibi: sed legibus æquis
Alterius uires possit utrunq; pati.
Quicquid erit causæ: quocunq; emitteris ortu
Non sine consilio currere certa fides.
Quis casum meritis adscribere talibus audet?
Quis negat authores hæc statuisse deos?

Ille

Ille pater rerum qui sæcula diuidit astris:
  Inter prima poli te quoq; sacra dedit.
Et fragilem nostri miseratus corporis usum,
  Telluri medicas fundere iussit aquas.
Parcarumq; colos exoratura seueras
  Flumina laxatis emicuere iugis.
Felices proprium qui te meruere coloni:
  Fas quibus est Aponon iuris habere sui.
Non illis terrena lues, corrupta nec austri
  Flamina, nec sæuo Sirius igne nocet.
Sed quamuis Lachesis letali stamine damnet,
  Inde sibi fata prosperiora petunt.
Quod si forte malus membris exuberat humor:
  Languida uel nimio uiscera felle rubent.
Non uenas resecant nec uulnere uulnera sanant:
  Pocula nec tristi gramine mista bibunt.
Amissum lyaphis reparant impune uigorem:
  Pacaturq; ægro luxuriante dolor.

De nilo.

Felix qui pharias proscindit uomere terras:
Nubila non sperat tenebris condentia cœlũ.
Nec grauiter flantes pluuiali frigore choros
Inuocat: aut arcum uariata luce rubentem:
Aegyptus sine nube ferax: imbresq; serenos
Sola tenet secura poli. non indiga uenti
Gaudet aquis, quas ipsa uehit: Niloq; redundat:
Qui rapido tractu medijs elatus ab austris,
Flammiferæ patiens zonæ, cancriq; calentis
Fluctibus ignotis nostrum procurrit in orbem,
Secreto de fonte cadens. qui semper inani
Quærendus ratione latet: nec contigit ulli

Hoc uidisse caput. fertur sine teste creatus,
Flumina profundens alieni conscia cœli.
Inde uago lapsu, Libyam dispersus in omnem,
Aethiopum per mille ruit nigrantia regna:
Et loca continuo solis damnata uapore
Irrorat: populisq; salus sitientibus errat.
Per Mœroem, Blesasq; feros, atramq; Suenen.
Hunc bibit effrenis Caramas, domitorq; ferarum
Gyrreus: qui uasta colit sub rupibus antra.
Qui ramos hebeni dentes qui uellit eburnos:
Et gens compositis crinem uelata sagittis.
Nec uero similes causas crescentibus undis,
Aut tempus meruit. glacie non ille soluta,
Nec circunfuso scopulis exuberat imbre:
Nam cum tristis hyems alias produxit in undas
Tunc Nilum retinent ripæ. cum languida cessant
Fulmina: tunc Nilus mutato iure tumescit.
Quippe quod ex omni fluuio spoliauerit æstas
Hoc Nilo natura refert: totumq; per orbem,
Collectæ partes unum reuocantur in amnem:
Quoq; die titana canis flagrantior armat:
Et rapit humores madidos: uenasq; calore
Compescit: radijsq; potentibus æstuat axis:
Nilo bruma uenit contraria tempora mundo,
Defectis solitumq; ferens cultoribus æquor.
Effluit Aegæo stagnantior, acrior alto
Ionio, seseq; patentibus explicat aruis.
Fluctuat omnis ager. remis sonuere nouales.
Sæpius æstiuo iaceat cum forte sopore,
Cernit cum stabulis armenta natantia pastor.

In Alechium

In Alechium quæstorem.

Ic non æthiopũ campos æstate pererrem:
Nec scythico brumam sub Ioue nudus agã:
Sic non imbriferis noctẽ ducentibus hœdis,
Ionio credam turgida uela mari.
Sic non tartareo furiarum uerbere pulsus,
Irati relegam carmina grammatici.
Nulla meos traxit petulans audacia sensus:
Liberior solito nec mihi lingua fuit.
Versiculos fateor non cauta uoce notaui,
Heu miser ignorans quàm graue crimen erat.
Orpheos alij liberos impune lacessunt.
Nec tua securum te Maro fama uehit.
Ipse parens uatum princeps Heliconis Homerus
Iudicis excepit tela seuera notæ.
Sed non Virgilius, sed non accusat Homerus:
Neuter enim quæstor, pauper uterq; fuit.
En moueo plausus: en pallidus omnia laudo:
Et clarum repeto ter'q;, quaterq; sophum.
Ignoscat placidus tandem, flatus'q; remittat:
Et toto recitet quod libet ore placet.

De Gigantomachia.

Erra parẽs quõdã cœlestibus inuida regnis
Titanum'q; simul crebros miserata dolores,
Omnia monstrifero cõplebat Tartara cœtu.
Inuisum genitura nefas: Phlegram'q; retexit
Tanta prole tumens: & in æthera protulit hostes.
Fit sonus. erumpunt crebri: nec dum'q; creati
Iam dextras in bella parant: superos'q; lacessunt,
Stridula uoluentes gemino uestigia lapsu.

P allescunt subito stellæ: flectitq; rubentes
P hœbus equos: docuitq; timor reuocare meatus.
O ceanum petit arctos: inocciduiq; triones
O ccasum uoluere pati. tum feruida natos
T alibus hortatur genitrix in prælia dictis.
O' pubes domitura deos, quodcunq; uidetis
P ugnando dabitur. præstat uictoria mundum.
S entiat ille meas tandem Saturnius iras.
A gnoscet quod terra potest. si uiribus ullis
V incor: si Cibele nobis meliora creauit:
C ur nullus telluris honos? qui semper acerbis
M e damnis urgere solet. quæ forma nocendi
D efuit? hinc uolucrem uiuo sub pectore pascit,
I nfelix Scythica fixus conualle Prometheus.
H inc Atlantis apex flammantia pondera fulcit:
E t per canicem glacies asperrima durat.
Q uid dicam Tityon? cuius sub uulture sæuo
V iscera nascuntur grauibus certantia pœnis?
S ed uos o' tandem ueniens exercitus ultor
S oluite titanas uinclis: defendite matrem.
S unt freta: sunt montes: nostris nec parcite membris:
I n Iouis exitium telum non esse recuso.
I te precor: miscete polum. rescindite turres
S ydereas: rapiat fulmen, ceptrumq; Tiphœus.
E ncheladi iussis mare seruiat. alter habenas
A uroræ pro sole regat. te delphica laurus
S tringat Porphyrion: Cyrrhæaq; templa tenebis.
H is ubi consilijs animos elusit inanes:
I am credunt uicisse deos: medijsq; reuinctum
N eptunum traxisse fretis. hic sternere Martem
C ogitat: hic Phœbi laceros deuellere crines.

Hic sibi

H ic sibi promittit Venerem: speratq; Dianæ
C oniugium: castamq; cupit uiolare Mineruam.
I nterea superos prænuncia conuocat Iris,
Q ui fluuios, qui stagna colunt. cinguntur & ipsi
A uxilio manes. nec te Proserpina longe
V mbrosæ tenuere fores. Rex ille silentum
L ethæo uehitur curru: lucemq; timentes
I nsolitam mirantur equi: trepidoq; uolatu
S pissas cœruleis tenebras è naribus efflant.
A c uelut hostilis cum machina terruit urbem:
V ndiq; concurrunt arcem defendere ciues:
H aud secus omnigenis coeuntia numina turmis
A d patrias uenere domos. tum Iuppiter infit.
O nunquam peritura cohors, o debita semper
C œlo progenies. nullis obnoxia fatis,
C ernitis, ut tellus nostrum coniuret in orbem
P role noua: dederitq; alios interrita partus:
E rgo quot dederit natos, tot funera matri
R eddamus. longo maneat per singula luctu,
T anto pro numero paribus damnata sepulchris.
I am tuba nimborum sonuit. iam signa ruenti
B is æther, bis terra dedit. confusaq; rursus
P ro domino natura timet discrimina rerum.
M iscet turba potens. nunc insula deserit æquor:
N unc scopuli latuere mari. quot littora restant
N uda? quot antiquas mutarunt flumina ripas?
H ic rotat Aemonium præduris uiribus Oeten:
H ic iuga connixis manibus Pangea coruscat:
H unc armat glacialis Athos: hoc Ossa mouente
T ollitur. hic Rhodopen Hebri cum ponte reuellit:
E t socias truncauit aquas: summaq; leuatus

Rupe giganteos humeros irrorat Enipæus.
Subsidit patulis tellus sine culmine campis.
In natos diuisa suos. horrendus ubiq;
It fragor: & pugnæ spacium discriminat aer.
Primus terrificum Mauros non segnis in agmen
Odrisios impellit equos: quibus ille Gelonos
Siue Getas turbare solet. splendentior igni
Aureus ardescit clypeus: galeam'q; nitentes
Arrexere iubæ. tunc concitus ense Pelorum
Transigit aduerso. femorum qua fine uolutus
Duplex semiferis connectitur ilibus anguis:
Atq; uno ternas animas interficit ictu.
Tum super insultans auidus languentia curru
Membra terit: multum'q; rotæ sparsere cruorum.
Occurrit pro fratre Mimas, Lemnum'q; calentem
Cum lare uulcani spumantibus eruit undis:
Et propè torsisset: si non mauortia cuspis
Ante releuato cerebrum fudisset ab ore.
Ille uiro toto moriens, serpentibus imis
Viuit adhuc stridore ferox: & parte rebelli.
Victorem post fata petit. Tritonia uirgo
Prosilit. ostendens rutila cum Gorgone pectus:
Aspectu contenta suo, non utitur hasta.
Nam satis est uidisse semel: primum'q; furentem
Longius in faciem saxi Pallanta reformat.
Ille procul subitis fixus sine uulnere nodis
Vt se letifero sensit durescere uisu:
Et steterat iam penè lapis. quo uertimur inquit?
Qui serpit per membra silex? qui torpor inertem
Marmorea me peste ligat? uix pauca locutus
Quod timuit, iam totus erat: sæuus'q; Iemaster

A d depellendos iaculum dum quæreret hostes:
G ermani rigidum misit pro rupe cadauer.
H ic uero interitum fratris miratur Ethion.
I nscius authorem dum uult tentare nocendo:
T e dea respexit. solam: quam cernere nulli
B is licuit. meruit sublata audacia pœnas:
E t didicit. cum morte deam: sed turbidus Ida
P allaneus oculis aduersa tuentibus atrox
I ngreditur: cæcus'q; manus in Pallada tendit.
H unc mucrone ferit dea comminus: ac simul angues
G orgoneo riguere gelu: corpus'q; per unum
P ars moritur ferro: partes periere uidendo.
E cce autem medium spiris delapsus in æquor,
P orphyrio, trepidam conatur uellere Delon.
S cilicet ad superos ut torqueat improbus axes.
H orruit Aegæus. stagnantibus exilit antris
L ongæuo cum patre Tethys: deserta'q; mansit
R egia Neptuni famulis ueneranda profundis.
E xclamant placido cunctæ de uertice Nymphæ:
N ymphæ, quæ rudibus Phœbum docuere sagittis
E rrantes agitare feras: primum'q; gementi
L atonæ struxere torum: cum lumina cœli
P arturiens geminis ornaret fœtibus orbem.
I mplorat Pœana suum conterrita Delos:
A uxilium'q; rogat. si te gratissima fudit
I n nostros Latona sinus: succurre precanti.
E n iterũ conuulsa feror. desiderantur non nulla

De Saluatore.

C H riste potens rerũ, redeuntis conditor æui,
V ox summi, sensu'q; Dei: quẽ fudit ab alta
M ente pater: tanti'q; dedit consortia regni.

Impia tu nostræ domuisti crimina uitæ,
Passus corporea mundum uestire figura:
Affariq; palàm populos, hominemq; fateri.
Quem uerbo inclusum Mariæ, mox numine uiso
Virginei tumuere sinus: innuptaq; mater
Arcano stupuit compleri uiscera partu,
Authorem paritura suum. mortalia corda
Artificem texere poli: mundiq; repertor.
Pars fuit humani generis: latuitq; sub uno
Pectore: qui totum late complectitur orbem.
Et qui non spatijs terræ, non æquoris unda,
Nec capitur cælo, paruos confluxit in artus.
Quin & supplicij nomen, nexusq; subisti:
Vt nos subriperes leto: mortemq; fugares
Morte tua. mox ætherias euectus in auras
Purgata repetens, læta te luce parentem
Augustum foueas: festis ut sæpe diebus
Annua synceri celebret ieiunia sacri.

De mulabus Gallicis.

Spice morigeras Rhodani torrentis alūnas,
a Imperio nexas, imperioq; uagas:
Dissona q̃ uarios flectāt ad murmura cur-
Et certas adeant uoce regente uias. (sus:
Quamuis quæq; sibi nullis discurrat habenis:
Et pateant duro libera colla iugo.
Ceu constricta tamen seruit: patiensq; laborum
Barbaricos docili concipit aure sonos.
Absentis longinqua ualent præcepta magistri:
Frenorumq; uicem lingua uirilis agit.
Hæc procul angustat sparsas: spargitq; coactas.
Hæc sistit rapidas. hæc properare facit.

L æua iubet. læuo deducunt limite cursum.
M utauit strepitum. dexteriora petunt.
N ec uinclis famulæ, nec libertate feroces
E xutæ laqueis sub ditione tamen.
C onsensu'q; pares, & fuluis pellibus hirtæ,
E ssedа concordes multisonora trahunt.
M iraris si uoce feras pacauerit Orpheus:
C um pronas pecudes Gallica uerba regant.

In Curetium.

A llaces uitreo stellas componere mundo,
E t uaga Saturni sydera sæpe queri,
V enturu'q; Iouem paucis promittere numis,
C ureti genitor nouerat Vranius
I n prolem dilata ruunt periuria patris:
E t pœnam merito filius ore luit.
N am spurcos auidæ lambit meretricis hiatus,
C onsumens luxu, flagitijs'q; domum:
E t quas fallacis collegit lingua parentis
H as eadem nati lingua refudit opes.

In eundem.

I tua Cureti penitus cognoscere quæris
S ydera: patre tuo certius ipse loquar.
Q uod furis? aduersi dedit iclemētia Martis:
Q uod procul à musis: debilis arcus erat.
Q uod turpem pateris iam cano podice morbum:
F œmineis signis Luna, Venus'q; fuit.
A ttriuit. Saturnus opes. hoc prorsus in uno
H æreo: quæ cunnum lambere causa facit.

In Iācobum magistrum Equitum.

E r cineres Pauli, per cani limina Petri
N e laceres uersus dux Iācobe meos.

Sic tua pro clypeo sustentat pectora Thomas
Et comes ad bellum Bartholomæus erat.
Sic ope sanctorum non barbarus irruat alpes:
Sic tibi det uires sancta Susana suas.
Sic quicunq; ferox gelidum tranauerit Istrum,
Mergatur, uolucris ceu Pharaonis equi.
Sic Geticas ultrix feriat romphea cateruas:
Romanasq; regant prospera tela manus.
Sic tibi det magnum moriens conuiua triumphum:
Atq; tuam uincant dolia fusa sitim.
Sic nunquam hostili maculetur sanguine dextra:
Ne laceres uersus dux Iacobe meos.

De Apro & Leone.

Oruus aper, fuluusq; leo coiere superbis
Viribus, hic setis sæuior, ille iuba.
Huc Mars, huc Cibele laudat. dnatur uterq;
Montibus. Herculeus sudor uterq; fuit.

De locusta.

Orret apex capitis. medio fera lumina surgut
Vertice. cognatus dorso durescit amictus.
Armauit natura cutem, dumiq; rubentes
Cuspidibus paruis multis acuere rubores.

De torpedine

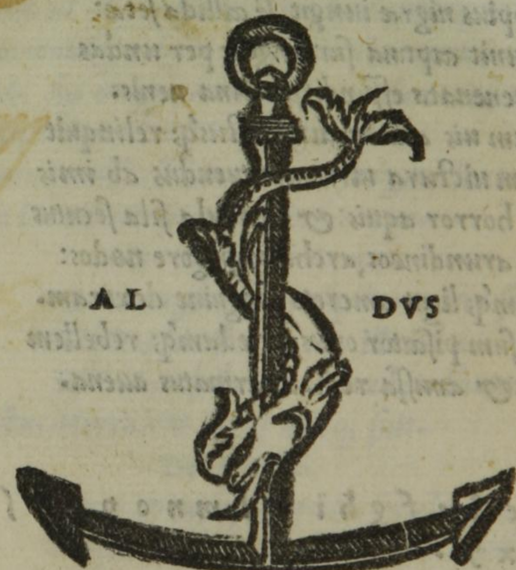
Vis non indomitam diræ torpedinis artem
Audit: & merito signatas nomine uires?
Illa quidem mollis, segniq; obnoxia tactu
Reptat: & attritis uix languida serpit arenis.
Sed latus armauit gelido natura ueneno:
Et frigus quo cuncta rigent, armata medullis
Miscuit: & proprias hyemes per uiscera duxit.
Naturã iuuat ipsa dolis: & conscia sortis

V titur ingenio: longeq; extenta per algas
A ttactu confisa suo successu læta resurgit:
E t uiuos impune ferox depascitur artus.
S i quando uestita cibis incautior æra
H auserit: & curuis frenati senserit hamis:
N on fugit, aut uano conatur uellere morsu:
S ed propius nigræ iungit se callida setæ:
E t meminit captiua sui: longeq; per undas
P igra uenenatis effundit flamina uenis.
P er setam uis alta meat: fructusq; relinquit
A bsentem uictura uirum. metuendus ab imis
E micat horror aquis: & pendula fila secutus
T ransit arundineos, archano frigore nodos:
V ictricemq; ligat concreto sanguine dextram.
D amnosum piscator onus, prædamq; rebellem
I actat: & amissa redit exarmatus auena.

a b c d e f g h i K l m n o p q r s
t u x y.

Omnes quaterniones.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI
ET ANDREAE ASVLANI
SOCERI, MENSE MAR=
TIO M. D. XXIII.

AL
DVS

